

CVRIA

SODIŠČE
EVROPSKIH SKUPNOSTI

Letno poročilo
2008

SODIŠČE
EVROPSKIH SKUPNOSTI

LETNO POROČILO 2008

Pregled dela Sodišča Evropskih skupnosti,
Sodišča prve stopnje Evropskih skupnosti
in Sodišča za uslužbence Evropske unije

Luxembourg 2009

www.curia.europa.eu

Sodišče Evropskih skupnosti
L-2925 Luxembourg
Tel. (+352) 43 03-1

Sodišče prve stopnje Evropskih skupnosti
L-2925 Luxembourg
Tel. (+352) 43 03-1

Sodišče za uslužbenke Evropske unije
L-2925 Luxembourg
Tel. (+352) 43 03-1

Spletna stran Sodišča: <http://www.curia.europa.eu>

Letno poročilo je mogoče dobiti tudi na zgoščenki pri službi
za medije in informacije Sodišča.
Tel. (+352) 4303-2035

Konec redakcije: 31 december 2008

Reproduciranje je dovoljeno le ob navedbi vira. Fotografije je dovoljeno razmnoževati le kot del te publikacije. Za vsako drugo uporabo je treba prositi za dovoljenje Urad za uradne publikacije Evropskih skupnosti.

Veliko dodatnih informacij o Evropski uniji je na voljo na internetu.
Dostop je mogoč na strežniku Europa (<http://europa.eu>).

Kataloški podatki so navedeni na koncu te publikacije.

Luksemburg: Urad za uradne publikacije Evropskih skupnosti, 2009

ISBN 978-92-829-0908-9

doi: 10.2862/50729

© Evropske skupnosti, 2009

Printed in Luxembourg

NATISNJENO NA NEKLORIRANEM PAPIRJU

Kazalo

	Strani
Predgovor predsednika Sodišča Vassiliosa Skourisa	5

Poglavje I

Sodišče Evropskih skupnosti

A – Razvoj in dejavnost Sodišča leta 2008	9
B – Sestava Sodišča	51
1. Člani Sodišča	53
2. Spremembe v sestavi Sodišča leta 2008	67
3. Protokolarna razvrstitev	69
4. Nekdanji člani Sodišča	71
C – Sodna statistika Sodišča	75

Poglavje II

Sodišče prve stopnje Evropskih skupnosti

A – Dejavnost Sodišča prve stopnje leta 2008	107
B – Sestava Sodišča prve stopnje	145
1. Člani Sodišča prve stopnje	147
2. Spremembe v sestavi Sodišča prve stopnje leta 2008	157
3. Protokolarna razvrstitev	159
4. Nekdanji člani Sodišča prve stopnje	161
C – Sodna statistika Sodišča prve stopnje	163

Poglavje III

Sodišče za uslužbence Evropske unije

A – Dejavnost Sodišča za uslužbence leta 2008	187
B – Sestava Sodišča za uslužbence	199
1. Člani Sodišča za uslužbence	201
2. Protokolarna razvrstitev	205
C – Sodna statistika Sodišča za uslužbence	207

Poglavje IV

Srečanja in obiski

A – Uradni obiski in prireditve na Sodišču, Sodišču prve stopnje in Sodišču za uslužbence	221
B – Obiski, namenjeni izobraževanju (2008)	225
C – Slavnostne seje	229
D – Obiski ali udeležba na uradnih prireditvah	231

<i>Strnjeni organigram</i>	238
----------------------------------	-----

<i>Podatki Sodišča</i>	241
------------------------------	-----

Predgovor

Za Sodišče je bilo leto 2008 simbolično: postalo je imetnik novega nepremičninskega kompleksa. Sodišče ima zdaj centralizirano infrastrukturo, ki se sklada s širitvijo Sodišča, čedalje večjim številom sporov, uvedbo novih postopkov in nedavno širitvijo Evropske unije, kar je optimalni položaj celo v dobi elektronskih komunikacij.

Zgodovinska pomembnost otvoritve novega nepremičninskega kompleksa Sodišča, ki so jo s svojo navzočnostjo še poudarile pomembne osebnosti, ne bi smela zasenčiti drugih dogodkov, ki so zaznamovali preteklo leto. Enako pomembna je bila uvedba nujnega postopka predhodnega odločanja, s katerim lahko Sodišče najpomembnejše zadeve s področja svobode, varnosti in pravosodja obravnava v izjemno kratkih rokih.

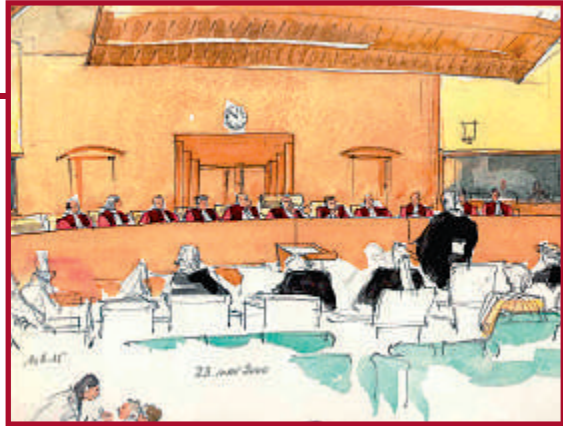
Leto 2008 sta zaznamovala tudi učinkovitost in zlasti dinamičen ritem sodne dejavnosti institucije. V zvezi s tem je bilo ugotovljeno splošno skrajšanje trajanja postopkov, zelo izrazito pa je bilo skrajšanje postopkov predhodnega odločanja. Za Sodišče prve stopnje je bilo to eno najproduktivnejših let.

Na koncu naj navedem, da je bilo v preteklem letu pri treh sodiščih, ki sestavljajo institucijo, vloženih 1332 zadev, kar je – že drugo leto zapored – največ v zgodovini institucije in kaže na to, da se število sporov v Skupnosti stalno povečuje.

V letnem poročilu se bo bralec seznanil z razvojem in bistvom dejavnosti vseh treh sodišč: Sodišča, Sodišča prve stopnje in Sodišča za uslužbence. Sodna statistika, ki je navedena za vsako sodišče posebej, dopolnjuje in ponazarja analizo sodne dejavnosti preteklega leta.

Vassilios Skouris,
predsednik

Poglavje I

Sodišče
Evropskih skupnosti

A – Razvoj in dejavnost Sodišča leta 2008

Vassilios Skouris, predsednik

Struktura letnega poročila je taka kot prejšnja leta. V prvem delu so strnjeno opisane dejavnosti Sodišča Evropskih skupnosti leta 2008. V kratkem pregledu razvoja institucije v tem letu je poudarek na institucionalnih spremembah, ki so vplivale na Sodišče, in na spremembah notranje organizacije in metod dela (oddelek 1). Sledi analiza statistike, ki se nanaša na razvoj obsega dela institucije in na povprečno trajanje postopkov (oddelek 2). Na koncu je tako kot vsako leto opisan poglobljen razvoj sodne prakse, razvrščene po področjih (oddelek 3).

1. Leto 2008 je za Sodišče najbolj zaznamovala otvoritev nove sodne palače, ki združuje in razširja obstoječe zgradbe. Nova sodna palača, za katero je značilna inovativna arhitekturna zasnova, je bila zgrajena ob spoštovanju in ohranitvi obstoječe stavbe izvirne palače. Sestavljajo jo stara sodna palača, prenovljena tako, da so zdaj v njej razpravne dvorane; „Obroč“, stavba v dveh nadstropjih, ki se kljub pravokotni obliki imenuje tako, ker popolnoma obkroža staro sodno palačo, in v kateri so pisarne članov Sodišča in njihovih neposrednih sodelavcev; stolpa, namenjena prevajalski službi, in Galerija, dolg osvetljen prehod, ki kot arhitekturno vmesni prostor ne povezuje samo stare in nove stavbe, ampak tudi različne dejavnosti institucije.

Na slavnostni otvoritveni seji nove palače 4. decembra 2008 ob navzočnosti Njunih visokosti velikega vojvode in velike vojvodinje Luksemburga so govorili Diana Wallis, podpredsednica Evropskega parlamenta, Rachida Dati, ministrica za pravosodje Francoske republike, José Manuel Barroso, predsednik Evropske komisije, in Jean-Claud Juncker, predsednik vlade Velikega vojvodstva Luksemburg.

Na ravni besedil, ki urejajo institucionalno delovanje, je bil s spremembo Poslovnika Sodišča 8. julija 2008 uveden naslov IVA, ki zajema določbe o postopku ponovnega preizkusa odločb Sodišča prve stopnje, izdanih glede pritožbe, predvidenega v členu 62 Statuta Sodišča. Najbolj izrazit prispevek teh novih določb (členi od 123a do 123e) je ustanovitev posebnega senata, katerega naloga je, da na podlagi predloga prvega generalnega pravobranilca odloči, ali je treba znova preizkusiti odločbo Sodišča prve stopnje. Ta senat sestavljajo predsednik Sodišča in štirje predsedniki senatov petih sodnikov.

2. Iz sodne statistike Sodišča za leto 2008 je razvidno, prvič, zelo izrazito skrajšanje trajanja postopkov predhodnega odločanja glede na prejšnja leta, in drugič, da se število sporov preneha povečevati.

Sodišče je leta 2008 končalo 495 zadev (neto številka, upoštevajoč združitve). V 333 od teh je odločilo s sodb, v 161 pa s sklepom. Število razglašanih sodb in sklepov je manjše kot v prejšnjem letu (379 sodb in 172 sklepov), vendar je treba poudariti, da je bilo končanih postopkov predhodnega odločanja leta 2008 (238 zadev neto številka, 301 zadev bruto številka) opazno več kot v letu 2007 (218 zadev neto številka, 235 zadev bruto številka).

Na Sodišče je prispelo 592 novih zadev, kar je še preseglo število zadev v letu 2007, ko jih je bilo največ v zgodovini Sodišča.¹ Število nerešenih zadev ob koncu leta 2008 (767 zadev bruto) pa se kljub temu ni zelo povečalo v primerjavi z zaostankom ob koncu leta 2007 (741 zadev bruto).

Poleg tega je bil leta 2008 dosežen precejšen razvoj v zvezi s trajanjem postopkov. Tako se je trajanje postopkov predhodnega odločanja v povprečju skrajšalo na 16,8 meseca, medtem ko so ti postopki leta 2007 trajali 19,3 meseca in leta 2006 19,8 meseca. Iz primerjalne analize je razvidno, da je bilo za celotno obdobje, za katero Sodišče razpolaga z zanesljivimi podatki, povprečno obravnavanje predlogov za sprejetje predhodne odločbe najkrajše leta 2008. Obravnavanje neposrednih tožb oziroma pritožb je povprečno trajalo 16,9 oziroma 18,4 meseca (18,2 oziroma 17,8 meseca leta 2007).

Izboljšanje učinkovitosti naše institucije pri obravnavanju zadev je mogoče razložiti z reformami delovnih metod, uvedenih v teh zadnjih letih, in z bolj razširjeno uporabo različnih procesnih instrumentov, ki jih ima na voljo za pospešitev postopka v nekaterih zadevah, predvsem nujni postopek predhodnega odločanja, prednostno obravnavanje zadeve, hitri postopek, skrajšani postopek in možnost odločanja brez sklepnih predlogov generalnega pravobranilca.

Leta 2008 je bil nujni postopek predhodnega odločanja predlagan v šestih zadevah in pristojni senat je ugotovil, da so bili pogoji, ki so določeni v členu 104b Poslovnika, izpolnjeni v treh od teh zadev. Te nove določbe v zvezi z nujnim postopkom predhodnega odločanja so Sodišču dale možnost, da v letu 2008 konča te zadeve v povprečno 2,1 meseca.

Predlog za obravnavanje po hitrem postopku je bil vložen v osmih zadevah, vendar so bili pogoji, ki so določeni v Poslovniku, izpolnjeni le v dveh zadevah, ki sta bili končani v povprečno 4,5 meseca. Skladno s prakso, uvedeno leta 2004, predsednik Sodišča z obrazloženim sklepom ugotovi ali zavrne predloge za odločanje po hitrem postopku. Prednostno pa je bila obravnavana ena zadeva.

Poleg tega je Sodišče še naprej odločalo po skrajšanem postopku iz člena 104(3) Poslovnika, da bi odgovorilo na nekatera vprašanja, ki jih je prejelo v postopkih predhodnega odločanja. Na podlagi te določbe je bilo namreč s sklepi končanih 39 zadev, kar je dvakrat več v primerjavi z letom 2007.

¹ Razen 1324 zadev, vloženih leta 1979. Ta številka je nenavadno visoka zato, ker je bilo takrat vloženih izjemno veliko ničnostnih tožb z istim predmetom.

Sodišče je pogosto uporabilo tudi možnost, ki jo ima na podlagi člena 20 Statuta, da odloči brez sklepnih predlogov generalnega pravobranilca, če zadeva ne načenja novega pravnega vprašanja. Leta 2007 je bilo tako brez sklepnih predlogov razglašanih okoli 41 % sodb (v primerjavi s 43 % leta 2007).

V zvezi s porazdelitvijo zadev različnim sestavam Sodišča naj navedemo, da je veliki senat odločil v okoli 14 % zadev, senati petih sodnikov v 58 % zadev in senati treh sodnikov v malo več kot 26 % zadev, končanih leta 2008. V primerjavi z zadnjim letom ugotavljamo, da je delež zadev, ki so jih obravnavali veliki senat (11 % leta 2007) in senati petih sodnikov (55 % leta 2007), rahlo narasel na račun zadev, ki so jih obravnavali senati treh sodnikov (33 % leta 2006).

Drugi podrobnejši statistični podatki za sodno leto 2008 so zbrani v točki C tega poglavja.

Ustavna ali institucionalna vprašanja

Med bistvenimi načeli, s katerimi je povezan ustroj Skupnosti, se je v sodni praksi Sodišča spet pogosto pojavljalo načelo enakega obravnavanja.

Poudarek je na treh sodbah, v katerih je bilo ugotovljeno, da to načelo na različnih področjih ni bilo spoštovano.

V zadevi *Feryn* (sodba z dne 10. julija 2008, C-54/07) je bilo vprašanje, ali to, da je delodajalec javno izjavil, da ne bo zaposlil delavcev neke narodnosti oziroma rase, pomeni neposredno diskriminacijo pri zaposlovanju v smislu člena 2(2)(a) Direktive Sveta 2000/43².

Sodišče je menilo, da je bilo tako, saj so te izjave takšne, da resno odvrčajo nekatere prošilce, da bi predložili kandidaturo, in s tem ustvarjajo oviro za njihov dostop do trga dela. Za obstoj take neposredne diskriminacije se ne predpostavlja, da je mogoče določiti tožnika, ki bi zatrjeval, da je žrtev take diskriminacije.

Sodišče je nato odločilo o vprašanju dokazovanja diskriminacije. Ugotovilo je, da zadevne javne izjave zadoščajo za domnevo, v smislu člena 8(1) Direktive 2000/43, o obstoju neposredno diskriminatorne zaposlovalne politike. Zato mora ta delodajalec dokazati, da ni bilo kršitve načela enakega obravnavanja, kar lahko stori z dokazovanjem, da se dejanska zaposlovalna politika podjetja ne sklada s temi izjavami. Predložitveno sodišče pa mora nato preveriti, ali so očitana dejstva dokazana, in presoditi, ali so dejstva, navedena v utemeljitev trditev tega delodajalca – da ni kršil načela enakega obravnavanja – zadostna.

V zadnjem času je Sodišče razsojalo, da v zvezi s sankcijami, ki so primerne za diskriminacijo pri zaposlovanju, ki je bila sporna v tej zadevi, člen 15 Direktive 2000/43 zahteva, tudi če ni določljive žrtve, da so pravila o sankcijah, ki se uporabljajo pri kršitvah nacionalnih določb, sprejetih za prenos te direktive, učinkovita, sorazmerna in odvrčalna.

² Direktiva Sveta 2000/43/ES z dne 29. junija 2000 o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost (UL L 180, str. 22).

Enakost obravnavanja z vidika prepovedi diskriminacije, ki temelji na starosti, je bila predmet v zadevi *Bartsch* (sodba z dne 23. septembra 2008, C-427/06). Sodišče je v njej razsodilo, da pravo Skupnosti ne vsebuje prepovedi vsakršne diskriminacije zaradi starosti, katere varstvo bi države članice morale zagotavljati, kadar domnevno diskriminatorno obravnavanje ni povezano s pravom Skupnosti. Taka zveza s pravom Skupnosti ne izhaja iz člena 13 ES niti v primeru sistema poklicne pokojnine, ki od prejemanja pokojnine izključuje preživelega zakonca, ki je več kot petnajst let mlajši od umrlega delavca, iz Direktive Sveta 2000/78³ pred iztekom roka za prenos, ki zavezuje zadevno državo članico.

V zadevi *Wood* (sodba z dne 5. junija 2008, C-164/07) je bilo Sodišču predloženo vprašanje za predhodno odločanje o tem, ali je z vidika splošnega načela prepovedi diskriminacije glede na državljanstvo skladna francoska zakonodaja, ki je pripeljala do tega, da državljan Evropske skupnosti, ki je prebival v Franciji in je bil oče otroka s francoskim državljanstvom, ki je umrl zaradi kaznivega dejanja, ki ni bilo storjeno na ozemlju te države, zaradi državljanstva ni upravičen do odškodnine, ki jo izplačuje Fonds de garantie des victimes des actes de terrorisme et d'autres infractions. Sodišče je razsodilo, da pravo Skupnosti nasprotuje taki zakonodaji.

Na ravni splošnih načel prava Skupnosti in tega, da jih morajo nacionalni organi upoštevati ob izvajanju tega prava, je treba omeniti zadevo *Heemskerk in Schaap* (sodba z dne 25. novembra 2008, C-455/06) o izvoznih nadomestilih ter zaščiti goveda med prevozom, ki je Sodišču omogočila, da se izreče o nacionalnem pravilu *reformatio in pejus*. Razsodilo je, da pravo Skupnosti nacionalnega sodišča ne zavezuje, da mora po uradni dolžnosti uporabiti določbo Skupnosti, če bi ga taka uporaba vodila do izključitve načela prepovedi *reformatio in pejus*, ki je zasidrano v upoštevnem nacionalnem pravu. Taka obveznost namreč ne bi samo trčila ob načelo spoštovanja pravic do obrambe, načelo pravne varnosti in načelo zaupanja v pravo, ki so navedeni prepovedi podrejena, ampak bi tudi posameznika, ki bi vložil tožbo zoper akt, ki posega v njegov položaj, izpostavila tveganju, da se zaradi te tožbe znajde v manj ugodnem položaju, kot če tožbe ne bi vložil.

Na področju sporov pred sodišči Skupnosti je posebno zanimivih več sodb. Ena od njih se nanaša na pristojnost sodišča Skupnosti.

V združenih zadevah *Kadi in Al Barakaat International Foundation proti Svetu in Komisiji* (sodba z dne 3. septembra 2008, C-402/05 P in C-415/05 P) je Sodišče, čeprav je potrdilo izpodbijani sodbi Sodišča prve stopnje (sodbi z dne 21. septembra 2005, T-315/01, ZOdl., str. II-3649, in T-306/01, ZOdl., str. II-3533) glede pristojnosti Sveta, da sprejme uredbo, s katero odredi zamrznitev sredstev in drugega finančnega premoženja posameznikov in subjektov, katerih ime je na seznamu, priloženem k tej uredbi⁴, sprejeti zaradi izvajanja resolucij Varnostnega sveta Organizacije združenih narodov v Evropski skupnosti, namreč odločilo, da Sodišče prve stopnje ni pravilno uporabilo prava, ko je razsodilo, da sodišča Skupnosti načeloma nimajo pristojnosti, da nadzirajo notranjo zakonitost te

³ Direktiva Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu (UL L 303, str. 16).

⁴ Uredba Sveta (ES) št. 881/2002 z dne 27. maja 2002 o posebnih omejevalnih ukrepih za nekatere osebe in subjekte, povezane z Osama bin Ladnom, mrežo Al-Kaida in talibani, in o razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 467/2001 (UL L 139, str. 9).

uredbe. Po mnenju Sodišča je treba nadzor veljavnosti vseh aktov Skupnosti, ob upoštevanju temeljnih pravic v pravni skupnosti, šteti za izraz ustavnega jamstva, ki izhaja iz Pogodbe ES kot avtonomnega pravnega sistema, v katerega mednarodni sporazum ne sme posegati. Nadzor zakonitosti, ki ga zagotovi sodišče Skupnosti, se nanaša na akt Skupnosti, katerega namen je izvajanje zadevnega mednarodnega sporazuma, ne pa na tega kot takega. Sodišča Skupnosti morajo zagotoviti načeloma popoln nadzor zakonitosti vseh aktov Skupnosti, glede na temeljne pravice, ki so del splošnih načel prava Skupnosti, vključno z akti Skupnosti, katerih namen je, tako kot pri zadevni uredbi, izvajanje resolucij Varnostnega sveta.

Poleg tega je Sodišče menilo, da je bilo treba z vidika konkretnih okoliščin, ki so pripomogle k uvrstitvi Y. A. Kadija in Al Barakaata na seznam posameznikov in subjektov, na katere se nanaša zamrznitev sredstev, presoditi, da pravice obrambe, zlasti pravici do izjave in do učinkovitega sodnega nadzora, očitno niso bile spoštovane. Glede tega je Sodišče spomnilo, da učinkovitost sodnega nadzora vključuje to, da mora organ Skupnosti zadevnega posameznika ali subjekt čim bolj obvestiti o razlogih, na katerih temelji zadevni ukrep, ko sprejme odločitev o ukrepu, ali vsaj čim prej po tej odločitvi, da naslovnikom omogoči pravočasno vložitev pravnega sredstva.

Čeprav je Sodišče razveljavilo navedeno uredbo Sveta v delu, v katerem je bilo odločeno, da se zamrznejo sredstva Y. A. Kadija in Al Barakaata, je priznalo, da bi lahko ugotovitev ničnosti te uredbe s takojšnjim učinkom resno in nepopravljivo ogrozila učinkovitost omejevalnih ukrepov, saj bi lahko navedena oseba in subjekt do njene morebitne nadomestitve ukrepala tako, da bi se izognila temu, da bi se ukrepi zamrznitve sredstev zanju še vedno uporabili, ker ni mogoče izključiti, da se lahko naložitev takšnih ukrepov Y. A. Kadiju in Al Barakaatu po temelju vendarle izkaže za utemeljeno. Glede na navedeno je Sodišče razsodilo, da se učinki navedene uredbe ohranijo za obdobje, ki ne sme biti daljše od treh mesecev od dneva razglasitve sodbe, da bi se Svetu omogočila odprava ugotovljene kršitve.

V drugi, v zadevi *Masdar (UK) proti Komisiji* (sodba z dne 16. decembra 2008, C-47/07 P), je Sodišče obravnavalo proceduralne možnosti dostopa do sodišča Skupnosti.

Ta zadeva se nanaša na neupravičeno obogatitev. Sodišče je razsodilo, da ima v skladu z načeli, ki so skupna pravnim ureditvam držav članic, oseba, ki je utrpela izgubo, s katero je bilo povečano premoženje druge osebe, pri čemer za to obogatitev ni nikakršne pravne podlage, praviloma pravico do povračila – od osebe, ki se je obogatila – v vrednosti te izgube. Tožba, ki temelji na neupravičeni obogatitvi, kot je določena v večini nacionalnih pravnih sistemov, ne vsebuje pogoja nezakonitosti ravnanja ali krivde pri ravnanju tožene stranke. Nasprotno, za utemeljenost tožbe je nujno, da obogatitev nima nobene ustrezne pravne podlage. Ker neupravičena obogatitev pomeni vir nepogodbene obveznosti, skupne pravnim redom držav članic, mora Skupnost v zvezi z njo uporabljati ista načela, kadar ji fizična ali pravna oseba očita, da se je neupravičeno obogatila na njeno škodo.

Sodišče je dodalo, da tožba, ki temelji na neupravičeni obogatitvi, ne sodi pod ureditev nepogodbene odgovornosti v ožjem smislu, katere uveljavljanje je odvisno od vseh pogojev glede nezakonitosti ravnanja, ki se očita Skupnosti, dejanske škode in obstoja vzročne zveze med tem ravnanjem in navedeno škodo. Razlikuje se od tožb, vloženih na podlagi navedene ureditve, saj pri tožbi, ki temelji na neupravičeni obogatitvi, ni potreben niti

dokaz o nezakonitem ravnanju tožene stranke niti obstoj samega ravnanja, temveč le dokaz o obogatitvi brez ustrezne pravne podlage tožene stranke in o prikrajšanju tožeče stranke, povezanem z navedeno obogatitvijo. Toda kljub tem značilnostim osebi, ki želi zoper Skupnost vložiti tožbo, utemeljeno na neupravičeni obogatitvi, tega ni mogoče preprečiti zgolj zato, ker v Pogodbi ES ni izrecno določeno pravno sredstvo za takšno tožbo. Razlaga členov 235 ES in 288, drugi odstavek, ES, na podlagi katere bi bila ta možnost izključena, bi pripeljala do rezultata, ki je v nasprotju z načelom učinkovitega pravnega varstva, kot je določeno v sodni praksi Sodišča in potrjeno v členu 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah.

Ravno na področju tožbe zaradi nepogodbene obveznosti Skupnosti si posebno pozornost zaslužita združeni zadevi *FIAMM in FIAMM Technologies proti Svetu in Komisiji* (sodba z dne 9. septembra 2008, C-120/06 P in C-121/06 P), ki se nanašata na problem odgovornosti Skupnosti zaradi zakonodajnega akta. Organ za reševanje sporov Svetovne trgovinske organizacije (STO) je razsodil, da uvozni režim Skupnosti za banane ni bil združljiv s sporazumi STO in je Združenim državam Amerike dovolil, da za nekatere uvoze iz Skupnosti uporabijo dodatno carinsko dajatev. Šest družb s sedežem v Evropski uniji je predlagalo, naj se Komisiji in Svetu naloži, da povrneta škodo, ki so jo zaradi izvajanja ameriških povračilnih ukrepov utrpeli pri izvažanju v Združene države.

Sodišče je opozorilo, da je odgovornost Skupnosti zaradi zakonodajnega akta, ki vsebuje izbiro ekonomske politike, mogoča le, če gre za dovolj hudo kršitev nadrejenega pravnega pravila, ki varuje posameznike in ki jim podeljuje pravice. Poleg tega je poudarilo, da čeprav načelo o odgovornosti Skupnosti ob obstoju nezakonitega akta institucij pomeni izraz splošnega načela, ki ga poznajo pravni redi držav članic, v skladu s katerim nezakonito ravnanje povzroči obveznost povrnitve povzročene škode, taka usmerjenost pravnih redov držav članic ni podana glede obstoja načela odgovornosti, če gre za zakonit akt javnega organa, še zlasti če je ta akt zakonodajen. Sodišče je sklenilo, da pravo Skupnosti v njegovem sedanjem stanju ne predvideva sistema, ki bi omogočal uveljavljanje odgovornosti Skupnosti zaradi njenega normativnega ravnanja v položaju, v katerem morebitne neskladnosti takega ravnanja s sporazumi STO ni mogoče uveljavljati pred sodiščem Skupnosti. Poleg tega je pojasnilo, da bi posledica zakonodajnega akta Skupnosti, katerega uporaba vodi k omejitvam lastninske pravice in prostega izvajanja poklicne dejavnosti, lahko bila nepogodbena odgovornost Skupnosti, če pomeni nesorazmeren in nesprejemljiv poseg v sam temelj teh pravic, kar velja, če ni predvideno ustrezno nadomestilo za preprečitev ali odpravo tega posega.

Druge, bolj klasične sodbe so dopolnile že tako bogato sodno prakso Sodišča o dopustnosti ničnostnih tožb.

Tako je Sodišče v zadevi *Komisija proti Infront WM* (sodba z dne 13. marca 2008, C-125/06 P) menilo, da odločba Komisije, s katero je odobrila ukrepe, namenjene reguliranju izvrševanja ekskluzivnih pravic televizijskega razširjanja dogodkov velikega družbenega pomena, ki jih je sprejela država članica na podlagi člena 3a Direktive 89/552⁵, vpliva neposredno

⁵ Direktiva Sveta 89/552/EGS z dne 3. oktobra 1989 o usklajevanju nekaterih zakonov in drugih predpisov držav članic o opravljanju dejavnosti razširjanja televizijskih programov (UL L 298, str. 23), kot je bila spremenjena z Direktivo 97/36/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. junija 1997 (UL L 202, str. 60).

na pravni položaj imetnika teh pravic v smislu pogojev dopustnosti ničnostne tožbe. Če so namreč te omejitve, ki nalagajo te ukrepe, vezane na pogoje, pod katerimi ti izdajatelji pridobijo pravice televizijskega prenosa dogodkov s seznama od imetnika ekskluzivnih pravic za televizijsko razširjanje, je posledica ukrepov, ki jih je sprejela ta država članica, in odločbe, s katero so bili odobreni, da se uskladijev pravic, ki jih ima družba, ki je pridobila pravice televizijskega prenosa, podvrže novim omejitvam, ki niso obstajale, ko je ta družba pridobila navedene pravice, in ki otežijo njihovo izvrševanje. Poleg tega, kot je ugotovilo Sodišče, je vzrok poseganja v položaj omenjenega imetnika zgolj zahteva po doseganju rezultata, določenega s temi ukrepi in z odločbo Komisije, ne da bi nacionalni organi, ki nimajo nobene diskrecijske pravice pri njenem izvajanju, lahko na ta položaj vplivali.

V zvezi s pogojem, da mora odločba tožečo stranko zadevati posamično, je Sodišče razsodilo, da kadar odločba zadeva skupino oseb, ki so bile prepoznane ali prepoznavne, ko je bil ta akt sprejet, in z merili, lastnimi članom skupine, lahko te osebe ta akt posamično zadeva, ker so del omejenega kroga gospodarskih subjektov. Za to gre lahko predvsem takrat, kadar odločba posega v pravice, ki jih je posameznik pridobil pred njeno izdajo.

V zadevi *Athinaiki Techniki proti Komisiji* (sodba z dne 17. julija 2008, C-521/06 P) je moralo Sodišče pojasniti pojem „izpodbojni akt“ v smislu člena 230 ES.

Sodišču je bila predložena pritožba zoper sklep Sodišča prve stopnje, s katerim je to zavrnilo tožbo za razglasitev ničnosti odločbe Komisije, s katero je bil ustavljen postopek s pritožbo v zvezi z domnevno državno pomočjo, odobreno v okviru javnega naročila, in o kateri je bila tožeča stranka obveščena z dopisom; razsodilo je, da je za ugotovitev, ali je neki akt na področju državnih pomoči odločba v smislu člena 4 Uredbe št. 659/1999⁶, treba preveriti, ali je ob upoštevanju njegove vsebine in namena Komisije ta institucija na koncu predhodne faze preučitve z obravnavnim aktom dokončno izoblikovala svoje stališče o spornem ukrepu, torej ali je ugotovila, ali je ta ukrep pomoč ali ne, in ali ima dvome o njegovi združljivosti s skupnim trgov ali ne.

Dopis, s katerim je Komisija obvestila vlagatelja pritožbe, katere namen je bil ugotoviti kršitev členov 87 ES in 88 ES, da je „Komisija [...] zato, ker ni imela dodatnih podatkov, ki bi upravičili izvedbo preiskave, [...] ustavila upravni postopek“, kaže na to, da je Komisija dejansko sprejela akt o ustavitvi upravnega postopka v zadevi. Iz vsebine tega akta in iz namere Komisije je razvidno, da se je Komisija odločila končati predhodni postopek preučitve, ki ga je sprožil vlagatelj pritožbe. Z navedenim aktom je ugotovila, da začeta preiskava ni omogočila ugotovitve o obstoju pomoči v smislu člena 87 ES, in je implicitno zavrnila začetek formalnega postopka preiskave, ki ga predvideva člen 88(2) ES. V takem položaju osebe, ki so upravičene do postopkovnih jamstev, predvidenih v tej določbi, te uveljavljajo le, kadar imajo možnost, da to odločbo izpodbijajo pred sodiščem Skupnosti v skladu s členom 230, četrti odstavek, ES. To načelo velja tako takrat, kadar je odločba sprejeta zato, ker Komisija meni, da je pomoč združljiva s skupnim trgov, kakor če meni, da pomoč ne obstaja.

⁶ Uredba Sveta (ES) 659/1999 z dne 22. marca 1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena [88] Pogodbe ES (UL L 83, str. 1).

V zvezi s tem takega akta ni mogoče opredeliti kot predhodnega ali pripravljalnega, ker mu v okviru začetega upravnega postopka ne sledi noben drug akt, zoper katerega bi bilo mogoče vložiti ničnostno tožbo. V zvezi s tem ni upoštevno, da bi zainteresirana stranka lahko Komisiji predložila še dodatne podatke, na podlagi katerih bi ta morala znova preučiti svoje stališče o zadevnem državnem ukrepu, kajti zakonitost odločbe, sprejete na koncu predhodne faze preučitve, se presoja le glede na podatke, ki jih je Komisija lahko imela takrat, ko jo je sprejemala, torej v obravnavanem primeru ob ustavitvi upravnega postopka v zadevi. Če zainteresirana stranka predloži dodatne podatke po ustavitvi postopka v zadevi, mora Komisija, če je treba, začeti nov upravni postopek. Vendar ti podatki ne vplivajo na dejstvo, da je prvi predhodni postopek preučitve že končan. Iz tega je razvidno, da je s tem aktom Komisija sprejela dokončno stališče o predlogu vlagatelja pritožbe. Sodišče je sklenilo, da ker tak akt vlagatelju pritožbe onemogoča, da bi predložil pripombe v okviru formalnega postopka preiskave, ki ga določa člen 88(2) ES, povzroči zavezujoče pravne učinke, ki lahko vplivajo na njegove interese, zato gre za izpodbojni akt v smislu člena 230 ES.

Sodna praksa v zvezi s posledicami za državo članico, če ne ukrepa po tem, ko je bilo s sodbo ugotovljeno, da ni izpolnila obveznosti, je sicer manj klasična, ker je novejša, vendar se je obogatila.

Tako je Sodišče v zadevi *Komisija proti Franciji* (sodba z dne 9. decembra 2008, C-121/07) po tem, ko je spomnilo, da interes takojšnje in enotne uporabe prava Skupnosti zahteva, da se izvršitev sodbe, s katero je bila ugotovljena neizpolnitev obveznosti države članice, začne takoj in se čim prej konča, razsodilo, da čeprav se zdi v okviru postopka, ki je predviden v členu 228(2) ES, naložitev denarne kazni posebej prilagojena za spodbuditev države članice, da v čim krajšem roku izpolni obveznost, ki bi ob neobstoju takega ukrepa ostala neizpolnjena, temelji naložitev pavšalnega zneska bolj na presoji posledic neizpolnitve obveznosti zadevne države članice za zasebne in javne interese, zlasti če se je neizpolnitev obveznosti nadaljevala dolgo po sodbi, s katero je bila prvotno ugotovljena.

V zvezi s tem je Sodišče pristojno, kot je navedlo v nadaljevanju, da v vsaki zadevi glede na okoliščine primera, o katerem odloča, in glede na stopnjo prepričevanja in odvrčanja, ki se mu zdi potrebna, določi primerne denarne sankcije, da se zagotovi kar najhitrejša izvršitev sodbe, s katero je bila predhodno ugotovljena neizpolnitev obveznosti, ter da se preprečijo podobne kršitve prava Skupnosti.

Ob tem je Sodišče poudarilo, da okoliščina, da se doslej v primerih, v katerih se je prvotna sodba v celoti izvršila pred koncem postopka iz člena 228 ES, ni naložilo plačilo pavšalnega zneska, ne more biti ovira za to, da bi se plačilo pavšalnega zneska naložilo v okviru druge zadeve, če bi se to izkazalo za nujno, upoštevajoč posebnosti primera in potrebno stopnjo prepričevanja ter odvrčanja.

Nazadnje je Sodišče menilo, da čeprav smernice v sporočilih, ki jih objavi Komisija, dejansko lahko prispevajo k zagotovitvi preglednosti, predvidljivosti in pravne varnosti postopka, ki ga vodi Komisija, takšna pravila ne morejo zavezovati Sodišča pri izvajanju široke diskrecijske pravice, ki mu jo podeljuje člen 228(2) ES.

Na področju sporov je prav tako treba spomniti, da je Sodišče leta 2008 uvedlo nov postopek, in sicer nujni postopek predhodnega odločanja, z učinkom od 1. marca 2008. Povod za ta postopek so bile tri zadeve: *Santesteban Goicoechea* (sodba z dne 12. avgusta 2008, C-296/08 PPU), *Leymann in Pustovarov* (sodba z dne 1. decembra 2008, C-388/08 PPU), ki se nanaša na razlago Okvirnega sklepa 2002/584 o evropskem nalogu za prijetje in postopkih predaje med državami članicami⁷, ter *Rinau* (sodba z dne 11. julija 2008, C-195/08 PPU) s področja pravil Skupnosti v zvezi z vrnitvijo otroka, ki se nezakonito zadržuje v drugi državi članici.

V zgoraj navedeni zadevi *Rinau* je Sodišče pojasnilo pogoje, katerih izpolnitev se zahteva za uvedbo nujnega postopka predhodnega odločanja. Sodišče je tako razsodilo, da je predlog predložitvenega sodišča, naj se predlog za sprejetje predhodne odločbe, ki se nanaša na razlago Uredbe št. 2201/2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe št. 1347/2000⁸, obravnava po nujnem postopku iz člena 104b Poslovnika Sodišča, utemeljen, če temelji na potrebi po nujnem ukrepanju. To je potrebno, če bi bil kakršen koli odlog neugoden za odnos med otrokom in staršem, s katerim ne živi, in bi bilo poslabšanje tega odnosa lahko nepopravljivo. Po mnenju Sodišča taka potreba izhaja iz uvodne izjave 17 navedene uredbe, ki se nanaša na takojšnjo vrnitev odvzetega otroka, in iz člena 11(3) iste uredbe, ki sodišču, pri katerem je bil vložen zahtevek za vrnitev, določa rok šestih tednov, da izda sodbo. Sodišče je pojasnilo, da potreba po varstvu otroka pred morebitno škodo in nujnost zagotovitve pravnega ravnotežja med interesi otroka in interesi njegovih staršev ravno tako utemeljujeta obravnavanje po nujnem postopku predhodnega odločanja.

V zvezi z načeli, ki urejajo predložitev zadeve Sodišču z namenom pridobiti odločbo o vprašanju za predhodno odločanje, je imelo Sodišče v zadevi *Cartesio* (sodba z dne 16. decembra 2008, C-210/06) priložnost, da obravnava problematiko pooblastila nacionalnega pritožbenega sodišča, da spremeni odločbo nižjega sodišča o predlogu za sprejetje predhodne odločbe. V zvezi s tem je Sodišče razsodilo, da če obstajajo pravila nacionalnega prava glede pravice do pritožbe zoper odločbo o predlogu za sprejetje predhodne odločbe, pri čemer je značilno, da o celotni zadevi v glavni stvari ves čas odloča predložitveno sodišče in je le predložitvena odločba predmet omejene pritožbe, je treba člen 234, drugi odstavek, ES razlagati tako, da pristojnosti, ki jo ta določba Pogodbe daje vsakemu nacionalnemu sodišču, da Sodišču predlaga sprejetje predhodne odločbe, ni mogoče izpodbijati na podlagi takih pravil, ki pritožbenemu sodišču omogočajo, da spremeni odločbo o predlogu za sprejetje predhodne odločbe pred Sodiščem, da izloči ta predlog in da naloži nacionalnemu sodišču, ki je izdalo navedeno odločbo, naj znova začne prekinjeni postopek. Člen 234 ES gotovo ne nasprotuje temu, da odločbe nacionalnega sodišča o predložitvi vprašanj za predhodno odločanje Sodišču ostanejo predmet običajnih pravnih sredstev, predvidenih z nacionalnim pravom. Vendar vložitev takega pravnega sredstva ne more omejiti pristojnosti, ki jo člen 234 ES daje navedenemu sodišču, da predloži zadevo

⁷ Okvirni sklep Sveta 2002/584/PNZ z dne 13. junija 2002 (UL L 190, str. 1).

⁸ Uredba Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe št. 1347/2000, kot je bila spremenjena z Uredbo Sveta št. 2116/2004 z dne 2. decembra 2004 (UL L 367, str. 1).

v odločanje Sodišču, če meni, da se v zadevi, o kateri odloča, pojavljajo vprašanja glede razlage določb prava Skupnosti, ki zahtevajo presojo zadnjenavedenega sodišča.

Sodišče je pojasnilo tudi učinke prava Skupnosti v nacionalnih pravnih redih.

Sodišče je v združenih zadevah *Viamex Agrar Handel* (sodba z dne 17. januarja 2008, C-37/06 in C-58/06, ZOdl., str. I-69) razsodilo, da direktiva sicer ne more ustvariti obveznosti za posameznike, vendar načeloma ni mogoče izključiti možnosti uporabe direktive na podlagi izrecne napotitve na njene določbe v uredbi, če se spoštujejo splošna pravna načela in zlasti načelo pravne varnosti.

Sodišče se je moralo v zadevi *Kempter* (sodba z dne 12. februarja 2008, C-2/06) opredeliti glede vprašanja, ali je pogoj za ponovno preučitev in odpravo pravnomočne upravne odločbe zaradi upoštevanja razlage zadevne določbe Skupnosti, kot jo je medtem sprejelo Sodišče Evropskih skupnosti, da je stranka to odločbo na sodišču izpodbijala s sklicevanjem na pravo Skupnosti. Sodišče tega zadnjega pogoja ni sprejelo.

Tako je razsodilo, da čeprav pravo Skupnosti ne zahteva, da mora upravni organ načeloma odpraviti upravno odločbo, ki je postala pravnomočna, je lahko zaradi posebnih okoliščin nacionalnemu upravnemu organu na podlagi načela sodelovanja iz člena 10 ES kljub temu naloženo, da mora ponovno preučiti pravnomočno upravno odločbo, da bi se upoštevala razlaga ustrezne določbe prava Skupnosti, ki jo je pozneje sprejelo Sodišče. Med pogoji za nastanek obveznosti ponovne preučitve pogoja, v skladu s katerim je sodba sodišča, ki je odločalo na zadnji stopnji, s katero je izpodbijana upravna odločba postala pravnomočna, v smislu poznejše sodne prakse Sodišča temeljila na napačni razlagi prava Skupnosti, ki je bila sprejeta, ne da bi bilo Sodišče zaproseno za sprejetje predhodne odločbe, ni mogoče razlagati tako, da bi se morale stranke pred nacionalnim sodiščem sklicevati na zadevno vprašanje prava Skupnosti. V zvezi s tem je dovolj, da je nacionalno sodišče, ki je odločalo na zadnji stopnji, preučilo navedeno vprašanje prava Skupnosti, katerega razlaga se je ob upoštevanju poznejše sodbe Sodišča izkazala za napačno, ali da bi ga lahko zastavilo po uradni dolžnosti. Če namreč pravo Skupnosti nacionalnim sodiščem ne nalaga, naj po uradni dolžnosti preizkusijo tožbeni razlog kršitve določb Skupnosti, kadar bi s preizkusom tega razloga presegla meje spora, ki so jih določile stranke, morajo ta sodišča po uradni dolžnosti navesti tožbene razloge, ki izhajajo iz zavezujočega predpisa Skupnosti, če so po nacionalnem pravu dolžna ali pristojna to storiti v zvezi z zavezujočim nacionalnim predpisom.

Čeprav za to možnost predlagati ponovno preučitev in odpravo pravnomočne upravne odločbe, ki je v nasprotju s pravom Skupnosti, ni nobenega roka, lahko države članice v skladu z načeloma učinkovitosti in enakovrednosti svobodno kljub temu določijo razumne roke za vložitev tožbe.

Spori v zvezi z dostopom javnosti do dokumentov institucij se po mnenju Sodišča še ne bodo nehali. Tako je Sodišče v združenih zadevah *Švedska in Turco proti Svetu* (sodba z dne 1. julija 2008, C-39/05 P in C-52/05 P) natančneje določilo, kaj mora preučiti Svet, preden odgovori na zahtevek za razkritje dokumenta.

Uredba Skupnosti o dostopu javnosti do dokumentov⁹ določa, da imajo vsi državljani Unije in vse osebe s prebivališčem v eni od držav članic pravico dostopa do dokumentov institucij. Določa tudi izjeme od splošnega načela, zlasti kadar bi razkritje dokumenta oslabilo varstvo sodnih postopkov in pravnih nasvetov, razen če ne prevlada javni interes za razkritje.

Natančneje glede izjeme v zvezi s pravnimi nasveti mora institucija, od katere se zahteva razkritje dokumenta, preveriti, ali se ta dokument nanaša na pravne nasvete, in če se, določiti, kateri njegovi deli ustrezajo in lahko torej spadajo na področje uporabe navedene izjeme. Dejstvo, da je dokument naslovljen „pravno mnenje“, namreč ne pomeni, da je samodejno upravičen do varstva pravnih nasvetov, ki ga zagotavlja zgoraj navedena uredba. Ne glede na njegov naslov se mora institucija prepričati, da se dokument res nanaša na tak nasvet. V tem primeru mora Svet nato preučiti, ali bi razkritje delov zadevnega dokumenta oslabilo varstvo pravnih nasvetov. V zvezi s tem Sodišče izjemo v zvezi s pravnimi nasveti razlaga tako, da je njen namen varovati interes institucije, da zahteva odkrite, objektivne in popolne nasvete. Tveganje za poseg v ta interes mora biti razumno predvidljivo, in ne le hipotetično, da bi se lahko uveljavljalo.

V zvezi s tem splošna in abstraktna navedba tveganja, da lahko razkritje pravnih mnenj v zvezi z zakonodajnimi postopki povzroči dvome o zakonitosti zakonodajnih aktov, ne more zadostovati za opredelitev oslabitve varstva pravnih nasvetov v smislu navedene določbe in torej ne more utemeljiti zavrnitve razkritja teh mnenj. Ravno preglednost v zvezi s tem namreč omogoča javno razpravo o razhajanjih med različnimi mnenji ter daje institucijam večjo legitimnost v očeh evropskih državljanov in povečuje njihovo zaupanje.

Nazadnje je Sodišče pojasnilo, da mora Svet preveriti, ali obstaja javni interes, ki utemlji to razkritje. V tem okviru mora uravnotežiti poseben interes, ki ga je treba varovati z nerazkritjem zadevnega dokumenta, in med drugim javni interes, da se omogoči dostop do dokumenta ob upoštevanju prednosti, ki izhajajo iz povečane preglednosti, to je tesnejšega sodelovanja državljanov v postopku odločanja in večje zakonitosti v upravi ter njeno učinkovitejšo in odgovornejšo ravnanje v razmerju do državljanov v demokratičnem sistemu.

Sodišče je opozorilo, da so take ugotovitve zlasti ustrezne, kadar Svet deluje v svoji zakonodajni funkciji. Preglednost v zvezi s tem pripomore h krepitvi demokracije tako, da omogoča državljanom nadzor nad vsemi informacijami, ki so bile podlaga za zakonodajni akt. Možnost državljanov, da poznajo temelje zakonodajne dejavnosti, je namreč pogoj, da lahko učinkovito izvajajo svoje demokratične pravice.

Sodišče je sklenilo, da je v Uredbi št. 1049/2001 načeloma določena obveznost razkritja mnenj pravne službe Sveta v zvezi z zakonodajnim postopkom, vendar je priznalo, da bi se lahko na podlagi varstva pravnih nasvetov zavrnilo razkritje posebnega pravnega mnenja, izdanega v okviru zakonodajnega postopka, ki ima posebej občutljivo vsebino ali je njegov obseg posebej širok, tako da presega zadevni zakonodajni okvir. V takem primeru bi morala zadevna institucija natančno obrazložiti zavrnitev.

⁹ Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 1049/2001 z dne 30. maja 2001 o dostopu javnosti do dokumentov Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije (UL L 145, str. 43).

Na podlagi te obrazložitve je Sodišče razveljavilo sodbo Sodišča prve stopnje v delu, v katerem je bil zavrnen dostop do zadevnega pravnega mnenja v tej zadevi.

Nasprotno pa je Sodišče v združenih zadevah *Marra* (sodba z dne 21. oktobra 2008, C-200/07 in C-201/07) na novo preučilo problematiko imunitete, ki jo v določenih primerih in pod določenimi pogoji uživajo poslanci Evropskega parlamenta, in natančneje podrobna pravila za izvajanje imunitete evropskega poslanca, ki se ga kazensko preganja zaradi razdeljevanja letakov z žaljivo vsebino.

Sodišče je na začetku spomnilo, da člen 9 Protokola o privilegijah in imunitetah Evropskih skupnosti¹⁰ navaja načelo imunitete evropskih poslancev glede mnenj ali glasov, ki jih je poslanec podal pri opravljanju svojih dolžnosti. Tako imuniteto je treba torej šteti v delu, v katerem se nanaša na varstvo svobode izražanja in neodvisnosti evropskih poslancev, za absolutno imuniteto, ki nasprotuje vsakemu sodnemu postopku. Zato mora nacionalno sodišče tožbo, vloženo zoper evropskega poslanca zaradi mnenj, ki jih je izrazil, zavrniti, če ugotovi, da ima ta poslanec poslansko imuniteto. Spoštovanje te določbe zavezuje tako to sodišče kot Evropski parlament. Evropski parlament te imunitete ne more odvzeti, ampak mora nacionalno sodišče zadevno tožbo zavrniti.

Nato je Sodišče priznalo, da sodi v izključno pristojnost nacionalnega sodišča, da preveri, ali so izpolnjeni pogoji za to imuniteto, ne da bi vprašanje moralo predložiti Evropskemu parlamentu, ki nima pristojnosti na tem področju. Če pa je Evropski parlament na prošnjo zadevnega poslanca sprejel odločitev o zaščiti imunitete, ta odločitev pomeni mnenje, ki pa nima zavezujočih učinkov za nacionalne sodne organe.

Če poslanec pri Evropskem parlamentu vloži zahtevo za zaščito imunitete in je nacionalno sodišče o tem obveščeno, mora zaradi obveznosti lojalnega sodelovanja med evropskimi institucijami in nacionalnimi organi¹¹ prekiniti sodni postopek in Parlament zaprositi, naj v najkrajšem času poda svoje mnenje. To sodelovanje je obvezno, zato da bi se izognili vsakršnemu konfliktu pri razlagi in uporabi določb Protokola.

Na koncu tega pregleda sodne prakse na ustavnem in institucionalnem področju je treba navesti še zadevo *Payir in drugi* (sodba z dne 24. januarja 2008, C-294/06), v kateri se je Sodišče izreklo o priznanju statusa delavca na podlagi Pridružitvenega sporazuma EGS-Turčija turškemu državljanom, ki so vstopili na ozemlje države članice kot osebe „au pair“ ali študenti in so vključeni v zakoniti trg dela. Tako je Sodišče glede člena 6(1) Sklepa Pridružitvenega sveta EGS-Turčija z dne 19. septembra 1980 o razvoju pridružitve razsodilo, da dejstvo, da je bilo turškemu državljanu dovoljeno vstopiti na ozemlje države članice kot osebi „au pair“ ali študentu, ne more odvzeti temu državljanu statusa „delavca“ in mu preprečiti vključitve v „zakoniti trg dela“ te države članice v smislu navedenega člena. To dejstvo torej navedenemu državljanu ne more preprečiti, da bi se za podaljšanje svojega delovnega dovoljenja in za pridobitev z njim povezane pravice do prebivanja skliceval na to določbo.

¹⁰ Protokol o privilegijah in imunitetah Evropskih skupnosti z dne 8. aprila 1965 (UL 1967, 152, str. 13).

¹¹ Določeno v členu 10 ES.

Državljanstvo Unije

Sodišče je v več zadevah preizkusilo nacionalne določbe, s katerimi bi se lahko neupravičeno omejevalo prosto gibanje državljanov Unije.

Zadeva *Grunkin in Paul* (sodba z dne 14. oktobra 2008, C-353/06) se nanaša na priznanje priimka otroka – ki ima nemško državljanstvo, a je bil rojen in živi na Danskem – ki je bil ob rojstvu registriran z dvojnimi priimki, sestavljenim iz priimkov očeta in matere. Starši otroka so zahtevali vpis tega dvojnega priimka v družinsko knjižico, ki se vodi v Nemčiji, vendar je bil ta zahtevek zavrnjen, ker priimek nemških državljanov ureja nemško pravo, ki ne dopušča, da bi otrok imel dvojni priimek. Sodišče je ugotovilo, da čeprav so pravila, ki urejajo priimek osebe, v pristojnosti držav članic, morajo države članice pri izvrševanju te pristojnosti kljub temu ravnati v skladu s pravom Skupnosti. Sodišče je pojasnilo, da dejstvo, da mora imeti prizadeti v državi članici, katere državljanstvo ima, drugačno ime, kot mu je bilo dodeljeno in registrirano v državi članici rojstva in prebivališča, lahko ovira pravico prostega gibanja državljanov Unije. Neenakost priimkov v nemških in danskih dokumentih bi lahko prizadetim povzročila resno neprijetnost, tako na strokovni kot zasebni ravni. Ker omejevalne nemške določbe niso bile primerno utemeljene, je Sodišče sklenilo, da pravica evropskih državljanov, da se prosto gibljejo in bivajo na ozemlju držav članic, nasprotuje zadevni zakonodaji.

Nato je treba poudariti zadevi *Metock in drugi* (sodba z dne 25. julija 2008, C-127/08) in *Jipa* (sodba z dne 10. julija 2008, C-33/07), ki se nanašata na razlago Direktive 2004/38/ES o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic¹².

Sodišče je v zgoraj navedeni zadevi *Metock in drugi* razsodilo, da Direktiva 2004/38 nasprotuje ureditvi države članice, ki državljanu tretje države, zakoncu državljana Unije, ki prebiva v tej državi članici, katere državljan ni, zato da bi bil upravičen do ugodnosti, ki izhajajo iz določb te direktive, postavlja pogoj predhodnega zakonitega prebivanja v drugi državi članici, preden se je preselil v državo gostiteljico. Glede družinskih članov državljana Unije v nobeni določbi te direktive ni določen navedeni pogoj za njeno uporabo; Sodišče meni, da je treba ponovno preučiti ugotovitev iz sodbe *Akrich*¹³, ki postavlja tak pogoj, da bi se lahko uveljavljali pravici vstopa in prebivanja, predvideni z Uredbo (EGS) št. 1612/68.¹⁴ Dejstvo, da državljana Unije njegova družina ne more spremljati ali se mu pridružiti v državi članici gostiteljici, bi ga namreč lahko odvrčalo od izvrševanja pravice do vstopa in prebivanja v tej državi članici. Sodišče je prav tako pojasnilo, da za državljana tretje države, zakonca državljana Unije, ki tega državljana spremlja ali se mu pridruži, velja ta direktiva ne glede na kraj in datum sklenitve zakonske zveze in ne glede na način, kako je ta državljan vstopil v državo članico gostiteljico, in da ni potrebno, da bi moral državljan pred selitvijo

¹² Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2004/38/ES z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic (UL L 158, str. 77, in popravek, UL L 229, str. 35).

¹³ Sodba z dne 23. septembra 2003, C-109/01, Recueil, str. I-9607.

¹⁴ Uredba Sveta št. 1612/68 (EGS) z dne 15. oktobra 1968 o prostem gibanju delavcev v Skupnosti (UL L 257, str. 2), spremenjena z Direktivo 2004/38.

že ustvariti družino, zato da bi lahko njegovi družinski člani, državljani tretjih držav, pridobili pravice, ki jim jih podeljuje ta direktiva. Nazadnje, izraz „družinski člani [državljana Unije], ki [tega] spremljajo“¹⁵ je treba razlagati tako, da hkrati zajema družinske člane državljana Unije, ki so z njim vstopili v državo članico gostiteljico, in družinske člane, ki z njim prebivajo v tej državi članici, ne da bi bilo treba v drugem primeru razlikovati med tem, ali so vstopili v navedeno državo članico pred državljanom Unije ali za njim oziroma preden so postali njegovi družinski člani ali pozneje.

V zgoraj navedeni zadevi *Jipa* je bilo Sodišču predloženo vprašanje, ali pravo Skupnosti in predvsem Direktiva 2004/38 nasprotujeta nacionalni ureditvi, ki dopušča omejitve pravice državljana države članice, da potuje na ozemlje druge države članice, predvsem iz razloga, ker je bil predhodno izgnan iz slednje države članice, ker je v njej bil v „nezakonitem položaju“. Sodišče je poudarilo, da ima tak državljan status državljana Unije in torej lahko uveljavlja pravico do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic tudi proti svoji državi članici izvora, kar vključuje pravico, da državljani Unije vstopajo v drugo državo članico, ki ni njihova država članica izvora, in pravico slednjo zapustiti. Vendar je ta pravica lahko podrejena omejitvam in pogojem, določenim s Pogodbo, zlasti zaradi zahtev javnega reda ali javne varnosti, za katerih določitev so pristojne države članice. V kontekstu Skupnosti pa je treba te zahteve razlagati ozko. Sodišče je pojasnilo, da tako uokvirjenje vključuje predvsem to, da se morajo za namen svoje utemeljitve ukrepi javnega reda in javne varnosti opirati izključno na osebno obnašanje zadevnega posameznika, in ne na splošno preventivo. Ukrep, s katerim se omejuje prosto gibanje, je treba obravnavati glede na ugotovitve o varstvu javnega reda in javne varnosti države članice, ki sprejme ta ukrep. Sicer ni izključeno, da bi lahko organi navedene države članice upoštevali razloge, ki jih navede druga država članica, za utemeljitev odločitve o odstranitvi državljana Skupnosti z ozemlja te države, vendar omejevalni ukrep ne more temeljiti izključno na teh razlogih. Sodišče je sklenilo, da pravo Skupnosti ne nasprotuje zadevni nacionalni ureditvi, če je zadoščeno določenim zahtevam. Prvič, osebno obnašanje tega državljana mora pomeniti resnično, sedanjo in dovolj resno nevarnost, ki ogroža temeljne družbene interese. Drugič, predvideni omejevalni ukrep mora biti nujen in sorazmeren za uresničevanje zastavljenega cilja.

Sodišče je v zadevi *Nerkowska* (sodba z dne 22. maja 2008, C-499/06) razsodilo, da je treba pravico vsakega državljana Evropske unije, da se prosto giblje in prebiva na ozemlju držav članic, razlagati tako, da nasprotuje zakonodaji države članice, na podlagi katere bi slednja na splošno in v vseh okoliščinah svojim državljanom zavrnila izplačilo dajatev, odobrenih civilnim žrtvam vojne ali represije, samo zato, ker v obdobju izplačevanja te dajatve ne prebivajo na ozemlju te države, ampak na ozemlju druge države članice. Sodišče je opozorilo, da navedena dajatev spada v pristojnost držav članic, vendar pa morajo slednje to pristojnost izvajati ob spoštovanju prava Skupnosti, zlasti pravice do prostega gibanja državljanov Unije. Zahteva po prebivanju na nacionalnem ozemlju za podelitev te dajatve pomeni omejitev izvajanja te svoboščine. Sodišče meni, da sta tako želja po zagotavljanju obstoja naveznih okoliščin med družbo zadevne države članice in upravičencem do dajatve kot zahteva po preverjanju, ali upravičenec še naprej izpolnjuje pogoje za prejemanje te dajatve, objektivna preudarka v splošnem interesu, ki upravičujeta tako omejitve.

¹⁵ Člen 3(1) Direktive 2004/38.

Vendar dejstvo, prvič, da ima oseba državljanstvo države članice, ki podeljuje zadevne dajatve, in drugič, da je v tej državi živel več kot dvajset let, zadostuje za dokaz obstoja navezne okoliščine. V teh okoliščinah je treba zahtevo po prebivanju v celotnem obdobju izplačevanja dajatev šteti za nesorazmerno. Poleg tega, da bi se preverilo, ali upravičenec še naprej izpolnjuje pogoje za pridobitev dajatve, obstajajo druga sredstva, ki bi bila prav tako učinkovita, vendar manj omejujoča.

Prosti pretok blaga

Na področju prostega pretoka blaga je Sodišče izdalo več sodb, ki se nanašajo na skladnost nacionalnih določb, ki uvajajo ukrepe z enakim učinkom, kot ga imajo količinske omejitve, z zakonodajo Skupnosti.

Najprej se je Sodišče v zadevi *Dynamic Medien* (sodba z dne 14. februarja 2008, C-244/06, ZOdl., str. I-505) ukvarjalo z nemško zakonodajo, na podlagi katere sta bila prepovedana prodaja in prenos po pošti tistih nosilcev slike, ki jih pristojni nacionalni organ oziroma nacionalna organizacija prostovoljnega samourejanja ni preizkusila in razvrstila z namenom varstva mladoletnikov in ki niso opremljeni z oznako tega organa oziroma organizacije, iz katere bi bila razvidna starost, od katere si je te nosilce slike dovoljeno ogledati. Sodišče je razsodilo, da taka ureditev ne pomeni načina prodaje, ki bi lahko neposredno ali posredno, dejansko ali potencialno omejevala trgovino med državami članicami, ampak ukrep z enakim učinkom, kot ga imajo količinske omejitve v smislu člena 28 ES, ki je načeloma nezdružljiv z obveznostmi, ki iz njega izhajajo. Po mnenju Sodišča pa je lahko taka zakonodaja utemeljena s ciljem varstva otrok, če je sorazmerna s tem ciljem, za kar gre, če ta zakonodaja ne nasprotuje vsem oblikam prodaje nosilcev slike, ki niso bili preizkušeni, in če je dovoljen uvoz in prodaja teh nosilcev slike odraslim ter je poskrbljeno za to, da otroci nimajo dostopa do njih. Drugače je lahko samo takrat, ko se izkaže, da postopek za preizkus, razvrstitev in označevanje, ki ga določa ta zakonodaja, ni lahko dostopen ali da ne omogoča, da se izvede v razumnih rokih, ali da zoper zavrnilno odločbo ni mogoče zahtevati sodnega varstva.

Nato je bilo Sodišče v zadevi *Komisija proti Nemčiji* (sodba z dne 11. septembra 2008, C-141/07) soočeno z nemško zakonodajo, ki se je nanašala na zahteve, ki so jih morale zunanje lekarne izpolnjevati, ko so se potegovala za oskrbo z zdravili bolnišnic na nacionalnem ozemlju; gre namreč za zahteve, s katerimi se *de facto* zahteva določena geografska bližina med lekarno, ki dobavlja zdravila, in bolnišnico. Sodišče je razsodilo, da čeprav je treba za take določbe, kadar se ne nanašajo na lastnosti zdravil, ampak samo na načine, kako se lahko prodajajo, šteti, da se nanašajo na načine prodaje, pa lahko te določbe ovirajo trgovino znotraj Skupnosti in zato pomenijo ukrep z enakim učinkom kot količinska omejitev pri uvozu, ki je načelno prepovedan s členom 28 ES. Vendar so po mnenju Sodišča utemeljene z razlogi varovanja javnega zdravja. S tako zakonodajo se namreč uresničuje cilj zagotovitve zanesljive in kakovostne oskrbe bolnišnic zadevne države članice in v resnici prenašajo zahteve, analogne tistim, ki so značilne za sistem z interno oskrbo, v sistem z zunanjo oskrbo, in sicer zahtevo, da je lekarnar po eni strani odgovoren za oskrbo z zdravili in po drugi strani zadostno in hitro na voljo na kraju samem. Zadevna zakonodaja tako zagotavlja enakovrednost in združljivost med vsemi elementi sistema oskrbe bolnišnic z zdravili v zadevni državi članici in zagotavlja enotnost in ravnovesje tega sistema.

Nazadnje je treba omeniti zadevo *Gysbrechts in Santurel Inter* (sodba z dne 16. decembra 2008, C-205/07) v zvezi s skladnostjo belgijske zakonodaje na področju pogodb o prodaji na daljavo s Pogodbo ES. Ta zakonodaja je prodajalcu prepovedovala, da pred iztekom roka sedmih delovnih dni za obvezni odstop od pogodbe od potrošnika zahteva predplačilo ali plačilo, celo – po mnenju belgijskih organov – številko kreditne kartice tega potrošnika. Sodišče je po tem, ko je ugotovilo, da take prepovedi pomenijo ukrep z enakim učinkom kot količinska omejitev pri izvozu, razsodilo, da čeprav je prepoved zahtevati od potrošnika predplačilo ali plačilo utemeljena z nujnostjo varovati potrošnika, pa nasprotno prepoved ponudniku, da bi zahteval številko potrošnikove plačilne kartice, preseže tisto, kar je nujno potrebno za zagotavljanje učinkovitega uveljavljanja potrošnikove pravice do odstopa od pogodbe. Taka prepoved je namreč koristna zgolj za odpravo tveganja, da bi ponudnik pred iztekom roka za odstop od pogodbe unovčil kupnino. Če se to tveganje kljub temu uresniči, je to ravnanje ponudnika samo po sebi kršitev prepovedi zahtevati od potrošnika predplačilo ali plačilo, ki je ustrezen in sorazmeren ukrep za doseg cilja, ki ga želi doseči. Zato člen 29 ES ne nasprotuje prepovedi ponudniku v okviru čezmejne prodaje na daljavo, da od potrošnika pred iztekom roka za odstop od pogodbe zahteva predplačilo ali kakršno koli plačilo, vendar pa nasprotuje prepovedi, da pred iztekom navedenega roka zahteva številko potrošnikove plačilne kartice.

Kmetijstvo

Sodišče je moralo v zadevi Komisija proti *Nemčiji* (sodba z dne 26. februarja 2008, C-132/05, ZOdl., str. I-957) odločiti, ali država članica, s tem da na svojem ozemlju zavrača sankcioniranje uporabe imena „parmezan“ na etiketah proizvodov, ki ne ustrezajo specifikaciji zaščitene označbe porekla (v nadaljevanju: ZOP) „Parmigiano Reggiano“, in tako spodbuja poseganje v ugled pristnega proizvoda, zaščitene na ravni Skupnosti, ni izpolnila svojih obveznosti.¹⁶

Sodišče je najprej poudarilo, da po pravu Skupnosti ni zaščitena samo natančno taka oblika, v kateri je bila ZOP registrirana, in nato ugotovilo, da je treba, ker obstaja glasovna in vidna podobnost med zadevnima imenoma in ker so si proizvodi na videz podobni, uporabo imena „parmezan“ opredeliti kot navajanje ZOP „Parmigiano Reggiano“. Če država ne dokaže, da je ime „parmezan“ generično, se ne more sklicevati na to izjemo, ki jo določa Uredba št. 2081/92.

Nazadnje, Sodišče je v zvezi z obveznostjo države, da sankcionira ravnanja, s katerimi se krši ZOP, spomnilo, da sama pravica sklicevati se pred nacionalnimi sodišči na določbe uredbe, ne odveže držav članic, da sprejmejo nacionalne ukrepe, ki bi omogočali njihovo polno uporabo, če bi bilo to potrebno, in ugotovilo, da ima zadevni pravni red na voljo instrumente, ki lahko zagotovijo varstvo tako interesov proizvajalcev kot interesov potrošnikov. Vendar pa ne obstaja obveznost države članice, da mora po uradni dolžnosti sprejeti potrebne ukrepe, da na svojem ozemlju sankcionira kršitve ZOP, ki izhajajo iz druge države članice. Obveznost zagotavljanja spoštovanja ZOP se nanaša na tisto strukturo nadzora, ki je v državi članici, iz katere izvira zadevna ZOP, in zato ne spada v pristojnost nadzornih organov zadevne države.

¹⁶ Uredba Sveta (EGS) št. 2081/92 z dne 14. julija 1992 o zaščiti geografskih označb in označb porekla za kmetijske proizvode in živila (UL L 208, str. 1).

Prosto gibanje oseb, prosti pretok storitev in kapitala

Na področju svobode ustanavljanja je imelo Sodišče v zadevi *Cartesio* (sodba z dne 16. decembra 2008, C-210/06) priložnost, da natančneje pojasni svojo sodno prakso, ki se nanaša na pravico družb, da preselijo svoj sedež znotraj Unije. Vprašanje za predhodno odločanje, predloženo Sodišču, se je nanašalo na skladnost madžarske zakonodaje, ki družbi, ustanovljeni na podlagi nacionalnega prava, preprečuje prenos sedeža v drugo državo članico, pri čemer bi ohranila subjektiviteto družbe nacionalnega prava države članice, v kateri je bila ustanovljena, s členoma 43 ES in 48 ES. Sodišče je odgovorilo, da glede na trenutno stanje prava Skupnosti navedena člena ne nasprotujeta taki zakonodaji. V skladu s členom 48 ES, in ker v pravu Skupnosti ni enotne opredelitve družb, ki jih je mogoče ustanoviti zgolj na podlagi merila tesne povezave, po katerem se opredeli nacionalno pravo, ki se uporabi za družbo, namreč vprašanje, ali se člen 43 ES uporablja za družbo, ki se sklicuje na temeljno svoboščino, določeno s tem členom, pomeni vprašanje za predhodno odločanje, na katerega je, glede na trenutno stanje prava Skupnosti, mogoče najti odgovor le v nacionalnem pravu, ki se uporabi. Po mnenju Sodišča se vprašanje, ali se navedeni družbi omejuje ta svoboda v smislu člena 43 ES, postavi le, če je bilo preverjeno, ali ta družba glede na pogoje iz člena 48 ES dejansko uživa svobodo ustanavljanja. Država članica ima torej možnost naknadno opredeliti tesno povezavo, ki se zahteva za družbo, da bi se ta lahko štela za ustanovljeno po njenem nacionalnem pravu in iz tega naslova imela ugodnosti na podlagi pravice do ustanavljanja, in ki se zahteva za ohranitev te lastnosti. Ta možnost obsega možnost za to državo članico, da ne dovoli družbi njenega nacionalnega prava, da obdrži to lastnost, če se namerava reorganizirati v drugi državi članici s preselitvijo svojega sedeža na ozemlje te druge države članice, s čimer prekine tesno zvezo, ki jo določa nacionalno pravo države članice, v kateri je bila ustanovljena.

Na področju svobode ustanavljanja je treba ravno tako omeniti zadevo *Lidl Belgium* (sodba z dne 15. maja 2008, C-414/06), v kateri je bil vložen predlog za sprejetje predhodne odločbe v zvezi s skladnostjo nemškega davčnega sistema, ki izključuje to, da bi družba rezidentka odbila izgube, ki so nastale njeni stalni poslovni enoti nerezidentki, s členom 43 ES. Sodišče je naprej pojasnilo, da dejstvo, da fizična ali pravna oseba s prebivališčem ali sedežem v državi članici ustanovi in ima v polni lasti stalno poslovno enoto, ki ni druga pravna oseba, s sedežem v drugi državi članici, spada na področje uporabe člena 43 ES, na njegovo področje uporabe pa spada tudi dejavnost, ki jo družba opravlja v drugi državi članici prek stalne poslovne enote, kot je opredeljena v ustrezni davčni konvenciji o preprečevanju dvojnega obdavčevanja, ki je v skladu z konvencijskim davčnim pravom samostojna enota. Sodišče je nato razsodilo, da člen 43 ne nasprotuje temu, da družba, ki ima sedež v državi članici, od svoje davčne osnove ne more odbiti izgub, ki so nastale njeni stalni poslovni enoti, ki je v drugi državi članici, če so na podlagi konvencije o izogibanju dvojnega obdavčevanja dohodki te enote obdavčeni v slednji državi članici, v kateri se te izgube lahko upoštevajo v okviru obdavčevanja dohodka te stalne poslovne enote za prihodnja poslovna obdobja. Res je, da taka davčna ureditev uvaja drugačno davčno obravnavanje, ki bi lahko družbo rezidentko odvrnilo od opravljanja dejavnosti prek stalne poslovne enote v drugi državi članici. Vendar je po mnenju Sodišča taka ureditev lahko utemeljena glede na potrebo po ohranitvi delitve davčne pristojnosti med državami članicami in potrebo po preprečevanju tveganja dvojnega upoštevanja izgub, ker – obravna-

vani skupaj – sledita legitimnim ciljem, ki so skladni s Pogodbo in pomenijo nujne razloge v splošnem interesu, ker je ta ureditev sorazmerna z navedenimi cilji.

Na področju svobodnega opravljanja storitev je treba posvetiti pozornost trem zadevam.

Na prvem mestu je treba omeniti zadevo *Centro Europa 7* (sodba z dne 31. januarja 2008, C-380/05, ZOdl., str. I-349) v zvezi z italijanskim operaterjem, ki opravlja dejavnost v sektorju televizijske radiodifuzije in je imetnik koncesije za odobritev oddajanja ter nikakor ne more oddajati, ker se mu ni dodelilo radijskih frekvenc za oddajanje. Sodišče je razlagalo določbe prava Skupnosti¹⁷ v zvezi z merili dodelitve teh frekvenc. Poudarilo je, da je zaporedna uporaba prehodnih ureditev, ki so z italijanskim pravom določene v korist obstoječih kanalov, povzročila, da operaterjem, ki niso imeli radijskih frekvenc za oddajanje, ni bil omogočen dostop do zadevnega trga. Splošna odobritev za oddajanje na trgu radijskega oddajanja le za obstoječe kanale je ta restriktivni učinek okrepila. To je povzročilo ohromitev struktur domačega trga in zavarovanje položaja navedenih kanalov. Sodišče je pojasnilo, da je mogoče ureditev, ki omejuje število operaterjev na nacionalnem ozemlju, upravičiti s cilji v splošnem interesu, vendar mora biti v tem primeru določena na podlagi objektivnih, preglednih, nediskriminatornih in sorazmernih meril. Ureditev, ki dodeljuje radijske frekvence za oddajanje izključno in brez časovne omejitve omejenemu številu obstoječih operaterjev, ne da bi upoštevala zgoraj navedena merila, ni taka. Sodišče je sklenilo, da je nacionalna zakonodaja, na podlagi katere operater koncesionar ne more oddajati, ker ni radijskih frekvenc za oddajanje, dodeljenih na podlagi navedenih meril, v nasprotju z načeli Pogodbe o svobodnem opravljanju storitev ter z načeli, ki jih določa novi skupni regulativni okvir za elektronska komunikacijska omrežja in storitve.¹⁸

Na drugem mestu je zadeva *Rüffert* (sodba z dne 3. aprila 2008, C-346/06), v kateri se je Sodišče ukvarjalo z vprašanjem, ali svobodno opravljanje storitev nasprotuje zakonodaji države članice, v skladu s katero se mora naročnik javnega naročila za gradnje pisno zavezati, da bo svojim delavcem izplačeval najmanj takšno plačo, kot je določena v veljavni kolektivni pogodbi, in da to obveznost naloži svojim čezmejnem podizvajalcem, ki napotujejo delavce v navedeno državo članico, pri čemer pa je posledica neupoštevanja te obveznosti plačilo pogodbene kazni. Sodišče je razsodilo, da čeprav ima država članica na podlagi določb Direktive 96/71 o napotitvi delavcev na delo v okviru opravljanja storitev¹⁹ možnost, da ob čezmejnem opravljanju storitev podjetjem s sedežem v drugih državah članicah naloži minimalno urno postavko, pa nima pravice navedenim podjetjem naložiti urne postavke, določene v kolektivni pogodbi, ki ni bila razglašena za splošno veljavno, čeprav ta urna postavka sicer presega minimalno urno postavko, ki velja na podlagi zakonodaje v kraju, kjer se zadevne storitve izvajajo, s tem da z zakonskim ukrepom naročniku

¹⁷ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2002/21/ES z dne 7. marca 2002 o skupnem regulativnem okviru za elektronska komunikacijska omrežja in storitve (okvirna direktiva) (UL L 108, str. 33). Direktiva 2002/20/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. marca 2002 o odobritvi elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev (direktiva o odobritvi) (UL L 108, str. 21) in Direktiva Komisije 2002/77/ES z dne 16. septembra 2002 o konkurenci na trgih za elektronska komunikacijska omrežja in storitve (UL L 249, str. 21).

¹⁸ Znan je pod imenom „NSRO“ in ga sestavljajo „okvirna“ direktiva in štiri posebne direktive, med katerimi je tudi direktiva „o odobritvi“, dopolnjuje pa jih Direktiva 2002/77.

¹⁹ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 96/71/ES z dne 16. decembra 1996 o napotitvi delavcev na delo v okviru opravljanja storitev (UL L 18, str. 1).

predpiše, da lahko za izvedbo javnih naročil za gradnje izbere le podjetja, ki se ob oddaji ponudbe pisno zavežejo, da bodo svojim delavcem za izvajanje zadevnih storitev izplačevala najmanj takšno plačo, kot je določena v navedeni kolektivni pogodbi. Taka zakonodaja pomeni omejitev svobodnega opravljanja storitev iz člena 49 ES, ker lahko ponudnikom storitev s sedežem v drugi državi članici, kjer so minimalne urne postavke nižje, naloži dodatne ekonomske stroške, ki lahko prepovejo, ovirajo ali zmanjšajo privlačnost izvajanja njihovih storitev v državi gostiteljici.

Nazadnje je treba omeniti še zadevo *Komisija proti Luksemburgu* (sodba z dne 19. junija 2008, C 319/06), v kateri je Sodišče razsodilo, da člen 3(10), prva alineja, Direktive 96/71 o napotitvi delavcev na delo v okviru opravljanja storitev pomeni izjemo od načela, da so zadeve, v katerih lahko države članice uporabijo svojo zakonodajo za podjetja, ki napotujejo delavce na njeno ozemlje, izčrpano našteje v členu 3(1), prvi pododstavek, te direktive. Možnost, ki jo ta člen priznava državi članici gostiteljici, da za navedena podjetja nediskriminatorno uporablja pogoje za delo in zaposlitev za druge zadeve kot za tiste, navedene v členu 3(1), prvi pododstavek, iste direktive, če gre za predpise na področju javnega reda, pomeni izjemo od sistema, uvedenega z navedeno direktivo, in prav tako odstopanje od temeljnega načela svobode opravljanja storitev ter mora biti predmet ozke razlage. Zato je Sodišče ugotovilo, da država članica, s tem da določi, da prisilni predpisi na področju nacionalnega javnega reda pomenijo, prvič, določbe, ki izhajajo zlasti iz splošno veljavnih kolektivnih pogodb, in drugič, določbe, s katerimi se prenaša Direktiva 96/71 in ki zadevna podjetja obvezujejo, prvič, da lahko napotijo le delavce, ki so na podjetje vezani s pisno pogodbo o zaposlitvi ali drugim dokumentom, ki se šteje za podobnega na podlagi Direktive 91/533²⁰, in drugič, k spoštovanju nacionalne zakonodaje s področja dela s krajšim delovnim časom in pogodb o zaposlitvi za določen čas, ne izpolni svojih obveznosti na podlagi člena 3(10), prva alineja, te direktive. Sodišče je prav tako ugotovilo, da država članica, prvič, s tem da nalaga podjetjem, ki imajo sedež zunaj njenega ozemlja in ki nanj napotijo delavce, obveznost pri *ad hoc* zastopniku s sedežem na njenem ozemlju pred napotitvijo položiti potrebne dokumente za nadzor obveznosti, ki izhajajo iz uporabe nacionalne zakonodaje, in jih tam pustiti za nedoločen čas po koncu opravljanja storitev, in drugič, s tem da v nacionalnem pravnem redu, s katerim je uveljavljen postopek predhodne prijave napotitve delavcev, določi pogoje v zvezi z dostopom pristojnih nacionalnih organov do podatkov, nujno potrebnih za nadzor, ki niso opredeljeni dovolj jasno, da bi zagotavljali pravno varnost podjetij, ki želijo napotiti svoje delavce v omenjeno državo članico, ne izpolni svojih obveznosti iz člena 49 ES.

Na področju svobode ustanavljanja in svobodnega opravljanja storitev se je obravnavala zadeva *ASM Brescia* (sodba z dne 17. julija 2008, C-347/06), ki se nanaša na italijansko zakonodajo, sprejeto glede na predčasni potek koncesij v prehodnem obdobju za distribucijo zemeljskega plina, podeljenih brez predhodnega javnega razpisa, kot je predviden z Direktivo 2003/55 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom in o razveljavitvi Direktive 98/30²¹. Vprašanja za predhodno odločanje, predložena Sodišču, so se

²⁰ Direktiva Sveta 91/533/EGS z dne 14. oktobra 1991 o obveznosti delodajalca, da zaposlene obvesti o pogojih, ki se nanašajo na pogodbo o zaposlitvi ali delovno razmerje (UL L 288, str. 32).

²¹ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2003/55/ES z dne 26. junija 2003 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom in o razveljavitvi Direktive 98/30/ES (UL L 176, str. 57).

natančneje nanašala na skladnost podaljšanja zadevnega prehodnega obdobja pod določenimi pogoji z navedeno direktivo in členi 43 ES, 49 ES in 86(1) ES. Sodišče je razsodilo, da niti Direktiva 2003/55 niti členi 43 ES, 49 ES in 86(1) ES ne nasprotujejo taki zakonodaji, če bi se – kar zadeva skladnost z zgoraj navedenimi členi Pogodbe ES – tako podaljšanje lahko štelo za potrebno, da bi se sopogodbenikom omogočila ureditev njihovih pogodbenih razmerij ob sprejemljivih pogojih tako z vidika zahtev javnih služb kot z gospodarskega vidika. V zvezi s to zadnjo točko je Sodišče menilo, da čeprav se je z italijansko zakonodajo uvedlo tako različno obravnavanje, ki pomeni posredno diskriminacijo glede na državljanstvo, pa je to različno obravnavanje lahko upravičeno s potrebo po spoštovanju načela pravne varnosti, ki zahteva zlasti, da so pravna pravila jasna in natančna in da so njihovi učinki predvidljivi. Po mnenju Sodišča to načelo ne le omogoča, ampak tudi določa, da mora biti za odpoved take koncesije določeno prehodno obdobje, ki sopogodbenikom omogoča ureditev njihovih pogodbenih razmerij ob sprejemljivih pogojih tako z vidika zahtev javnih služb kot z gospodarskega vidika.

Kar zadeva prosti pretok kapitala, je treba omeniti zadevo *Arens-Sikken* (sodba z dne 11. septembra 2008, C-43/07), v kateri je Sodišče obravnavalo ureditev, ki se nanaša na izračun davka na dediščino in na prenos premoženja, ki ju je treba plačati v zvezi z nepremičnino v državi članici, in ki pri izračunu navedenih davkov ne predvideva možnosti odbitka dolgov zaradi presežne pridobitve, ki so posledica oporočne delitve zapuščine staršev *inter vivos*, kadar oseba, po kateri je uvedeno dedovanje, ob svoji smrti ni bila rezidentka te države, ampak druge države članice. Sodišče je razsodilo, da določbe Pogodbe v zvezi s prostim pretokom kapitala nasprotujejo taki ureditvi, če se uporablja progresivna davčna stopnja in ker lahko neupoštevanje navedenih dolgov skupaj s to progresivno stopnjo povzroči večjo davčno obremenitev dedičev, ki se ne morejo sklicevati na takšno možnost odbitka. Sodišče je tako zavrnilo argument, da se uvedeno različno obravnavanje nanaša na položaja, ki nista objektivno primerljiva, če se v zadevni ureditvi dediščine rezidentov in nerezidentov za namene obdavčenja dediščin obravnavajo enako, razen za odbitek dolgov. Sodišče je prav tako pojasnilo, da se država članica, v kateri je nepremičnina, če ni konvencije o izogibanju dvojnega obdavčevanja, v utemeljitev omejitve prostega pretoka kapitala, ki je posledica njene ureditve, ne more sklicevati na obstoj od njene volje neodvisne možnosti, da bo druga država članica, ki ni država članica, v kateri je pokojni prebival ob smrti, priznala davčni odbitek, ki bi lahko v celoti ali deloma nadomestil škodo, ki je nastala dedičem te osebe, ker država članica, v kateri je navedena nepremičnina, pri izračunu davka na prenos premoženja ni upoštevala dolgov zaradi presežne pridobitve, ki so posledica oporočne delitve zapuščine staršev *inter vivos*.

Prav tako je treba omeniti zadevo *Truck Center* (sodba z dne 22. decembra 2008, C-282/07), v kateri je Sodišče odgovorilo na predlog za razlago določb Pogodbe v zvezi s prostim pretokom kapitala glede na belgijsko zakonodajo na področju davka od dohodkov pravnih oseb. Na podlagi te zakonodaje so obresti, ki jih nakaže družba rezidentka družbi prejemnici, ki je rezidentka druge države članice, predmet davčnega odtegljaja (imenovanega pri viru odtegnjeni davek na dohodke iz premoženja), medtem ko se ta davek ne odtegne pri obrestih, ki se nakažejo družbi prejemnici rezidentki. Sodišče je razsodilo, da določbe Pogodbe v zvezi s svobodo ustanavljanja in prostim pretokom kapitala ne nasprotujejo taki davčni ureditvi. Potem ko je spomnilo, da na področju neposrednih davkov položaja rezidentov in nerezidentov praviloma nista primerljiva, je ugotovilo, da se zadevno različno obravnavanje z uporabo različnih tehnik obdavčenja glede na to, ali

imajo zadevne družbe sedež v Belgiji ali drugi državi članici, nanaša na položaje, ki jih objektivno ni mogoče primerjati. Po mnenju Sodišča se namreč stališče belgijske države, vrsti obdavčenja obresti, ki temeljita na različnih pravnih podlagah, ter položaji, v katerih so družbe prejemnice obresti z vidika pobiranja davkov, razlikujejo glede na to, ali so družbe prejemnice navedenih obresti rezidentke ali ne. Sodišče je prav tako razsodilo, da različno obravnavanje, ki izhaja iz zadevne ureditve, ne daje nujno prednosti družbam prejemnicam rezidentkam, ker so, prvič, zavezane k plačilu akontacije davka od dohodkov pravnih oseb in je, drugič, stopnja pri viru odtegnjenega davka od dohodkov pravnih oseb, pobranega od obresti, nakazanih družbi nerezidentki, bistveno nižja od davka od dohodka pravnih oseb, ki se pobira od dohodkov družb rezidentk prejemnic obresti. V teh okoliščinah tako nastalo različno obravnavanje ne pomeni omejitve svobode ustanavljanja in prostega pretoka kapitala.

Na področju prostega gibanja delavcev se je Sodišče izreklo o priznavanju diplom, pridobljenih po izobraževanju in usposabljanju v okviru „sporazumov o potrditvi“.

V zadevi *Komisija proti Grčiji* (sodba z dne 23. oktobra 2008, C-274/05) je Komisija očitala Helenski republiki, da ne priznava diplom, ki so jih izdali pristojni organi drugih držav članic po izobraževanju in usposabljanju v okviru sporazuma, na podlagi katerega so izobraževanje in usposabljanje, ki ga izvaja zasebna ustanova v Grčiji, potrdili navedeni organi, in da daje svetu, ki je odgovoren za priznavanje strokovne enakovrednosti nazivov v visokošolskem izobraževanju, pristojnost, da preverja pogoje za izdajo teh diplom in za vrsto ustanove, v kateri je imetnik opravil izobraževanje in usposabljanje. Glede na določbe Direktive 89/48²², kot je bila spremenjena z Direktivo 2001/19²³, je Sodišče razsodilo, prvič, da iz člena 1(a), prvi odstavek, navedene direktive izhaja, da izraz „v prevladujoči meri [...] v Skupnosti“ zajema tako izobrazbo in usposobljenost, ki je bila v celoti pridobljena v državi članici, ki je izdala dokazilo o formalnih kvalifikacijah, kot tudi izobrazbo in usposobljenost, ki je bila deloma ali v celoti pridobljena v drugi državi članici. Drugič, čeprav način priznavanja visokošolskih diplom, kot je predviden z navedeno direktivo, ne vodi do avtomatičnega in brezpogojnega priznavanja zadevnih diplom in poklicnih kvalifikacij, zlasti če gre za možnost držav članic, predvideno v členu 4 te direktive, da naložijo dopolnilne ukrepe, je Sodišče menilo, da pripada izbira vrste dopolnilnega ukrepa kandidatu za priznanje diplome, in sicer ne samo glede poklicev, za katere se predvideva poznavanje nacionalnega prava, ampak tudi glede vseh drugih poklicev, za katere veljajo posebne določbe. Tretjič, Sodišče je potrdilo, da so na podlagi člena 8(1) te direktive le organi, ki izdajajo diplome, pristojni, da ob upoštevanju pravil, ki se uporabljajo v okviru njihove ureditve poklicnega izobraževanja in usposabljanja, preverijo pogoje za izdajo in za vrsto ustanove, v kateri je imetnik opravil izobraževanje in usposabljanje. Nasprotno, država članica gostiteljica ne more presojeti podlage za izdajo diplom. Nazadnje je Sodišče razsodilo, da mora država članica gostiteljica v javnem sektorju na podlagi člena 3 navedene direktive dovoliti

²² Direktiva Sveta 89/48/EGS z dne 21. decembra 1988 o splošnem sistemu priznavanja visokošolskih diplom, pridobljenih s poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem, ki traja najmanj tri leta (UL L 19, str. 16).

²³ Direktiva 2001/19/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. maja 2001 o spremembah Direktiv Sveta 89/48/EGS in 92/51/EGS o splošnem sistemu priznavanja poklicnih kvalifikacij in Direktiv Sveta 77/452/EGS, 77/453/EGS, 78/686/EGS, 78/687/EGS, 78/1026/EGS, 78/1027/EGS, 80/154/EGS, 80/155/EGS, 85/384/EGS, 85/432/EGS, 85/433/EGS in 93/16/EGS v zvezi s poklici medicinske sestre, odgovorne za splošno zdravstveno nego, zobozdravnika, veterinarja, babice, arhitekta, farmacevta in zdravnika (UL L 206, str. 1).

premestitev v višji naziv osebam, ki so se zaposlile na nižji stopnji od tiste, do katere bi imele pravico, če bi jim pristojni organ priznal diplome.

Poleg tega je Sodišče še naprej razvijalo sodno prakso na področju socialne varnosti delavcev migrantov v dveh zadevah, ki se nanašata na razlago določb Uredbe št. 1408/71²⁴. Zadeva *Vlada francoske skupnosti in valonska vlada* (sodba z dne 1. aprila 2008, C-212/06) se je nanašala na sistem zdravstvenega zavarovanja, ki ga je uvedla flamska vlada Kraljevine Belgije v nizozemsko govoreči regiji in v dvojezični regiji glavnega mesta Bruselj. Ta sistem je pod določenimi pogoji in za znesek, za katerega je določena zgornja meja, predvideval, da zavarovalni sistem povrne stroške, nastale zaradi odvisnega položaja iz zdravstvenih razlogov. Vstop v ta sistem je bil omogočen samo osebam, ki so stalno prebivale v dveh zgoraj navedenih regijah, ter osebam, ki so delale na ozemlju navedenih regij in niso imele stalnega prebivališča v Belgiji, ampak v drugi državi članici. Osebe, ki so delale v nizozemsko govoreči regiji ali v dvojezični regiji glavnega mesta Bruselj, vendar so imele stalno prebivališče v drugem delu nacionalnega ozemlja, so bile torej izključene iz tega sistema. Sodišče je po tem, ko je potrdilo, da dajatve, izplačane iz sistema, kot je zadevni sistem zdravstvenega zavarovanja, spadajo na stvarno področje uporabe Uredbe št. 1408/71, spomnilo, da člena 39 ES in 43 ES nasprotujeta vsakemu nacionalnemu ukrepu, ki bi, tudi če se uporablja brez diskriminacije glede na državljanstvo, za državljane Skupnosti lahko pomenil oviro pri izvajanju temeljnih svoboščin, zagotovljenih s Pogodbo, oziroma bi bilo njihovo izvajanje zaradi njega manj privlačno. Zato je treba člena 39 ES in 43 ES razlagati tako, da nasprotujeta predpisom zvezne enote države članice, kot so predpisi, ki urejajo zdravstveno zavarovanje, ki vstop v sistem socialne varnosti in prejemanje ugodnosti iz tega omejujejo na osebe, ki ali stalno prebivajo na ozemlju, za katero je pristojna ta enota, ali opravljajo poklicno dejavnost na tem istem ozemlju in stalno prebivajo v drugi državi članici, če taka omejitev prizadene državljane drugih držav članic ali domače državljane, ki so uporabili pravico do prostega gibanja v Evropski skupnosti.

Člen 13(2)(a) Uredbe št. 1408/71, kot je bila spremenjena z Uredbo št. 647/2005²⁵, določa, da za osebo, zaposleno na ozemlju ene države članice, velja zakonodaja te države, tudi če stalno prebiva na ozemlju druge države članice. Sodišče je v zadevi *Bosmann* (sodba z dne 20. maja 2008, C-352/06) preučevalo položaj delavca, ki mu država članica stalnega prebivališča ni dodelila družinskega dodatka, ker se je zaposlil v drugi državi članici. Sodišče je poudarilo, da je treba člen 13(2)(a) razlagati glede na člen 42 ES, ki olajšuje prosto gibanje delavcev, kar pomeni, da delavci migranti ne smejo niti izgubiti pravic do dajatev socialne varnosti niti se jim ne sme znižati znesek teh dajatev, ker izvajajo pravico do svobodnega gibanja, ki jim jo podeljuje Pogodba. Sodišče je iz tega sklepalo, da državi članici stalnega prebivališča ne sme biti odvzeta pristojnost, da odobri družinske dodatke osebam, ki stalno prebivajo na njenem ozemlju, in da navedena določba uredbe ne nasprotuje temu, da delavec migrant, za katerega velja sistem socialne varnosti države članice zaposlitve, prejema družinske dajatve v državi članici stalnega prebivališča na podlagi nacionalne

²⁴ Uredba Sveta (EGS) št. 1408/71 z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti (UL L 149, str. 2).

²⁵ Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 647/2005 z dne 13. aprila 2005 o spremembi uredb Sveta (EGS) št. 1408/71 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe, samozaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, in (EGS) št. 574/72 o določitvi postopka za izvajanje Uredbe (EGS) št. 1408/71 (UL L 117, str. 1).

zakonodaje te države. Nacionalno sodišče se mora opredeliti do tega, ali so okoliščine v tej zadevi upoštevne pri ugotavljanju, ali delavec izpolnjuje pogoje za odobritev take družinske dajatve na podlagi zakonodaje zadevne države članice.

Promet

Na področju prometa je treba omeniti predvsem štiri zadeve.

V zvezi s cestnim prometom je Sodišče glede voznikov, ki jima ni bilo priznано voziško dovoljenje, pridobljeno v Češki republiki, potem ko jima je bilo zaradi uživanja droge oziroma alkohola odvzeto nemško voziško dovoljenje, v združenih zadevah *Wiedemann in Funk* (sodba z dne 28. maja 2008, C-329/06 in C-343/06) navedlo, da je treba Direktivo 91/439 o voziških dovoljenjih²⁶ razlagati tako, da nasprotuje temu, da država članica na svojem ozemlju ne prizna veljavnosti voziškega dovoljenja, ki ga je pozneje izdala druga država članica, dokler njegov imetnik ne izpolni pogojev, ki veljajo v prvi državi članici za izdajo novega dovoljenja po odvzemu prejšnjega, med katerimi je preizkus sposobnosti za vožnjo, ki dokazuje, da ni več razlogov, ki so upravičevali navedeni odvzem. Vendar pa ta direktiva ne nasprotuje temu, da država članica na svojem ozemlju ne prizna pravice do vožnje, ki izhaja iz voziškega dovoljenja, ki ga je pozneje izdala druga država članica, če se na podlagi navedb v tem dovoljenju ali drugih nespornih informacij države članice izdajateljice dokaže, da imetnik tega dovoljenja, ki mu je bilo na ozemlju prve države članice odvzeto prejšnje dovoljenje, v času, ko je bilo izdano novo dovoljenje, ni imel običajnega prebivališča na ozemlju države članice izdajateljice. Poleg tega navedena direktiva nasprotuje temu, da država članica začasno odvzame pravico do vožnje, ki izhaja iz voziškega dovoljenja, ki ga je izdala druga država članica, kadar zadnjenavedena država članica preverja način izdaje tega dovoljenja.

V zvezi z zračnim prevozom v okviru spora med potnikom in letalsko družbo, ki je zavrnila izplačilo odškodnine zaradi odpovedi leta ob vrnitvi iz Manile (Filipini), je Sodišče v zadevi *Emirates Airlines* (sodba z dne 10. julija 2008, C-173/07) odločilo, da povratnega leta ni mogoče obravnavati kot enega in istega „leta“ v smislu Uredbe št. 261/2004 o določitvi skupnih pravil glede odškodnine in pomoči potnikom²⁷. Zato je treba člen 3(1)(a) navedene uredbe, ki določa, da se ta uredba uporablja za potnike, ki odhajajo z letališča na ozemlju države članice, za katero se Pogodba uporablja, razlagati tako, da se ne uporabi v primeru povratnega leta, ko potniki, ki prvotno odletijo z letališča na ozemlju države članice, za katero veljajo določbe Pogodbe, priletijo na to letališče v okviru leta z odhodom z letališča v tretji državi. Okoliščina, da je povratni let predmet ene rezervacije, ne vpliva na razlago te določbe.

Ravno tako v zvezi z letalskim prevozom je moralo Sodišče v zadevi *Wallentin Hermann* (z dne 22. decembra 2008, C-549/07) razlagati člen 5(3) Uredbe št. 261/2004, ki se nanaša

²⁶ Direktiva Sveta 91/439/EGS z dne 29. julija 1991 o voziških dovoljenjih (UL L 237, str. 1), kot je bila spremenjena z Uredbo (ES) št. 1882/2003 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. septembra 2003 (UL L 284, str. 1).

²⁷ Uredba (ES) št. 261/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. februarja 2004 o določitvi skupnih pravil glede odškodnine in pomoči potnikom v primerih zavrnitve vkrcanja, odpovedi ali velike zamude letov ter o razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 295/91 (UL L 46, str. 1).

na izplačilo odškodnine potnikom v primeru odpovedi leta in pojem „izredne razmere“. Sodišče je odločilo, da tehnična napaka na letalu, zaradi katere je let odpovedan, ne spada med „izredne razmere“ v smislu te določbe, razen če je ta napaka posledica dogodkov, ki zaradi svojih značilnosti ali izvora niso neločljivo povezani z običajnim opravljanjem dejavnosti zadevnega letalskega prevoznika in ki jih ta ne opazi pri dejanskemu nadzoru. Čeprav se tehnična napaka na letalu lahko uvršča med nepredvidene pomanjkljivosti, ki lahko prizadenejo varnost leta, pa teh okoliščin ni mogoče opredeliti kot „izredne“, medtem ko je treba tehnično napako, ki je posledica pomanjkljivega vzdrževanja letala, obravnavati kot neločljivo povezano z običajnim opravljanjem dejavnosti letalskega prevoznika. Sodišče je pojasnilo, da za razlago tega pojma ni odločilna Montrealska konvencija. Poleg tega je Sodišče dodalo, da pogostost tehničnih napak, ugotovljenih pri letalskem prevozniku, sama po sebi ni dejavnik, na podlagi katerega bi bilo mogoče ugotoviti obstoj ali neobstoj „izrednih razmer“ v smislu člena 5(3) Uredbe št. 261/2004. Nazadnje je Sodišče razsodilo, da dejstvo, da je letalski prevoznik upošteval minimalna pravila glede vzdrževanja letala, ne zadostuje za to, da bi se z njim dokazalo, da je ta prevoznik sprejel „vse ustrezne ukrepe“ v smislu tega člena in da je zato razbremenjen obveznosti plačila odškodnine iz členov 5(1)(c) in 7(1) te uredbe. Ker nimajo vse izredne razmere značilnosti, zaradi katere torej ne bi bilo treba plačati odškodnine, temveč le tiste razmere, ki se jim ne bi bilo mogoče izogniti, tudi če bi bili sprejeti vsi ustrezni ukrepi, mora tisti, ki se želi na to sklicevati, dokazati, da se razmeram ni bilo mogoče izogniti z ukrepi, ki bi bili prilagojeni okoliščinam, razen če bi privolil v nevzdržne žrtve glede na takratne zmogljivosti svoje družbe.

Sodišče je v zvezi s pomorskim prometom v zadevi *The International Association of Independent Tanker Owners in drugi* (sodba z dne 3. junija 2008, C-308/06) navedlo, da člen 4 Direktive 2005/35 o onesnaževanju morja z ladij²⁸ v povezavi s členom 8 te direktive, s tem da obvezuje države članice k uvedbi kazni za izpuste onesnaževalnih snovi z ladij, če so bili ti povzročeni „naklepno, iz zavestne ali hude malomarnosti“, in pri tem ne opredeli teh pojmov, ne krši splošnega načela pravne varnosti, s tem da države članice obvezuje k uvedbi kazni za izpuste onesnaževalnih snovi z ladij, če so bili ti povzročeni iz „hude malomarnosti“. Ti različni pojmi, zlasti pojem „huda malomarnost“, namreč ustrezajo merilom, ki so podlaga odgovornosti, saj se lahko nanašajo na nedoločno število položajev, ki jih ni mogoče predvideti, ne pa na natančno določena ravnanja, ki bi jih bilo mogoče natančno opredeliti v normativnem aktu prava Skupnosti ali nacionalnega prava. Poleg tega so ti pojmi popolnoma vpeti v pravne sisteme držav članic in se v njih uporabljajo. V zvezi s tem je treba pojem „huda malomarnost“ v smislu navedenega člena 4 razumeti kot nenamerno dejanje ali opustitev, s katerim odgovorna oseba očitno opusti dolžnost skrbnosti, ki bi jo morala in mogla spoštovati glede na svoje lastnosti, znanja, zmožnosti in osebni položaj. Nazadnje morajo države članice v skladu s členom 249 ES Direktivo 2005/35 prenesti v določbe svojih pravnih redov. S tem postanejo tako sama opredelitev kršitev iz člena 4 te direktive kot tudi kazni, ki jih je treba uporabiti, del pravil, ki jih narekujejo države članice.

²⁸ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2005/35/ES z dne 7. septembra 2005 o onesnaževanju morja z ladij in uvedbi kazni za kršitve (UL L 255, str. 11).

Pravila konkurence

V zvezi s pravili konkurence, ki veljajo za podjetja, je treba nameniti posebno pozornost štirim sodbam.

Sodišče je v zvezi s pojmom „podjetje“ in „gospodarska dejavnost“ v zadevi *MOTOE* (sodba z dne 1. julija 2008, C-49/07) razsodilo, da je treba pravno osebo, katere dejavnosti so organizacija športnih tekmovanj in v tem okviru sklepanje sponzorskih pogodb, pogodb o oglaševanju in zavarovalnih pogodb za namene tržnega izkoriščanja teh tekmovanj, ki za to osebo pomenijo vir dohodkov, opredeliti kot podjetje v smislu konkurenčnega prava Skupnosti. Te opredelitve ne izpodbija dejstvo, da ta pravna oseba nima pridobitnega namena, niti dejstvo, da ima pooblastilo za izdajo soglasja k vlogi za dovoljenje za organizacijo teh tekmovanj, predloženi javnim organom, saj je treba razlikovati med udeležbo pravne osebe v postopku odločanja javnih organov in gospodarskimi dejavnostmi, ki jih izvaja, kot sta organizacija ali gospodarsko izkoriščanje tekmovanj. Sodišče je ravno tako opozorilo, da okoliščina, da je gospodarska dejavnost povezana s športom, ni ovira za uporabo določb Pogodbe. Nazadnje je Sodišče s to sodbo razsodilo, da člena 82 ES in 86 ES nasprotujeta nacionalni ureditvi, ki podeljuje pravni osebi, ki organizira športna tekmovanja in v tem okviru sklepa sponzorske pogodbe, pogodbe o oglaševanju in zavarovalne pogodbe, pooblastilo za izdajo soglasja k vlogi za dovoljenje za organizacijo takih tekmovanj, ne da bi bili določeni meje, obveznosti in nadzor nad izvajanjem tega pooblastila.

V zadevi *CEPSA* (sodba z dne 11. septembra 2008, C-279/06) se je Sodišče ukvarjalo s pogoji za izvzetje pogodb o izključni dobavi naftnih proizvodov (glej že sodbo z dne 14. decembra 2006 v zadevi *Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio*, C-217/05, ZOdl., str. I-11987). Taka pogodba lahko spada na področje uporabe člena 81(1) ES, kadar imetnik bencinske postaje v nezanemarljivem delu prevzame finančna in poslovna tveganja, povezana s prodajo naftnih proizvodov tretjim osebam, in kadar pogodba vsebuje klavzule, zaradi katerih so lahko kršena pravila konkurence. Če imetnik ne prevzame takšnih tveganj, lahko spadajo pod člen 81(1) ES samo obveznosti, ki so naložene imetniku v okviru storitev posrednika, ki jih ponuja naročniku, kakršne so klavzule o izključnosti in prepovedi konkurence. Glede pogojev za izvzetje je Sodišče razsodilo, da lahko za tako pogodbo velja skupinska izjema na podlagi Uredbe št. 1984/83²⁹, če spoštuje najdaljše trajanje desetih let in če dobavitelj imetniku bencinske postaje v zameno za izključnost dodeli pomembne gospodarske prednosti, ki prispevajo k izboljšanju distribucije, pospeševanju namestitve ali modernizacije bencinske postaje in zniževanju stroškov distribucije. Sodišče je ravno tako pojasnilo pravila, ki veljajo za sporazume, sklenjene med veljavnostjo Uredbe št. 1984/83, ki se izvajajo še po datumu, ko je ta uredba prenehala veljati. Ker izjema iz člena 2 ne velja za vertikalne sporazume, katerih cilj je omejitev možnosti kupca, da določi svojo prodajno ceno, je Sodišče glede pogodb, za katere se uporablja Uredba št. 2790/1999³⁰, poleg tega razsodilo, da mora predložiti tvenno sodišče preučiti, ali ima preprodajalec resnično možnost, da zniža prodajne cene.

²⁹ Uredbe Komisije (EGS) št. 1984/83 z dne 22. junija 1983 o uporabi člena 85(3) Pogodbe za skupine sporazumov o izključni nabavi (UL L 173, str. 5), kot je bila spremenjena z Uredbo Komisije (ES) št. 1582/97 z dne 30. julija 1997 (UL L 214, str. 27).

³⁰ Uredba Komisije (ES) št. 2790/1999 z dne 22. decembra 1999 o uporabi člena 81(3) Pogodbe za skupine vertikalnih sporazumov in usklajenih ravnanj (UL L 336, str. 21).

Nazadnje je Sodišče pojasnilo, da ničnost, določena v členu 81(2) ES, vpliva na celotno pogodbo le v primerih, ko določila, nezdružljiva z odstavkom 1 tega člena, niso ločljiva od same pogodbe. V nasprotnem primeru glede drugih delov pogodbe posledice ničnosti ne spadajo v pravo Skupnosti.

Na področju zlorabe prevladujočega položaja je treba omeniti združene zadeve *Sot. Lélos kai Sia* (sodba z dne 16. septembra 2008, od C-468/06 do C-478/06), ki so sledile zadevi *Syfait in drugi* (sodba z dne 31. maja 2005, C-53/03). Sodišče je razsodilo, da to, da farmacevtska družba, ki ima prevladujoč položaj na trgu nekih zdravil, zavrača „običajna“ naročila trgovcev na debelo, da bi te ovirala pri izvozu teh zdravil iz države članice v druge države članice, pomeni zlorabo prevladujočega položaja. Da bi Sodišče prišlo do te ugotovitve, je preučilo, ali v sektorju farmacevtskih proizvodov obstajajo posebne okoliščine, zaradi katerih zavrnitev ne bi pomenila zlorabe. Najprej je presodilo, da se farmacevtsko podjetje s prevladujočim položajem ne more opreti na dejstvo, da bi vzporedni izvoz zdravil iz države članice, v kateri so cene teh zdravil nizke, v druge države članice, v katerih so cene višje, pomenil le minimalno korist za končnega potrošnika. Tak izvoz namreč pomeni alternativni vir oskrbe, kar gotovo pomeni prednost za končnega potrošnika. Nato je Sodišče razsodilo, da obstoj državne ureditve na področju cen zdravil ne more zagotoviti, da zavrnitev ne pomeni zlorabe. Vendar je opozorilo, da podjetje s prevladujočim položajem lahko sprejme ukrepe, ki so razumni in sorazmerni s potrebo po varstvu lastnih trgovskih interesov. Zato je treba za presojo, ali zavrnitev dobave farmacevtskega podjetja s prevladujočim položajem trgovcem na debelo, ki so dejavni pri vzporednem izvozu, pomeni razumen in sorazmeren ukrep glede na grožnjo, ki jo pomeni ta izvoz za njegove legitimne trgovske interese, ugotoviti, ali so naročila teh trgovcev na debelo neobičajna glede na prejšnja trgovska razmerja med podjetjem in zadevnimi trgovci na debelo ter glede na obseg naročil v razmerju do potreb na trgu v zadevni državi članici. Sodišče je pojasnilo, da mora nacionalno sodišče odločiti o „običajnosti“ teh naročil glede na ti merili.

Na koncu je treba nameniti pozornost še sodbi *Bertelsmann in Sony Corporation of America proti Impala* (sodba z dne 10. julija 2008, C-413/06 P), s katero je Sodišče razveljavilo sodbo Sodišča prve stopnje v zadevi *Impala proti Komisiji* (sodba z dne 13. julija 2006, T-464/04, ZOdl., str. II-2289) in natančneje pojasnilo dokazni standard in obseg sodnega nadzora na področju koncentracij. Najprej je Sodišče razsodilo, da ni splošne domneve združljivosti priglašene koncentracije s skupnim trgom in da se dokazni standard za odločbe o odobritvi koncentracije ne razlikuje od dokaznega standarda za odločbe o prepovedi koncentracije. Drugič, Sodišče je opozorilo, da lahko Komisija v svoji odločbi odstopi od začasnih ugotovitev iz obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah. Čeprav lahko torej Sodišče prve stopnje preveri pravilnost, popolnost in zanesljivost dejstev, ki so podlaga za sporno odločbo, upoštevajoč obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, pa ne sme šteti, da so ugotovitve v tem obvestilu dokazane. Tretjič, Sodišče je pojasnilo, da priglasiteljem ni mogoče očitati, da so dokaze podali šele v svojem odgovoru na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah in da za take dokaze ne velja višji dokazni standard od tistega, ki velja za trditve tretjih oseb, ali za druge dokaze, ki jih predložijo podjetja, ki priglašujejo. Poleg tega je Sodišče razsodilo, da lahko Komisija, kadar v odločbi preučuje trditve, podane v odgovor na obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah, odstopi od začasnih ugotovitev iz tega obvestila, ne da bi zahtevala predložitev podatkov ali izvedla dodatne raziskave trga. Četrto, Sodišče je pojasnilo pravna merila, ki se uporabljajo v zadevah kolektivnega prevladujočega položaja, ki je posledica tihega usklajevanja, in razsodilo, da se presoja teh meril, vključno s

preglednostjo zadevnega trga, ne sme opraviti ločeno in abstraktno, ampak glede na pravila mehanizma hipotetičnega tihega usklajevanja. Nazadnje je Sodišče razsodilo, da je odločbo Komisije o odobritvi koncentracije mogoče razglasiti za nično zaradi nezadostne obrazložitve.

Na področju državnih pomoči si zaslužita posebno pozornost dve sodbi. Ena se nanaša na pojem „državna pomoč“, natančneje na pogoj selektivnosti ukrepa, druga pa na problematiko nezakonitih, vendar združljivih pomoči.

Tako je bilo Sodišču v združenih zadevah *Unión General de Trabajadores de La Rioja* (sodba z dne 11. septembra 2008, od C-428/06 do C-434/06) predloženo vprašanje, ali je treba davčne ukrepe, ki so jih sprejele poddržavne enote in s katerimi je bila določena davčna stopnja, ki je nižja od splošne davčne stopnje, ki jo predvideva zakonodaja Španije, ter ki uvajajo davčni odbitek, ki ne obstaja v državnem davčnem pravu, obravnavati kot državne pomoči, ki niso združljive s skupnim trgov, zgolj zato, ker se nanašajo le na ozemlje teh enot. Navedlo je, da mora predložitveno sodišče, ki je edino pristojno za opredelitev veljavnega nacionalnega prava, njegovo razlago in uporabo prava Skupnosti v sporih, o katerih odloča, v skladu s sodbo Sodišča z dne 6. septembra 2006 v zadevi *Portugalska proti Komisiji* (C-88/03, ZOdl., str. I-7115) preučiti, ali imajo zadevne poddržavne enote, v tej zadevi zgodovinska ozemlja in Baskovska avtonomna skupnost, institucionalno, procesno in ekonomsko avtonomijo, kar bi pomenilo, da predpisi, ki jih te poddržavne enote sprejmejo v okviru pristojnosti, ki jih imajo na podlagi španske ustave iz leta 1978 in drugih določb španskega prava, niso selektivni v smislu pojma državne pomoči, kot izhaja iz člena 87(1) ES. Sodišče je tako imelo priložnost pojasniti v zvezi z zgoraj navedeno sodbo, da ta avtonomija zahteva, da poddržavne enote prevzamejo politične in finančne posledice ukrepa znižanja davka. Če taka enota ne upravlja proračuna, torej če ne nadzira niti prihodkov niti odhodkov, ne gre za tak primer. Poleg tega finančnih posledic znižanja nacionalne stopnje obdavčitve ni mogoče izravnati s pomočjo ali subvencijami iz drugih regij ali osrednje vlade, ki so jasne in izhajajo le iz konkretne preučitve finančnih tokov.

V zadevi *Centre d'exploitation du livre français* (sodba Sodišča z dne 12. februarja 2008, C-199/06, ZOdl., str. I-469) je Sodišče razsodilo, da čeprav pravo Skupnosti nalaga nacionalnemu sodišču sprejetje primernih ukrepov za učinkovito odpravo učinkov nezakonitosti, pa mu ne nalaga, tudi kadar ni izjemnih okoliščin, obveznosti popolne izterjave nezakonite pomoči. Po mnenju Sodišča je namreč podlaga člena 88(3), zadnji stavek, ES varovalni namen, in sicer da se zagotovi, da se bodo izvajale samo pomoči, ki so združljive s skupnim trgov. Da bi se dosegel ta cilj, se izvedba načrta pomoči odloži, dokler ni z dokončno odločbo Komisije odpravljen dvom o združljivosti. Zdi se, da takrat, ko Komisija sprejme pozitivno odločbo, predčasno izplačilo pomoči ni v nasprotju s tem ciljem. Vendar bodo v tem primeru z vidika subjektov, ki niso prejemniki te pomoči, zaradi nezakonitosti pomoči ob njenem izplačilu ti subjekti izpostavljeni neuresničenemu tveganju izvajanja pomoči, ki ni združljiva s skupnim trgov, in konkurenčnim učinkom pomoči, ki je združljiva s skupnim trgov, morda prej, kot bi bilo nujno. Z vidika prejemnika pomoči bo neupravičena prednost neplačilo obresti, ki bi jih ta plačal za zadevni znesek pomoči, združljive s skupnim trgov, če bi si moral ta znesek izposoditi na trgu med čakanjem na odločbo Komisije, in izboljšanje njegovega konkurenčnega položaja glede na druge subjekte na trgu med trajanjem nezakonitosti. Zato mora nacionalno sodišče na podlagi prava Skupnosti prejemniku pomoči naložiti plačilo obresti za obdobje nezakonitosti. Sodišče je prav tako pojasnilo, da

lahko nacionalno sodišče v okviru nacionalnega prava, če je to predvideno, naloži vračilo nezakonite pomoči kljub pravici države članice, da pomoč pozneje ponovno izvaja. Prav tako lahko ugotovi odškodninski zahtevkom za škodo, ki je nastala zaradi nezakonitosti pomoči.

Poleg tega je Sodišče ob tej priložnosti navedlo, da če sodišče Skupnosti razglasi za nično odločbo Komisije, s katero je bilo ugotovljeno, da so pomoči, ki so se zaradi neupoštevanja prepovedi iz člena 88(3), zadnji stavek, ES izvajale, ne da bi se počakalo na dokončno odločbo Komisije, združljive s skupnim trgov, se domneva zakonitosti aktov institucij Skupnosti in pravilo o retroaktivnosti ničnosti uporabita zaporedno. Za pomoči, izvajane po pozitivni odločbi Komisije, se domneva, da so zakonite do odločbe sodišča Skupnosti o razglasitvi ničnosti, in nato z dnem te odločbe za zadevne pomoči v skladu s členom 231, prvi odstavek, ES velja, da z nično odločbo niso bile razglašene za združljive s skupnim trgov, tako da je treba njihovo izvajanje obravnavati kot nezakonito. V tem primeru se s pravilom iz člena 231, prvi odstavek, ES retroaktivno prekine uporaba domneve zakonitosti. Obveznost iz člena 88(3), zadnji stavek, ES, da se odpravijo učinki nezakonitosti, tako zajema pri izračunu zneskov, ki jih mora plačati prejemnik, razen v izjemnih okoliščinah, tudi obdobje od sprejetja pozitivne odločbe Komisije do razglasitve ničnosti navedene odločbe s strani sodišča Skupnosti.

Obdavčitev

Na področju davka na dodano vrednost je treba omeniti zadevo *Isle of Wight Council in drugi* (sodba z dne 16. septembra 2008, C-288/07), v kateri je Sodišče pojasnilo pomen več izrazov iz člena 4(5), drugi pododstavek, Direktive 77/388 o usklajevanju zakonodaje držav članic o prometnih davkih³¹. Sodišče je tako razsodilo, da je treba znatno izkrivljanje konkurence, ki bi ga povzročila obravnava oseb javnega prava, ki delujejo kot organi oblasti, kakor da niso davčni zavezanci, presoditi glede na zadevno dejavnost kot tako, ne pa glede na neki lokalni trg. Sodišče je prav tako pojasnilo, da je treba izraz „bi [...] povzročila“ v smislu navedenega člena razlagati tako, da ne zajema le dejanske konkurence, ampak tudi potencialno, če je možnost, da zasebni subjekt vstopi na upošteveni trg, dejanska, in ne zgolj hipotetična. Izraz „znatno“ v smislu istega člena pa je treba razumeti tako, da mora biti izkrivljanje dejanske ali potencialne konkurence več kot le zanemarljivo.

Približevanje zakonodaj in enotnost zakonodaj

Sodna praksa se je spet izkazala za zelo bogato na področju, na katerem je Evropska unija zelo dejavna. Najprej je treba omeniti več sodb, ki so dopolnile že tako bogato sodno prakso na področju javnih naročil.

Sodišče je v zadevi *Michaniki* (sodba z dne 16. decembra 2008, C-213/07) odločalo o vprašanju, ali imajo države članice možnost, da v nacionalno zakonodajo dodajo druge razloge za izključitev ponudnika od predvidenih z upoštevnimi direktivami Skupnosti. Sodišče je

³¹ Šesta direktiva Sveta z dne 17. maja 1977 o usklajevanju zakonodaje držav članic o prometnih davkih – Skupni sistem davka na dodano vrednost: enotna osnova za odmero (77/388/EGS) (UL L 145, str. 1).

odločilo, da je treba člen 24, prvi odstavek, Direktive 93/37³² razlagati tako, da izčrpno našteva razloge, ki temeljijo na objektivni presoji strokovne usposobljenosti in lahko upravičijo izključitev gradbenika iz udeležbe pri javnem naročilu za gradnje, vendar ne onemogoča, da država članica določi druge izključitvene ukrepe, katerih namen je zagotoviti spoštovanje načela enakega obravnavanja ponudnikov in načela preglednosti, če taki ukrepi ne prekoračijo okvirov, ki so potrebni za doseganje tega cilja. Ker imajo države članice določeno diskrecijsko pravico, pravo Skupnosti ne nasprotuje sprejetju nacionalnih ukrepov, katerih namen je, da se prepreči tveganje, da se pojavijo prakse, ki utegnejo ogroziti preglednost in izkrivljati konkurenco, ki bi lahko bilo rezultat tega, da je med ponudniki podjetnik, ki opravlja dejavnost v sektorju informacijskih medijev ali je povezan z osebo, ki je dejavna v tem sektorju, in da se tako prepreči ali zajezi goljufija ali korupcija. Vendar je posledica nacionalne določbe, s katero se uvaja splošna nezdržljivost med gradbenim sektorjem in sektorjem informacijskih medijev, da se iz oddaje javnih naročil izključijo gradbeniki, ki so dejavni tudi v sektorju informacijskih medijev, ker so njihovi lastniki, glavni delničarji, družbeniki ali ker jih upravljajo, ne da bi imeli kakršno koli možnost dokazati, da dejanskega tovrstnega tveganja ni. Taka določba prekoračuje okvire, ki so potrebni za doseganje navedenih ciljev, s tem da izključuje celotno kategorijo gradbenikov na podlagi navedene neizpodbojne domneve.

V zadevi *Coditel Brabant* (sodba z dne 13. novembra 2008, C-324/07) je Sodišče odločilo, da člena 43 ES in 49 ES, načeli enakosti in prepovedi diskriminacije glede na državljanstvo ter obveznost preglednosti, ki iz njih izhajajo, ne nasprotujejo temu, da javnopravna korporacija brez razpisa podeli koncesijo za javne storitve medobčinski zadrugi, katere vsi člani so javnopravne korporacije, če te javnopravne korporacije izvajajo nad to zadrugo podoben nadzor kot nad svojimi službami in če navedena zadruga opravlja glavni del svoje dejavnosti za te javnopravne korporacije. Pri tem mora biti podana možnost odločilno vplivati na strateške cilje in na pomembne odločitve koncesionarja. Iz tega sledi, da se lahko v okoliščinah, ko odločitve glede dejavnosti navedene medobčinske zadruge, ki je v lasti izključno javnopravnih korporacij, sprejemajo organi te zadruge, določeni v statutu in v katerih so predstavniki včlanjenih javnopravnih korporacij, nadzor, ki ga nad temi odločitvami izvajajo navedene javnopravne korporacije, šteje za tak, da omogoča podoben nadzor nad to zadrugo kot nad svojimi službami.

Če se javnopravna korporacija včlani v medobčinsko zadrugo, katere vsi člani so javnopravne korporacije, da bi nanjo prenesla izvajanje javne storitve, je mogoče nadzor, da bi ga bilo mogoče opredeliti za podobnega nadzoru, ki ga izvaja javna oseba nad svojimi službami, izvajati skupaj z večinskim odločanjem, če je to predvideno. Nadzor javnega organa, ki podeljuje koncesijo, mora namreč biti podoben nadzoru, ki ga izvaja nad svojimi službami, vendar ni treba, da je popolnoma enak. Nadzor nad koncesionarjem mora biti učinkovit, vendar ni nujno, da je posamezen. Treba je torej priznati, da če je več javnopravnih korporacij udeleženih v koncesionarju, ki mu zaupajo izvajanje ene od javnih storitev, lahko javnopravne korporacije ta nadzor nad tem subjektom izvajajo skupaj. Postopek, uporabljen za sprejetje odločitve, zlasti uporaba večine, glede kolegijskega organa ni pomemben.

³² Direktiva Sveta 93/37/EGS z dne 14. junija 1993 o usklajevanju postopkov za oddajo javnih naročil za gradnje (UL L 199, str. 54).

V zadevi *Komisija proti Italiji* (sodba z dne 21. februarja 2008, C-412/04) je Sodišče razsodilo, da država članica, ki uporablja nacionalno ureditev glede javnih naročil gradenj za mešana naročila gradenj, blaga in storitev ter za naročila blaga ali storitev, ki vključujejo dodatna dela, če ta dela pomenijo več kot 50 % celotne cene zadevnega naročila, ne izpolni obveznosti iz direktiv 92/50³³, 93/36³⁴ in 93/37³⁵. Ko namreč pogodba hkrati vsebuje elemente, ki se nanašajo na javno naročilo gradenj, in elemente, ki se nanašajo na neko drugo vrsto naročila, glavni predmet pogodbe določa, katera direktiva Skupnosti na področju javnih naročil se bo uporabila. Do te določitve se mora priti glede na bistvene obveznosti, ki prevladajo in ki kot take določajo to naročilo, ne pa glede na obveznosti, ki so le nebistvene ali dopolnilne in so določene s samim predmetom pogodbe, pri čemer je zadevna vrednost posameznih predstavljenih storitev le eno izmed meril, ki jih je treba upoštevati za navedeno določitev. Sodišče je prav tako razsodilo, da kadar pogodba, sklenjena med posameznikom, lastnikom zemljišč, ki se delijo na sklope, in komunalno upravo, ustreza merilom opredelitve pojma „javna naročila gradenj“ v smislu člena 1(a) Direktive 93/37, je treba ocenjeno vrednost – ki je načeloma upoštevana pri ugotovitvi, ali je bil dosežen prag, določen s to direktivo, in ali mora zato dodelitev naročila upoštevati pravila oglaševanja, ki jih ta določa – upoštevati le glede celotne vrednosti gradenj in del, in sicer s seštevkom vrednosti posameznih sklopov. Edini izjemi, ki dovoljujeta uporabo direktiv 92/50 in 93/38³⁶, sta namreč tisti, ki sta tam taksativno in izrecno navedeni.

V drugi zadevi *Komisija proti Italiji* (sodba z dne 8. aprila 2008, C-337/05) je bilo zastavljeno vprašanje, ali lahko država članica naročilo za nakup helikopterjev za potrebe več vojaških in civilnih korpusov podjetju odda neposredno s kršenjem postopkov, ki so določeni z Direktivo 93/36³⁷. Sodišče je najprej razsodilo, da take prakse ne bi bilo mogoče upravičiti z obstojem odnosa „in house“, če ima zasebno podjetje delež – čeprav samo manjšinski – v kapitalu družbe, ki proizvaja navedene helikopterje in v kateri je udeležen tudi zadevni naročnik, tako da ta naročnik ne more nad to družbo izvajati podobnega nadzora kot nad svojimi službami.

Poleg tega, kar zadeva sklicevanje na upravičene zahteve v nacionalnem interesu, ki jih določata člena 296 ES in 2(1)(b) Direktive 93/36, je Sodišče opozorilo, da lahko vsaka država članica zato, ker so zadevni helikopterji blago z dvojno rabo, sprejme ukrepe v zvezi s proizvodnjo orožja, streliva in vojaških sredstev ali trgovino z njimi, za katere meni, da so potrebni za zaščito bistvenih interesov njene varnosti; takšni ukrepi ne smejo negativno vplivati na pogoje konkurence na skupnem trgu glede proizvodov, ki niso izrecno predvideni v vojaške namene. Zato je treba pri nakupu opreme, katere uporaba v vojaške namene ni gotova, nujno spoštovati pravila za oddajo javnih naročil. Tak primer je dobava

³³ Direktiva Sveta 92/50/EGS z dne 18. junija 1992 o usklajevanju postopkov za oddajo javnih naročil storitev (UL L 209, str. 1).

³⁴ Direktiva Sveta 93/36/EGS z dne 14. junija 1993 o usklajevanju postopkov oddaje javnih naročil blaga (UL L 199, str. 1).

³⁵ Direktiva Sveta 93/37/EGS z dne 14. junija 1993 o usklajevanju postopkov za oddajo javnih naročil za gradnje (UL L 199, str. 54).

³⁶ Direktiva Sveta 93/38/EGS z dne 14. junija 1993 o usklajevanju postopkov naročanja naročnikov v vodnem, energetske, transportnem in telekomunikacijskem sektorju (UL L 199, str. 84).

³⁷ Glej opombo 35.

helikopterjev vojski zaradi uporabe v civilne namene in niti obveznost zaupnosti ne more preprečiti spoštovanja teh pravil. Zato je postopek s pogajanji izjema in se lahko uporablja le v taksativno naštetih primerih. Ker je treba Direktivo 93/36 razlagati ozko, saj bi se ji sicer odvzel polni učinek, države članice ne bi smele določati primerov uporabe postopka s pogajanji, ki niso določeni s to direktivo, niti razvrstiti primerov, ki so izrecno urejeni, po novih merilih, katerih posledica bi bila lažja uporaba tega postopka. Poleg tega mora tisti, ki se želi sklicevati na izjemo, dokazati, da dejansko obstajajo posebne okoliščine, ki jo upravičujejo.

Nato je treba omeniti, križem kražem, če se temu lahko tako reče, druge posebno zanimive sodbe.

V zadevi *Synthon* (sodba z dne 16. oktobra 2008, C-452/06) je moralo Sodišče razlagati člen 28 Direktive 2001/83³⁸ in je razsodilo, da nasprotuje temu, da bi država članica, na katero je bila naslovljena vloga za medsebojno priznanje dovoljenja za promet z zdravilom za uporabo v humani medicini, ki ga je izdala druga država članica po skrajšanem postopku iz člena 10(1)(a)(iii) iste direktive, zavrnila to vlogo, ker zadevno zdravilo ni bistveno podobno referenčnemu zdravilu. Obstoj tveganja za javno zdravje namreč pomeni edini razlog, na katerega se država članica sme sklicevati, če želi nasprotovati priznanju dovoljenja za promet, ki ga je izdala druga država članica. Poleg tega mora država članica, ki se želi sklicevati na tak razlog, ravnati v skladu s posebej predvidenim postopkom obveščanja, posvetovanja in arbitraže.

Sodišče je dodalo, da če država članica nima normativne izbire in ima le precej omejeno polje proste presoje ali je celo nima, lahko sama kršitev prava Skupnosti zadostuje za dokaz dovolj resne kršitve prava Skupnosti. Ker daje člen 28 navedene direktive državi članici, ki prejme vlogo za medsebojno priznanje, le omejeno polje proste presoje glede razlogov, zaradi katerih tej državi ni treba priznati zadevnega dovoljenja za promet z zdravilom, to, da država članica ne prizna tega dovoljenja, ker zadevno zdravilo bodisi ni bistveno podobno referenčnemu bodisi spada v kategorijo zdravil, za katera splošna praksa zadevne države članice izključuje, da bi se lahko obravnavala kot bistveno podobna referenčnemu zdravilu, pomeni dovolj resno kršitev prava Skupnosti, zaradi katere je država članica lahko odškodninsko odgovorna.

V združenih zadevah *Arcor* (sodba z dne 17. julija 2008, od C-152/07 do C-154/07) je Sodišče v zvezi s sektorjem telekomunikacij razsodilo, da je treba člen 12(7) Direktive 97/33³⁹ in člen 4c Direktive 90/388⁴⁰ razlagati tako, da nacionalni regulativni organ operaterju omrežja, ki je medomrežno povezano z javnim omrežjem, ne more naložiti obveznosti, da operaterju naročniškega omrežja s prevladujočim položajem poleg tarife za medomrežno povezovanje plača tudi priključnino za izravnavo primanjkljaja, ki slednjemu nastane

³⁸ Direktiva 2001/83/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. novembra 2001 o zakoniku Skupnosti o zdravilih za uporabo v humani medicini (UL L 311, str. 67).

³⁹ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 97/33/ES z dne 30. junija 1997 o medomrežnem povezovanju v telekomunikacijah za zagotavljanje univerzalne storitve in medobratovalnosti z uporabo načel zagotavljanja odprtosti omrežja (ONP) (UL L 199, str. 32), kot je bila spremenjena z Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 98/61/ES z dne 24. septembra 1998 (UL L 268, str. 37).

⁴⁰ Direktiva Komisije 90/388/EGS z dne 28. junija 1990 o konkurenci na trgih telekomunikacijskih storitev (UL L 192, str. 10), kot je bila spremenjena z Direktivo Komisije 96/19/ES z dne 13. marca 1996 (UL L 74, str. 13).

zaradi zagotavljanja krajevnih zank. Člen 12(7) Direktive 97/33 namreč nacionalnemu regulativnemu organu ne dovoljuje, da odobri priključnino, katere višina ni stroškovno naravnana, če ima enake lastnosti kot tarifa za medomrežno povezovanje in se zaračunava kot dodatek k tej tarifi. Poleg tega je posledica priključnine zgolj varovanje operaterja naročniškega omrežja s prevladujočim položajem na trgu in tako pripelje do financiranja lastnega primanjkljaja z naročniki drugih operaterjev medomrežno povezanih omrežij, katerega financiranje ne poteka v okviru financiranja obveznosti v zvezi z univerzalno storitvijo ter ni združljivo z načelom svobodne konkurence. Navedena člena neposredno učinkujeta in se lahko posamezniki nanju pred nacionalnimi sodišči neposredno sklicujejo, da bi s tem izpodbili odločbo nacionalnega regulativnega organa.

Sodišče se je v zvezi z elektronskimi komunikacijskimi omrežji in storitvami iz Direktive 2002/21/ES⁴¹ v zadevi *Tele2 Telecommunication* (sodba z dne 21. februarja 2008, C-426/05, ZOdl., str. I-685) izreklo o pojmu uporabnika ali „prizadetega“ podjetja v smislu člena 4(1) navedene direktive⁴² in o pojmu „zadevne“ stranke v smislu člena 16(3) te direktive⁴³. Ta pojma je treba razlagati tako, da se lahko nanašata ne samo na „podjetje s (prej) pomembno tržno močjo na upoštevem trgu“, ki je predmet odločbe nacionalnega regulativnega organa, sprejete v postopku analize trga in katere naslovnik je, ampak tudi na uporabnike in konkurente tega podjetja, ki sami niso naslovniki te odločbe, vendar ta neugodno zadeva njihove pravice. V okviru takega postopka določba nacionalnega prava, ki priznava položaj stranke le „podjetjem s (prej) pomembno tržno močjo na upoštevem trgu“ in za ta podjetja uvede, spremeni ali prekliče posebne regulativne obveznosti, načeloma ni v nasprotju z zgoraj navedenim členom 4. Vendar mora predložitveno sodišče preveriti, ali nacionalno procesno pravo zagotavlja varstvo pravic, ki jih imajo na podlagi prava Skupnosti navedeni uporabniki in konkurenčna podjetja, na tak način, ki ni manj ugoden kot v primeru primerljivih pravic nacionalnega prava niti ne vpliva na učinkovitost pravnega varstva zainteresiranih, ki jo zagotavlja člen 4 navedene direktive.

Sodišče je v zadevi *Sabatauskas in drugi* (sodba z dne 9. oktobra 2008, C-239/07), ki se nanaša na notranji trg z električno energijo, razsodilo, da je treba člen 20 Direktive 2003/54⁴⁴ razlagati tako, da določa obveznosti držav članic le glede dostopa, in ne glede priključitve tretjih na prenosna in distribucijska omrežja električne energije ter da ne določa obveznosti, da mora sistem dostopa do omrežij, ki ga morajo uvesti države članice, upravičenemu odjemalcu omogočiti, da prosto izbere vrsto omrežja, na katero se želi priključiti. Navedeni člen ne nasprotuje nacionalni ureditvi, ki predvideva, da je mogoče naprave upravičenega odjemalca priključiti na prenosno omrežje le, če upravljavec distribucijskega omrežja zaradi predpisanih tehničnih ali obratovalnih zahtev zavrne priključitev naprav odjemalca na svoje omrežje, ki so na območju dejavnosti upravljavca, navedenem v

⁴¹ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2002/21/ES z dne 7. marca 2002 o skupnem regulativnem okviru za elektronska komunikacijska omrežja in storitve (okvirna direktiva) (UL L 108, str. 33).

⁴² S katerim je vsakemu uporabniku ali podjetju, ki zagotavlja elektronska komunikacijska omrežja in/ali storitve, podeljena pravica do pritožbe zoper odločbo, ki jo sprejme nacionalni regulativni organ in ki ga zadeva.

⁴³ Ki zadnjem navedenemu podeljuje pravico, da je v ustreznem roku obveščeno o odločbi o preklicu regulativnih obveznosti, ki so značilne za sektor.

⁴⁴ Direktiva 2003/54/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2003 o skupnih pravilih za notranji trg z električno energijo in o razveljavitvi Direktive 96/92/ES (UL L 176, str. 37).

njegovem dovoljenju. Nacionalno sodišče pa mora preveriti, ali je uvedba in uporaba tega sistema med uporabniki omrežij v skladu z objektivnimi in nediskriminatornimi merili.

Na področju varstva osebnih podatkov je treba poudariti zadevo *Huber* (sodba z dne 16. decembra 2008, C-524/06), ki se nanaša na nemški sistem obdelave osebnih podatkov državljanov Unije, ki niso nemški državljani; gre za sistem, ki predvideva obdelavo in shranjevanje podatkov o teh tujih državljanih v poseben register, ki vsebuje več informacij kot občinski registri, v katerih so podatki o nemških državljanih. Sodišče je, ker mu je bilo zastavljeno vprašanje o skladnosti takega sistema s členom 7(e) Direktive 95/46 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov⁴⁵, razsodilo, da tak sistem, katerega cilj je podpora nacionalnim organom, ki so pristojni za izvajanje predpisov o pravici do prebivanja, izpolnjuje zahtevo nujnosti iz navedenega člena, ki se razlaga ob upoštevanju prepovedi vsakršne diskriminacije na podlagi državljanstva, le če vsebuje samo podatke, ki so nujni, da lahko navedeni organi izvajajo te predpise, in njegova centraliziranost omogoča učinkovitejše izvajanje teh predpisov z vidika pravice do prebivanja državljanov Unije, ki niso državljani te države članice, kar mora preveriti predložitveno sodišče. Nikakor ni mogoče šteti, da sta z vidika člena 7(e) Direktive 95/46 shranjevanje in obdelava osebnih podatkov v okviru takega registra nujni za statistične namene. Poleg tega je Sodišče menilo, da člen 12(1) ES nasprotuje temu, da država članica zaradi boja proti kriminalu uvede sistem obdelave osebnih podatkov, ki velja le za državljane Unije, ki niso državljani te države članice, pri čemer država članica zaradi boja proti kriminalu ne sme razlikovati med položajem svojih državljanov in položajem državljanov Unije, ki niso državljani te države članice in ki prebivajo na njenem ozemlju.

V zadevi *Promusicae* (sodba z dne 29. januarja 2008, C-275/06, ZOdl., str. I-271) je Sodišče razsodilo, da pravo Skupnosti državam članicam ne nalaga obveznosti razkritja osebnih podatkov, da bi se zagotovilo učinkovito varstvo avtorske pravice v okviru civilnega sodnega postopka. Kadar nepridobitno združenje, ki povezuje producente in založnike glasbenih in avdiovizualnih posnetkov, zahteva, naj se ponudniku internetnega dostopa naloži razkritje imen in naslovov imetnikov določenih krajevnih zank, da bi se omogočila izvedba civilnopravnega postopka zaradi kršitev avtorskih pravic, namreč niti direktive o informacijski družbi in varstvu intelektualne lastnine, zlasti avtorske pravice⁴⁶, niti direktive, ki se nanašajo na varstvo osebnih podatkov⁴⁷, državam članicam ne nalagajo, naj določijo obveznost posredovanja osebnih podatkov, da bi se zagotovilo učinkovito varstvo avtorske pravice v okviru civilnega sodnega postopka. Sporazum o trgovinskih vidikih pravic intelektualne lastnine (Sporazum TRIPS) ne vsebuje določb, na podlagi katerih bi bilo treba

⁴⁵ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 95/46/ES z dne 24. oktobra 1995 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov (UL L 281, str. 31).

⁴⁶ Direktiva 2000/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2000 o nekaterih pravnih vidikih storitev informacijske družbe, zlasti elektronskega poslovanja na notranjem trgu (UL L 178, str. 1). Direktiva 2001/29/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2001 o usklajevanju določenih vidikov avtorske in sorodnih pravic v informacijski družbi (UL L 167, str. 10) in Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2004/48/ES z dne 29. aprila 2004 o uveljavljanju pravic intelektualne lastnine (UL L 157, str. 45).

⁴⁷ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 95/46/ES z dne 24. oktobra 1995 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov (UL L 281, str. 31) in Direktiva 2002/58/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. julija 2002 o obdelavi osebnih podatkov in varstvu zasebnosti na področju elektronskih komunikacij (UL L 201, str. 37).

zgoraj navedene direktive razlagati tako, da zavezujejo države članice, naj določijo tako obveznost. Vendar je Sodišče poudarilo, da pravo Skupnosti od držav članic zahteva, naj bodo ob prenosu zgoraj navedenih direktiv pazljive, da se oprejo na tako razlago teh direktiv, ki omogoča zagotovitev pravilnega ravnovesja med temeljnimi pravicami, varovanimi s pravnim redom Skupnosti. Ob uporabi ukrepov za prenos teh direktiv morajo organi in sodišča držav članic ne zgolj razlagati nacionalno pravo v skladu s temi direktivami, temveč tudi paziti, da se ne oprejo na tako razlago besedila teh direktiv, ki bi bila v nasprotju s temeljnimi pravicami ali z drugimi splošnimi načeli prava Skupnosti, kot je načelo sorazmernosti.

V dveh zadevah je moralo Sodišče obravnavati Direktivo 2000/35 o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih⁴⁸.

V zadevi *01051 Telecom* (sodba z dne 3. aprila 2008, C-306/06) v okviru spora zaradi plačila zamudnih obresti, ki se zahtevajo zaradi domnevno prepoznega plačila računov, je Sodišče odločilo, da je treba člen 3(1)(c)(ii) navedene direktive razlagati tako, da mora biti pri plačilu zapadlega zneska, izvršenem z bančnim nakazilom, ta znesek pravočasno knjižen v dobro na upnikovem računu, da prepreči tek zamudnih obresti ali ga ustavi.

V zadevi *Caffaro* (sodba z dne 11. septembra 2008, C-265/07) je Sodišče razsodilo, da je treba navedeno direktivo razlagati tako, da ne nasprotuje nacionalni določbi, na podlagi katere upnik, ki je pridobil izvršilni naslov za izterjavo nesporne terjatve do javne uprave, nastale na podlagi trgovinskega posla, ne more začeti izvršbe proti tej upravi pred potekom 120-dnevnega roka od vročitve izvršilnega naslova navedeni upravi. Z navedeno direktivo je namreč v zvezi s postopkom izterjave nespornih terjatev usklajen le rok za pridobitev navedenega izvršilnega naslova, ne da bi bil urejen postopek prisilne izvršbe, ki je še vedno podvržen nacionalnemu pravu držav članic.

V zvezi z varstvom potrošnikov je prav tako treba poudariti dve zadevi.

Sodišče je v zadevi *Hamilton* (sodba z dne 10. aprila 2008, C-412/06) navedlo, da je treba Direktivo 85/577 za varstvo potrošnika v primeru pogodb, sklenjenih zunaj poslovnih prostorov⁴⁹ razlagati tako, da nacionalni zakonodajalec lahko določi, da se pravica do odstopa iz člena 5(1) te direktive, ki predvideva, da lahko potrošnik, če je prejel napačen pouk o uveljavljanju te pravice, odstopi od pogodbe tako, da pošlje pisno obvestilo v roku, ki ni krajši od sedmih dni in začne teči od trenutka, ko ga je prodajalec obvestil o tej pravici, lahko uveljavlja najpozneje en mesec po tem, ko obe pogodbeni stranki v celoti izpolnita obveznosti iz pogodbe o dolgoročnem kreditu.

V zadevi *Quelle* (sodba z dne 17. aprila 2008, C-404/06) je Bundesgerichtshof Sodišču predložil spor med zvezo potrošnikov in podjetjem Quelle, ki je v skladu z nemško zakonodajo od potrošnika zahtevalo in dobilo plačilo za uporabo pokvarjenega aparata, zamenja-

⁴⁸ Direktiva 2000/35/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. junija 2000 o boju proti zamudam pri plačilih v trgovinskih poslih (UL L 200, str. 35).

⁴⁹ Direktiva Sveta z dne 20. decembra 1985 za varstvo potrošnika v primeru pogodb, sklenjenih zunaj poslovnih prostorov (85/577/EGS) (UL L 372, str. 31).

nega z novim. Sodišče je menilo, da Direktiva 1999/44 o potrošniškem blagu⁵⁰ nasprotuje nacionalni zakonodaji, ki prodajalcu, ki je prodal blago, ki ni v skladu s pogodbo, omogoča, da od potrošnika zahteva nadomestilo za uporabo tega blaga do njegove zamenjave z novim. Namen neodplačne uskladitve prodajalca blaga s pogodbo je namreč varstvo potrošnika pred morebitnimi finančnimi stroški, ki bi ga odvrnili od uveljavljanja svojih pravic, če takega varstva ne bi bilo. Ta neodplačnost je tudi v skladu z namenom te direktive, ki je prispevati k doseganju visoke ravni varstva potrošnikov. Prodajalec, ki nasprotno od potrošnika, ki je že plačal prodajno ceno, ne izvrši pravilno svoje pogodbenne obveznosti, če dobavi blago z napako, mora torej trpeti posledice te nepravilne izvršitve. Finančni interesi prodajalca so vendar varovani z zastaralnim rokom dveh let in z možnostjo, da odkloni zamenjavo blaga, če bi se tako sredstvo pokazalo za nesorazmerno, ker bi mu povzročilo nesorazmerne stroške.

Znamke

V sodni praksi na področju znamk je treba posebno pozornost nameniti zadevama, v katerih je bila obravnavana možnost imetnika znamke, kot izhaja iz členov 5(1)(b) in 6(1)(b) Direktive št. 89/104⁵¹, da prepove uporabo znaka, ki je podoben njegovi znamki.

V zadevi *O2 Holdings in O2 (UK)* (sodba z dne 12. junija 2008, C-533/06) je družba O2, imetnica dveh britanskih znamk, ki sta sestavljeni iz negibne podobe mehurčkov, uporabila za oglaševanje svojih storitev to podobo, negibno in v gibanju. Družba Hutchison 3G je v oglasu, v katerem je primerjala svoje storitve s storitvami družbe O2, uporabila podobe črnih in belih mehurčkov v gibanju. Court of Appeal je v okviru tožbe zaradi kršitve, ki jo je vložila družba O2 in jo je High Court zavrnilo na prvi stopnji, v bistvu spraševalo, ali lahko imetnik znamke prepove, da se pri primerjalnem oglaševanju uporabi znak, ki je enak ali podoben njegovi znamki. Sodišče je najprej spomnilo na pogoje za dopustnost, določene v členu 3a Direktive št. 84/450⁵², kot je bila spremenjena z Direktivo 97/55⁵³, ki imetniku znamke dovoljuje, da prepove navedeno uporabo, in nato razsodilo, da je treba člen 5(1)(b) Direktive 89/104 razlagati tako, da imetnik registrirane znamke nima pravice tretji osebi prepovedati, da pri primerjalnem oglaševanju uporabi znak, podoben tej znamki, za proizvode ali storitve, ki so enaki ali podobni tistim, za katere je bila znamka registrirana, če ta uporaba pri javnosti ne ustvarja verjetnosti zmede, in sicer ne glede na to, ali navedeno primerjalno oglaševanje izpolnjuje vse pogoje za dopustnost.

V zadevi *adidas in adidas Benelux* (sodba z dne 10. aprila 2008, C-102/07) je družba adidas AG, imetnica figurativnih znamk, ki so sestavljene iz treh navpičnih vzporednih črt enake

⁵⁰ Direktiva 1999/44/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. maja 1999 o nekaterih vidikih prodaje potrošniškega blaga in z njim povezanih garancij (UL L 171, str. 12).

⁵¹ Prva direktiva Sveta 89/104/EGS z dne 21. decembra 1988 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi z blagovnimi znamkami (UL L 40, str. 1).

⁵² Direktiva Sveta 84/450/EGS z dne 10. septembra 1984 o približevanju zakonov in drugih predpisov držav članic o zavajajočem oglaševanju (UL L 250, str. 17).

⁵³ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 97/55/ES z dne 6. oktobra 1997 o spremembi Direktive 84/450/EGS o zavajajočem oglaševanju, tako da vključuje primerjalno oglaševanje (UL L 290, str. 18).

širine, nameščenih vzdolž oblačil za šport in prosti čas v barvi, ki se razlikuje od osnovne barve teh oblačil, nasprotovala temu, da družbe Marca Mode, C&A, H&M in Vendex uporabljajo podoben znak, sestavljen iz dveh črt. Navedene družbe se sklicujejo na zahtevo po razpoložljivosti teh črt, da bi jih lahko uporabljale brez dovoljenja družbe adidas. V zvezi s predlogom za sprejetje predhodne odločbe Hoge Raad der Nederlanden je Sodišče razsodilo, da zahteva po razpoložljivosti nikakor ne pomeni samostojne omejitve učinkov znamke, ki bi se pridruževali učinkom, ki so izrecno določeni v členu 6(1)(b) Direktive 89/104. Vendar pa imetnik znamke ne more prepovedati tretjim osebam, da bi uporabljale opisne označbe v skladu z dobrimi poslovnimi običaji. Da bi se tretje osebe lahko sklicevale na omejitve učinkov znamke iz navedene direktive o znamkah in na zahtevo po razpoložljivosti, se mora označba, ki jo uporablja, nanašati na eno od značilnosti proizvoda.

Socialna politika

V zvezi s sodno prakso na področju socialne politike je treba omeniti več zadev v zvezi z izvajanjem načela enakega obravnavanja in določbami za zagotavljanje varstva delavcev ter zadevo, ki je zlasti zanimiva z institucionalnega vidika.

Sodišče je najprej v okviru dveh vprašanj za predhodno odločanje poglobilo sodno prakso v zvezi z razlago Direktive 2000/78/ES⁵⁴ o enakem obravnavanju pri zaposlovanju in delu. V zadevi *Coleman* (sodba z dne 17. julija 2008, C-303/06) je Sodišče navedlo, da se načelo enakega obravnavanja, določeno s to direktivo, ne uporablja za določeno skupino oseb, ampak na podlagi razlogov diskriminacije iz člena 1 te direktive, in da prepoved neposredne diskriminacije torej ni omejena le na invalidne osebe. Če delodajalec obravnava zaposlenega, ki ni invalid, manj ugodno od drugega zaposlenega v primerljivem položaju in če se dokaže, da se tega zaposlenega obravnava manj ugodno zaradi invalidnosti njegovega otroka, ki mu daje bistveni del oskrbe, ki jo ta potrebuje, se s takšnim obravnavanjem krši prepoved neposredne diskriminacije iz člena 2 iste direktive. Z vsakršno drugačno razlago bi ta direktiva lahko izgubila pomemben del polnega učinka in bi se lahko varstvo, ki naj bi bilo z njo zagotovljeno, zmanjšalo. Enaki razlogi veljajo za nadlegovanje, ki se lahko šteje za obliko diskriminacije v smislu navedene direktive. Prepovedi nadlegovanja torej ni mogoče omejiti le na invalidne osebe, ampak velja tudi za osebe, ki so žrtve ravnanja, ki pomeni nadlegovanje v zvezi z invalidnostjo njihovega otroka.

V zadevi *Maruko* (sodba z dne 1. aprila 2008, C-267/06) je Sodišče razsodilo, da se za izplačilo za preživele osebe, dodeljeno v okviru sistema poklicnega socialnega zavarovanja, ki ga upravlja pokojninski zavod posebne skupine delavcev, uporablja Direktiva 2000/78. Tako izplačilo je treba namreč opredeliti kot „plačilo“ v smislu člena 141 ES, predvsem ker izhaja iz delovnega razmerja umrle osebe. Poleg tega člena 1 in 2 navedene direktive nasprotujeta ureditvi, v skladu s katero preživeli partner po smrti življenjskega partnerja ne prejme izplačila za preživele osebe, enakega izplačilu, ki ga prejme preživeli zakonec, čeprav življenjska partnerska skupnost v skladu z nacionalnim pravom postavlja osebe istega spola v položaj, ki je primerljiv položaju zakoncev, kar zadeva omenjeno izplačilo

⁵⁴ Direktiva Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu (UL L 303, str. 16).

za preživele osebe. Po mnenju Sodišča to, da se življenjskim partnerjem zavrne pravica do izplačila za preživele osebe, pomeni neposredno diskriminacijo na podlagi spolne usmerjenosti. Nacionalno sodišče mora preveriti, ali je življenjski partner v položaju, ki je primerljiv s položajem zakonca, upravičenega do izplačila za preživele osebe, ki ga določa sistem poklicnega socialnega zavarovanja, ki ga upravlja zadevni pokojninski zavod.

Sodišče je poleg tega obogatilo sodno prakso na področju varstva nosečnic in enakosti obravnavanja moških in žensk v zadevi *Mayr* (sodba z dne 26. februarja 2008, C-506/06, ZOdl., str. I-1017), ki se nanaša na žensko, pri kateri je bila opravljena oploditev *in vitro*. V sodbi tako pojasnjuje, da je treba Direktivo 92/85/EGS⁵⁵, s katero je bilo uvedeno varstvo nosečih delavk pred odpustom, razlagati tako, da se ne nanaša na delavko, pri kateri je bila opravljena oploditev *in vitro*, kadar se je na dan, ko je bila odpuščena, oploditev njenih jajčnih celic s semenskimi celicami njenega partnerja že zgodila, tako da že obstajajo jajčne celice, oplojene *in vitro*, vendar še niso bile prenesene v maternico te delavke. Varstvo iz člena 10 Direktive 92/85 se iz razlogov pravne varnosti namreč ne more razširiti na tako delavko glede na rok potencialne hrambe oplojenih jajčec. Nasprotno, Sodišče je navedlo, da določbe Direktive 76/207⁵⁶ o izvrševanju načela enakega obravnavanja moških in žensk nasprotujejo odpustu delavke, ki je v poznejši fazi oploditve *in vitro*, torej v fazi punkcije foliklov in takojšnjega prenosa jajčec, oplojenih *in vitro*, v njeno maternico, če se dokaže, da je razlog za odpust v glavnem to, da je bil stranki opravljen tak poseg. Ker se tako zdravljenje neposredno nanaša le na ženske, pomeni odpust delavke v glavnem zato, ker je bila pri njej opravljena ta pomembna faza oploditve *in vitro*, neposredno diskriminacijo na podlagi spola.

Zadeva *Juuri* (sodba z dne 27. novembra 2008, C-396/07) je Sodišču omogočila, da natančneje določi obseg členov 3 in 4 Direktive 2001/23 o pravicah delavcev v primeru prenosa podjetij⁵⁷. Člen 4(2) te direktive določa, da če pogodba o zaposlitvi preneha, ker se delovni pogoji zaradi prenosa podjetja bistveno spremenijo, se šteje, da je delodajalec odgovoren za prenehanje pogodbe o zaposlitvi. Sodišče je razsodilo, da če pridobitelj ni prekršil svojih obveznosti, ki izhajajo iz te direktive, ta določba ne zavezuje držav članic, da bi morale delavcu zagotavljati pravico do denarne odškodnine, ki se naloži temu pridobitelju, pod enakimi pogoji kot pravico, ki jo delavec lahko uveljavlja, če mu delodajalec nezakonito prekine pogodbo o zaposlitvi ali delovno razmerje. Vendar mora nacionalno sodišče v okviru svojih pristojnosti zagotavljati vsaj, da v podobnem primeru pridobitelj nosi posledice, ki jih upošteveno nacionalno pravo pripisuje prenehanju pogodbe o zaposlitvi ali delovnega razmerja, za katero je odgovoren delodajalec, kot je plačilo plače in drugih ugodnosti, ki na podlagi tega prava ustrezajo odpovednemu roku. Poleg tega je Sodišče pojasnilo, da člen 3(3) Direktive 2001/23, v skladu s katerim mora pridobitelj po prenosu še naprej zagotavljati s kolektivno pogodbo dogovorjene delovne pogoje do dneva pre-

⁵⁵ Direktiva Sveta 92/85/EGS z dne 19. oktobra 1992 o uvedbi ukrepov za spodbujanje izboljšav na področju varnosti in zdravja pri delu nosečih delavk in delavk, ki so pred kratkim rodile ali dojijo (UL L 348, str. 1).

⁵⁶ Direktiva Sveta 76/207/EGS z dne 9. februarja 1976 o izvrševanju načela enakega obravnavanja moških in žensk v zvezi z dostopom do zaposlitve, poklicnega usposabljanja in napredovanja ter delovnih pogojev (UL L 39, str. 40).

⁵⁷ Direktiva Sveta 2001/23/ES z dne 12. marca 2001 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi z ohranjanjem pravic delavcev v primeru prenosa podjetij, obratov ali delov podjetij ali obratov (UL L 82, str. 16).

nehanja veljavnosti ali izteka te pogodbe, pridobitelja ne zavezuje, da zagotavlja ohranitev delovnih pogojev po tem dnevu, čeprav ta sovpada z dnevom prenosa podjetja.

Sodišče se je moralo v zadevi *Impact* (sodba z dne 15. aprila 2008, C-268/06) ukvarjati s problemom procesne avtonomije držav članic in neposrednim učinkom zakonodaje Skupnosti na področju zaposlovanja za določen čas v javni upravi.

Razsodilo je, da pravo Skupnosti, zlasti načelo učinkovitosti, zahteva, da se mora specializirano sodišče, ki mu je bila zadeva predložena v okviru pristojnosti, čeprav fakultativne, podeljene z zakonodajo, s katero je bila prenesena Direktiva 1999/70 o okvirnem sporazumu o delu za določen čas, sklenjenem med ETUC, UNICE in CEEP, za odločanje o zahtevi zaradi kršitve te zakonodaje, izreči za pristojno za odločanje tudi o zahtevah posameznika, ki temeljijo neposredno na tej direktivi za obdobje po poteku roka za njen prenos in pred začetkom veljavnosti navedene zakonodaje, če se izkaže, da bi obveznost za tega posameznika, da mora vzporedno pri rednem sodišču vložiti ločeno zahtevo, ki temelji neposredno na navedeni direktivi, povzročila takšne postopkovne težave, da bi bilo izvrševanje pravic, ki jih ima na podlagi pravnega reda Skupnosti, pretežko. Glede tega je določba 4, točka 1, navedenega okvirnega sporazuma, s katero je v zvezi s pogoji zaposlitve prepovedano vsakršno različno obravnavanje delavcev, zaposlenih za določen čas, ki ni objektivno utemeljeno, brezpogojna in dovolj natančna, da se posameznik lahko sklicuje nanjo pred nacionalnim sodiščem, v nasprotju z določbo 5, točka 1, v kateri je za države članice določen splošni cilj preprečevanja zlorab zaporednih pogodb o zaposlitvi za določen čas, ob tem pa jim je prepuščena izbira sredstev za njegovo uresničitev.

Organ države članice, ki nastopa kot delodajalec javnega sektorja, tako ni pooblaščen za sprejetje ukrepov, ki se nanašajo na obnovitev pogodb za določen čas za nenavadno dolgo obdobje po poteku roka za prenos te direktive in pred začetkom veljavnosti zakona za prenos. V teh okoliščinah – če je v veljavnem nacionalnem pravu pravilo, ki izključuje retroaktivno uporabo zakona, razen kadar je jasno in nedvoumno navedeno nasprotno – mora nacionalno sodišče, ki mu je bila predložena zahteva zaradi kršitve določbe nacionalnega zakona, s katerim je bila prenesena Direktiva 1999/70, na podlagi prava Skupnosti navedeni določbi priznati retroaktiven učinek od dne poteka roka za prenos te direktive le, če obstaja v nacionalnem pravu takšna navedba, s katero je tej določbi podeljen takšen retroaktiven učinek.

Okolje

V zadevi *Commune de Mesquer* (sodba z dne 24. junija 2008, C-188/07) zaradi nesreče tankerja Erika, ki ga je zakupila družba Total International Ltd, ob francoski atlantski obali je občina Mesquer, ki se je oprla na direktivo o „odpadkih“⁵⁸, tožila podjetji skupine Total za povračilo stroškov za čiščenje in odstranjevanje odpadkov z obalnega ozemlja. Francosko Cour de cassation je Sodišču predložilo vprašanje razlage določb navedene direktive in to je razsodilo, da težko kurilno olje, ki se prevaža s tankerjem, ni „odpadek“, če se izkorišča

⁵⁸ Direktiva Sveta 75/442/EGS z dne 15. julija 1975 o odpadkih (UL L 194, str. 39), kot je bila spremenjena z Odločbo Komisije z dne 24. maja 1996 o prilagoditvi Prilog IIA in IIB k Direktivi Sveta 75/442/EGS o odpadkih (96/350/ES) (UL L 135, str. 32).

ali trži pod ugodnimi gospodarskimi pogoji in če se lahko dejansko uporabi kot gorivo brez predhodnega procesa preoblikovanja. Vendar je treba take ogljikovodike, ki se zaradi nesreče v teh okoliščinah razlijejo v morje, pomešajo z vodo in usedlinami ter se pomikajo vzdolž obale države članice, dokler je ne dosežejo, opredeliti kot snovi, ki jih imetnik ni nameraval pridobiti in ki jih, četudi nehote, zavrže med prevozom, tako da jih je treba obravnavati kot odpadke v smislu te direktive. Poleg tega je Sodišče, da bi lahko določilo, kdo mora nositi stroške, povezane z odstranjevanjem odpadkov, ki ga je izvedla občina Mesquer, menilo, prvič, da je mogoče lastnika ladje, ki prevaža ogljikovodike in jih ima v posesti neposredno pred tem, ko postanejo odpadki, obravnavati kot povzročitelja teh odpadkov in zato kot „imetnika“ v smislu te direktive, in drugič, da sta prodajalec teh ogljikovodikov in zakupnik ladje, ki jih prevaža, „povzročitelja odpadkov“, če nacionalno sodišče ugotovi, da je ta prodajalec zakupnik prispeval k tveganju za nastanek onesnaženja, ki ga je povzročila nesreča, zlasti če ni sprejel ukrepov za preprečitev takega dogodka, na primer ukrepov v zvezi z izbiro ladje. Nazadnje je Sodišče razsodilo, da če Mednarodni sklad za povrnitev škode, nastale zaradi onesnaženja z nafto, ne prevzame ali ne more prevzeti stroškov za odstranjevanje odpadkov in če na podlagi nacionalnega prava, vključno s pravom, ki izhaja iz mednarodnih konvencij, teh stroškov zaradi določenih omejitev in/ali oprostitev odgovornosti ni mogoče naložiti lastniku ladje in zakupniku ladje, čeprav ju je treba obravnavati kot imetnika, mora to nacionalno pravo omogočati, da se stroški odstranjevanja odpadkov naložijo „proizvajalcu izdelka, iz katerega so nastali“ razliti odpadki. Vendar pa se lahko v skladu z načelom plača povzročitelj obremenitve takemu proizvajalcu ti stroški naložijo le, če je s svojim ravnanjem prispeval k tveganju za nastanek onesnaženja, povzročenega zaradi nesreče ladje.

V dveh zadevah v zvezi z razlago Direktive 85/337⁵⁹, kot je bila spremenjena z Direktivo 97/11⁶⁰, je Sodišče natančneje določilo njeno področje uporabe.

Medtem ko je v zadevi *Ecologistas en Acción-CODA* (sodba z dne 25. julija 2008, C-142/07) združenje *Ecologistas en Acción-CODA* izpodbijalo presojo vplivov na okolje projektov prenove in izboljšanja madridske mestne obvoznice, ki jo je izvedel madridski mestni svet in pri tem kršil določbe Direktive 85/337, kot je bila spremenjena, so se v zadevi *Abraham in drugi* (sodba z dne 28. februarja 2008, C-2/07) v okviru tožbe zaradi odgovornosti stanovalci, ki živijo v bližini letališča Liège-Bierset, pritožili pri belgijskem Cour de cassation zaradi hrupa, ki je posledica prestrukturiranja nekdanjega vojaškega letališča. V teh zadevah se je zastavilo vprašanje, ali je mogoče pojem projekti iz navedene direktive razširiti na projekte spremembe, prenove, izboljšanja in širitve zadevne infrastrukture. V zgoraj navedeni zadevi *Ecologistas en Acción-CODA* je Sodišče razsodilo, da je treba spremenjeno direktivo razlagati tako, da je treba glede projektov prenove in izboljšanja mestnih cest izvesti presojo vplivov na okolje, če gre za projekte iz Priloge I, točka 7(b) ali (c), k tej direktivi, in sicer zlasti za „gradnjo avtocest in hitrih cest“, ali če gre za projekte iz Priloge II, točki 10(e) ali 13, prva alineja, k navedeni direktivi, ki bodo zaradi svoje narave, velikosti ali lokacije in – če je to potrebno – ob upoštevanju njihovega sovplivanja z drugimi projekti

⁵⁹ Direktiva Sveta 85/337/EGS z dne 27. junija 1985 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje (UL L 175, str. 40).

⁶⁰ Direktiva Sveta 97/11/ES z dne 3. marca 1997 o spremembi Direktive 85/337/EGS o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje (UL L 73, str. 5).

verjetno pomembno vplivali na okolje. Sodišče je pojasnilo, prvič, da se projekt prenove ceste, ki bi bil glede na razsežnost in način izvedbe enakovreden gradnji, namreč lahko obravnava kot projekt gradnje v smislu navedene priloge, in drugič, da bi bilo v nasprotju z namenom spremenjene direktive, če se ta direktiva za projekte o mestnih cestah ne bi uporabljala le zato, ker v njej projekti o tej vrsti ceste niso izrecno navedeni med projekti, naštetimi v njenih prilogah I in II. V zgoraj navedeni zadevi *Abraham in drugi* je Sodišče razsodilo, da se točka 12 Priloge II v povezavi s točko 7 Priloge I k Direktivi 85/337 v izvirni različici ravno tako nanaša na spremembe infrastrukture obstoječega letališča brez podaljšanja vzletne in pristajalne steze, če se lahko zaradi narave, pomena in značilnosti štejejo za spremembe samega letališča. Pojasnilo je, da bi bilo v nasprotju z namenom te direktive, če bi bilo mogoče dela za izboljšanje ali razširitev infrastrukture že zgrajenega letališča izmakniti področju uporabe Priloge II k tej direktivi z obrazložitvijo, da se njena Priloga I nanaša na „gradnjo letališč“, in ne na „letališča“ kot taka.

V zadevi *Janecek* (sodba z dne 25. julija 2008, C-237/07) je Sodišče razsodilo, da je treba člen 7(3) Direktive Sveta 96/62⁶¹ o ocenjevanju in upravljanju kakovosti zunanjega zraka⁶², kot je bila spremenjena z Uredbo št. 1882/2003, razlagati tako, da morajo posamezniki ob obstoju nevarnosti preseganja mejnih ali alarmnih vrednosti, ki jih to neposredno zadeva, pri pristojnih nacionalnih organih imeti možnost zahtevati pripravo načrta ukrepanja, čeprav imajo na podlagi nacionalnih predpisov na voljo druge možnosti za ukrepanje, da od teh organov zahtevajo sprejetje ukrepov za boj proti onesnaževanju zraka. Države članice imajo – pod nadzorom nacionalnega sodišča – samo obveznost, da v okviru načrta ukrepanja in kratkoročno sprejmejo take ukrepe, ki lahko zmanjšajo nevarnost preseganja mejnih ali alarmnih vrednosti na čim manjšo mero, ob upoštevanju dejanskih okoliščin in vseh obstoječih interesov, ter zagotavljajo postopno vračanje na raven pod temi vrednostmi ali pragovi.

Pravosodno sodelovanje v civilnih zadevah

Med zadevami, predloženimi Sodišču na področju pravosodnega sodelovanja v civilnih zadevah, je treba opozoriti na zadevo *Rinau* (sodba z dne 11. julija 2008, C-195/08 PPU), prvo sodbo, ki jo je izdalo Sodišče na koncu nujnega postopka predhodnega odločanja, ki velja od 1. marca 2008. Vrhovno sodišče Litve se je, ker mu je bil predložen predlog za nepriznanje sodne odločbe v Litvi, in sicer sodbe, ki jo je izdalo nemško sodišče in s katero je bilo varstvo otroka dodeljeno očetu, ki ima stalno prebivališče v Nemčiji, materi, ki stalno prebiva v Litvi, pa naloženo, naj otroka vrne očetu, vprašalo, koliko je mogoče izpodbijati izvršljivost odločbe o vrnitvi, ki jo je izdalo nemško sodišče, če izvršljivost odločbe potrjuje potrdilo, izdano na podlagi Uredbe št. 2201/2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrše-

⁶¹ Direktiva Sveta 96/62/ES z dne 27. septembra 1996 o ocenjevanju in upravljanju kakovosti zunanjega zraka (UL L 296, str. 55).

⁶² Uredba (ES) št. 1882/2003 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. septembra 2003 o prilagoditvi določb glede odborov, ki pomagajo Komisiji pri uresničevanju njenih izvedbenih pooblastil, predvidenih aktih, za katere se uporablja postopek iz člena 251 Pogodbe ES, Sklepu Sveta 1999/468/ES (UL L 284, str. 1).

vanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo⁶³, ker so litvanski sodni organi nazadnje odredili vrnitev otroka v Nemčijo. Sodišče je razsodilo, da ko je odločba, da se otrok ne vrne, sprejeta in je o njej obveščeno sodišče izvora, za namen izdaje potrdila iz člena 42 Uredbe št. 2201/2003 ni pomembno, ali je bila izvršitev te odločbe odložena, ali je bila ta odločba spremenjena, razveljavljena oziroma kakor koli ni postala pravnomočna ali pa jo je nadomestila odločba o vrnitvi otroka, saj do vrnitve otroka dejansko ni prišlo. Ker glede verodostojnosti tega potrdila ni bil izražen noben dvom in ker je bilo to sestavljeno v skladu z obrazcem iz Priloge IV k tej uredbi, je nasprotovanje priznanju odločbe o vrnitvi otroka prepovedano, naloga zaprosenega sodišča pa je le ugotoviti izvršljivost potrjene odločbe in ugoditi takojšnji vrnitvi otroka. Po mnenju Sodišča, če to ne bi bilo tako, bi obstajalo tveganje, da Uredba št. 2201/2003 ne bi imela učinka, saj bi moral biti za cilj vrnitve otroka izpolnjen pogoj izčrpanosti pravnih sredstev v nacionalnem pravu države članice, v kateri se otroka neupravičeno zadržuje.

Policijsko in pravosodno sodelovanje v kazenskih zadevah in boj proti terorizmu

V zadevi *Kozłowski* (sodba z dne 17. julija 2008, C-66/08) v zvezi z evropskim nalogom za prijetje je Sodišče razlagalo člen 4, točka 6, Okvirnega sklepa 2002/584⁶⁴, na podlagi katerega lahko izvršitveni pravosodni organ zavrne izvršitev naloga, če se zahtevana oseba „nahaja v izvršitveni državi članici ali je državljan ali prebivalec te države“ in se ta država zaveže, da bo kazni izvršila v skladu s svojim notranjim pravom. Sodišče je razsodilo, da zahtevana oseba „prebiva“ v izvršitveni državi članici, če ima v njej dejansko prebivališče. V njej se „nahaja“, če se v izvršitveni državi članici že nekaj časa neprekinjeno zadržuje in je zato z njo ustvarila podobne vezi, kot izhajajo iz prebivališča in katerih obstoj mora izvršitveni pravosodni organ ugotoviti tako, da opravi celostno presojo več objektivnih dejavnikov, ki opredeljujejo položaj te osebe, med drugim zlasti trajanja, narave in razmer, v katerih se zahtevana oseba zadržuje v izvršitveni državi članici, ter družinskih in ekonomskih vezi. Ker je namen tega okvirnega sklepa, da se na načelu medsebojnega priznavanja vzpostavi sistem predaje obsojenih ali osumljenih oseb med pravosodnimi organi zaradi izvršitve kazni ali kazenskega pregona, pri čemer lahko izvršitveni pravosodni organ predaji nasprotuje le na podlagi enega od zavrnitvenih razlogov iz Okvirnega sklepa, je treba namreč pojma „nahajati se“ in „prebivati“, ki določata področje uporabe tega sklepa, opredeliti enotno, saj gre za samostojna pojma prava Unije. Zato države članice v notranjem pravu, s katerim prenesejo Okvirni sklep, tema pojmov ne smejo pripisati širšega pomena, kot izhaja iz enotne razlage.

⁶³ Uredba Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000, kot je bila spremenjena z Uredbo Sveta št. 2116/2004 z dne 2. decembra 2004 (UL L 367, str. 1).

⁶⁴ Okvirni sklep Sveta 2002/584/PNZ z dne 13. junija 2002 o evropskem nalogu za prijetje in postopkih predaje med državami članicami (UL L 190, str. 1).

Skupna zunanja in varnostna politika

V zadevi *Komisija proti Svetu* (sodba z dne 20. maja 2008, C-91/05) je Sodišče razglasilo ničnost Sklepa 2004/833⁶⁵ o izvajanju Skupnega ukrepa 2002/589⁶⁶ z namenom prispevanja Evropske unije Gospodarski skupnosti zahodnoafriških držav v okviru moratorija na lahko orožje in orožje malega kalibra. Ta sklep Sveta je bil sprejet na podlagi Pogodbe EU v okviru skupne zunanje in varnostne politike (SZVP), in ne na podlagi Pogodbe ES v okviru politike razvojnega sodelovanja. Po mnenju Sodišča, čeprav ciljev politike razvojnega sodelovanja ni treba omejiti na ukrepe, ki se neposredno nanašajo na boj proti revščini, mora ukrep, da ga je mogoče uvrstiti v okvir te politike, kljub temu prispevati k doseganju ciljev gospodarskega in socialnega razvoja navedene politike. Nekateri ukrepi, namenjeni preprečevanju šibkosti držav v razvoju, vključno s tistimi, ki so bili sprejeti na področju navedenega moratorija, lahko prispevajo k doseganju navedenih ciljev. Skupnost lahko sprejme konkretni ukrep proti širjenju lahkega orožja in orožja malega kalibra v okviru svoje politike razvojnega sodelovanja le, če ta ukrep po namenu in vsebini spada v pristojnosti, ki jih Skupnosti na tem področju daje Pogodba ES. Sodišče opozarja na sodno prakso, v skladu s katero mora ukrep, ki hkrati sledi več ciljem ali ima več sestavnih delov, ne da bi bil en v primerjavi z drugim le stranski, če je mogoče uporabiti različne pravne podlage Pogodbe ES, izjemoma temeljiti na različnih ustreznih pravnih podlagah. Sodišče pa je razsodilo, da je taka rešitev na podlagi člena 47 Pogodbe EU izključena glede ukrepa, ki – kot Sklep 2004/833 – sledi več ciljem ali ki ima več sestavnih delov, ki spadajo na področje politike razvojnega sodelovanja in na področje SZVP, ne da bi bili nekateri stranski. Ker namreč člen 47 Pogodbe EU prepoveduje, da bi Unija na podlagi Pogodbe EU sprejela ukrep, ki bi bil lahko veljavno sprejet na podlagi Pogodbe ES, se Unija za sprejetje določb, ki prav tako spadajo v pristojnost, ki jo Pogodba ES priznava Skupnosti, ne more sklicevati na pravno podlago, ki se nanaša na SZVP. Sodišče je sklenilo, da je Svet s tem, da je sprejel Sklep 2004/833 na podlagi SZVP, čeprav ta prav tako spada na področje politike razvojnega sodelovanja, kršil člen 47 Pogodbe EU.

⁶⁵ Sklep Sveta 2004/833/SVZP z dne 2. decembra 2004 o izvajanju Skupnega ukrepa 2002/589/SZVP z namenom prispevanja Evropske unije ECOWAS-u v okviru moratorija na lahko orožje in orožje malega kalibra (UL L 359, str. 65).

⁶⁶ Skupni ukrep Sveta 2002/589/SZVP z dne 12. julija 2002 o prispevku Evropske unije k boju proti destabilizirajočemu kopičenju in razširjanju orožja malega kalibra in lahkega strelnega orožja (UL L 191, str. 1).

B – Sestava Sodišča

(Protokolarna razvrstitev 6. oktobra 2008)

Prva vrsta, od leve proti desni:

predsednika senatov L. Bay Larsen in G. Arestis; prvi generalni pravobranilec Póiaras Maduro; predsednika senatov A. Rosas in P. Jann; predsednik Sodišča V. Skouris; predsednika senatov C. W. A. Timmermans in K. Lenaerts; predsednika senatov A. Tizzano in U. Løhmus.

Druga vrsta, od leve proti desni:

sodnika E. Juhász in J. Makarczyk; generalna pravobranilka J. Kokott; sodnik J. N. Cunha Rodrigues; generalni pravobranilec D. Ruiz-Jarabo Colomer; sodnica R. Silva de Lapuerta; sodniki K. Schiemann, P. Küris in A. Borg Barthet.

Tretja vrsta, od leve proti desni:

sodnica P. Lindh; generalna pravobranilka E. Sharpston; sodnika E. Levits in J. Malenovský; sodniki M. Ilešič, J. Klučka in A. Ó Caoimh; generalni pravobranilec P. Mengozzi.

Četrta vrsta, od leve proti desni:

sodniki J.-J. Kasel, A. Arabadjiev in T. von Danwitz; generalna pravobranilka J. Mazák in Y. Bot; sodnik J.-C. Bonichot; generalna pravobranilka V. Trstenjak; sodnica C. Toader; sodni tajnik R. Grass.

1. Člani Sodišča

(po vrstnem redu nastopa funkcije)

Vassilios Skouris

Rojen leta 1948; diploma iz prava svobodne univerze v Berlinu (1970); doktorat iz ustavnega in upravnega prava univerze v Hamburgu (1973); docent na univerzi v Hamburgu (1972–1977); profesor javnega prava na univerzi v Bielefeldu (1978); profesor javnega prava na univerzi v Solunu (1982); minister za notranje zadeve (1989 in 1996); član upravnega odbora univerze na Kreti (1983–1987); direktor centra za mednarodno gospodarsko in evropsko pravo v Solunu (1997–2005); predsednik grškega društva za evropsko pravo (1992–1994); član grškega nacionalnega odbora za raziskovanje (1993–1995); član visokega sveta za izbor grških uradnikov (1994–1996); član znanstvenega sveta akademije za evropsko pravo v Trieru (od 1995); član upravnega odbora grške nacionalne šole za sodnike (1995–1996); član znanstvenega sveta pri ministrstvu za zunanje zadeve (1997–1999); predsednik grškega ekonomsko-socialnega odbora v letu 1998; sodnik na Sodišču od 8. junija 1999; predsednik Sodišča od 7. oktobra 2003.

Peter Jann

Rojen leta 1935; doktorat iz pravnih znanosti univerze na Dunaju (1957); imenovan za sodnika in dodeljen na zvezno ministrstvo za pravosodje (1961); sodnik za zadeve s področja medijskega prava na Straf-Bezirksgericht Wien (1963–1966); tiskovni predstavnik ministrstva za pravosodje (1966–1970), nato zaposlen pri oddelku za mednarodne zadeve istega ministrstva; svetovalec odbora za pravosodje in tiskovni predstavnik Parlamenta (1973–1975); imenovan za sodnika ustavnega sodišča (1978); stalni sodnik poročevalec na istem sodišču do konca leta 1994; sodnik Sodišča od 19. januarja 1995.

Dámaso Ruiz-Jarabo Colomer

Rojen leta 1949; sodnik; član Consejo General del Poder Judicial (vrhovni svet pravosodne oblasti); profesor; šef kabineta predsednika Consejo General del Poder Judicial; sodnik *ad hoc* na Evropskem sodišču za človekove pravice; sodnik na vrhovnem sodišču od leta 1996; generalni pravobranilec na Sodišču od 19. januarja 1995.

Romain Schintgen

Rojen leta 1939; univerzitetni študij na pravni fakulteti v Montpellieru in na fakulteti ekonomskih znanosti v Parizu; doktor pravnih znanosti (1964); odvetnik (1964); avocat avoué (1967); administrateur général na ministrstvu za delo in socialno varnost; član (1978–1989) in nato predsednik (1988–1989) ekonomsko-socialnega sveta; direktor Société nationale de crédit et d'investissement in Société européenne des satellites (do 1989); član (1993–1995) in nato predsednik sveta Institut universitaire international du Luxembourg (1995–2004); predavatelj na univerzi v Luxembourg; predstavnik vlade v odboru Evropskega socialnega sklada, v posvetovalnem odboru za prost pretok delavcev in upravnem odboru Evropske fundacije za izboljšanje življenjskih in delovnih razmer (do 1989); sodnik na Sodišču prve stopnje od 25. septembra 1989 do 11. julija 1996; sodnik na Sodišču od 12. julija 1996 do 14. januarja 2008.

Antonio Tizzano

Rojen leta 1940; profesor prava Evropske unije na univerzi La Sapienza v Rimu; profesor na univerzah Istituto Orientale (1969–1979) in Federico II v Neaplju (1979–1992), Catanii (1969–1977) in Mogadišu (1967–1972); odvetnik s pooblastilom za zastopanje pred Corte Suprema di Cassazione; pravni svetovalec pri Stalnem predstavništvu Italijanske republike pri Evropskih skupnostih (1984–1992); član italijanske delegacije pri pogajanjih o pristopu Kraljevine Španije in Portugalske republike k Evropskim skupnostim ter o Enotnem evropskem aktu in Pogodbi o Evropski uniji; avtor številnih strokovnih prispevkov, med drugim komentarja k evropskim pogodbam in zakonika Evropske unije; ustanovitelj in od leta 1996 urednik revije „Il Diritto dell'Unione Europea“; član uredniškega oziroma redakcijskega odbora več pravnih revij; predavatelj na številnih mednarodnih kongresih; konference in predavanja v mnogih mednarodnih institucijah, med njimi tudi na Hague Academy of International Law (1987); član skupine neodvisnih strokovnjakov za preučitev finančnega poslovanja Komisije Evropskih skupnosti (1999); generalni pravobranilec na Sodišču Evropskih skupnosti od 7. oktobra 2000 do 3. maja 2006; sodnik na Sodišču od 4. maja 2006.

José Narciso da Cunha Rodrigues

Rojen leta 1940; različne funkcije v pravosodju (1964–1977); sodeloval z različnimi vladami pri izdelavi in usklajevanju študij o reformi sodnega sistema; zastopnik vlade pri Evropski komisiji za človekove pravice in Evropskem sodišču za človekove pravice (1980–1984); strokovnjak v pripravljalnem odboru za človekove pravice pri Svetu Evrope (1980–1985); član odbora za revizijo kazenskega zakona in zakona o kazenskem postopku; Procurador-Geral da República (1984–2000); član nadzornega odbora Urada Evropske unije za boj proti goljufijam (OLAF) (1999–2000); sodnik na Sodišču od 7. oktobra 2000.

Christiaan Willem Anton Timmermans

Rojen leta 1941; strokovni sodelavec na Sodišču Evropskih skupnosti (1966–1969); funkcionar v Evropski komisiji (1969–1977); doktor pravnih znanosti (univerza v Leidnu); profesor evropskega prava na univerzi v Groningenu (1977–1989); nadomestni sodnik na višjem sodišču v Arnhemu; urednik več publikacij; namestnik generalnega direktorja pravne službe pri Komisiji Evropskih skupnosti (1989–2000); profesor evropskega prava na univerzi v Amsterdamu; sodnik na Sodišču od 7. oktobra 2000.

Allan Rosas

Rojen leta 1948; doktor pravnih znanosti (univerza Turku, Finska); profesor prava na univerzi Turku (1978–1981) in Åbo Akademi (Turku/Åbo) (1981–1996); direktor tamkajšnjega inštituta za človekove pravice (1985–1995); različne odgovorne nacionalne in mednarodne univerzitetne funkcije; član znanstvenih združenj; koordinator več nacionalnih in mednarodnih raziskovalnih projektov in programov, večinoma na teh področjih: pravo Skupnosti, mednarodno pravo, pravo človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ustavno pravo in primerjalna javna uprava; predstavnik finske vlade; član ali svetovalec finskih delegacij na različnih mednarodnih konferencah in srečanjih; strokovne funkcije v finskem pravnem življenju, predvsem v vladnih in parlamentarnih odborih na Finskem, pa tudi pri Združenih narodih, Unescu in Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE) ter Svetu Evrope; od leta 1995 glavni pravni svetovalec v pravni službi Evropske komisije, pristojen za zunanje odnose; od marca 2001 namestnik generalnega direktorja pravne službe pri Evropski komisiji; sodnik Sodišča od 17. januarja 2002.

Rosario Silva de Lapuerta

Rojena leta 1954; diplomirana pravnica (Universidad Complutense de Madrid); Abogado del Estado v Malagi; Abogado del Estado v pravni službi ministrstva za promet, turizem in telekomunikacije, nato v pravni službi ministrstva za zunanje zadeve; Abogado del Estado-Jefe v pravni službi za postopke pred Sodiščem Evropskih skupnosti ter pomočnica generalnega direktorja službe za pravno pomoč za evropsko in mednarodno pravo pri Abogacía General del Estado (ministrstvo za pravosodje); članica strokovne skupine Komisije za prihodnjo ureditev sodnega sistema Skupnosti; vodja španske delegacije pri skupini „Priatelji predsedstva“ za reformo sodnega sistema Skupnosti v Pogodbi iz Nice in skupine *ad hoc* „Sodišče Evropskih skupnosti“ Sveta; profesorica prava Skupnosti na Escuela Diplomática, Madrid; sourednica revije Noticias de la Unión Europea; sodnica na Sodišču od 7. oktobra 2003.

Koen Lenaerts

Rojen leta 1954; diploma in doktorat iz pravnih znanosti katoliške univerze Leuven; magister prava, magister javne uprave (univerza Harvard); izredni profesor na katoliški univerzi Leuven (od 1983); strokovni sodelavec na Sodišču Evropskih skupnosti (1984–1985); profesor na Collège d'Europe v Brugesu (1984–1989); odvetnik in član odvetniške zbornice Bruslja (1986–1989); gostujoči profesor na Harvard Law School (1989); sodnik na Sodišču prve stopnje od 25. septembra 1989 do 6. oktobra 2003; sodnik na Sodišču od 7. oktobra 2003.

Juliane Kokott

Rojena leta 1957; študij prava (univerzi v Bonnu in Ženevi); LL.M. (American University/Washington D.C.), doktorica pravnih znanosti (univerza v Heidelbergu, 1985; univerza Harvard, 1990), gostujoča profesorica na univerzi Berkeley (1991), profesorica nemškega in tujega javnega prava, mednarodnega prava in evropskega prava na univerzah v Augsburgu (1992), Heidelbergu (1993) in Düsseldorfu (1994); nadomestni arbiter na Mednarodnem sodišču za spravo in arbitražo pri Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE); podpredsednica Zveznega posvetovalnega sveta o globalnih spremembah (WBGU, 1996); profesorica mednarodnega prava, mednarodnega gospodarskega prava in evropskega prava na univerzi St. Gallen (1999); direktorica inštituta za evropsko pravo in mednarodno gospodarsko pravo na univerzi St. Gallen (2000); namestnica direktorja specialističnega programa gospodarskega prava na univerzi St. Gallen (2001); generalna pravobranilka na Sodišču od 7. oktobra 2003.

Luís Miguel Poiares Pessoa Maduro

Rojen leta 1967; diploma iz prava univerze v Lizboni (1990); asistent (evropski univerzitetni inštitut v Firencah, 1991); doktor pravnih znanosti (evropski univerzitetni inštitut v Firencah, 1996); gostujoči profesor (London School of Economics; Collège d'Europe de Natolin; Instituto Ortega y Gasset de Madrid; katoliška univerza Portugalske; Institute of European Studies, Macao), profesor (avtonomna univerza v Lizboni, 1997), Fulbrightov gostujoči raziskovalec (univerza Harvard, 1998); namestnik direktorja Academy of International Trade Law; sourednik (Hart Series on European Law and Integration, European Law Journal) in član uredniških odborov več pravnih revij; generalni pravobranilec na Sodišču od 7. oktobra 2003.

Konrad Hermann Theodor Schiemann

Rojen leta 1937, študij pravnih znanosti v Cambridgeu; barrister (1964–1980); Queen's Counsel (1980–1986); sodnik na High Court of England and Wales (višje sodišče Anglije in Walesa) (1986–1995); Lord Justice of Appeal (1995–2003); od leta 1985 bencher in leta 2003 Treasurer v Honourable Society of the Inner Temple; sodnik Sodišča Evropskih skupnosti od 8. januarja 2004.

Jerzy Makarczyk

Rojen leta 1938; doktor pravnih znanosti (1966); profesor mednarodnega javnega prava (1974); Senior Visiting Fellow na univerzi v Oxfordu (1985); profesor na mednarodni krščanski univerzi v Tokiu (1988); avtor več del o mednarodnem javnem pravu, pravu Skupnosti in človekovih pravicah; član več mednarodnih znanstvenih društev za mednarodno pravo, evropsko pravo in človekove pravice; pogajalec poljske vlade za umik ruskih čet z ozemlja Republike Poljske; državni podsekretar, nato državni sekretar na zunanjem ministrstvu (1989–1992); predsednik poljske delegacije na generalni skupščini Združenih narodov, sodnik Evropskega sodišča za človekove pravice (1992–2002); predsednik Institut de Droit International (2003); svetovalec predsednika Republike Poljske za zunanjo politiko in človekove pravice (2002–2004); sodnik na Sodišču od 11. maja 2004.

Pranas Kūris

Rojen leta 1938; diploma iz prava univerze v Vilni (1961); doktorat iz pravnih znanosti univerze v Moskvi (1965); habilitacija (dr. hab) na univerzi v Moskvi (1973); pripravnik na Institut des Hautes Études Internationales (pod mentorstvom prof. Ch. Rousseauja), univerza v Parizu (1967–1968); redni član litovske akademije znanosti (1996); častni doktorat litovske univerze za pravne znanosti (2001); razna upravna in učna mesta na univerzi v Vilni (1961–1990); raziskovalec, docent, profesor mednarodnega javnega prava, dekan pravne fakultete, več mest v diplomatski službi in litovskem pravosodju, pravosodni minister (1990–1991), državni svetnik (1991), veleposlanik Republike Litve v Belgiji, Luksemburgu in na Nizozemskem (1992–1994); sodnik Evropskega sodišča za človekove pravice (nekdanjega) (junij 1994–november 1998); sodnik na vrhovnem sodišču Litve in predsednik tega sodišča (december 1994–oktober 1998); sodnik Evropskega sodišča za človekove pravice (od novembra 1998); sodelovanje na več mednarodnih konferencah; član delegacije Republike Litve na pogajanjih z ZSSR (1990–1992); avtor okoli 200 del; sodnik na Sodišču od 11. maja 2004.

Endre Juhász

Rojen leta 1944; diploma iz prava univerze v Szegedu (1967); madžarski odvetniški izpit (1970); podiplomski študij primerjalnega prava na univerzi v Strasbourgu (1969, 1970, 1971, 1972); uradnik pravne službe ministrstva za zunanjo trgovino (1966–1974), direktor za zakonodajne zadeve (1973–1974); prvi trgovinski ataše madžarskega veleposlaništva v Bruslju, pristojen za vprašanja Skupnosti (1974–1979); direktor na ministrstvu za zunanjo trgovino (1979–1983); prvi trgovinski ataše, nato trgovinski svetnik madžarskega veleposlaništva v Washingtonu (1983–1989); generalni direktor na ministrstvu za trgovino in na ministrstvu za mednarodne gospodarske odnose (1989–1991); glavni pogajalec za sklenitev pridružitvenega sporazuma med Republiko Madžarsko in Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami (1990–1991); generalni sekretar na ministrstvu za mednarodne gospodarske odnose, direktor urada za evropske zadeve (1992); državni sekretar na ministrstvu za mednarodne gospodarske odnose (1993–1994); državni sekretar, predsednik urada za evropske zadeve na ministrstvu za industrijo in trgovino (1994); pooblaščen in izredni veleposlanik, vodja diplomatskega predstavništva Republike Madžarske pri Evropski uniji (januar 1995–maj 2003); glavni pogajalec za pristop Republike Madžarske k Evropski uniji (julij 1998–april 2003); minister brez listnice, pristojen za koordinacijo vprašanj evropske integracije (od maja 2003); sodnik na Sodišču od 11. maja 2004.

George Arestis

Rojen leta 1945; diploma iz prava univerze v Atenah (1968); M.A. in Comparative Politics and Government univerze v Kentu, Canterbury (1970); odvetnik na Cipru (1972–1982); imenovanje na mesto sodnika District Court (1982); napredovanje na mesto predsednika District Court (1995); upravni predsednik District Court v Nikoziji (1997–2003); sodnik ciprskega Supreme Court (2003); sodnik na Sodišču od 11. maja 2004.

Anthony Borg Barthet U.O.M.

Rojen leta 1947; doktorat iz pravnih znanosti kraljeve univerze na Malti (1973); zaposlen kot malteški javni uslužbenec kot Notary to Government (1975); Counsel for the Republic (1978), Senior Counsel for the Republic (1979), Assistant Attorney General (1988) in od predsednika Malte imenovan za Attorney General (1989); predavatelj civilnega prava, zaposlen za krajši delovni čas, na univerzi na Malti (1985–1989); član sveta univerze na Malti (1998–2004); član komisije za pravosodje (1994–2004); član odbora guvernerjev arbitražnega centra Malte (1998–2004); sodnik na Sodišču od 11. maja 2004.

Marko Ilešič

Rojen leta 1947; doktor pravnih znanosti (Univerza v Ljubljani); specializacija v primerjalnem pravu (univerzi v Strasbourgu in Coimbri); odvetnik; sodnik na Sodišču združenega dela v Ljubljani (1975–1986); predsednik športnega sodišča (1978–1986); arbiter pri stalni arbitraži Zavarovalnice Triglav (1990–1998); predsednik borznega razsodišča (od 1995); arbiter borznega razsodišča (od 1998); arbiter pri Gospodarski zbornici Jugoslavije (do 1991) in Slovenije (od 1991); arbiter pri mednarodni trgovinski zbornici v Parizu; sodnik pritožbenega sodišča UEFA (do 1988) in FIFA (od 2000); predsednik Zveze društev pravnikov Slovenije; član International Law Association, Comité maritime international in več mednarodnih pravnih društev; profesor civilnega, gospodarskega in mednarodnega zasebnega prava; dekan Pravne fakultete Univerze v Ljubljani, avtor več pravnih del; sodnik na Sodišču od 11. maja 2004.

Jiří Malenovský

Rojen leta 1950; doktorat iz pravnih znanosti Karlove univerze v Pragi (1975); asistent (1974–1990), prodekan (1989–1991) in vodja oddelka za mednarodno in evropsko pravo (1990–1992) na Masarykovi univerzi v Brnu; sodnik ustavnega sodišča Češkoslovaške (1992); veleposlanik pri Svetu Evrope (1993–1998); predsednik odbora namestnikov ministrov Sveta Evrope (1995); generalni direktor na ministrstvu za zunanje zadeve (1998–2000); predsednik češke in slovaške veje International Law Association (1999–2001); sodnik na ustavnem sodišču (2000–2004); član zakonodajnega sveta (1998–2000); član Stalnega arbitražnega sodišča v Haagu (od 2000); profesor mednarodnega javnega prava na Masarykovi univerzi v Brnu (2001); sodnik na Sodišču od 11. maja 2004.

Ján Klučka

Rojen leta 1951; doktorat iz pravnih znanosti univerze v Bratislavi (1974); profesor mednarodnega javnega prava na univerzi v Košicah (od 1975); sodnik na ustavnem sodišču (1993); član Stalnega arbitražnega sodišča v Haagu (1994); član Beneške komisije (1994); predsednik slovaškega društva za mednarodno pravo (2002); sodnik na Sodišču od 11. maja 2004.

Uno Lõhmus

Rojen leta 1952; doktorat iz pravnih znanosti (1986); odvetnik (1977–1998); gostujoči profesor kazenskega prava na univerzi v Tartuju; sodnik Evropskega sodišča za človekove pravice (1994–1998); predsednik vrhovnega sodišča Estonije (1998–2004); član pravne komisije za ustavo; svetovalec redakcijskega odbora za kazenski zakonik; član delovne skupine za zakonik o kazenskem postopku; avtor več del o človekovih pravih in ustavnem pravu; sodnik na Sodišču od 11. maja 2004.

Egils Levits

Rojen leta 1955; diploma pravnih in političnih znanosti univerze v Hamburgu; znanstveni sodelavec pravne fakultete univerze v Kielu; svetovalec latvijskega parlamenta za vprašanja mednarodnega prava, ustavnega prava in zakonodajne reforme; veleposlanik Republike Latvije v Nemčiji in Švici (1992–1993), Avstriji, Švici in na Madžarskem (1994–1995); podpredsednik vlade in pravosodni minister z nalogami ministra za zunanje zadeve (1993–1994); posrednik na Sodišču za conciliacijo in arbitražo v okviru OVSE (od 1997); član Stalnega arbitražnega sodišča (od 2001); leta 1995 imenovan za sodnika Evropskega sodišča za človekove pravice, znova imenovan leta 1998 in 2001; več objavljenih prispevkov s področja ustavnega in upravnega prava, zakonodajne reforme in prava Skupnosti; sodnik na Sodišču od 11. maja 2004.

Aindrias Ó Caoimh

Rojen leta 1950; diplomirani pravnik civilnega prava (National University of Ireland, University College Dublin, 1971); barrister (King's Inns, 1972); diploma specialističnega študija evropskega prava (University College Dublin, 1977); barrister v okviru odvetniške zbornice Irske (1972–1999); predavatelj evropskega prava (King's Inns, Dublin); Senior Counsel (1994–1999); zastopnik irske vlade v številnih zadevah pred Sodiščem Evropskih skupnosti; sodnik High Court na Irskem (od leta 1999); bencher (član upravnega odbora) Honorable Society of King's Inns (od leta 1999); podpredsednik Irish Society of European Law; Mitglied der International Law Association (irska sekcija); sin Andreasa O'Keeffa (Aindriasa Ó Caoimha), sodnika Sodišča (1974–1985); sodnik Sodišča od 13. oktobra 2004.

Lars Bay Larsen

Rojen leta 1953; diplomi iz političnih ved (1976) in prava (1983) univerze v Københavnu; uradnik na ministrstvu za pravosodje (1983–1985); predavatelj (1984–1991), nato pridruženi profesor (1991–1996) za družinsko pravo na univerzi v Københavnu; vodja sekcije Advokatsamfunda (1985–1986); vodja službe na ministrstvu za pravosodje (1986–1991); član odvetniške zbornice (1991); vodja oddelka (1991–1995), vodja oddelka za policijo (1995–1999), vodja pravnega oddelka (2000–2003) na ministrstvu za pravosodje; predstavnik Kraljevine Danske v odboru K-4 (1995–2000), v centralni skupini za Schengen (1996–1998) in v upravnem odboru Europolu (1998–2000); sodnik na Højesteret (2003–2006); sodnik na Sodišču od 11. januarja 2006.

Eleanor Sharpston

Rojena leta 1955; študij ekonomije, jezikoslovja in prava na King's College, Cambridge (1973–1977); asistentka in raziskovalka na Corpus Christi College, Oxford (1977–1980); članica odvetniške zbornice (Middle Temple, 1980); barrister (1980–1987 in 1990–2005); strokovna sodelavka pri generalnem pravobranilcu in pozneje sodniku siru Gordonu Slynnu (1987–1990); profesorica evropskega in primerjalnega prava (Director of European Legal Studies) na University College London (1990–1992); predavateljica (Lecturer) na pravni fakulteti (1992–1998) in pozneje Affiliated Lecturer (1998–2005) na univerzi v Cambridgeu; Fellow of King's College, Cambridge (od 1992); Senior Research Fellow na Centre for European Legal Studies na univerzi v Cambridgeu (1998–2005); Queen's Counsel (1999); Benchers of Middle Temple (2005); generalna pravobranilka na Sodišču od 11. januarja 2006.

Paolo Mengozzi

Rojen leta 1938; profesor za mednarodno pravo in predstojnik katedre Jean Monnet za pravo Evropskih skupnosti univerze v Bologni; častni doktorat univerze Carlos III v Madridu; gostujoči profesor na univerzah Johns Hopkins (Bologna Center), St. Johns (New York), Georgetown, Paris-II, Georgia (Atene) in na Institut universitaire international (Luksemburg); koordinator European Business Law Pallas Program, ki se izvaja na univerzi v Nijmegenu; član posvetovalnega odbora Komisije Evropskih skupnosti za javna naročila; državni podsekretar za industrijo in trgovino med polletnim italijanskim predsedovanjem Svetu; član delovne skupine Evropske skupnosti o Svetovni trgovinski organizaciji (STO) in direktor zasedanja Centra za raziskave akademije mednarodnega prava v Haagu leta 1997, ki je bilo posvečeno STO; sodnik na Sodišču prve stopnje od 4. marca 1998 do 3. maja 2006; generalni pravobranilec na Sodišču od 4. maja 2006.

Pernilla Lindh

Rojena leta 1945; diplomirana pravnica (univerza v Lundu); strokovna sodelavka in sodnica na prvostopenjskem sodišču v Trollhättanu (1971–1974); strokovna sodelavka na pritožbenem sodišču v Stockholmu (1974–1975); sodnica na prvostopenjskem sodišču v Stockholmu (1975); svetovalka za pravne in administrativne zadeve pri predsedniku pritožbenega sodišča v Stockholmu (1975–1978); posebna odposlanka pri Domstolverket (nacionalna sodna uprava) (1977); svetovalka pri uradu ministra za pravosodje (Justice Chancellor) (1979–1980); sodnica prisednica na pritožbenem sodišču v Stockholmu (1980–1981); pravna svetovalka ministrstva za trgovino (1981–1982); pravna svetovalka, nato direktorica in generalna direktorica pravne službe pri ministrstvu za zunanje zadeve (1982–1995); naziv veleposlanice leta 1992; podpredsednica Marknadsdomstol; odgovorna za pravna in institucionalna vprašanja med pogajanji EGP (podpredsednica, nato predsednica skupine EFTA) in med pogajanji za pristop Kraljevine Švedske k Evropski uniji; sodnica na Sodišču prve stopnje od 18. januarja 1995 do 6. oktobra 2006; sodnica na Sodišču od 7. oktobra 2006.

Yves Bot

Rojen leta 1947; diploma pravne fakultete v Rouenu; doktorat iz prava univerze Paris II Panthéon-Assas; izredni profesor na pravni fakulteti v Mansu; pomočnik in nato prvi pomočnik državnega tožilca v Mansu (1974–1982); procureur de la République (državni tožilec) na tribunal de grande instance v Dieppu (1982–1984); procureur adjoint de la République na tribunal de grande instance v Strasbourgu (1984–1986); procureur de la République na tribunal de grande instance v Bastii (1986–1988); avocat général (državni tožilec) na cour d'appel v Caenu (1988–1991); procureur de la République na tribunal de grande instance v Mansu (1991–1993); vodja delegacije pri ministru za pravosodje (1993–1995); procureur de la République na tribunal de grande instance v Nanterre (1995–2002); procureur de la République na tribunal de grande instance v Parizu (2002–2004); procureur général na cour d'appel v Parizu (2004–2006); generalni pravobranilec na Sodišču od 7. oktobra 2006.

Ján Mazák

Rojen leta 1954; doktorat iz pravnih znanosti univerze Pavol Jozef Safarik, Košice (1978); profesor civilnega prava (1994) in prava Skupnosti (2004); direktor inštituta za pravo Skupnosti na pravni fakulteti v Košicah (2004); sodnik na Krajský súd (okrožnem sodišču) v Košicah (1980); podpredsednik (1982) in predsednik (1990) Mestský súd (drugostopenjsko sodišče) v Košicah; član slovaške odvetniške zbornice (1991); strokovni sodelavec na ustavnem sodišču (1993–1998); namestnik ministra za pravosodje (1998–2000); predsednik ustavnega sodišča (2000–2006); član Beneške komisije (2004); generalni pravobranilec na Sodišču od 7. oktobra 2006.

Jean-Claude Bonichot

Rojen leta 1955; diploma iz prava univerze v Metzu, diploma Institut d'études politiques de Paris, nekdanji študent École nationale d'administration; sodnik poročevalec (1982–1985), komisar vlade (1985–1987 in 1992–1999); sodnik prisednik (1999–2000); predsednik šestega pododdelka oddelka za spore (2000–2006) v Conseil d'État (državni svet); strokovni sodelavec na Sodišču Evropskih skupnosti (1987–1991); direktor kabineta ministra za delo, zaposlovanje in poklicno izobraževanje, nato minister za javno upravo in za modernizacijo uprave (1991–1992); vodja pravne delegacije Conseil d'État pri državnem nosilcu zdravstvenega zavarovanja delavcev (2001–2006); pridruženi profesor na univerzi v Metzu (1988–2000), nato na univerzi Paris I Panthéon-Sorbonne (od 2000); avtor številnih prispevkov o upravnem pravu, pravu Skupnosti in evropskem pravu človekovih pravic; ustanovitelj in predsednik uredniškega odbora „Bulletin de jurisprudence de droit de l'urbanisme“ (bilten prakse iz prava urbanizma), soustanovitelj in član uredniškega odbora „Bulletin juridique des collectivités locales“ (pravni bilten lokalnih skupnosti), predsednik znanstvenega sveta raziskovalne skupine o institucijah in urbanistični ureditvi ter naseljih; sodnik na Sodišču od 7. oktobra 2006.

Thomas von Danwitz

Rojen leta 1962; študij v Bonnu, Ženevi in Parizu; pravniški državni izpit (1986 in 1992); doktor pravnih znanosti (univerza v Bonnu, 1988); Diplôme international d'administration publique (École nationale d'administration, 1990); habilitacija (univerza v Bonnu, 1996); profesor nemškega javnega prava in evropskega prava (1996–2003), dekan pravne fakultete univerze Ruhr v Bochumu (2000–2001); profesor nemškega javnega prava in evropskega prava (univerza v Kölnu, 2003–2006); direktor Institut für Öffentliches Recht und Verwaltungslehre (2006); gostujoči profesor na Fletcher School of Law and Diplomacy (2000), na univerzi François Rabelais (Tours, 2001–2006) in na univerzi Paris I Panthéon-Sorbonne, (2005–2006); sodnik na Sodišču od 7. oktobra 2006.

Verica Trstenjak

Rojena leta 1962; pravosodni izpit (1987); doktorica pravnih znanosti (Univerza v Ljubljani, 1995); od leta 1996 profesorica teorije države in prava ter zasebnega prava; raziskovalka; doktorski študij na univerzah v Zürichu, na inštitutu za primerjalno pravo univerze na Dunaju, na inštitutu Max Planck za mednarodno zasebno pravo v Hamburgu, na svobodni univerzi v Amsterdamu; gostujoča profesorica na univerzi na Dunaju, v Freiburgu (Nemčija) in na Bucerius Law School v Hamburgu; vodja pravne službe (1994–1996) in državna sekretarka na ministrstvu za znanost in tehnologijo (1996–2000); generalna sekretarka vlade (2000); od leta 2003 članica komisije za evropski civilni zakonik; nosilka raziskovalnega projekta Humboldt (Humboldtova ustanova); objava več kot sto pravnih člankov in več knjig o evropskem in zasebnem pravu; nagrada Društva pravnikov Slovenije „pravnica leta 2003“; članica izdajateljskega sveta več pravnih revij; generalna sekretarka Zveze društev pravnikov Slovenije, članica več društev pravnikov, med njimi Gesellschaft für Rechtsvergleichung; sodnica na Sodišču prve stopnje od 7. julija 2004 do 6. oktobra 2006; generalna pravobranilka na Sodišču od 7. oktobra 2006.

Alexander Arabadjiev

Rojen leta 1949; študij prava (univerza St. Kliment Ohridski v Sofiji); sodnik na prvostopenjskem sodišču v Blagoevgradu (1975–1983); sodnik na regionalnem sodišču v Blagoevgradu (1983–1986); sodnik na vrhovnem sodišču (1986–1991); sodnik na ustavnem sodišču (1991–2000); član nekdanje Evropske komisije za človekove pravice (1997–1999); poslanec (2001–2006); član Evropske konvencije o prihodnosti Evrope (2002–2003); opazovalec v Evropskem parlamentu; sodnik na Sodišču od 12. januarja 2007.

Camelia Toader

Rojena leta 1963; diploma iz prava (1986), doktorica pravnih znanosti (univerza v Bukarešti, 1997); sodnica pripravnica na prvostopenjskem sodišču v Buftai (1986–1988); sodnica v petem oddelku prvostopenjskega sodišča v Bukarešti (1988–1992); predavateljica (1992–2005), nato profesorica (2005–2006) civilnega prava in evropskega pogodbenega prava na univerzi v Bukarešti; več doktorskih študijev in raziskovanje na inštitutu Max Planck za mednarodno zasebno pravo v Hamburgu (med 1992 in 2004); vodja oddelka za evropsko integracijo na ministrstvu za pravosodje (1997–1999); sodnica na visokem kasacijskem sodišču (1999–2006); gostujoča profesorica na univerzi na Dunaju (2000); predavateljica prava Skupnosti na nacionalnem inštitutu za sodnike (2003 in 2005–2006); članica uredniškega odbora več pravnih revij; sodnica na Sodišču od 12. januarja 2007.

Jean-Jacques Kasel

Rojen leta 1946; doktor pravnih znanosti, diploma (licence spéciale) iz upravnega prava (ULB, 1970); diploma IEP v Parizu (Ecofin, 1972); odvetniški pripravnik; pravni svetovalec v Banque de Paris et des Pays-Bas (1972–1973); ataše, nato sekretar poslaništva (secrétaire de légation) pri ministrstvu za zunanje zadeve (1973–1976); predsednik delovne skupine Sveta ministrov (1976); prvi poslaniški tajnik (premier secrétaire d'ambassade), namestnik stalnega predstavnika pri OECD (Pariz, 1976–1979); šef kabineta podpredsednika vlade (1979–1980); predsednik Evropskega političnega sodelovanja (1980); svetovalec, nato namestnik šefa kabineta predsednika Komisije Evropskih skupnosti (1981); direktor za proračun in kadrovske zadeve pri generalnem sekretariatu Sveta ministrov (1981–1984); poverjenik pri stalnem predstavništvu Evropskih skupnosti (1984–1985); predsednik proračunskega odbora; minister pooblaščenec, direktor za politične in kulturne zadeve (1986–1991); svetovalec na področju diplomacije ministrskega predsednika (1986–1991); veleposlanik v Grčiji (1989–1991, nerezident), predsednik političnega odbora (1991); veleposlanik, stalni predstavnik pri Evropskih skupnostih (1991–1998); predsednik Coreperja (prvi semester 1997); veleposlanik (Bruselj, 1998–2002); stalni predstavnik pri NATU (1998–2002); vodja protokola (maréchal de la Cour) in šef kabineta Njegove visokosti velikega vojvode (SAR le Grand-Duc) (2002–2007); sodnik na Sodišču od 15. januarja 2008.

Roger Grass

Rojen leta 1948; diploma inštituta za politične študije v Parizu in visokošolskega študija javnega prava; namestnik procureur de la République na tribunal de grande instance de Versailles; generalni administrator (administrateur général) na Sodišču; generalni sekretar pri parquet général pri cour d'appel de Paris; kabinet ministra za pravosodje, ministrstvo za pravosodje; strokovni sodelavec pri predsedniku Sodišča; sodni tajnik Sodišča od 10. februarja 1994.

2. Spremembe v sestavi Sodišča leta 2008

Slavnostna seja 14. januarja 2008

Z odločitvijo predstavnikov vlad držav članic Evropskih skupnosti z dne 3. decembra 2007 je bil Jean-Jacques Kasel imenovan za sodnika Sodišča Evropskih skupnosti do 6. oktobra 2009.

Jean-Jacques Kasel je nasledil Romaina Schintgena, ki je opravljal naloge sodnika Sodišča prve stopnje od 25. septembra 1989 do 11. julija 1996 in naloge sodnika Sodišča od 12. julija 1996.

3. Protokolarna razvrstitev

Od 1. januarja do 14. januarja 2008

V. SKOURIS, predsednik Sodišča
P. JANN, predsednik prvega senata
C. W. A. TIMMERMANS, predsednik drugega senata
A. ROSAS, predsednik tretjega senata
K. LENAERTS, predsednik četrtega senata
M. POIARES MADURO, prvi generalni pravobranilec
A. TIZZANO, predsednik petega senata
G. ARESTIS, predsednik osmega senata
U. LÖHMUS, predsednik sedmega senata
L. BAY LARSEN, predsednik šestega senata
D. RUIZ-JARABO COLOMER, generalni pravobranilec
R. SCHINTGEN, sodnik
J. N. CUNHA RODRIGUES, sodnik
R. SILVA de LAPUERTA, sodnica
J. KOKOTT, generalna pravobranilka
K. SCHIEMANN, sodnik
J. MAKARCZYK, sodnik
P. KÜRIS, sodnik
E. JUHÁSZ, sodnik
A. BORG BARTHET, sodnik
M. ILEŠIČ, sodnik
J. MALENOVSKÝ, sodnik
J. KLUČKA, sodnik
E. LEVITS, sodnik
A. Ó CAOIMH, sodnik
E. SHARPSTON, generalna pravobranilka
P. MENGOZZI, generalni pravobranilec
P. LINDH, sodnica
Y. BOT, generalni pravobranilec
J. MAZÁK, generalni pravobranilec
J.-C. BONICHOT, sodnik
T. von DANWITZ, sodnik
V. TRSTENJAK, generalna pravobranilka
A. ARABADJIEV, sodnik
C. TOADER, sodnica

R. GRASS, sodni tajnik

Od 15. januarja do 6. oktobra 2008

V. SKOURIS, predsednik sodišča
P. JANN, predsednik prvega senata
C. W. A. TIMMERMANS, predsednik drugega senata
A. ROSAS, predsednik tretjega senata
K. LENAERTS, predsednik četrtega senata
M. POIARES MADURO, prvi generalni pravobranilec
A. TIZZANO, predsednik petega senata
G. ARESTIS, predsednik osmega senata
U. LÖHMUS, predsednik sedmega senata
L. BAY LARSEN, predsednik šestega senata
D. RUIZ-JARABO COLOMER, generalni pravobranilec
J. N. CUNHA RODRIGUES, sodnik
R. SILVA de LAPUERTA, sodnica
J. KOKOTT, generalna pravobranilka
K. SCHIEMANN, sodnik
J. MAKARCZYK, sodnik
P. KÜRIS, sodnik
E. JUHÁSZ, sodnik
A. BORG BARTHET, sodnik
M. ILEŠIČ, sodnik
J. MALENOVSKÝ, sodnik
J. KLUČKA, sodnik
E. LEVITS, sodnik
A. Ó CAOIMH, sodnik
E. SHARPSTON, generalna pravobranilka
P. MENGOZZI, generalni pravobranilec
P. LINDH, sodnica
Y. BOT, generalni pravobranilec
J. MAZÁK, generalni pravobranilec
J.-C. BONICHOT, sodnik
T. von DANWITZ, sodnik
V. TRSTENJAK, generalna pravobranilka
A. ARABADJIEV, sodnik
C. TOADER, sodnica
J.-J. KASEL, sodnik

R. GRASS, sodni tajnik

Od 7. oktobra do 31. decembra 2008

V. SKOURIS, predsednik
P. JANN, predsednik prvega senata
C. W. A. TIMMERMANS, predsednik drugega senata
A. ROSAS, predsednik tretjega senata
K. LENAERTS, predsednik četrtega senata
E. SHARPSTON, prva generalna pravobranilka
M. ILEŠIČ, predsednik petega senata
A. Ó CAOIMH, predsednik sedmega senata
J.-C. BONICHOT, predsednik šestega senata
T. VON DANWITZ, predsednik osmega senata
D. RUIZ-JARABO COLOMER, generalni
pravobranilec
A. TIZZANO, sodnik
J. N. CUNHA RODRIGUES, sodnik
R. SILVA de LAPUERTA, sodnica
J. KOKOTT, generalna pravobranilka
M. POIARES MADURO, generalni pravobranilec
K. SCHIEMANN, sodnik
J. MAKARCZYK, sodnik
P. KÜRIS, sodnik
E. JUHÁSZ, sodnik
G. ARESTIS, sodnik
A. BORG BARTHET, sodnik
J. MALENOVSKÝ, sodnik
J. KLUČKA, sodnik
U. LÖHMUS, sodnik
E. LEVITS, sodnik
L. BAY LARSEN, sodnik
P. MENGGOZZI, generalni pravobranilec
P. LINDH, sodnica
Y. BOT, generalni pravobranilec
J. MAZÁK, generalni pravobranilec
V. TRSTENJAK, generalna pravobranilka
A. ARABADJIEV, sodnik
C. TOADER, sodnica
J.-J. KASEL, sodnik

R. GRASS, sodni tajnik

4. Nekdanji člani Sodišča

Massimo Pilotti, sodnik (1952–1958), predsednik od 1952. do 1958.
Josephus Servatius Serrarens Petrus, sodnik (1952–1958)
Otto Riese, sodnik (1952–1963)
Louis Delvaux, sodnik (1952–1967)
Jacques Rueff, sodnik (1952–1959 in 1960–1962)
Hammes Charles Léon, sodnik (1952–1967), predsednik od 1964. do 1967.
Adrianus Van Kleffens, sodnik (1952–1958)
Maurice Lagrange, generalni pravobranilec (1952–1964)
Karl Roemer, generalni pravobranilec (1953–1973)
Rino Rossi, sodnik (1958–1964)
Andreas Matthias Donner, sodnik (1958–1979), predsednik od 1958. do 1964.
Nicola Catalano, sodnik (1958–1962)
Alberto Trabucchi, sodnik (1962–1972), nato generalni pravobranilec (1973–1976)
Robert Lecourt, sodnik (1962–1976), predsednik od 1967. do 1976.
Walter Strauss, sodnik (1963–1970)
Monaco Riccardo, sodnik (1964–1976)
Joseph Gand, generalni pravobranilec (1964–1970)
Josse J. Mertens de Wilmars, sodnik (1967–1984), predsednik od 1980. do 1984.
Pierre Pescatore, sodnik (1967–1985)
Hans Kutscher, sodnik (1970–1980), predsednik od 1976. do 1980.
Alain Louis Dutheil de Lamothe, generalni pravobranilec (1970–1972)
Henri Mayras, generalni pravobranilec (1972–1981)
Cearbhall O'Dalaigh, sodnik (1973–1974)
Max Sørensen, sodnik (1973–1979)
Alexander J. Mackenzie Stuart, sodnik (1973–1988), predsednik od 1984. do 1988.
Jean-Pierre Warner, generalni pravobranilec (1973–1981)
Gerhard Reischl, generalni pravobranilec (1973–1981)
Aindrias O'Keeffe, sodnik (1975–1985)
Francesco Capotorti, sodnik (1976), nato generalni pravobranilec (1976–1982)
Giacinto Bosco, sodnik (1976–1988)
Adolphe Touffait, sodnik (1976–1982)
Thymen Koopmans, sodnik (1979–1990)
Ole Due, sodnik (1979–1994), predsednik od 1988. do 1994.
Ulrich Everling, sodnik (1980–1988)
Alexandros Chloros, sodnik (1981–1982)
Sir Gordon Slynn, generalni pravobranilec (1981–1988), nato sodnik (1988–1992)
Simone Rozès, generalna pravobranilka (1981–1984)
Pieter VerLoren van Themaat, generalni pravobranilec (1981–1986)
Fernand Grévisse, sodnik (1981–1982 in 1988–1994)
Kai Bahlmann, sodnik (1982–1988)
G. Federico Mancini, generalni pravobranilec (1982–1988), nato sodnik (1988–1999)
Yves Galmot, sodnik (1982–1988)
Constantinos Kakouris, sodnik (1983–1997)
Carl Otto Lenz, generalni pravobranilec (1984–1997)
Marco Darmon, generalni pravobranilec (1984–1994)
René Joliet, sodnik (1984–1995)
Thomas Francis O'Higgins, sodnik (1985–1991)

Fernand Schockweiler, sodnik (1985–1996)
Jean Mischo, generalni pravobranilec (1986–1991 in 1997–2003)
José Carlos De Carvalho Moithinho de Almeida, sodnik (1986–2000)
José Luis Da Cruz Vilaça, generalni pravobranilec (1986–1988)
Gil Carlos Rodríguez Iglesias, sodnik (1986–2003), predsednik od 1994. do 2003.
Manuel Díez de Velasco, sodnik (1988–1994)
Manfred Zuleeg, sodnik (1988–1994)
Walter Van Gerven, generalni pravobranilec (1988–1994)
Geoffrey Francis Jacobs, generalni pravobranilec (1988–2006)
Giuseppe Tesaurò, generalni pravobranilec (1988–1998)
Paul Joan George Kapteyn, sodnik (1990–2000)
Claus Christian Gulmann, generalni pravobranilec (1991–1994), nato sodnik (1994–2006)
John L. Murray, sodnik (1991–1999)
Edward David Alexander Ogilvy, sodnik (1992–2004)
Antonio Mario La Pergola, sodnik (1994 in 1999–2006), generalni pravobranilec (1995–1999)
Georges Cosmas, generalni pravobranilec (1994–2000)
Jean-Pierre Puissochet, sodnik (1994–2006)
Philippe Léger, generalni pravobranilec (1994–2006)
Günter Hirsch, sodnik (1994–2000)
Michael Bendik Elmer, generalni pravobranilec (1994–1997)
Hans Ragnemalm, sodnik (1995–2000)
Leif Sevón, sodnik (1995–2002)
Nial Fennelly, generalni pravobranilec (1995–2000)
Melchior Wathelet, sodnik (1995–2003)
Krateros Ioannou, sodnik (1997–1999)
Siegbert Alber, generalni pravobranilec (1997–2003)
Antonio Saggio, generalni pravobranilec (1998–2000)
Fidelma O'Kelly Macken, sodnik (1999–2004)
Ninon Colneric, sodnica (2000–2006)
Stig Von Bahr, sodnik (2000–2006)
Leendert A. Geelhoed, generalni pravobranilec (2000–2006)
Christine Stix-Hackl, generalna pravobranilka (2000–2006)

– Predsedniki

Massimo Pilotti (1952–1958)
Andreas Matthias Donner (1958–1964)
Charles Léon Hammes (1964–1967)
Robert Lecourt (1967–1976)
Hans Kutscher (1976–1980)
Josse J. Mertens de Wilmars (1980–1984)
Alexander John Mackenzie Stuart (1984–1988)
Ole Due (1988–1994)
Gil Carlos Rodríguez Iglésias (1994–2003)

– Sodni tajniki

Albert Van Houtte (1953–1982)

Paul Heim (1982–1988)

Jean-Guy Giraud (1988–1994)

C – Sodna statistika Sodišča

Splošna dejavnost Sodišča

1. Vložene zadeve, končane zadeve, nerešene zadeve (2004–2008)

Vložene zadeve

2. Vrste postopkov (2004–2008)
3. Direktne tožbe – Vrste tožb (2008)
4. Predmet tožbe (2008)
5. Tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti države (2004–2008)

Končane zadeve

6. Vrste postopkov (2004–2008)
7. Sodbe, sklepi, mnenja (2008)
8. Sestava (2004–2008)
9. Predmet tožbe (2004–2008)
10. Predmet tožbe (2008)
11. Sodbe zaradi neizpolnitve obveznosti države: način rešitve (2008)
12. Trajanje postopkov (2004–2008)

Nerešene zadeve na dan 31. decembra

13. Vrste postopkov (2004–2008)
14. Sestava (2008)

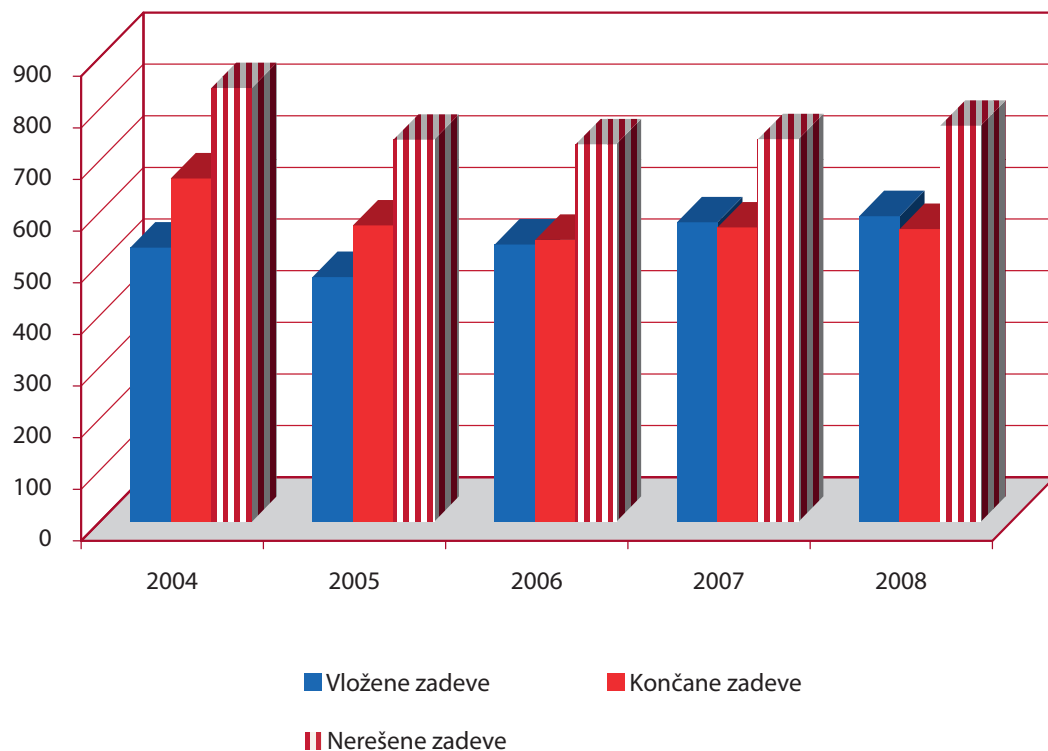
Razno

15. Hitri postopek (2004–2008)
16. Nujni postopek predhodnega odločanja (2008)
17. Začasne odredbe (2008)

Splošni razvoj sodne dejavnosti (1952–2008)

18. Vložene zadeve in sodbe
19. Vloženi predlogi za sprejetje predhodne odločbe (po državi članici in po letu)
20. Vloženi predlogi za sprejetje predhodne odločbe (po državi članici in po pristojnem sodišču)
21. Vložene tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti države

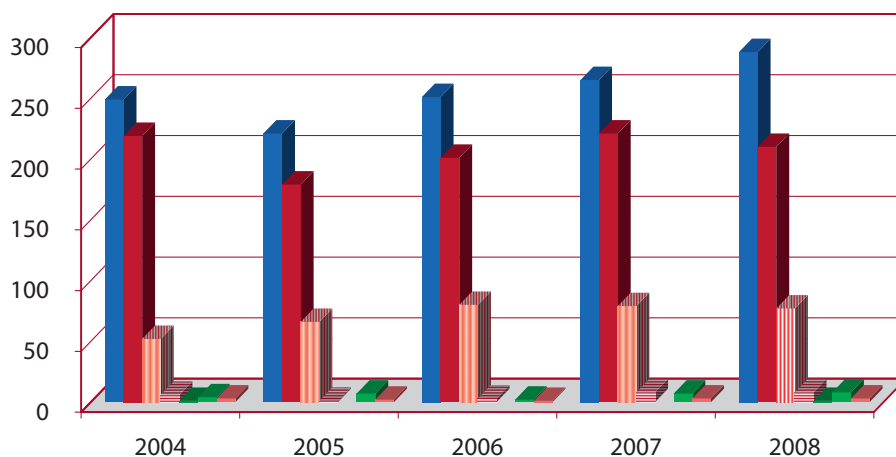
1. Splošna dejavnost Sodišča – Vložene zadeve, končane zadeve, nerešene zadeve (2004–2008)¹

	2004	2005	2006	2007	2008
Vložene zadeve	531	474	537	580	592
Končane zadeve	665	574	546	570	567
Nerešene zadeve	840	740	731	741	767

¹ Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve povezanih zadev (številka zadeve = ena zadeva)

2. Vložene zadeve – Vrste postopkov (2004–2008)^{1, 2}

■ Predlogi za sprejetje predhodne odločbe

■ Direktne tožbe

■ Pritožbe

■ Pritožbe zoper začasne odredbe in v zvezi z intervencijo

■ Mnenja/odločitve

■ Posebni postopki

■ Predlogi za izdajo začasne odredbe

	2004	2005	2006	2007	2008
Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	249	221	251	265	288
Direktne tožbe	219	179	201	221	210
Pritožbe	52	66	80	79	77
Pritožbe zoper začasne odredbe in v zvezi z intervencijo	6	1	3	8	8
Mnenja/odločitve	1				1
Posebni postopki	4	7	2	7	8
Skupaj	531	474	537	580	592
Predlogi za izdajo začasne odredbe	3	2	1	3	3

¹ Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve povezanih zadev (številka zadeve = ena zadeva).

² Za „posebne postopke“ štejejo: odmera stroškov (člen 74 Poslovnika), pravna pomoč (člen 76 Poslovnika), ugovor zoper sodbo (člen 94 Poslovnika), ugovor tretjega (člen 97 Poslovnika), razlaga sodbe (člen 102 Poslovnika), obnova postopka (člen 98 Poslovnika), poprava sodbe (člen 66 Poslovnika), preučitev predloga prvega generalnega pravobranilca za preučitev odločitve Sodišča prve stopnje (člen 62 Statuta Sodišča), postopek v zvezi z izvršbo (Protokol o privilegijih in imunitetah), zadeve v zvezi z imuniteto (Protokol o privilegijih in imunitetah).

3. Vložene zadeve – Direktne tožbe – Vrste tožb (2008)¹

Ničnostne tožbe	3
Tožbe zaradi nedelovanja	
Tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti	207
Skupaj	210

¹ Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve povezanih zadev (številka zadeve = ena zadeva).

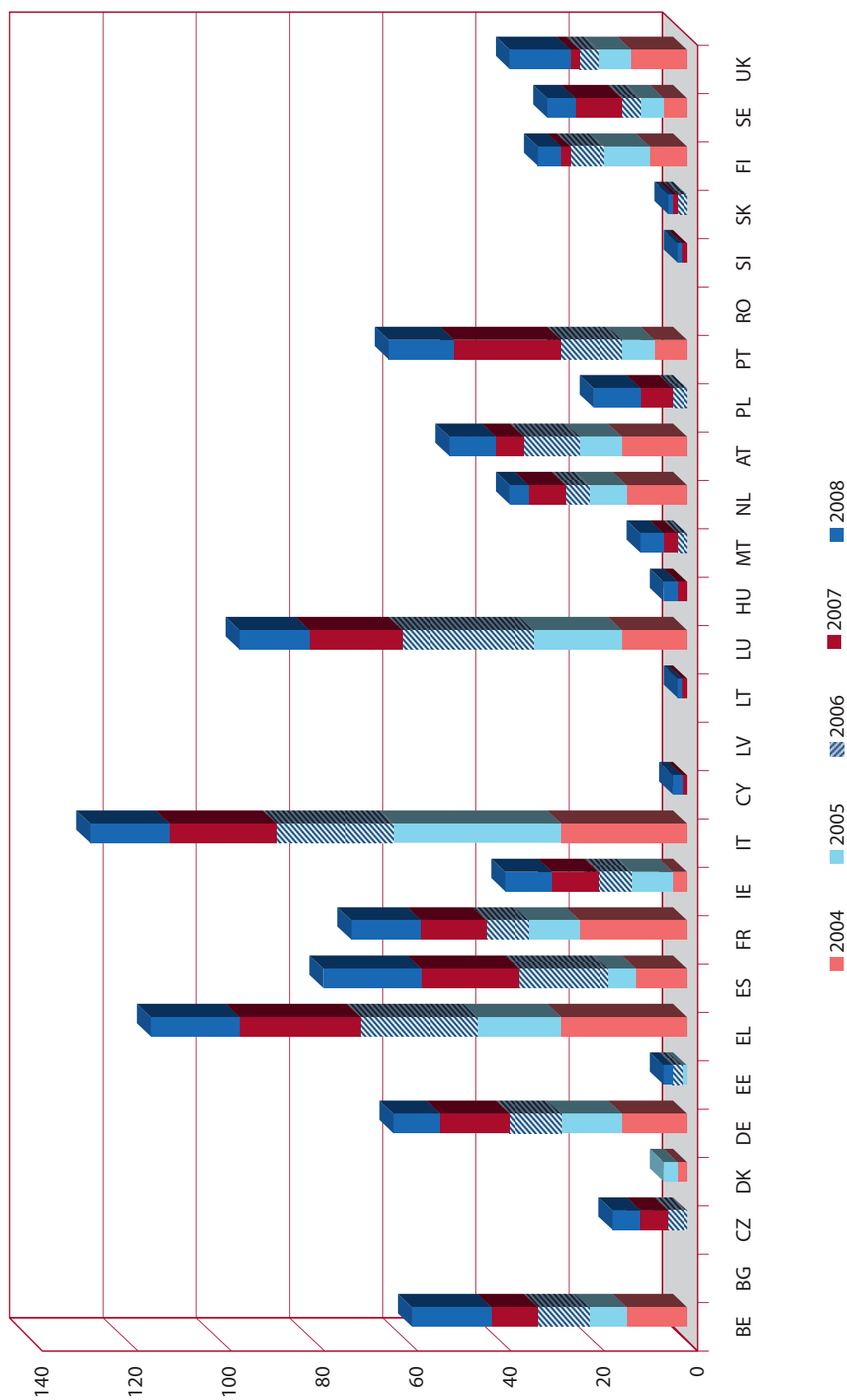
4. Vložene zadeve¹ – Predmet tožbe (2008)²

	Direktne tožbe	Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	Pritožbe	Pritožbe zoper začasne odredbe in v zvezi z intervencijo	Skupaj	Posebni postopki
Carinska unija		8	1		9	
Državne pomoči	1	6	4		11	
Ekonomska in monetarna politika	1				1	
Energija	4				4	
Evropsko državljanstvo		6			6	
Industrijska politika	3	5			8	
Intelektualna lastnina	1	12	23		36	
Kmetijstvo	4	11			15	
Konkurenca		3	7		10	
Lastna sredstva Skupnosti	3				3	
Načela prava Skupnosti		3	1		4	
Obdavčitev	14	35			49	
Območje svobode, varnosti in pravice	12	26			38	
Okolje in potrošniki	49	34	5	6	94	
Podjetniško pravo	9	9	1		19	
Politika na področju ribištva	2	1			3	
Pravo institucij	3	1	21	2	27	1
Približevanje zakonodaje	15	10			25	
Promet	12	4			16	
Prosti pretok blaga	2	8			10	
Prosti pretok kapitala	3	9			12	
Prosto gibanje oseb	28	14			42	
Regionalna politika			2		2	
Rimska konvencija		1			1	
Skupna carinska tarifa		12			12	
Skupna zunanja in varnostna politika		1	1		2	
Socialna politika	5	26			31	
Socialna varnost delavcev migrantov		2			2	
Svoboda opravljanja storitev	12	20			32	
Svoboda ustanavljanja	26	7			33	
Trgovinska politika		3	2		5	
Zunanji odnosi	2	7			9	1
Pogodba ES	209	284	68	8	569	2
Pogodba EU	1	4			5	
Kadrovski predpisi			9		9	
Postopek						7
Razno			9		9	7
SKUPAJ SPLOŠNO	210	288	77	8	583	9

¹ Brez upoštevanja predlogov za izdajo začasne odredbe.

² Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve povezanih zadev (številka zadeve = ena zadeva).

5. Vložene zadeve – Tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti države (2004–2008)^{1, 2}

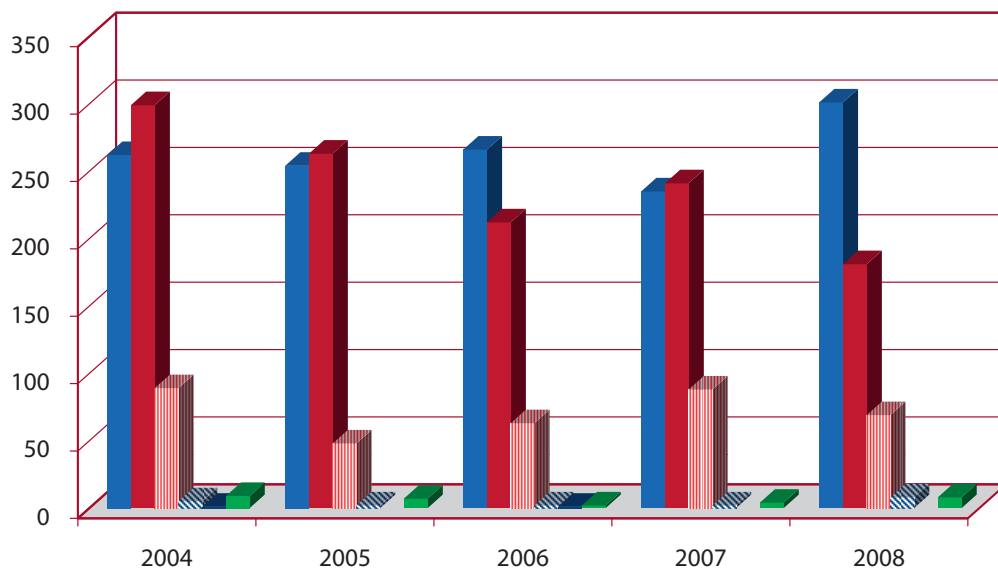

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Skupaj
	13			2	14		27	11	23	3	27				14			13	14		7				8	5	12	193 ²
	8			3	13	1	18	6	11	9	36				19			8	9		7				10	5	7	170
	11		4		11	2	25	19	9	7	25				28		2	5	12	3	13			2	7	4	4	193
	10		6		15		26	21	14	10	23	1		1	20	2	3	8	6	7	23		1	1	2	10	2	212
	17		6		10	2	19	21	15	10	17	2		1	15	3	5	4	10	10	14		1	1	5	6	13	207

¹ Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitev povezanih zadev (številka zadeve = ena zadeva). Členi 93, 169, 170, 171, 225 Pogodbe ES (postali členi 88 ES, 226 ES, 227 ES, 228 ES in 298 ES), členi 141 AE, 142 AE, 143 AE in člen 88 PL.

² Od katerih je bila ena tožba vložena na podlagi člena 170 Pogodbe ES (postal člen 227 ES).

6. Končane zadeve – Vrste postopkov (2004–2008)¹

■ Predlogi za sprejetje
predhodne odločbe

■ Direktne tožbe

■ Pritožbe

■ Pritožbe zoper začasne
odredbe in v zvezi z
intervencijo

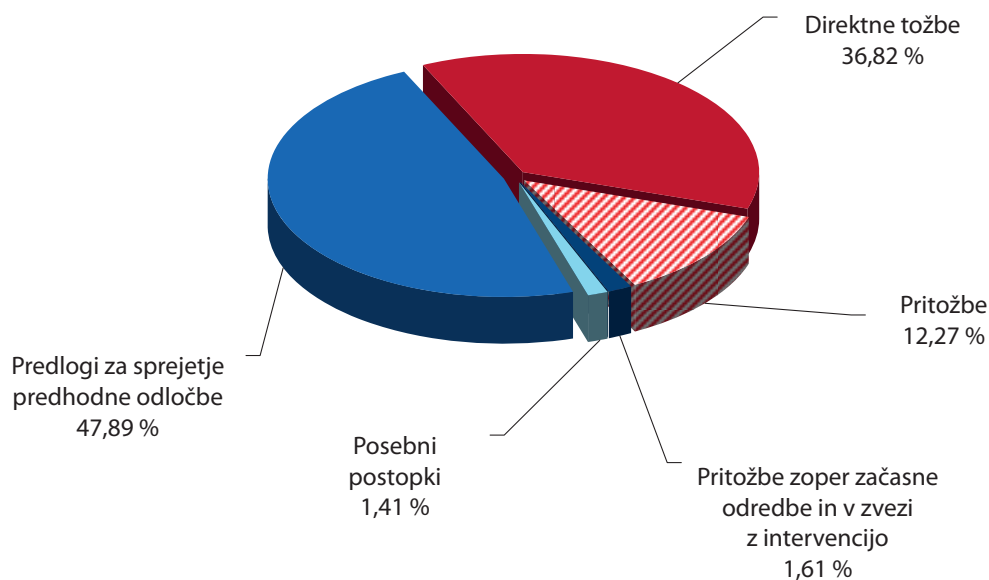
■ Mnenja/odločitve

■ Posebni postopki

	2004	2005	2006	2007	2008
Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	262	254	266	235	301
Direktne tožbe	299	263	212	241	181
Pritožbe	89	48	63	88	69
Pritožbe zoper začasne odredbe in v zvezi z intervencijo	5	2	2	2	8
Mnenja/odločitve	1		1		
Posebni postopki	9	7	2	4	8
Skupaj	665	574	546	570	567

¹ Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve povezanih zadev (številka zadeve = ena zadeva).

7. Končane zadeve – Sodbe, sklepi, mnenja (2008)¹

	Sodbe	Sklepi ²	Sklepi o začnih odredbah ³	Drugi sklepi ⁴	Mnenja	Skupaj
Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	186	30		22		238
Direktne tožbe	108	2		70		180
Pritožbe	39	20		2		61
Pritožbe zoper začasne odredbe in v zvezi z intervencijo			7	1		8
Posebni postopki		5		2		7
Skupaj	333	57	7	97		494

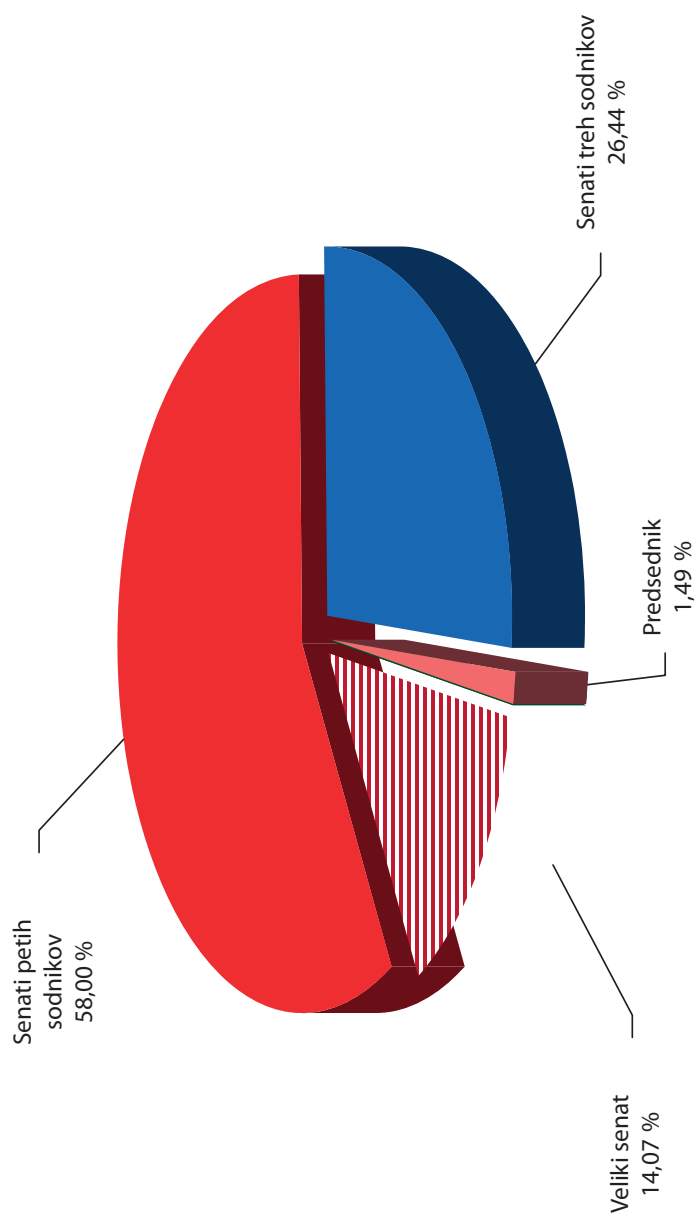
¹ Navedene številke (neto številke) označujejo skupno število zadev ob upoštevanju združitve zaradi povezanosti (niz združenih zadev = ena zadeva).

² Sklepi, s katerimi se postopek konča (nedopustnost, očitna nedopustnost ...).

³ Sklepi, izdani na podlagi členov 185 ali 186 Pogodbe ES (postala člena 242 ES in 243 ES) ali na podlagi člena 187 Pogodbe ES (postal člen 244 ES) ali na podlagi določb Pogodb ESAE ali ESPJ, ki ustrezajo navedenim določbam, ali na podlagi pritožbe zoper sklep o začasni odredbi ali v zvezi z intervencijo.

⁴ Sklepi, s katerimi se postopek konča z izbrisom zadeve, z ustavitvijo postopka ali z vrnitvijo zadeve Sodišču prve stopnje v ponovno odločanje.

8. Končane zadeve – Sestava (2004–2008)¹

	2004			2005			2006			2007			2008		
	Sodbe/mnenja	Sklepi ²	Skupaj	Sodbe/mnenja	Sklepi ²	Skupaj	Sodbe/mnenja	Sklepi ²	Skupaj	Sodbe/mnenja	Sklepi ²	Skupaj	Sodbe/mnenja	Sklepi ²	Skupaj
Občna seja	21		21	1		1	2		2						
Mali plenum ³	1		1												
Veliki senat	31	1	32	59		59	55		55	51		51	66		66
Senati petih sodnikov	257	18	275	245	5	250	265	13	278	242	10	252	259	13	272
Senati treh sodnikov	113	61	174	103	51	154	67	41	108	104	48	152	65	59	124
Predsednik		6	6		2	2		1	1		2	2		7	7
Skupaj	423	86	509	408	58	466	389	55	444	397	60	457	390	79	469

¹ Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitev povezanih zadev (številka zadeve = ena zadeva).

² Sklepi, s katerimi se postopek konča (ki niso sklepi, s katerimi se postopek konča z izbrisom zadeve, z ustavitvijo postopka ali z vrnitvijo zadeve Sodišču prve stopnje v ponovno odločanje).

³ Sestava, ki je obstajala pred začetkom veljavnosti Pogodbe iz Nice.

9. Zadeve, končane s sodbo, mnenjem ali sklepom, s katerimi se konča postopek – Predmet tožbe (2004–2008)¹

	2004	2005	2006	2007	2008
Bruseljska konvencija	7	8	4	2	1
Carinska unija	12	9	9	12	8
Državne pomoči	21	23	23	9	26
Ekonomska in monetarna politika	2			1	1
Energija	1	3	6	4	4
Evropsko državljanstvo	1	2	4	2	6
Industrijska politika	11	11		11	12
Intelektualna lastnina	20	5	19	21	22
Kmetijstvo	60	63	30	23	54
Konkurenca	29	17	30	17	23
Lastna sredstva Skupnosti		2	6	3	
Načela prava Skupnosti	4	2	1	4	4
Obdavčitev	28	34	55	44	38
Območje svobode, varnosti in pravice	2	5	9	17	5
Okolje in potrošniki	67	44	40	50	43
Podjetniško pravo	16	24	10	16	17
Politika na področju ribištva	6	11	7	6	6
Pravo institucij	13	16	15	6	16
Pravosodje in notranja politika			2		1
Približevanje zakonodaje	33	41	19	22	21
Pridruževanje čezmorskih držav in ozemelj	1	2			
Pristop novih držav	2	1		1	
Privilegiji in imunitete		1	1	1	2
Promet	11	16	9	6	4
Prosti pretok blaga	17	11	8	14	12
Prosti pretok kapitala	4	5	4	13	9
Prosto gibanje oseb	17	17	20	19	27
Raziskave, informacije, izobraževanje, statistike					
Regionalna politika		5		7	1
Skupna carinska tarifa	4	7	7	10	5
Skupna zunanja in varnostna politika				4	2
Socialna politika	44	29	29	26	25
Socialna varnost delavcev migrantov	6	10	7	7	5
Svoboda opravljanja storitev	23	11	17	23	8
Svoboda ustanavljanja	14	5	21	19	29
Trgovinska politika		4	1	1	1
Zunanji odnosi	9	8	11	9	8
Pogodba ES	485	452	424	430	446
Pogodba EU		3	3	4	6
Skupaj na podlagi Pogodbe ESPJ	1	3		1	2
Skupaj na podlagi Pogodbe ESAE	2	1	4	1	
Kadrovski predpisi	12	6	9	17	11
Postopek	8	1	2	3	5
Privilegiji in imunitete	1				
Razno	21	7	11	20	16
SKUPAJ SPLOŠNO	509	466	442	456	470

¹ Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve povezanih zadev (številka zadeve = ena zadeva).

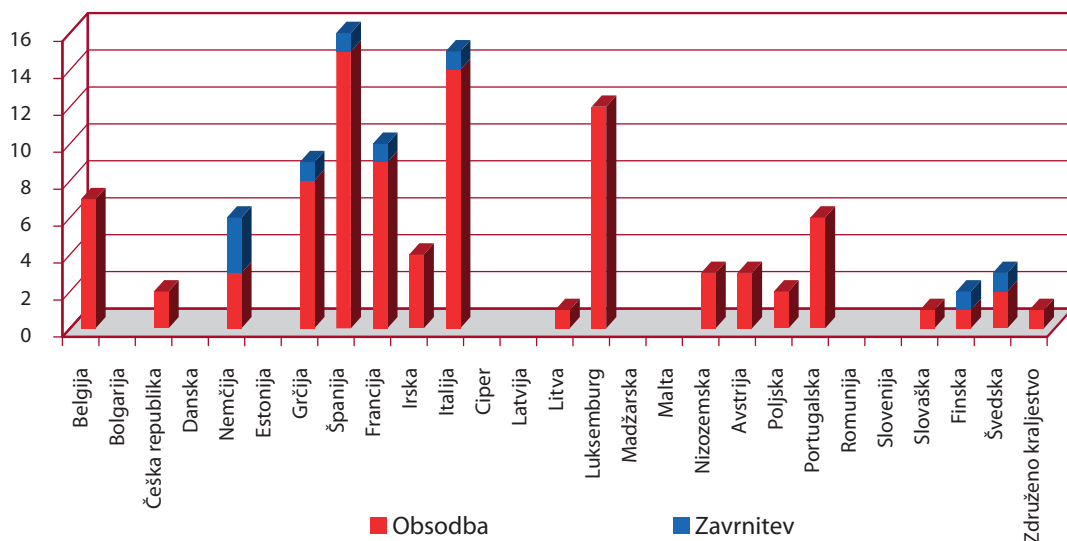
10. Zadeve, končane s sodbo, mnenjem ali sklepom, s katerimi se konča postopek – Predmet tožbe (2004–2008)¹

	Sodbe/mnenja	Sklepi ²	Skupaj
Bruseljska konvencija	1		1
Carinska unija	7	1	8
Državne pomoči	23	3	26
Ekonomska in monetarna politika		1	1
Energija	4		4
Evropsko državljanstvo	6		6
Industrijska politika	12		12
Intelektualna lastnina	14	8	22
Kmetijstvo	40	14	54
Konkurenca	21	2	23
Načela prava Skupnosti	4		4
Obdavčitev	32	6	38
Območje svobode, varnosti in pravice	5		5
Okolje in potrošniki	38	5	43
Podjetniško pravo	16	1	17
Politika na področju ribištva	5	1	6
Pravo institucij	7	9	16
Pravosodje in notranja politika	1		1
Približevanje zakonodaje	21		21
Privilegiji in imunitete	2		2
Promet	4		4
Prosti pretok blaga	11	1	12
Prosti pretok kapitala	9		9
Prosto gibanje oseb	23	4	27
Regionalna politika		1	1
Skupna carinska tarifa	4	1	5
Skupna zunanja in varnostna politika	2		2
Socialna politika	18	7	25
Socialna varnost delavcev migrantov	5		5
Svoboda opravljanja storitev	7	1	8
Svoboda ustanavljanja	24	5	29
Trgovinska politika	1		1
Zunanji odnosi	7	1	8
Pogodba ES	374	72	446
Pogodba EU	6		6
Skupaj na podlagi Pogodbe ESPJ	2		2
Kadrovski predpisi	9	2	11
Postopek		5	5
Razno	9	7	16
SKUPAJ SPLOŠNO	391	79	470

¹ Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve povezanih zadev (številka zadeve = ena zadeva).

² Sklepi, s katerimi se postopek konča (ki niso sklepi, s katerimi se postopek konča z izbrisom zadeve, z ustavitvijo postopka ali z vrnitvijo zadeve Sodišču prve stopnje v ponovno odločanje).

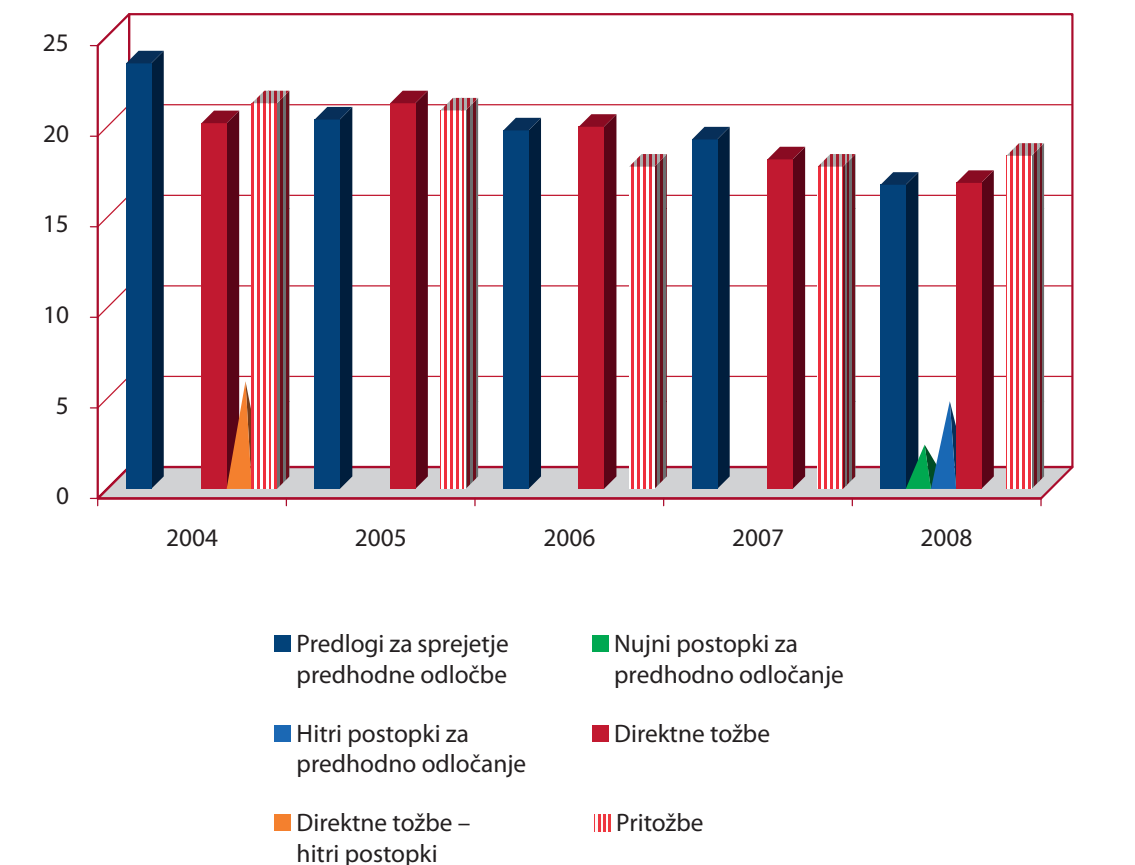
11. Končane zadeve – Sodbe zaradi neizpolnitve obveznosti države: vrsta odločitve (2008)¹

	Obsodba	Zavrnitev	Skupaj
Belgija	7		7
Bolgarija			
Češka republika	2		2
Danska			
Nemčija	3	3	6
Estonija			
Grčija	8	1	9
Španija	15	1	16
Francija	9	1	10
Irska	4		4
Italija	14	1	15
Ciper			
Latvija			
Litva	1		1
Luksemburg	12		12
Madžarska			
Malta			
Nizozemska	3		3
Avstrija	3		3
Poljska	2		2
Portugalska	6		6
Romunija			
Slovenija			
Slovaška	1		1
Finska	1	1	2
Švedska	2	1	3
Združeno kraljestvo	1		1
Skupaj	94	9	103

¹ Navedene številke (neto številke) označujejo skupno število zadev ob upoštevanju združitve zaradi povezanosti (niz združenih zadev = ena zadeva).

12. Končane zadeve – Trajanje postopkov (2004–2008)¹ (sodbe in sklepi, s katerimi se postopek konča)²

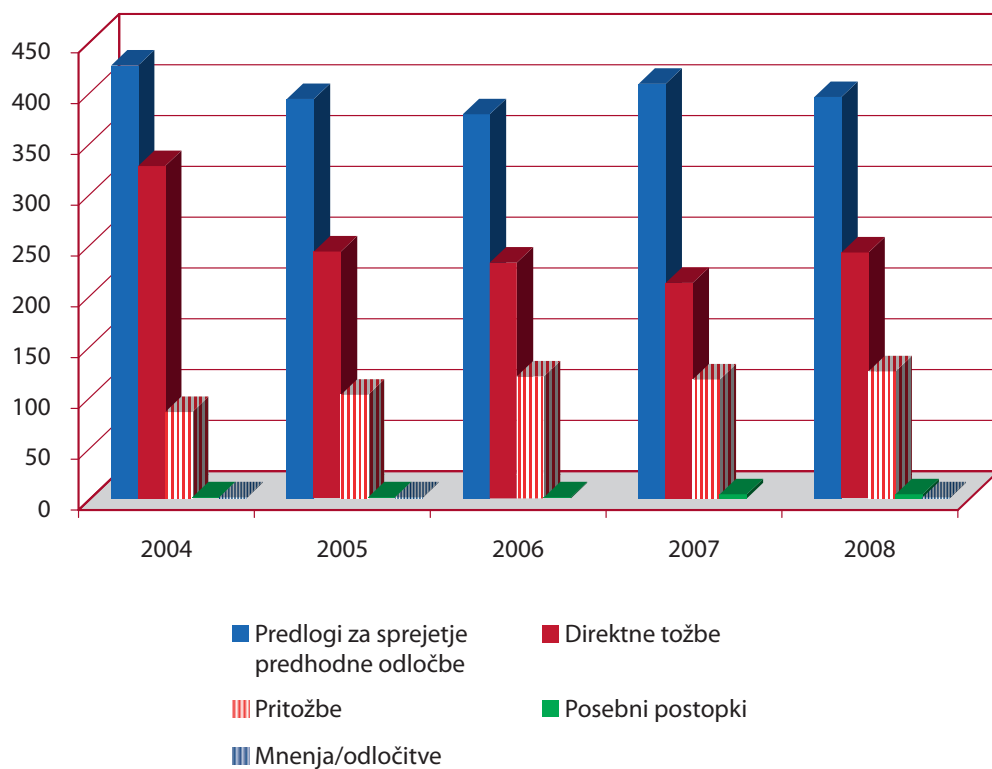

	2004	2005	2006	2007	2008
Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	23,5	20,4	19,8	19,3	16,8
Nujni postopki za predhodno odločanje					2,1
Hitri postopki za predhodno odločanje					4,5
Direktne tožbe	20,2	21,3		18,2	16,9
Direktne tožbe – hitri postopki	5,6				
Pritožbe	21,3	20,9	17,8	17,8	18,4

¹ Pri izračunu trajanja postopkov so izključeni: zadeve, v katerih je izdana vmesna sodba ali v kateri je prišlo do pripravljanih ukrepov, mnenja in odločitve, posebni postopki (in sicer: odmera stroškov, pravna pomoč, ugovor zoper sodbo, ugovor tretjega, razlaga sodbe, obnova postopka, poprava sodbe, postopek v zvezi z izvršbo in zadeve v zvezi z imuniteto), postopki, ki se končajo s sklepom o izbrisu zadeve, s sklepom o ustavitvi postopka, s sklepom o vrnitvi zadeve v ponovno odločanje ali o odstopu zadeve Sodišču prve stopnje, postopki za izdajo začasnih odredb ter pritožbe zoper začasne odredbe in v zvezi z intervencijo. Čas trajanja postopkov je izražen v mesecih in desetinah mesecev.

² Gre za druge sklepe od tistih, s katerimi se postopek konča z izbrisom zadeve, z ustavitvijo postopka ali z vrnitvijo zadeve Sodišču prve stopnje v ponovno odločanje.

13. Nerešene zadeve na dan 31. decembra – Vrste postopkov (2004–2008)¹

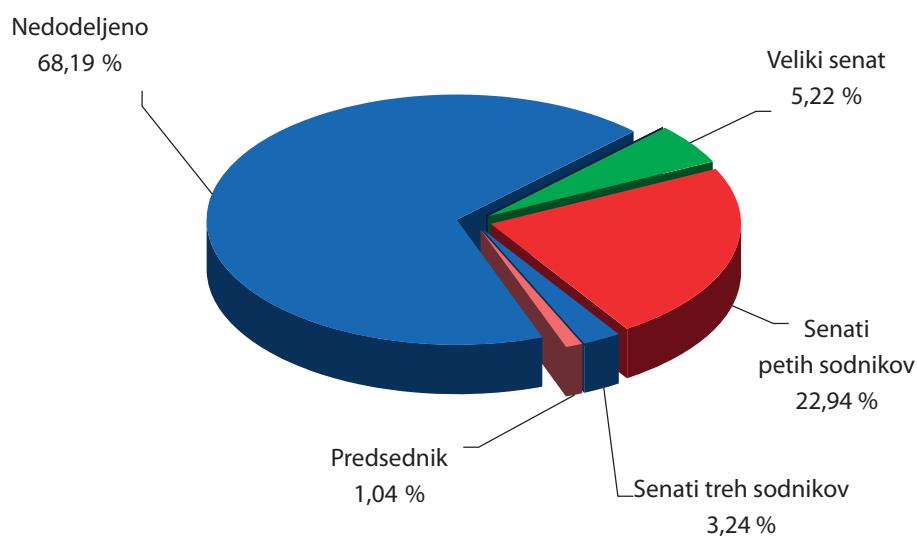

	2004	2005	2006	2007	2008
Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	426	393	378	408	395
Direktne tožbe	327	243	232	212	242
Pritožbe	85	102	120	117	125
Posebni postopki	1	1	1	4	4
Mnenja/odločitve	1	1			1
Skupaj	840	740	731	741	767

¹ Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve povezanih zadev (številka zadeve = ena zadeva).

14. Nerešene zadeve na dan 31. decembra – Sestava (2008)¹

Porazdelitev leta 2008

	2004	2005	2006	2007	2008
Nedodeljeno	547	437	490	481	523
Veliki senat	2	2			
Mali plenum ²					
Veliki senat	56	60	44	59	40
Senati petih sodnikov	177	212	171	170	177
Senati treh sodnikov	57	29	26	24	19
Predsednik	1			7	8
Skupaj	840	740	731	741	767

¹ Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve povezanih zadev (številka zadeve = ena zadeva).

² Sestava, ki je obstajala pred začetkom veljavnosti Pogodbe iz Nice.

15. Razno – Hitri postopek (2004–2008)¹

	2004		2005		2006		2007		2008		Skupaj
	Dovoljeni predlogi	Brez posledic	Dovoljeni predlogi	Brez posledic	Dovoljeni predlogi	Brez posledic	Dovoljeni predlogi	Brez posledic	Dovoljeni predlogi	Brez posledic	
Direktne tožbe	1	2						1			4
Predlogi za sprejetje predhodne odločbe		10		5		5		6	2	6	34
Pritožbe								1			1
Mnenja		1									1
Skupaj	1	13		5		5		8	2	6	40

¹ Obravnavanje zadeve po hitrem postopku pred Sodiščem je mogoče v skladu z določbami členov 62a in 104a Poslovnika, ki je začel veljati 1. julija 2000.

16. *Razno* – Nujni postopki za predhodno odločanje (2008)

	2008		Skupaj
	Dovoljeni predlogi	Brez posledic	
Nujni postopki za predhodno odločanje	3	3	6

17. Razno – Začasne odredbe (2008)¹

	Predlogi za izdajo začasnih odredb	Pritožbe, vložene zoper začasne odredbe ali v zvezi z intervencijo	Vrsta odločitve		
			Zavrnitev	Ugoditev	Izbris ali ustavitev postopka
Okolje in potrošniki	1	6		1	1
Pravo institucij	2	2	2		
Skupaj Pogodba ES	3	8	2	1	1
SKUPAJ SPLOŠNO	3	8	2	1	1

¹ Navedene številke (neto številke) označujejo skupno število zadev ob upoštevanju združitve zaradi povezanosti (niz združenih zadev = ena zadeva).

18. Splošni razvoj sodne dejavnosti (1952–2008) – Vložene zadeve in sodbe

Leto	Vložene zadeve ¹						Sodbe ²
	Direktne tožbe ³	Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	Pritožbe	Pritožbe zoper začasne odredbe in v zvezi z intervencijo	Skupaj	Predlogi za izdajo začasne odredbe	
1953	4				4		
1954	10				10		2
1955	9				9	2	4
1956	11				11	2	6
1957	19				19	2	4
1958	43				43		10
1959	47				47	5	13
1960	23				23	2	18
1961	25	1			26	1	11
1962	30	5			35	2	20
1963	99	6			105	7	17
1964	49	6			55	4	31
1965	55	7			62	4	52
1966	30	1			31	2	24
1967	14	23			37		24
1968	24	9			33	1	27
1969	60	17			77	2	30
1970	47	32			79		64
1971	59	37			96	1	60
1972	42	40			82	2	61
1973	131	61			192	6	80
1974	63	39			102	8	63
1975	62	69			131	5	78
1976	52	75			127	6	88
1977	74	84			158	6	100
1978	147	123			270	7	97
1979	1218	106			1324	6	138
1980	180	99			279	14	132
1981	214	108			322	17	128
1982	217	129			346	16	185
1983	199	98			297	11	151
							>>>

Leto	Vložene zadeve ¹						Sodbe ²
	Direktne tožbe ³	Predlogi za sprejetje predhodne odločbe	Pritožbe	Pritožbe zoper začasne odredbe in v zvezi z intervencijo	Skupaj	Predlogi za izdajo začasne odredbe	
1984	183	129			312	17	165
1985	294	139			433	23	211
1986	238	91			329	23	174
1987	251	144			395	21	208
1988	193	179			372	17	238
1989	244	139			383	19	188
1990 ⁴	221	141	15	1	378	12	193
1991	142	186	13	1	342	9	204
1992	253	162	24	1	440	5	210
1993	265	204	17		486	13	203
1994	128	203	12	1	344	4	188
1995	109	251	46	2	408	3	172
1996	132	256	25	3	416	4	193
1997	169	239	30	5	443	1	242
1998	147	264	66	4	481	2	254
1999	214	255	68	4	541	4	235
2000	199	224	66	13	502	4	273
2001	187	237	72	7	503	6	244
2002	204	216	46	4	470	1	269
2003	278	210	63	5	556	7	308
2004	220	249	52	6	527	3	375
2005	179	221	66	1	467	2	362
2006	201	251	80	3	535	1	351
2007	221	265	79	8	573	3	379
2008	211	288	77	8	584	3	333
Skupaj	8340	6318	917	77	15.652	348	7890

¹ Bruto številke; brez posebnih postopkov.

² Neto številke.

³ Vključno z mnenji.

⁴ Od leta 1990 je treba tožbe glede uradnikov vložiti pri Sodišču prve stopnje.

19. Splošni razvoj sodne dejavnosti (1952–2008) – Vloženi predlogi za sprejetje predhodne odločbe (po državi članici in po letu)¹

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Beneluks ²	Skupaj
1961																		1											1
1962																		5											5
1963															1			5											6
1964											2							4											6
1965					4				2									1											7
1966																		1											1
1967	5				11				3						1			3											23
1968	1				4				1		1							2											9
1969	4				11				1						1														17
1970	4				21				2		2							3											32
1971	1				18				6		5				1			6											37
1972	5				20				1		4							10											40
1973	8				37				4		5				1			6											61
1974	5				15				6		5							7								1			39
1975	7			1	26				15		14				1			4								1			69
1976	11				28				8	1	12							14								1			75
1977	16			1	30				14	2	7							9								5			84
1978	7			3	46				12	1	11							38								5			123
1979	13			1	33				18	2	19				1			11								8			106
1980	14			2	24				14	3	19							17								6			99
1981	12			1	41				17		11				4			17								5			108
1982	10			1	36				39		18							21								4			129
1983	9			4	36				15	2	7							19								6			98
																													>>>

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Beneluks ²	Skupaj
1984	13			2	38				34	1	10							22									9		129
1985	13				40				45	2	11				6			14									8		139
1986	13			4	18		2	1	19	4	5				1			16									8		91
1987	15			5	32		17	1	36	2	5				3			19									9		144
1988	30			4	34			1	38		28				2			26									16		179
1989	13			2	47		2	2	28	1	10				1			18		1							14		139
1990	17			5	34		2	6	21	4	25				4			9		2							12		141
1991	19			2	54		3	5	29	2	36				2			17		3							14		186
1992	16			3	62		1	5	15		22				1			18		1							18		162
1993	22			7	57		5	7	22	1	24				1			43		3							12		204
1994	19			4	44				13	36	2	46			1			13		1							24		203
1995	14			8	51		10	10	43	3	58				2			19	2	5						6	20		251
1996	30			4	66		4	6	24		70				2			10	6	6					3	4	21		256
1997	19			7	46		2	9	10	1	50				3			24	35	2					6	7	18		239
1998	12			7	49		5	55	16	3	39				2			21	16	7					2	6	24		264
1999	13			3	49		3	4	17	2	43				4			23	56	7					4	5	22		255
2000	15			3	47		3	5	12	2	50							12	31	8					5	4	26	1	224
2001	10			5	53		4	4	15	1	40				2			14	57	4					3	4	21		237
2002	18			8	59		7	3	8		37				4			12	31	3					7	5	14		216
2003	18			3	43		4	8	9	2	45				4			28	15	1					4	4	22		210
2004	24			4	50		18	8	21	1	48				1	2		28	12	1					4	5	22		249
2005	21		1	4	51		11	10	17	2	18				2	3		36	15	1	2				4	11	12		221
2006	17		3	3	77		14	17	24	1	34			1	1	4		20	12	2	3			1	5	2	10		251
2007	22	1	2	5	59	2	8	14	26	2	43			1		2		19	20	7	3	1		1	5	6	16		265
2008	24		1	6	71	2	9	17	12	1	39	1	3	3	4	6		34	25	4	1				4	7	14		288
Skupaj	579	1	7	122	1672	4	134	211	755	51	978	1	3	5	64	17		719	333	14	64	1		2	56	76	448	1	6318

¹ Člen 177 Pogodbe ES (postal člen 234 ES), člen 35(1) EU, člen 41 PJ, člen 150 AE, Protokol 1971.

² Zadeva *Campina Melkunie*, C-265/00.

20. Splošni razvoj sodne dejavnosti (1952–2008) – Vloženi predlogi za sprejetje predhodne odločbe (po državi članici in po pristojnem sodišču)

			Skupaj
Belgija	Cour constitutionnelle	71	
	Cour de cassation	12	
	Conseil d'État	43	
	Druga sodišča	453	579
Bolgarija	Софийски градски съд Търговско отделение	1	
	Druga sodišča		1
Češka republika	Nejvyššího soudu		
	Nejvyšší správní soud	1	
	Ústavní soud		
	Druga sodišča	6	7
Danska	Højesteret	22	
	Druga sodišča	100	122
Nemčija	Bundesgerichtshof	120	
	Bundesverwaltungsgericht	88	
	Bundesfinanzhof	250	
	Bundesarbeitsgericht	17	
	Bundessozialgericht	73	
	Staatsgerichtshof des Landes Hessen	1	
	Druga sodišča	1123	1672
Estonija	Riigikohus	1	
	Druga sodišča	3	4
Grčija	Άρειος Πάγος	9	
	Συμβούλιο της Επικρατείας	31	
	Druga sodišča	94	134
Španija	Tribunal Supremo	22	
	Audiencia Nacional	1	
	Juzgado Central de lo Penal	7	
	Druga sodišča	181	211
Francija	Cour de cassation	83	
	Conseil d'État	42	
	Druga sodišča	630	755
Irska	Supreme Court	17	
	High Court	15	
	Druga sodišča	19	51

>>>

			Skupaj
Italija	Corte suprema di Cassazione	101	
	Corte Costituzionale	1	
	Consiglio di Stato	62	
	Druga sodišča	814	978
Ciper	Ανώτατο Δικαστήριο		
	Druga sodišča	1	1
Latvija	Augstākā tiesa		
	Satversmes tiesa		
	Druga sodišča	3	3
Litva	Konstitucinis Teismas	1	
	Lietuvos Aukščiausiasis Teismas	1	
	Lietuvos vyriausiasis administracinis Teismas	2	
	Druga sodišča	1	5
Luksemburg	Cour supérieure de justice	10	
	Cour de cassation	2	
	Conseil d'État	13	
	Cour administrative	7	
	Druga sodišča	32	64
Madžarska	Legfelsőbb Bíróság	1	
	Fővárosi Ítélőtábla	1	
	Szegedi Ítélőtábla	1	
	Druga sodišča	14	17
Malta	Qorti Kostituzzjonali		
	Qorti ta' l- Appel		
	Druga sodišča		
Nizozemska	Raad van State	59	
	Hoge Raad der Nederlanden	177	
	Centrale Raad van Beroep	46	
	College van Beroep voor het Bedrijfsleven	137	
	Tariefcommissie	34	
	Druga sodišča	266	719
Avstrija	Verfassungsgerichtshof	4	
	Oberster Gerichtshof	71	
	Oberster Patent- und Markensenat	3	
	Bundesvergabeamt	24	
	Verwaltungsgerichtshof	57	
	Vergabekontrollsenat	4	
	Druga sodišča	170	333

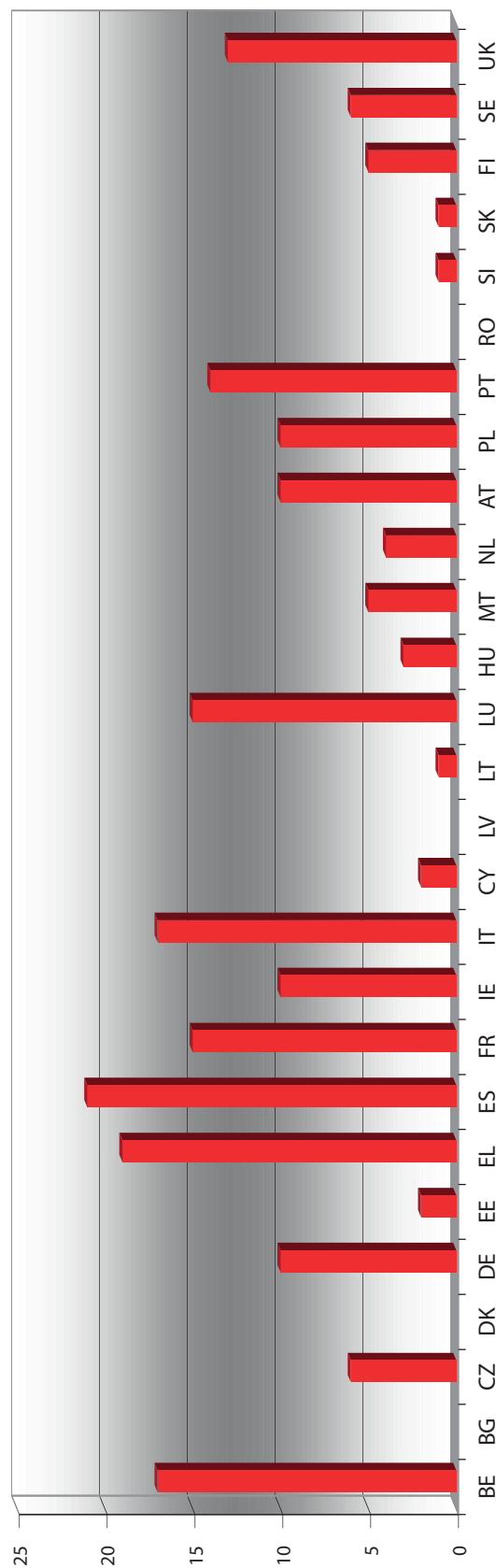
>>>

			Skupaj
Poljska	Sąd Najwyższy		
	Naczelny Sąd Administracyjny	3	
	Trybunał Konstytucyjny		
	Druga sodišča	11	14
Portugalska	Supremo Tribunal de Justiça	1	
	Supremo Tribunal Administrativo	36	
	Druga sodišča	27	64
Romunija	Tribunal Dâmbovița	1	
	Druga sodišča		1
Slovenija	Vrhovno sodišče		
	Ustavno sodišče		
	Druga sodišča		
Slovaška	Ústavný Súd		
	Najvyšší súd	1	
	Druga sodišča	1	2
Finska	Korkein hallinto-oikeus	23	
	Korkein oikeus	10	
	Druga sodišča	23	56
Švedska	Högsta Domstolen	12	
	Marknadsdomstolen	4	
	Regeringsrätten	21	
	Druga sodišča	39	76
Združeno kraljestvo	House of Lords	38	
	Court of Appeal	45	
	Druga sodišča	365	448
Beneluks	Cour de justice/Gerechtshof ¹	1	1
Skupaj			6318

¹ Zadeva *Campina Melkunie*, C-265/00.

21. Splošni razvoj sodne dejavnosti (1952–2008) – Vložene tožbe zaradi neizpolnitve obveznosti države¹

2008

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	EL	ES	FR	IE	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Skupaj
2008	17		6		10	2	19	21	15	10	17	2		1	15	3	5	4	10	10	14		1	1	5	6	13	207
1952-2008	340		16	34	253	5	353	208	381	186	599	3		2	245	5	10	129	114	20	155		2	4	47	45	122	3278

Število tožb, vloženi proti Španiji, zajema tudi tožbo na podlagi člena 170 Pogodbe ES (postal člen 227 ES), ki jo je vložila Belgija.

Število tožb, vloženi proti Franciji, zajema tudi tožbo na podlagi člena 170 Pogodbe ES (postal člen 227 ES), ki jo je vložila Irska.

Število tožb, vloženi proti Združenemu kraljestvu, zajema tudi tri tožbe na podlagi člena 170 Pogodbe ES (postal člen 227 ES), od katerih je eno vložila Francija in dve Španija.

¹ Členi 93, 169, 170, 171, 225 Pogodbe ES (postali členi 88 ES, 226 ES, 227 ES, 228 ES in 298 ES), členi 141 AE, 142 AE, 143 AE in člen 88 PJ.

Poglavje II

Sodišče prve stopnje
Evropskih skupnosti

A – Dejavnost Sodišča prve stopnje leta 2008

Marc Jaeger, predsednik

Po številnih spremembah leta 2007 zaradi delne zamenjave članov Sodišča prve stopnje in pristopov se je sestava Sodišča prve stopnje leta 2008 manj spreminjala. Večja sprememba se je vendarle zgodila, saj je odšel John D. Cooke, skoraj 13 let sodnik na Sodišču prve stopnje, ki ga je nadomestil Kevin O'Higgins.

Vendar so se za Sodišče prve stopnje pomembno spremenili način dela in dosežki.

Sodišče prve stopnje je zaradi nenehnega večanja števila zadev in posledično sodnih zao-stankov posodobilo svoj način dela, organiziranost in delovanje. Da bi se izboljšala učinkovitost Sodišča prve stopnje, so bile poglobljeno preučene različne faze vodenja spisov in postopek priprave odločb, ne da bi se pri tem poseglo v kakovost sprejetih odločitev. Razvitih je bilo več statističnih orodij in orodij za upravljanje. Poleg tega je bil spremenjen Poslovnik, da bi se Sodišču prve stopnje omogočilo odločanje o tožbah s področja intelektualne lastnine, ne da bi opravilo ustni postopek, razen če ena od strank vloži predlog, v katerem navede razloge, zaradi katerih želi biti slišana.

Zaradi vseh sprejetih ukrepov in, splošneje, nenehnega prizadevanja za učinkovitost so vidni številni dosežki obsežnega dela, ki so ga opravili člani in osebje Sodišča prve stopnje. Tako je bilo v preteklem letu rešenih 605 zadev, kar je 52 odstotkov več v primerjavi s prejšnjim letom, število obravnav pa se je leta 2008 podvojilo (341 v primerjavi s 172 leta 2007). Povprečno trajanje postopka na tej stopnji se je precej skrajšalo (24,5 meseca v primerjavi s 27,7 meseca leta 2007), vendar je treba stanje še izboljšati.

Sodišče prve stopnje se bo moralo leta 2009 še naprej truditi v tej smeri in pričakuje še večji uspeh zaradi polnega izvajanja uvedenih reform. Preteklo leto namreč ni bilo izjemno samo glede števila rešenih zadev, ampak tudi glede vloženih (432 leta 2006, 522 leta 2007 in 629 leta 2008). Število nerešenih zadev se je rahlo povečalo (1178 v primerjavi s 1154 leta 2007). Posledica tega je lahko podaljšanje trajanja postopkov. Glede na sistemski razvoj sporov je treba poglobljeno razmisliti o načinu in sredstvih, zlasti strukturnih, ki bi Sodišču prve stopnje omogočili, da v interesu strank postopka še naprej zagotavlja kakovostno obravnavanje zadev in hkrati skrajša trajanje postopka.

Iz sporov, predloženih Sodišču prve stopnje, je tudi to leto razvidna vedno večja raznolikost postavljenih pravnih vprašanj in obravnavanih področij (konkurenca, državne pomoči, okolje, regionalna politika, trgovinska politika, skupna zunanja in varnostna politika, pravo institucij, intelektualna lastnina, javna naročila itd.). Razvidna je tudi težnja k večanju števila postopkov za izdajo začasne odredbe, ki je bila ugotovljena že prejšnje leto, in sicer je bilo leta 2008 vloženih 58 predlogov za izdajo začasne odredbe, 57 postopkov za izdajo začasne odredbe pa je bilo končanih. Na naslednjih straneh bodo na kratko predstavljene smernice sodne prakse. Zaporedno bodo obravnavani spori o zakonitosti (I), odškodninski spori (II), pritožbe (III) in predlogi za izdajo začasne odredbe (IV).

I. Spori o zakonitosti

Dopustnost tožb, vloženih na podlagi člena 230 ES

1. Avtor akta

V členu 230 ES je določeno, da sodišča Skupnosti nadzirajo zakonitost aktov, ki jih skupaj sprejemata Evropski parlament in Svet, aktov Sveta, Komisije in Evropske centralne banke (ECB) ter aktov Evropskega parlamenta s pravnim učinkom do tretjih oseb. Agencije Skupnosti tako formalno niso naštet med avtorji, katerih akti so lahko predmet ničnostne tožbe na sodišču Skupnosti.

Sodišče prve stopnje je pomembno vprašanje pasivne legitimacije teh organizacij obravnavalo v zadevi *Sogelma proti EAR* (sodba z dne 8. oktobra 2008, T-411/06, še neobjavljena), ki se je nanašala na predlog za razglasitev ničnosti odločb Evropske agencije za obnovo (v nadaljevanju: AER) s področja javnih naročil, ki so bile sprejete v okviru izvajanja akcijskega programa Skupnosti. Sodišče prve stopnje je menilo, da dejstvo, da AER ni naštet med institucijami v členu 230 ES in da v uredbi, s katero je bila ustanovljena ta agencija, ni predvidena pristojnost sodišča Skupnosti za odločanje o ničnostnih tožbah zoper odločbe, ki se ne nanašajo na zahteve za dostop do dokumentov, ne nasprotuje temu, da na podlagi člena 230 ES nadzira zakonitost aktov te agencije.

Na podlagi sodbe Sodišča z dne 23. aprila 1986 v zadevi *Les Verts proti Parlamentu*¹, v kateri je bila potrjena pasivna legitimacija Parlamenta, je Sodišče prve stopnje namreč uveljavilo splošno načelo, da mora za vsak akt organa Skupnosti s pravnim učinkom do tretjih oseb obstajati možnost sodnega nadzora. Tako odločbe, sprejete na tej podlagi, ne morejo izgubiti lastnosti izpodbojnega akta le zaradi okoliščine, da je Komisija prenesla pristojnost odločanja na AER, saj bi sicer nastala pravna praznina. Sodišče prve stopnje je nazadnje poudarilo, da je AER pravna oseba in da je pristojna za izvajanje programov Skupnosti ter da Komisija ni sodelovala v postopku sprejetja odločbe. AER je kot avtorja izpodbijane odločbe torej mogoče določiti za toženo stranko pred Sodiščem prve stopnje, da brani navedeno odločbo.

2. Akti, zoper katere je mogoče vložiti tožbo

Akti, zoper katere je mogoče vložiti ničnostno tožbo v smislu člena 230 ES, so lahko samo ukrepi z zavezujočimi pravnimi učinki, ki posegajo v interese tožeče stranke in bistveno spremenijo njen pravni položaj.²

V zadevi *Italija proti Komisiji* (sodba Sodišča prve stopnje z dne 20. novembra 2008, T-185/05, še neobjavljena) je Italijanska republika predlagala razglasitev ničnosti odločbe Komisije, na podlagi katere so zunanje objave razpisov prostih delovnih mest za visoke

¹ 294/83, Recueil, str. 1339.

² Sodba Sodišča z dne 11. novembra 1981 v zadevi *IBM proti Komisiji* (60/81, Recueil, str. 2639, točka 9).

vodstvene položaje v Uradnem listu Evropske unije do 1. januarja 2007 objavljene le v nemščini, angleščini in francoščini.

Sodišče prve stopnje je spomnilo, da ukrep, ki ga sprejme institucija in izraža le njen namen, da bo na določenem področju sledila določenim smernicam ravnanja, ni izpodbojni akt. Ker pa se institucija ne more izogniti notranjim pravilom za zaposlovanje, ki jih je sprejela sama in so del pravnega okvira, ki ga mora strogo spoštovati pri izvajanju svoje diskrecijske pravice, jih je treba obravnavati, kot da imajo zavezujoče pravne učinke. Privilegirana tožeča stranka, kot je na primer država članica, lahko torej takoj z ničnostno tožbo izpodbija zakonitost teh pravil, ne da bi morala čakati na njihovo uporabo v konkretnem primeru. Na podlagi ugotovitve, da je odločba v zvezi z jeziki objave jasna in nedvoumna in da dokončno določa vidik zavezujočih postopkov zaposlovanja, je Sodišče prve stopnje sklepalo, da je tožba dopustna.

V sodbi z dne 5. junija 2008 v zadevi *Internationaler Hilfsfonds proti Komisiji* (T-141/05, neobjavljena, v pritožbenem postopku) je Sodišče prve stopnje v okviru ničnostne tožbe zoper dopis, s katerim je bila tožeča stranka obveščena, da ji Komisija ne bo omogočila dostopa do drugih dokumentov kot do tistih, ki jih je že posredovala s prejšnjo odločbo, presodilo, da v skladu s sodno prakso³ ugotovitve evropskega varuha človekovih pravic v zvezi s pritožbo tožeče stranke, vloženo zoper navedeno odločbo, niso novi elementi, na podlagi katerih bi se izpodbijani akt razlikoval od te odločbe. Okoliščina, da je varuh človekovih pravic menil, da je zadevna institucija storila nepravilnost, ne more spremeniti tega sklepa. V skladu s tako utemeljitvijo bi se namreč priznalo, da lahko tožeča stranka, ki ničnostne tožbe zoper prvotno odločbo ni vložila v določenih rokih, s predložitvijo zadeve varuhu človekovih pravic, če ta ugotovi nepravilnost, preprosto obide navedene roke.

3. Procesno upravičenje

(a) Posamična zadevnost

V skladu z ustaljeno sodno prakso lahko fizične in pravne osebe, na katere odločba ni naslovljena, trdijo, da jih posamično zadeva, le če nanje vpliva zaradi njihovih posebnih lastnosti ali zaradi dejanskega položaja, na podlagi katerega se razlikujejo od vseh drugih oseb, in so zato posamično opredeljeni podobno kot naslovniki.⁴

Sodišče prve stopnje je v zvezi s tem v sodbi z dne 1. julija 2008 v zadevi *Região autónoma dos Açores proti Svetu* (T-37/04, neobjavljena, v pritožbenem postopku) pojasnilo *locus standi* enot na poddržavni ravni. Tožeča stranka je zatrjevala, da jo Uredba (ES) št. 1954/2003⁵ posamično zadeva, ker naj bi, na eni strani, zanjo kot eno od najbolj oddaljenih regij Unije veljalo posebno varstvo, zlasti okoljsko in gospodarsko, na podlagi člena

³ Sklep Sodišča prve stopnje z dne 15. oktobra 2003 v zadevi *Internationaler Hilfsfonds proti Komisiji* (T-372/02, Recueil, str. II-4389, točka 40).

⁴ Sodba Sodišča z dne 15. julija 1963 v zadevi *Plaumann proti Komisiji* (25/62, Recueil, str. 197, 223).

⁵ Uredba Sveta (ES) št. 1954/2003 z dne 4. novembra 2003 o upravljanju ribolovnega napora v zvezi z nekaterimi ribolovnimi območji in viri Skupnosti ter o spremembi Uredbe (ES) št. 2847/93 in razveljavitvi uredb (ES) št. 685/95 in (ES) št. 2027/95 (UL L 289, str. 1).

299(2) ES, v katerega naj bi izpodbijana uredba posegla, in ker naj bi, na drugi strani, navedena uredba posegla v njene zakonodajne in izvršilne pristojnosti na področju ribolova.

Sodišče prve stopnje je najprej poudarilo, da splošni interes, ki ga lahko ima regija v zvezi z doseganjem rezultata, ki bi pripomogel k njeni blaginji, sam po sebi ne more zadostovati za to, da bi bila ta regija obravnavana, kot da jo akt posamično zadeva v smislu člena 230, četrti odstavek, ES. Iz sodne prakse namreč izhaja, da imajo na podlagi ureditve, določene s pogodbami, države članice, ne pa regionalni organi, pravico braniti splošni interes na svojih ozemljih. Nato je Sodišče prve stopnje menilo, da – tudi če bi bilo člen 299(2) ES mogoče razlagati tako, da Svetu omogoča, da določi posebna odstopanja za najbolj oddaljene regije, in mu tudi prepoveduje, da sprejme ukrepe, ki bi še poslabšali položaj teh regij – varstvo, ki je predvideno s tem členom, ne bi zadostovalo za utemeljitev procesnega upravičenja v skladu s sodbo Sodišča z dne 22. novembra 2001 v zadevi *Nizozemski Antili proti Svetu* (C-452/98, Recueil, str. I-8973). Sodišče prve stopnje je poleg tega poudarilo, da tožeča stranka nikakor ni navedla trditve, na podlagi katerih bi bilo mogoče sklepati, da bodo izpodbijane določbe imele škodljive učinke na staleže rib in morsko okolje na Azorih ter posledično na ohranitev ribolovnega sektorja v regiji.

Poleg tega je Sodišče prve stopnje kot odgovor na trditev tožeče stranke o zavarovanju njenih pristojnosti poudarilo, da je sodišče Skupnosti sicer priznalo pravico regionalnih organov izpodbijati akte Skupnosti, ki jim preprečujejo sprejetje aktov, ki bi jih lahko zakonito sprejeli brez posredovanja Skupnosti, ali ki jim nalagajo, da morajo odpraviti navedene akte in ravnati na določen način⁶, vendar pa se v obravnavanem primeru izpodbijane določbe sporne uredbe ne nanašajo na zakonske ali podzakonske akte, ki jih je sprejela tožeča stranka, in ne povzročajo dvomov o njihovi zakonitosti ter ne posegajo vanjo.

Nazadnje, v zvezi s trditvijo, da je v Aarhuški konvenciji predvideno, da morajo pogodbenice konvencije zagotoviti, da imajo člani javnosti dostop do postopkov za izpodbijanje dejanj organov javne oblasti, ki so v nasprotju z določbami njihovega nacionalnega prava okolja, je Sodišče prve stopnje poudarilo, da je zakonodajalec Skupnosti sprejel Uredbo (ES) št. 1367/2006⁷, da bi olajšal dostop do sodišča Skupnosti na področju okolja. Pod naslovom IV te uredbe je predviden postopek, po koncu katerega lahko nekatere nevladne organizacije na sodišče Skupnosti vložijo ničnostno tožbo v skladu s členom 230 ES. Ker pa pogoji iz navedenega naslova IV v obravnavanem primeru očitno niso izpolnjeni, Sodišče prve stopnje ne more nadomestiti zakonodajalca in na podlagi Aarhuške konvencije ugotoviti, da je tožba, ki ne izpolnjuje pogojev iz člena 230 ES, dopustna.

V zadevi *Denka International proti Komisiji* (sklep Sodišča prve stopnje z dne 27. junija 2008, T-30/07, neobjavljen) je Sodišče prve stopnje opozorilo, da je na podlagi tega, da oseba sodeluje v postopku, ki vodi do sprejetja akta Skupnosti, mogoče to osebo posamično opredeliti glede na zadevni akt, le če ima na podlagi Skupnostne ureditve procesna jamstva. Če se niti v postopku priprave splošnih aktov niti zaradi njihovih značilnosti ne

⁶ Sodba Sodišča prve stopnje z dne 5. oktobra 2005 v združenih zadevah *Land Oberösterreich in Avstrija proti Komisiji* (T-366/03 in T-235/04, ZOdl., str. II-4005, točka 28).

⁷ Uredba (ES) št. 1367/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. septembra 2006 o uporabi določb Aarhuške konvencije o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah v institucijah in organih Skupnosti (UL L 264, str. 13).

zahteva sodelovanje oseb, ki jih ti akti zadevajo, se domneva, da njihove interese zastopajo politični organi, katerih naloga je sprejemanje teh aktov, zato bi bilo v nasprotju z duhom in besedilom člena 230 ES dovoliti vsakemu posamezniku, ki je sodeloval pri pripravi zakonodajnega akta, da vloži tožbo zoper ta akt. Tako niti v izpodbijani direktivi niti v direktivi, na kateri ta temelji, niso predvidena procesna jamstva v korist podjetij, ki proizvajajo ali distribuirajo aktivne snovi. Nazadnje je tožeča stranka trdila, da je imetnik registrirane znamke za sporno aktivno snov, v uporabo katere naj bi posegla izpodbijana direktiva, kar naj bi jo v skladu s sodbo Sodišča z dne 18. maja 1994 v zadevi *Codorníu proti Svetu*⁸ posamično opredelilo glede na vsako drugo osebo. Vendar je Sodišče prve stopnje poudarilo, da zaradi tega pravnega varstva, povezanega z znamko, tožeče stranke ni mogoče posamično opredeliti glede na vse druge proizvajalce in distributerje, ki se tudi lahko sklicujejo na obstoj znamke v svojo korist. Namen direktive ni pridržati določeno intelektualno pravico za nekatere subjekte, tako da je morebitna prizadetost pravic intelektualne lastnine tožeče stranke samo posledica dejstva – ki ne velja le zanjo –, da proizvaja aktivne snovi.

V zadevi *Apple Computer International proti Komisiji* (sklep Sodišča prve stopnje z dne 19. februarja 2008, T-82/06, še neobjavljen) je bila pojasnjena dopustnost tožb, vloženih zoper uredbe o tarifni uvrstitvi. V skladu s sodno prakso taki akti kljub konkretnosti opisov, ki jih vsebujejo, splošno veljajo. Nanašajo se na vse proizvode, ki ustrezajo opisani vrsti, in imajo učinke za vse carinske organe Skupnosti in vse uvoznike.⁹

Sodišče prve stopnje je menilo, da kljub okoliščinam, da se je postopek za določeno uvrstitev v kombinirano nomenklaturu začel z zahtevo tožeče stranke za zavezujočo tarifno informacijo, da pred Odborom za nomenklaturu ni bil predstavljen noben podoben proizvod in da naj bi bil na podlagi predstavitve delovanja spornega proizvoda državam članicam poslan osnutek uredbe o tarifni uvrstitvi, ki se je nanašal na sporne zaslone, tožeče stranke ni mogoče posamično opredeliti, tako da bi bila tožba dopustna. Sodelovanje subjekta v postopku sprejetja akta namreč ta subjekt posamično opredeli glede na ta akt le, če so v Skupnostni ureditvi, ki se uporablja, zanj predvidena procesna jamstva.

Čeprav so bile v sodbi Sodišča prve stopnje z dne 30. septembra 2003 v zadevi *Sony Computer Entertainment Europe proti Komisiji*¹⁰ (v nadaljevanju: sodba Sony) upoštevane podobne okoliščine, da je bila tožba razglašena za dopustno, te okoliščine niso mogle biti odločilni dejavnik. Le ob upoštevanju izrednih okoliščin obravnavanega primera je bilo v tej zadevi priznано, da akt tožečo stranko posamično zadeva. Sodišče prve stopnje je tudi poudarilo, da čeprav iz te sodbe izhaja, da je dejstvo, da je tožeča stranka edini pooblaščen uvoznik zadevnega proizvoda, upošteveno, samo po sebi ne zadošča kot dokaz, da jo akt posamično zadeva. Glede na to, da splošen opis zadevnega blaga v izpodbijani uredbi in neobstoj slikovnega ali besednega elementa, ki bi jasno kazal na konkreten gospodarski subjekt, izključujeta, da bi akt posamično zadeval ta subjekt, je Sodišče prve stopnje skle-

⁸ C-309/89, Recueil, str. I-1853, točki 21 in 22.

⁹ Sodba Sodišča z dne 14. februarja 1985 v zadevi *Casteels proti Komisiji* (40/84, Recueil, str. 667, točka 11).

¹⁰ T-243/01, Recueil, str. II-4189.

nilo, da ni mogoče presoditi, da gre v obravnavanem primeru za izredne okoliščine v smislu sodbe Sony, na podlagi katerih bi imela tožeča stranka procesno upravičenje.¹¹

(b) Neposredna zadevnost

V skladu z ustaljeno sodno prakso mora imeti akt Skupnosti, da posameznika neposredno zadeva v smislu člena 230, četrti odstavek, ES, neposredne učinke na njegov pravni položaj, njegova izvršitev pa mora biti povsem avtomatična in mora izhajati samo iz predpisov Skupnosti brez uporabe drugih izvedbenih predpisov.¹²

Sodišče prve stopnje je v sklepu z dne 14. maja 2008 v združenih zadevah *Icuna.com proti Parlamentu* (T-383/06 in T-71/07, še neobjavljen) presodilo, da ima sklep Parlamenta o preklicu postopka javnega razpisa za oddajo javnega naročila neposredne učinke na pravni položaj podjetja, ki je ponudnik, ker je bil v zvezi s preklicem tega celotnega postopka razveljavljen predhodni sklep o zavrnitvi njegove ponudbe, pa tudi sklep, s katerim je bil razveljavljen sklep o oddaji naročila temu podjetju, in sklep, s katerim mu je bilo naročilo oddano.

Pravila konkurence za podjetja

1. Splošno

(a) Pravnomočnost

V sodbi Sodišča prve stopnje z dne 1. julija 2008 v zadevi *Compagnie maritime belge proti Komisiji* (T-276/04, še neobjavljena) je bilo odločeno, da kadar je sodišče Skupnosti odločbo Komisije, s katero je bila ugotovljena kršitev pravil o konkurenci in naložena globa, zaradi bistvene kršitve postopka delno razglasilo za nično, lahko Komisija upravičeno sprejme novo odločbo, katere namen je odpraviti bistvene kršitve postopka, ki jih je sankcioniralo sodišče, in naloži novo globo na podlagi delov prve odločbe, ki niso bili razglašeni za nične. Poleg tega po izčrpanju pravnih sredstev ali izteku rokov, določenih za ta sredstva, deli prve odločbe Komisije, ki niso bili razglašeni za nične, postanejo pravnomočni, tako da sankcionirano podjetje v okviru ničnostne tožbe zoper novo odločbo ne more izpodbijati obstoja kršitve, ker je bil ta pravnomočno ugotovljen v prvi odločbi.

¹¹ V zvezi s tem je treba navesti tudi sklep z dne 3. decembra 2008 v zadevi *RSA Security Ireland proti Komisiji* (T-227/06, še neobjavljen, točka 87), v katerem je Sodišče prve stopnje presodilo, da tožeča stranka ni dokazala obstoja izrednih okoliščin v smislu sodbe Sony, pri čemer je poudarilo, da je bil obstoj fotografije proizvoda, na kateri je bil logo igralne konzole Sony jasno viden, precej pomemben pri presoji dopustnosti tožbe.

¹² Sodba Sodišča z dne 5. maja 1998 v zadevi *Dreyfus proti Komisiji* (C-386/96 P, Recueil, str. I-2309, točka 43).

(b) Razumni rok

V isti sodbi je Sodišče prve stopnje opozorilo, da je bila z Uredbo (EGS) št. 2988/74¹³ uvedena celovita ureditev, v kateri so podrobno določeni roki, v katerih lahko Komisija, ne da bi kršila temeljno zahtevo po pravni varnosti, naloži globe, in presodilo, da je treba zavrniti vsako trditev v zvezi z obveznostjo Komisije, da pooblastilo za naložitev glob opravi v razumnem roku. Ta sklep se ne spremeni z navedbo domnevne kršitve pravic do obrambe, kajti dokler ne nastopi zastaranje, določeno s to uredbo, je vsako podjetje, ki je predmet preiskave na podlagi Uredbe št. 1714, v negotovosti glede izida tega postopka in morebitne naložitve sankcij ali glob. Tako je podaljšanje te negotovosti neločljivo povezano s postopki uporabe Uredbe št. 17 in ne pomeni kršitve pravice do obrambe. V zvezi z uporabo pravil o konkurenci je lahko prekoračenje razumnega roka razlog za razglasitev ničnosti le pri odločbi, s katero so bile ugotovljene kršitve, če se dokaže, da je to prekoračenje poseglo v pravico do obrambe zadevnih podjetij.

2. Prispevek sodne prakse na področju člena 81 ES

(a) Uporaba člena 81(1) ES

V sodbi z dne 8. julija 2008 v zadevi *AC-Treuhand proti Komisiji* (T-99/04, še neobjavljena) je Sodišče prve stopnje presodilo, da dejstvo, da podjetje ne deluje na trgu, na katerem se konkurenca omejuje, ne izključuje njegove odgovornosti za sodelovanje pri kartelu. V obravnavanem primeru je tožeča stranka, ki je svetovalno podjetje, zagotavljala različne storitve trem proizvajalcem organskih peroksidov in imela bistveno vlogo v okviru kartela med temi proizvajalci, saj je organizirala srečanja in prikrivala dokaze o kršitvi.

(b) Pravica do obrambe in pravica do poštenega sojenja

V isti sodbi je Sodišče prve stopnje presodilo, da mora Komisija ob sprejetju prvega preiskovalnega ukrepa v razmerju do podjetja, kot je na primer zahteva za informacijo, to podjetje obvestiti o njegovih domnevnih kršitvah, ki so predmet preiskave, in o dejstvu, da bi lahko upoštevala očitke zoper njega. Vendar pa je v obravnavanem primeru Sodišče prve stopnje menilo, da s tem povezana opustitev Komisije ne more povzročiti ničnosti izpodbijane odločbe, ker ta nepravilnost ni vplivala na učinkovitost obrambe tožeče stranke.

(c) Globe

Sodišče prve stopnje je v sodbi z dne 18. junija 2008 v zadevi *Hoechst proti Komisiji* (T-410/03, še neobjavljena) izvajalo svojo pristojnost za odločanje v sporu neomejene jurisdikcije v zvezi z dvema vidikoma. Prvič, menilo je, da Komisija ni spoštovala načel

¹³ Uredba Sveta (EGS) št. 2988/74 z dne 26. novembra 1974 o rokih zastaranja v postopkih in izvajanju sankcij v transportnem pravu in pravu konkurence Evropske gospodarske skupnosti (UL L 319, str. 1).

¹⁴ Uredba Sveta št. 17 z dne 6. februarja 1962, Prva uredba o izvajanju členov [81 ES] in [82 ES] (UL 1962, str. 204).

dobrega upravljanja in enakega obravnavanja. Čeprav je jasno izrazila svoj namen, da sodelujočim podjetjem, zlasti podjetju Hoechst, ne bo razkrila dejstva, da so si druga podjetja prizadevala pridobiti imuniteto pred globo, je hkrati drugemu podjetju zagotovila, da ga bo „lojalno opozorila“, če bi ga drugo podjetje poskusilo prehiteti pri sodelovanju. V obravnavanem primeru je Sodišče prve stopnje upoštevalo, da je pomembno, da Komisija spoštuje načela dobrega upravljanja in enakega obravnavanja, in zato znižalo globo, naloženo podjetju Hoechst, za deset odstotkov.

Drugič, Sodišče prve stopnje je menilo, da je Komisija storila napako, ko je v zvezi s podjetjem Hoechst upoštevala oteževalno okoliščino vodje kartela, ne da bi v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah dovolj jasno in natančno opredelila dejstva, ki mu jih je očitala. Poleg tega nekatera dejstva, ki jih je upoštevala Komisija, ne omogočajo dovolj jasnega in natančnega sklepa, da bo zoper podjetje Hoechst upoštevala očitek vodje. Na podlagi tega je Sodišče prve stopnje sklepalo, da podjetju Hoechst ni bila omogočena učinkovita obramba.

V sodbi z dne 8. julija 2008 v zadevi *BPB proti Komisiji* (T-53/03, še neobjavljena) je Sodišče prve stopnje menilo, da znižanje globe podjetju BPB, ki mu ga je Komisija odobrila zaradi sodelovanja, ni bilo zadostno, saj je bilo to podjetje prvi udeleženec pri protikonkurenčnem ravnanju, ki je na zahtevo Komisije za informacije – tako, da je celo presegel njeno zahtevo – sporočil dodatne informacije, ki so potrjevale obstoj omejevalnega sporazuma. Te informacije so odločilno podprle utemeljitev Komisije v zvezi z obstojem celovitega načrta in s tem omogočile precejšnje povečanje zneska glob na podlagi teže kršitve. Sodišče prve stopnje je zato podjetju BPB odobrilo dodatno desetodstotno zmanjšanje zneska globe.

V sodbah z dne 8. oktobra 2008 v zadevi *Schunk in Schunk Kohlenstoff-Technik proti Komisiji* (T-69/04, še neobjavljena) in v zadevi *Carbone Lorraine proti Komisiji* (T-73/04, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) je Sodišče prve stopnje opozorilo, da lahko Komisija pri omejevalnem sporazumu o cenah sklepa, da je kršitev vplivala na trg, in sicer na podlagi dejstva, da so udeleženci omejevalnega sporazuma sprejeli ukrepe za uporabo dogovorjenih cen. Za sklepanje o vplivu na trg namreč zadošča, da so se dogovorjene cene uporabljale kot podlaga za določanje posameznih transakcijskih cen, zaradi česar je bil pogajalski prostor strank omejen. Po drugi strani pa je Sodišče prve stopnje presodilo, da če se ugotovi izvajanje omejevalnega sporazuma, od Komisije ni mogoče zahtevati, da bi morala sistematično dokazovati, da so sporazumi zadevnim podjetjem dejansko omogočili, da so dosegla višje transakcijske cene, kot bi jih, če ne bi bilo omejevalnega sporazuma. Za tak dokaz bi se porabilo veliko sredstev, saj bi bili potrebni hipotetični izračuni, ki bi temeljili na ekonomskih modelih, katerih natančnost sodišče le težko preveri in katerih zanesljivost nikakor ni dokazana. Za oceno teže kršitve je namreč odločilno, ali so udeleženci omejevalnega sporazuma storili vse, kar so lahko, da bi njihovi nameni imeli konkretne učinke. Na nadaljnje dogajanje v zvezi z dejansko uresničenimi tržnimi cenami so lahko vplivali drugi dejavniki, nad katerimi udeleženci omejevalnega sporazuma niso imeli nadzora. Ti zunanji dejavniki, ki so ovirali njihova prizadevanja, ne morejo navajati sebi v prid in jih razlagati kot dejavnike, ki upravičujejo znižanje globe.

Poleg tega je Sodišče prve stopnje menilo, da čeprav je družba Schunk v tožbi prvič pred njim izpodbijala dejstva, ki so ji bila očitana v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah in na katerih temelji ugotovitev kršitve člena 81 ES, ni razloga za razveljavitev najmanjšega

mogočega, desetodstotnega zmanjšanja, ki je bilo na podlagi obvestila o ugodni obravnavi odobreno družbi Schunk¹⁵, kot jo je zahtevala Komisija. V zvezi s tem je Sodišče namreč poudarilo, da je bilo sporno izpodbijanje dejstev zavrnjeno na podlagi sodne prakse, v skladu s katero se dejstva, ki jih je podjetje v okviru upravnega postopka izrecno priznalo, štejejo za dokazana, podjetje pa v okviru sodnega postopka ne more več uveljavljati tožbenih razlogov, s katerimi bi ta dejstva izpodbijalo.

(d) Pojem skupine in določitev zgornje meje zneska globe v višini deset odstotkov

V sodbi z dne 8. julija 2008 v zadevi *Knauf Gips proti Komisiji* (T-52/03, neobjavljena) je Sodišče prve stopnje poudarilo, da lahko Komisija pri izračunu zgornje meje zneska globe v višini deset odstotkov iz člena 15(2) Uredbe št. 17 upošteva promet vseh subjektov, ki sestavljajo gospodarsko celoto v smislu določb konkurenčnega prava. Sodišče prve stopnje je odločilo, da okoliščina, da lastniški kapital različnih gospodarskih družb pripada isti osebi ali isti družini, sama po sebi sicer res ne zadošča za ugotovitev, da so te družbe gospodarska celota – zaradi česar je mogoče ravnanja enega podjetja očitati drugemu in od enega zahtevati, naj plača globo za drugega –, vendar pa se lahko ob upoštevanju vseh elementov sklepa, da gre za gospodarsko celoto. Sodišče prve stopnje je poleg tega opozorilo, da je treba namreč pojem podjetja razumeti, kot da označuje gospodarsko celoto z vidika predmeta zadevnega sporazuma, čeprav s pravnega vidika to gospodarsko celoto sestavlja več fizičnih ali pravnih oseb.

(e) Odgovornost za kršitveno ravnanje

Sodišče prve stopnje je leta 2008 med drugim uporabilo svojo sodno prakso o odgovornosti za kršitveno ravnanje v zgoraj navedeni sodbi *Knauf Gips proti Komisiji*. V zvezi s tem je opozorilo, da se lahko družbi očitajo vsa ravnanja skupine, če je ta družba opredeljena kot pravna oseba, ki je na čelu skupine in odgovorna za njeno usklajevanje.

3. Prispevek sodne prakse na področju člena 82 ES

V sodbi z dne 10. aprila 2008 v zadevi *Deutsche Telekom proti Komisiji* (T-271/03, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) se je Sodišče prve stopnje izreklo o zakonitosti odločbe Komisije, s katero je sankcionirala družbo Deutsche Telekom za zlorabo prevladujočega položaja, ki je bila razvidna iz zaračunavanja dostopa konkurentov do omrežja („posredniške storitve“) po cenah, ki so bile višje od maloprodajnih cen za naročnike družbe Deutsche Telekom. Zaradi te določitve cen z „učinkom pritiska na cene“ so morali konkurenti svojim naročnikom zaračunavati višje cene od tistih, ki jih je družba Deutsche Telekom zaračunavala svojim naročnikom. Komisija je zato družbi Deutsche Telekom naložila globo v višini 12,6 milijona EUR.

¹⁵ Obvestilo Komisije o nenalaganju ali zmanjševanju glob v primeru omejevalnih sporazumov (UL 1996, C 207, str. 4).

Sodišče prve stopnje je poudarilo, da je Komisija lahko upravičeno ugotovila, da je imela družba Deutsche Telekom kljub upoštevanju najvišjih cen, ki jih določi regulativni organ za telekomunikacije in pošto (v nadaljevanju: RegTP), od začetka leta 1998 do konca leta 2001 ter od leta 2002 do dne sprejetja odločbe zadosten manevrski prostor za preprečitev ali odpravo učinka pritiska na cene. Sodišče prve stopnje je med drugim poudarilo, da dejstvo, da je cene družbe Deutsche Telekom moral odobriti RegTP, ne odpravlja njene odgovornosti na podlagi konkurenčnega prava. Družba Deutsche Telekom je bila kot podjetje s prevladujočim položajem dolžna vložiti zahteve za spremembo svojih cen, ko so te vplivale na učinkovito in neizkrivljeno konkurenco na skupnem trgu.

V zvezi z metodo, ki jo je Komisija uporabila za ugotovitev učinka pritiska na cene, je Sodišče prve stopnje poudarilo, da je zloraba družbe Deutsche Telekom povezana z razliko med njenimi cenami posredniških storitev in maloprodajnimi cenami. Komisija torej ni bila dolžna dokazati, da so bile maloprodajne cene kot take zloraba.

Komisija je prav tako pravilno utemeljila svojo analizo, ali je praksa oblikovanja cen zloraba, zgolj s sklicevanjem na cene in stroške družbe Deutsche Telekom, pri čemer ni upoštevala posebnega položaja konkurentov na trgu. V zvezi s tem je Sodišče prve stopnje poudarilo, da če bi bila zakonitost prakse oblikovanja cen prevladujočega podjetja odvisna od posebnega položaja konkurenčnih podjetij in zlasti strukture njihovih stroškov, kar so podatki, ki jih prevladujoče podjetje običajno ne pozna, slednje ne bi moglo samo presoditi zakonitosti svojega ravnanja.

Nazadnje je Sodišče prve stopnje opozorilo, da pooblastila nacionalnih organov na podlagi prava Skupnosti o telekomunikacijah ne vplivajo na pristojnost Komisije, da ugotavlja kršitve konkurenčnega prava. Torej ni mogoče očitati, da je odločba Komisije vodila do dvojnega uravnavanja cen družbe Deutsche Telekom s tem, da je bila ta družba sankcionirana, ker ni uporabila svojega manevrskega prostora za odpravo učinka pritiska na cene.

Državne pomoči

1. Dopustnost

V sodni praksi tega leta so bili med drugim pojasnjeni ti pojmi: prvič, oseba, ki jo odločba Komisije o programu pomoči posamično zadeva, drugič, akt z zavezujočimi pravnimi učinki in, tretjič, pravni interes.

V sodbi z dne 28. novembra 2008 v združenih zadevah *Hotel Cipriani in drugi proti Komisiji* (T-254/00, T-270/00 in T-277/00, še neobjavljena) je Sodišče prve stopnje razglasilo za dopustne tožbe, ki so jih vložili nekateri prejemniki iz naslova zmanjšanj in/ali oprostitev plačila socialnih prispevkov, odobrenih podjetjem na otoškem območju Benetk in Chioggie, zoper odločbo Komisije, ker je slednja te ukrepe štela za program pomoči, ki ni združljiv s skupnim trgom, in naložila Italijanski republiki, da od prejemnikov zahteva vračilo izplačanih pomoči. Čeprav velja odločba v zvezi s programom pomoči na splošno, pa pripadnost zaprtemu krogu prejemnikov iz tega programa pomoči, katerih istovetnost se lahko popolnoma ugotovi in ki jih je posebej prizadela obveznost vračila pomoči državi, zadošča, da je vsak od njih opredeljen glede na vse druge osebe. Če bi bilo procesno upravičenje prejemnika iz programa pomoči, kot je trdila Komisija, pogojeno s preučitvijo njegovega

posamičnega položaja v odločbi Komisije, s katero je bil zadevni program razglašen za nezdržljiv s skupnim trgov, bi bilo to procesno upravičenje odvisno od izbire navedene institucije, da na podlagi podatkov, ki so ji bili predloženi med upravnim postopkom, posamične položaje preuči ali ne. Ta rešitev bi povzročila pravno negotovost, ker je seznanjenost Komisije s konkretnimi posamičnimi položaji pogosto odvisna od naključij.

V zvezi s pojmom akta z zavezujočimi pravnimi učinki je Sodišče prve stopnje v sodbi z dne 10. aprila 2008 v zadevi *Nizozemska proti Komisiji* (T-233/04, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) – ki se nanaša na odločbo Komisije, s katero je bil sistem za trgovanje s pravicami do emisije za dušikove okside, ki ga je priglasila Kraljevina Nizozemska, razglašen za državno pomoč, združljivo s skupnim trgov – presodilo, da je dopustno, da država članica, ki je zahtevala, da Komisija razglasi, da navedeni sistem ni pomoč, izpodbija sporno odločbo. Kot privilegirani tožeči stranki ji ni treba utemeljiti pravnega interesa, ampak le to, da ima izpodbijana odločba pravne učinke. To velja v obravnavanem primeru, ker je na eni strani zaradi opredelitve navedenega sistema za državno pomoč Komisija lahko preučila združljivost zadevnega ukrepa s skupnim trgov in poleg tega uporabila postopek, predviden za veljavne programe pomoči, in ker lahko na drugi strani navedena opredelitev vpliva tudi na dodelitev nove pomoči na podlagi pravil o prekrivanju pomoči iz različnih virov, ki so med drugim določena v Smernicah Skupnosti o državni pomoči za varstvo okolja¹⁶.

V zvezi s pravnim interesom je Sodišče prve stopnje v sodbi z dne 9. julija 2008 v zadevi *Alitalia proti Komisiji* (T-301/01, še neobjavljena) pojasnilo, da Alitalia – podjetje, ki je prejelo kapitalsko injekcijo, ki jo je Komisija opredelila kot državno pomoč, združljivo s skupnim trgov, če so spoštovani določeni pogoji – ohrani osebni interes za razglasitev ničnosti te odločbe tudi po tem, ko ji je bila na podlagi druge odločbe Komisije izplačana celotna pomoč. Ker je bila izpodbijana odločba pravna podlaga za odločbo, s katero je bilo odobreno izplačilo zadnjega obroka pomoči, bi druga odločba ostala brez pravne podlage, če bi Sodišče prve stopnje izpodbijano odločbo razglasilo za nično v delu, v katerem je sporni ukrep opredeljen kot državna pomoč. Poleg tega je Sodišče prve stopnje v tej sodbi presodilo, da čeprav je bila izpodbijana odločba sprejeta s pridržkom spoštovanja določenih pogojev, k čemur so se italijanski organi zavezali, je zoper te pogoje dopusten tožbeni razlog družbe Alitalia, ker jih je mogoče pripisati Komisiji, ki je izključno pristojna za ugotovitev morebitne nezdržljivosti pomoči s skupnim trgov.

V zvezi s pravnim interesom prejemnika pomoči, ki jo je Komisija razglasila za delno združljivo s skupnim trgov, je Sodišče prve stopnje v sodbi z dne 22. oktobra 2008 v združenih zadevah *TV 2/Danmark in drugi proti Komisiji* (T-309/04, T-317/04, T-329/04 in T-336/04, še neobjavljena) presodilo, da okoliščine, v katerih je Komisija ugotavljala združljivost zadevnih pomoči, prepovedujejo preizkus dopustnosti tožbe z razdelitvijo izpodbijane odločbe na dva dela, in sicer na del, v katerem so sporne državne pomoči opredeljene za delno nezdržljive s skupnim trgov, in na del, v katerem so opredeljene za delno združljive. Komisija je namreč preverila, ali zadevni državni finančni ukrepi kot celota presegajo neto stroške storitev splošnega gospodarskega pomena.

¹⁶ UL 2001, C 37, str. 3.

Poleg tega je Sodišče prve stopnje poudarilo, da je o obstoju pravnega interesa mogoče sklepati na podlagi obstoja resnične „nevarnosti“, da bi se z vložitvijo tožb vplivalo na pravni položaj tožečih strank, ali iz tega, da „nevarnost“ vložitve tožbe dejansko obstaja na dan vložitve tožbe pri Sodišču prve stopnje. Na nacionalni ravni je namreč konkurent vložil tožbo proti postaji TV 2 in zahteval nadomestilo za škodo, ki naj bi mu nastala, ker naj bi državna pomoč, ki jo je prejela postaja TV 2, tej omogočila vzpostaviti strategijo nizkih cen pri prodaji oglasnega prostora. Sodišče prve stopnje je kljub ugotovitvi, da mu je postaja TV 2 predložila zadevo, preden je konkurent vložil to tožbo, menilo, da je dejanski obstoj nevarnosti vložitve tožbe na dan vložitve tožbe postaje TV 2 dokazan s tem, da se je ta nevarnost uresničila z vložitvijo tožbe, o kateri zdaj odloča nacionalno sodišče.

2. Materialnopravne določbe

(a) Dajanje gospodarske prednosti

V zadevi *SIC proti Komisiji* (sodba Sodišča prve stopnje z dne 26. junija 2008, T-442/03, še neobjavljena), ki se nanaša na tožbo zoper odločbo Komisije, s katero je bilo razglašeno, da nekateri ukrepi, ki jih je sprejela Portugalska republika v razmerju do Radiotelevisão Portuguesa (v nadaljevanju: RTP), ki je družba, ki opravlja storitev portugalske javne televizije, niso državne pomoči in da so drugi ukrepi združljivi s skupnim trgom, je tožeča stranka med drugim trdila, da je imela družba RTP ob izdaji obveznic implicitno jamstvo države, zato je lahko kljub težkemu finančnemu položaju na trgu izvedla to izdajo. Po ugotovitvi, na eni strani, da je RTP delniška družba, za vračilo dolgov katere Portugalska republika, ki je stoodstotni delničar, ni bila neomejeno odgovorna, in, na drugi strani, da v prospektu izdaje obveznic ni bilo določeno jamstvo države, je Sodišče prve stopnje presodilo, da dejstvo, da je bil vpis obveznic iz leta 1994 na trgu uspešen, ker se je predvidevalo, da bo država *de facto* jamčila za izplačilo, ne omogoča ugotovitve, da gre za državno pomoč. Sklep o obstoju državnega jamstva bi omogočile le objektivne ugotovitve, na podlagi katerih bi bilo mogoče sklepati, da je bila država pravno zavezana izplačati to izdajo v primeru neizpolnitve družbe RTP.

V zgoraj navedeni sodbi *Hotel Cipriani in drugi proti Komisiji* so podjetja, ki jim je bila odobrena oprostitvev plačila prispevkov za socialno varnost, trdila, da se jim s temi oprostitvami ne podeljuje nobena gospodarska prednost, ker naj bi ta oprostitvev nadomestila dodatne stroške, ki jih imajo zaradi strukturnih ovir na območju lagune, kjer delujejo. Sodišče prve stopnje je ugotovilo, da podjetja niso dokazala neposredne zveze med dodatnimi stroški, ki jih dejansko imajo, in prejetim zneskom pomoči. Le na podlagi dejstva, da imajo podjetja v laguni višje stroške, kot bi jih imela na celini, ni mogoče sklepati, da zaradi programa pomoči nimajo nobene prednosti in da z njim ni uvedena diskriminacija glede na njihove konkurente v Italiji ali drugih državah članicah.

(b) Selektivnost pomoči

V zgoraj navedeni sodbi *Nizozemska proti Komisiji* je Sodišče prve stopnje ugotovilo, da sistem za trgovanje s pravicami do emisije za dušikove okside (NO_x), ki ga je določila

Kraljevina Nizozemska, ni državna pomoč. Na eni strani namreč za vse industrijske obrate na Nizozemskem, katerih celotna termična kapaciteta presega določen prag, brez geografske ali sektorske omejitve, velja zgornja meja emisije NO_x, predpisana z zadevnim ukrepom, in ti lahko izkoristijo ugodnost, ki izhaja iz trgovanja s pravicami do emisije, predvidenega s tem ukrepom. V spornem sistemu, ki je namenjen podjetjem, ki so največji onesnaževalci, je uporabljeno objektivno merilo, ki je v skladu s ciljem varstva okolja. Na drugi strani se le za podjetja, za katera velja ta ureditev, določi emisijski standard ali stroga standardna stopnja izkoristka, ob neupoštevanju pa globa. Zato dejanskega in pravnega položaja podjetij, za katera velja ta zgornja meja emisij NO_x, ni mogoče primerjati s položajem podjetij, za katera se ta zgornja meja ne uporablja. V vsakem primeru, celo pod predpostavko, da sporni ukrep uvaja razlikovanje med podjetji in je zato *a priori* selektiven, bi to razlikovanje izhajalo iz lastnosti ali ureditve sistema, v katerega spada, in torej ne bi izpolnjevalo pogoja selektivnosti. Ekološki vidiki namreč upravičijo razlikovanje med podjetji, katerih emisije NO_x so velike, in drugimi podjetji.

Nasprotno pa je v zgoraj navedeni sodbi *SIC proti Nizozemski* Sodišče prve stopnje presodilo, da Komisija ni v pravno zadostni meri dokazala, da prednosti, ki jih je imela družba RTP (oprostitvev plačila notarskih stroškov, stroškov registracije in stroškov objave v zvezi s preoblikovanjem tega podjetja v delniško družbo po zakonodajni poti), ne izpolnjujejo pogoja selektivnosti, ker so utemeljene z lastnostmi ali splošno ureditvijo sistema, v katerega so vključene. Na eni strani Komisija namreč ni preučila vprašanja, ali uporaba zakonodajnega instrumenta, ki ima za posledico oprostitvev plačila notarskih stroškov, ni bila izbrana zato, da bi se javnim podjetjem omogočilo, da bi se izognila stroškom, ampak je zgolj del logike portugalskega pravnega sistema. Na drugi strani bi Komisija morala ugotoviti, ali je v skladu s portugalskim pravnim sistemom, da preoblikovanje RTP v delniško družbo ni bilo izvedeno po običajnem postopku za zasebne družbe, torej na podlagi notarskega zapisa (z vsemi pravnimi posledicami splošnih predpisov, ki iz tega izhajajo glede formalnosti registracije in objave), ampak na podlagi zakona.

V združenih zadevah *Government of Gibraltar in Združeno kraljestvo proti Komisiji* (sodba z dne 18. decembra 2008, T-211/04 in T-215/04, še neobjavljena) je lahko Sodišče prve stopnje dodatno pojasnilo pogoj selektivnosti.

Združeno kraljestvo je avgusta 2002 Komisiji priglasilo reformo, ki jo je načrtovala vlada Gibraltarja v zvezi z davkom od dohodkov pravnih oseb in v skladu s katero naj bi se uvedli trije davki: pristojbina za registracijo, davek na število zaposlenih in davek na poslovne prostore (business property occupation tax, v nadaljevanju: BPOT), pri čemer bi bila davčna obveznost na podlagi zadnjih dveh davkov omejena na 15 odstotkov dobička. Komisija je menila, da je ta reforma selektivna na regionalni ravni, ker je z njo določeno, da so družbe s sedežem v Gibraltarju obdavčene po nižji stopnji kot družbe v Združenem kraljestvu. Poleg tega je menila, da so trije vidiki reforme selektivni na materialni ravni: prvič, pogoj, da podjetje ustvari dobiček, preden je zavezano za plačilo davka na število zaposlenih in BPOT, ker daje ta pogoj prednost podjetjem, ki ne ustvarjajo dobička; drugič, zgornja meja 15 odstotkov dobička, ki se uporablja za davčno obveznost na podlagi davka na število zaposlenih in BPOT, ker ta zgornja meja daje prednost podjetjem, ki imajo v zadevnem davčnem obdobju majhne dobičke v primerjavi s številom zaposlenih in poslovnimi prostori za dejavnost; tretjič, davek na število zaposlenih in BPOT, ker ta davka sama po sebi dajeta prednost podjetjem, ki niso fizično v Gibraltarju.

Ob uporabi pogojev, navedenih v sodni praksi v zvezi s pomočmi, ki jih dodelijo enote na poddržavni ravni¹⁷, je Sodišče prve stopnje presodilo, da referenčni okvir za presojo regionalne selektivnosti sporne davčne reforme velja izključno za ozemlje Gibraltarja in da zato ni mogoče opraviti primerjave z ureditvijo, ki velja v Združenem kraljestvu.

V zvezi z materialno selektivnostjo je Sodišče prve stopnje navedlo, da je za opredelitev selektivnega davčnega ukrepa potrebna analiza v treh fazah. Prvič, Komisija mora določiti in preučiti „običajno“ ureditev davčnega sistema, ki se uporablja na geografskem območju, ki je upošteven referenčni okvir. Drugič, glede na to „običajno“ davčno ureditev mora Komisija nato ugotoviti morebitno selektivnost prednosti, dodeljene z zadevnim davčnim ukrepom. Če Komisija dokaže odstopanja od „običajne“ davčne ureditve, ki povzročajo razlikovanje med podjetji, lahko država članica dokaže, da je to razlikovanje utemeljeno z lastnostmi ali ureditvijo njenega davčnega sistema. Tretjič, v tem primeru mora Komisija preveriti, ali to drži. V zvezi s tem je Sodišče prve stopnje dodalo, da če Komisija ne opravi navedene prve in druge faze nadzora, ne more začeti tretje faze, ne da bi presegla meje svojega nadzora. Tak pristop bi namreč lahko, po eni strani, Komisiji omogočil, da prevzame vlogo države članice v zvezi z določitvijo davčnega sistema te države in njegove „običajne“ ureditve, ter, po drugi strani, tako državi članici onemogočil, da zadevna razlikovanja utemelji z lastnostmi in ureditvijo priglašene davčnega sistema.

Ker je Sodišče prve stopnje ugotovilo, da Komisija ni niti predhodno določila „običajne“ ureditve priglašene davčnega sistema niti izpodbijala opredelitve te ureditve, ki so jo opravili organi Gibraltarja, je menilo, da ta institucija ni mogla ugotoviti, da so nekateri elementi priglašene davčnega sistema odstopanja in torej *a priori* selektivni glede na njegovo „običajno“ ureditev. Sodišče prve stopnje je tudi menilo, da Komisija ni mogla pravilno presoditi, ali je morebitna razlikovanja med podjetji mogoče utemeljiti z lastnostmi ali ureditvijo priglašene davčnega sistema.

(c) Merilo zasebnega vlagatelja v tržnem gospodarstvu

V sodbi z dne 17. decembra 2008 v zadevi *Ryanair proti Komisiji* (T-196/04, še neobjavljena) je Sodišče prve stopnje razglasilo za nično odločbo, s katero je Komisija ločeno preučila dva sporazuma, ki ju je sklenila letalska družba Ryanair z regijo Valonijo, lastnikom letališča v Charleroiu, in z družbo Brussels South Charleroi Airport (v nadaljevanju: BSCA), javnim podjetjem pod nadzorom regije Valonije, ki upravlja in vodi to letališče. V skladu z besedilom izpodbijane odločbe se ta sporazuma nanašata na državne pomoči, ki niso združljive s skupnim trgov. Komisija je med drugim ugotovila, da je regija Valonija sklenila prvi sporazum z družbo Ryanair kot javni organ in da se zato njena vloga v tem sporazumu ne more preučiti ob uporabi načela zasebnega vlagatelja v tržnem gospodarstvu. Sodišče prve stopnje je najprej poudarilo, da ker je družba BSCA subjekt, ki je gospodarsko odvisen od regije Valonije, bi ju Komisija morala obravnavati kot en subjekt. Nato je ugotovilo, da je regija Valonija s sklenitvijo sporazuma z družbo Ryanair opravljala gospodarsko dejavnost. Samo dejstvo, da se ta dejavnost opravlja v javnem sektorju, namreč ne pomeni, da gre za

¹⁷ Sodba Sodišča z dne 6. septembra 2006 v zadevi Portugalska proti Komisiji (C-88/03, ZOdl., str. I-7115, točka 67).

izvajanje javnih pooblastil. Poleg tega dejstvo, da ima regija Valonija regulativne pristojnosti na področju določanja letaliških taks, ne pomeni, da sistema popustov na navedene takse ni treba preizkusiti z vidika zasebnega vlagatelja v tržnem gospodarstvu.

(d) Veljavnost *ratione temporis* izjem od prepovedi državnih pomoči

V zadevi *SIDE proti Komisiji* (sodba Sodišča prve stopnje z dne 15. aprila 2008, T-348/04, še neobjavljena) je Komisija uporabila izjemo v zvezi z ukrepi za pospeševanje in ohranjanje kulturne dediščine iz člena 87(3)(d) ES – ki je določba, ki je začela veljati 1. novembra 1993 – za pomoč, ki jo je Francija odobrila pred tem datumom. Po opozorilu, da se materialnopravna pravila Skupnosti načeloma ne nanašajo na položaje, nastale pred začetkom njihove veljavnosti, in pojasnilu, da ta ugotovitev velja ne glede na ugodne ali neugodne učinke, ki bi jih ta pravila lahko imela na zadevne osebe, je Sodišče prve stopnje presodilo, na eni strani, da je vsaka nova državna pomoč nujno nezdružljiva s skupnim trgom, če je lahko izkrivljala konkurenco v obdobju, v katerem je bila izplačana, in če ni zajeta z nobeno izjemo, ter, na drugi strani, da je zadevna pomoč, ko je ustvarila učinke, vsekakor postala dokončno združljiva ali nezdružljiva s skupnim trgom. Ker torej analiza združljivosti pomoči s skupnim trgom ne zahteva samo presoje, ali je ob sprejetju ustrezne odločbe interes Skupnosti zahteval vračilo pomoči, mora Komisija preveriti tudi, ali je zadevna pomoč v obdobju, v katerem je bila izplačana, lahko izkrivljala konkurenco. Na podlagi teh preudarkov je Sodišče prve stopnje presodilo, da je Komisija z uporabo navedene izjeme za obdobje pred 1. novembrom 1993 napačno uporabila pravo.

(e) Storitve splošnega gospodarskega pomena

V zadevi *BUPA in drugi proti Komisiji* (sodba Sodišča prve stopnje z dne 12. februarja 2008, T-289/03, še neobjavljena) je Sodišče prve stopnje lahko razvilo svojo sodno prakso v zvezi z vprašanjem, ali so nadomestila, ki jih prejme podjetje za zagotavljanje storitve splošnega gospodarskega pomena (v nadaljevanju: SSGP), državna pomoč. Spor se je nanašal na ureditev sistema zasebnega zdravstvenega zavarovanja (v nadaljevanju: ZZZ) na Irskem, ki je bil med letoma 1994 in 1996 liberaliziran, pri čemer je bila vzpostavljena konkurenca med Voluntary Health Insurance Board (VHI) in drugimi subjekti, med katerimi je bila tožeča stranka. V okviru te liberalizacije je bila predvidena ustanovitev sistema za izravnavo tveganj (v nadaljevanju: RES), ki ga vodi Health Insurance Authority (v nadaljevanju: HIA). RES je v bistvu sistem, v katerem je predvideno, da zavarovalnice, ki omogočajo ZZZ in ki imajo profil manjšega tveganja od povprečnega tržnega tveganja, plačajo dajatev organu HIA in da ta organ opravi ustrezno plačilo zavarovalnicam, ki omogočajo ZZZ in ki imajo profil večjega tveganja od povprečnega tržnega tveganja. V sistemu so natančno določeni različni pragovi za plačila RES. Komisija je po pritožbi družbe BUPA in priglasitvi RES s strani Irske odločila, da so plačila iz RES nadomestilo za obveznosti SSGP, to je obveznosti, s katerimi naj se vsaki osebi, ki živi na Irskem, zagotovi minimalna raven storitev po enaki ceni ne glede na njeno zdravstveno stanje, starost ali spol (v nadaljevanju: obveznosti ZZZ).¹⁸

¹⁸ Odločba C(2003) 1322 konč. z dne 13. maja 2003 (državna pomoč N 46/2003-Irska).

Sodišče prve stopnje je presodilo, da čeprav v obdobju, v katerem je Komisija preučevala zadevo, sodba Sodišča z dne 24. julija 2003 v zadevi *Altmark Trans in Regierungspräsidium Magdeburg*¹⁹ (v nadaljevanju: sodba Altmark) še ni bila izdana, je treba zakonitost izpodbijane odločbe preučiti v skladu s štirimi pogoji, ki jih je navedlo Sodišče v tej sodbi (v nadaljevanju: pogoji Altmark). Sodišče namreč ni časovno omejilo obsega navedb iz sodbe Altmark in razlaga, ki jo Sodišče poda o določi prava Skupnosti, je omejena na pojasnitev ter določitev njenega pomena in obsega, kot bi jo bilo treba razumeti in uporabljati od začetka njene veljavnosti. Sodišče prve stopnje je pojasnilo, da je treba v obravnavanem primeru pogoje Altmark, katerih obseg se poleg tega precej pokriva z obsegom meril iz člena 86(2) ES, uporabiti v skladu z duhom in namenom njihovega sprejetja, vendar prilagojeno posebnim dejstvom obravnavanega primera.

V okviru prvega pogoja, in sicer da mora biti podjetje, upravičeno do nadomestila, dejansko pooblaščen za izvajanje jasno opredeljenih obveznosti javne službe, je Sodišče prve stopnje ugotovilo, da v pravu Skupnosti ni niti jasne in natančne opredelitve pojma naloge SSGP niti pravnega pojma, ki bi dokončno določil pogoje, ki morajo biti izpolnjeni, da bi se lahko država članica veljavno sklicevala na obstoj in varstvo naloge SSGP. Tako imajo države članice široko diskrecijsko pravico pri opredeljevanju, kaj štejejo za SSGP, in to opredelitev lahko Komisija izpodbija le ob očitni napaki. Ta široka diskrecijska pravica pa ne pomeni, da za državo članico ne velja več obveznost paziti, da naloga SSGP, na katero se sklicuje, izpolnjuje nekatera minimalna merila (zlasti obstoj akta javnega organa, s katerim je zadevnim gospodarskim subjektom dodeljena naloga, ter univerzalnost in obveznost te naloge), ki veljajo za vse naloge SSGP v smislu Pogodbe ES, ter dokazati, da so v obravnavanem primeru ta merila izpolnjena. Če država članica ne dokaže, da so ta merila upoštevana, lahko to pomeni očitno napako pri presoji, ki jo mora Komisija sankcionirati. Poleg tega mora država članica navesti razloge, zakaj meni, da je treba zadevno storitev zaradi njenih posebnih lastnosti opredeliti kot SSGP. Brez take obrazložitve namreč institucije Skupnosti ne bi mogle opravljati niti omejenega nadzora. Sodišče prve stopnje je poleg tega pojasnilo, da dodelitev naloge SSGP ne pomeni nujno, da bo gospodarski subjekt, pooblaščen za njeno opravljanje, dobil izključno ali posebno pravico, da jo bo izpolnil, in da lahko ta dodelitev pomeni tudi obveznost, naloženo več ali celo vsem gospodarskim subjektom, dejavnim na istem trgu. Nasprotno, nujno potrebna pogoja za opredelitev obstoja naloge SSGP sta njeni obveznost in univerzalnost: če prva pomeni, da mora ponudnik pod nespremenljivimi pogoji skleniti pogodbe, ne da bi smel zavrniti sopogodbenika, pa druga ne pomeni, da je treba zadevne storitve nujno ponujati celotnemu prebivalstvu države članice, če se vsem strankam ponuja po enotnih in nediskriminatornih cenah ter podobne kakovosti. Na podlagi uporabe teh meril v obravnavanem primeru je Sodišče prve stopnje presodilo, da sistem RES izpolnjuje prvi pogoj Altmark.

V zvezi z drugim pogojem Altmark, v skladu s katerim morajo biti merila, na podlagi katerih se izračuna nadomestilo za opravljanje naloge SSGP, vnaprej objektivno in pregledno določena, je Sodišče prve stopnje ugotovilo, da je v obravnavanem primeru prav tako izpolnjen. Morebitna pravica irskih organov pri izračunu plačil RES namreč ne bi bila sama po sebi nezdružljiva z obstojem objektivnih in preglednih meril. Poleg tega sama zapletenost

¹⁹ C-280/00, Recueil, str. I-7747.

ekonomskih in matematičnih enačb, s katerimi je urejen izračun, ki ga je treba opraviti, ne vpliva na natančnost in jasnost upoštevni meril.

V okviru preizkusa tretjega pogoja Altmark, v skladu s katerim mora biti nadomestilo nujno in sorazmerno glede na stroške, ki nastanejo pri izvajanju naloge SSGP, je Sodišče prve stopnje navedlo, da namen plačil RES ni nadomestiti morebitnih stroškov ali dodatnih stroškov, povezanih s posameznim opravljanjem nekaterih storitev ZZZ, ampak le izravnati dodatne stroške, ki jih je treba pripisati negativni razliki med profilom tveganja zavarovalnice, ki omogoča ZZZ, in profilom povprečnega tržnega tveganja. Vendar pa to ne pomeni kršitve zadevnega pogoja. Ker se namreč sistem nadomestil v obravnavanem primeru temeljito razlikuje od sistema, preučenega v sodbi Altmark, ta ne more strogo izpolnjevati tretjega pogoja Altmark, v skladu s katerim se zahteva, da mora biti mogoče določiti stroške, ki nastanejo zaradi izvajanja obveznosti SSGP. Vendar je količinska opredelitev dodatnih stroškov s primerjavo dejanskega tveganja zavarovalnice, ki omogoča ZZZ, in profila povprečnega tržnega tveganja ob upoštevanju zneskov, ki jih vplačajo vse zavarovalnice, ki omogočajo ZZZ in ki so v sistemu RES, v skladu z namenom in duhom navedenega pogoja, ker izračun nadomestila temelji na konkretnih objektivnih elementih, ki jih je mogoče jasno opredeliti in nadzorovati.

V zvezi s četrтим pogojem Altmark, v skladu s katerim se zahteva, da stroški, nastali zaradi izvajanja naloge SSGP, ustrezajo stroškom učinkovitega podjetja, je Sodišče prve stopnje presodilo, da je Komisija lahko upravičeno menila, da v obravnavanem primeru primerjava med upravičenci do plačil RES in učinkovitim podjetjem ni bila potrebna. Upoštevati je treba dejstvo, da se navedeni pogoj ne more strogo uporabiti za sistem RES zaradi dveh posebnosti: nevtralnosti sistema nadomestil, ki je bil uveden s sistemom RES glede na prihodke in dobičke zavarovalnic, ki omogočajo ZZZ, ter posebnosti dodatnih stroškov, povezanih z negativnim profilom tveganja teh zavarovalnic.²⁰

Sodišče prve stopnje je lahko v drugih sodbah leta 2008 dopolnilo analizo, ki se uporablja za nadomestila v zvezi z opravljanjem SSGP.

V sodbi z dne 1. julija 2008 v zadevi *Deutsche Post proti Komisiji* (T-266/02, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) je Sodišče prve stopnje poudarilo, da kadar so bila državna sredstva podeljena za pokritje dodatnih stroškov, povezanih z opravljanjem SSGP, ob upoštevanju pogojev Altmark, Komisija ne more, ne da bi pri tem člen 86(2) ES izgubil polni učinek, kot državno pomoč opredeliti celote ali dela javnih sredstev, ki so bila podeljena, če njihov skupni znesek ostane nižji od dodatnih stroškov, ki jih povzroči navedena naloga SSGP. Če torej Komisija ne preveri, ali znesek nadomestil presega dodatne stroške, povezane s SSGP, ne more v pravno zadostni meri dokazati, da je bila s tem nadomestilom dana prednost v smislu člena 87(1) ES in da lahko to nadomestilo pomeni državno pomoč. Poleg tega, kadar Komisija ni opravila nobenega preizkusa niti presoje v zvezi s tem, sodišču Skupnosti ni treba namesto navedene institucije opraviti preizkusa, ki ga ta ni nikoli izvedla, in pri tem domnevati o ugotovitvah, do katerih bi na podlagi tega prišla.

²⁰ V zgoraj navedeni sodbi *Hotel Cipriani in drugi proti Komisiji* je Sodišče prve stopnje potrdilo, da je treba v zvezi z odločbami, ki jih je Komisija sprejela pred sodbo Altmark, preveriti, ali je celostni pristop v skladu z vsebino pogojev Altmark.

V zgoraj navedeni sodbi *SIC proti Komisiji* je Sodišče prve stopnje ugotovilo, da Portugalska republika ni bila dolžna organizirati razpisnega postopka pred dodelitvijo SSGP v zvezi s televizijo družbi RTP. S posebnostjo storitev javne radiodifuzije, zlasti z njeno povezavo z demokratičnimi, socialnimi in kulturnimi potrebami vsake družbe, se namreč pojasni in utemelji to, da država članica ni dolžna uporabiti razpisnega postopka za dodelitev SSGP v zvezi z radiodifuzijo, vsaj če se odloči, da bo to službo – kot v obravnavanem primeru – zagotavljala sama prek javne družbe.

Sodišče prve stopnje je poudarilo, da so države članice pristojne za opredelitev SSGP v zvezi z radiodifuzijo, tako da ta vključuje oddajanje široke palete programov, pri čemer pa je gospodarskemu subjektu, pooblaščenemu za opravljanje SSGP, dovoljeno opravljati gospodarske dejavnosti, kot je na primer prodaja oglasnega prostora. Če to ne bi veljalo, bi bila opredelitev SSGP v zvezi z radiodifuzijo odvisna od načina njenega financiranja, SSGP pa se opredeli glede na splošni interes, ki ga zadovoljuje, in ne glede na sredstva, ki zagotavljajo njeno izvajanje.

V zvezi z nadzorom, ali je družba RTP spoštovala svoje pooblastilo za opravljanje javne službe, je Sodišče prve stopnje pojasnilo, da lahko samo država članica presodi, ali izvajalec storitev javne radiodifuzije upošteva standarde kakovosti, ki so opredeljeni v njegovem pooblastilu. Komisija se mora omejiti na ugotovitev, ali na nacionalni ravni obstaja mehanizem neodvisnega nadzora, kar je bilo potrjeno v obravnavanem primeru. V zvezi s sorazmernostjo med financiranjem in stroški javne službe je Sodišče prve stopnje ugotovilo, da je Komisija kršila svojo dolžnost preiskave, ker od Portugalske republike ni zahtevala, naj ji predloži nekatera revizijska poročila družbe RTP. Komisija namreč ne sme opustiti zahteve za posredovanje podatkov, za katere se zdi, da bodo potrdili ali ovrgli druge podatke, upoštevne v preiskavi zadevnega ukrepa, katerih zanesljivosti pa ni mogoče šteti za zadostno dokazano.

Sodišče prve stopnje je poleg tega v zgoraj navedeni sodbi *TV 2/Danmark in drugi proti Komisiji* pojasnilo, da SSGP v zvezi z radiodifuzijo ni nujno omejena na oddajanje nedonosnih oddaj. O trditvi, da bo podjetje TV 2, ki je pooblaščen za opravljanje SSGP (TV 2), svojo komercialno dejavnost neizogibno subvencioniralo z državnim financiranjem javne službe, je Sodišče prve stopnje menilo, da to pomeni kvečjemu tveganje, ki ga morajo države članice preprečiti, Komisija pa sankcionirati, če je treba. Poleg tega je Sodišče prve stopnje v zvezi s svobodo, ki so jo danski organi pustili postaji TV 2 pri dejanski opredelitvi njenih programov, ugotovilo, da ni nenavadno, da ima izvajalec storitev javne radiodifuzije pri izbiri programov uredniško neodvisnost v razmerju do politične oblasti, če izpolnjuje zahteve kakovosti.

(f) Pomoč za povrnitev škode, ki so jo povzročili izjemni dogodki

V skladu s členom 87(2)(b) ES so s skupnim trgom združljive pomoči, dodeljene za povrnitev škode, ki so jo povzročili izjemni dogodki.

Po napadih 11. septembra 2001 je Komisija 10. oktobra 2001 izdala sporočilo²¹, v katerem je menila, da je mogoče na podlagi te določbe odobriti povračilo stroškov, ki so med drugim nastali zaradi zaprtja ameriškega zračnega prostora od 11. do 14. septembra 2001. V sodbi z dne 25. junija 2008 v zadevi *Olympiaki Aeroporia Ypiresies proti Komisiji* (T-268/06, še neobjavljena) je Sodišče prve stopnje delno razglasilo za nično odločbo Komisije, s katero je bil za nezdržljiv s skupnim trgom razglašen del pomoči, ki jih je Helenska republika dodelila za nadomestilo izgub, nastalih zaradi odpovedanih letov, predvidenih zunaj obdobja, določenega v navedenem sporočilu. Sodišče prve stopnje je presodilo, da čeprav se lahko na podlagi člena 87(2)(b) ES povrne le škoda, ki so jo neposredno povzročili izjemni dogodki, se lahko obstoj neposredne zveze prizna, tudi če je, kot v obravnavanem primeru, škoda nastala kratek čas po navedenem obdobju.

3. Postopkovna pravila

Nazadnje, sodna praksa leta 2008 je pojasnila obveznosti Komisije, ki jih ima ob sprejetju druge odločbe o državni pomoči, ki je bila predmet odločbe, ki jo je Sodišče prve stopnje razglasilo za nično. V zgoraj navedeni sodbi *Alitalia proti Komisiji* je Sodišče prve stopnje presodilo, da v takem primeru Komisija ni dolžna ponovno uvesti uradnega postopka preiskave, ker se nezakonitosti, ki jih je sankcioniralo Sodišče prve stopnje, ne nanašajo na uvedbo postopka. Poleg tega Komisija ni bila dolžna zainteresiranim tretjim osebam, katerih pravica, da predložijo stališča, je bila v okviru prve odločbe zagotovljena z objavo sporočila v Uradnem listu o uvedbi formalnega postopka preiskave, ponovno omogočiti te iste možnosti ob sprejetju druge odločbe.

Znamka Skupnosti

Število odločb o uporabi Uredbe (ES) št. 40/94²² v primerjavi s številom zadev, ki jih je rešilo Sodišče prve stopnje, je tudi leta 2008 veliko (171), čeprav je odstotni delež teh odločb manjši od deleža leta 2007.

1. Absolutni razlogi za zavrnitev registracije

Sodišče prve stopnje se je v sodbi z dne 12. novembra 2008 v zadevi *Lego Juris proti UUNT – Mega Brands (Lego kocka)* (T-270/06, še neobjavljena) v zvezi s postopkom za ugotovitev ničnosti prvič izreklo o obsegu absolutnega razloga za zavrnitev iz člena 7(1)(e)(ii) Uredbe

²¹ COM(2001) 574 konč.

²² Uredba Sveta (ES) št. 40/94 z dne 20. decembra 1993 o znamki Skupnosti (UL 1994, L 11, str. 1).

št. 40/94, v skladu s katerim se ne registrirajo znaki, sestavljeni izključno iz oblike blaga, ki je nujna za tehnični učinek. Sodišče prve stopnje je presodilo, da navedena določba nasprotuje registraciji vsake oblike, ki je v bistvenih značilnostih sestavljena izključno iz oblike blaga, ki je tehnično kavzalna in zadostuje za doseg želenega tehničnega rezultata, čeprav se lahko ta rezultat doseže z drugimi oblikami, ki uporabljajo enako ali drugo tehnično rešitev. Te značilnosti je treba objektivno ugotoviti na podlagi grafičnega prikaza zadevne oblike ter morebitnih opisov, predloženih ob prijavi znamke, in ne na podlagi dojemanja zadevnega potrošnika.

V zvezi z drugim postopkom za ugotovitev ničnosti je Sodišče prve stopnje v sodbi z dne 15. oktobra 2008 v zadevi *Powerserv Personalservice proti UUNT – Manpower (MANPOWER)* (T-405/05, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) pojasnilo, na katerem geografskem območju lahko upoštevna javnost znak, sestavljen iz angleške besede „manpower“, razume kot opisen. V zvezi s tem je presodilo, da lahko to velja celo v neangleško govorečih državah članicah, prvič, če je ta angleška beseda prodrla v jezik zadevne države in je mogoče z njo nadomestiti pojem, ki v tem jeziku pomeni „delovno silo“ ali „delavce“, ali, drugič, če se angleščina – čeprav le kot druga možnost poleg nacionalnega jezika – uporablja v zvezi s proizvodi in storitvami, ki jih varuje znamka MANPOWER, za naslavljanje pripadnikov upoštevne javnosti. Na podlagi teh meril je Sodišče prve stopnje sklepalo, da je odbor za pritožbe pravilno menil, da je sporni znak opisen v Nemčiji in Avstriji, medtem ko je napačno menil, da je tudi na Nizozemskem, Švedskem in Danskem. Nadaljnji razvoj sodne prakse v zvezi z vlogo znanja jezikov upoštevne javnosti je razviden iz sodbe z dne 26. novembra 2008 v zadevi *New Look proti UUNT (NEW LOOK)* (T-435/07, neobjavljena), v kateri je Sodišče prve stopnje presodilo, da je odbor za pritožbe na podlagi splošno znane dejstva, da ima velik del javnosti v skandinavskih državah ter na Nizozemskem in Finskem osnovno znanje angleščine, lahko pravilno menil, da znak NEW LOOK, ki je vsakdanji izraz iz pogovorne angleščine in ne povzroča jezikovnih težav, nima razlikovalnega učinka v teh državah.

Naslednji pomemben prispevek sodne prakse leta 2008 na tem področju se nanaša na obseg sklicevanja iz člena 7(1)(h) Uredbe št. 40/94 na absolutne razloge za zavrnitev iz člena 6ter Pariške konvencije²³. V sodbi z dne 28. februarja 2008 v zadevi *American Clothing Associates proti UUNT (Predstavitev javorjevega lista)* (T-215/06, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) na podlagi tožbe podjetja, ki mu je Urad za usklajevanje na notranjem trgu (znamke in modeli) (v nadaljevanju: UUNT) zavrnil registracijo znaka, sestavljenega med drugim iz javorjevega lista, ker je ta na kanadski zastavi, je Sodišče prve stopnje presodilo, da se na podlagi razlikovanja iz navedene konvencije med „tovarniški in trgovski znamkami“ ter „storitvenimi znamkami“ njen člen 6ter, točka (a), v katerem je določeno, da se zavrne med drugim registracija zastav in drugih državnih emblemov, ne uporablja za „storitvene znamke“. Če bi namreč zakonodajalec Skupnosti želel razširiti to prepoved na storitvene znamke, se ne bi samo skliceval na člen 6ter Pariške konvencije, ampak bi to prepoved vnesel v besedilo člena 7 Uredbe št. 40/94. Poleg tega je Sodišče prve stopnje ugotovilo, da je treba, drugače kot pri presoji razlikovalnega učinka sestavljene znamke, ob uporabi člena 6ter Pariške konvencije upoštevati vsak del navedene znamke in da za preprečitev registracije zadevne znamke ne glede na njeno splošno dojemanje zadostuje,

²³ Pariška konvencija za varstvo industrijske lastnine z dne 20. marca 1883, kakor je bila revidirana in spremenjena (Recueil des traités des Nations unies, zv. 828, št. 11847, str. 108).

da je eden od teh delov državni simbol ali njegov posnetek. Nazadnje, uporaba člena 6ter, točka (a), Pariške konvencije ni odvisna od tega, ali obstaja možnost, da se upoštevna javnost zmoti glede porekla proizvodov, označenih s prijavljeno znamko, ali glede obstoja povezave med imetnikom te znamke in državo, katere simbol je prikazan v navedeni znamki.

V sodbi z dne 9. julija 2008 v zadevi *Hartmann proti UUNT (E)* (T-302/06, neobjavljena) je Sodišče prve stopnje navedlo pomembno pojasnilo glede sodne prakse, v skladu s katero lahko UUNT svojo analizo utemelji z dejstvi, ki izhajajo iz praktičnih splošno pridobljenih izkušenj trženja blaga široke potrošnje, ne da bi mu bilo treba predložiti primere takih praktičnih izkušenj. Sodišče prve stopnje je presodilo, da ker so organi UUNT proizvode, na katere se nanaša prijavljena znamka, opredelili kot proizvode, ki niso namenjeni široki potrošnji, ampak specializirani javnosti, se ne more sprejeti, da ti organi svojo analizo utemeljujejo na konkretnih dejstvih, ki jih lahko vsakdo pozna.

Sodišče prve stopnje je povezavo, ki mora obstajati med znamko in zadevnimi proizvodi ali storitvami, da se znamka lahko šteje za opisno, pojasnilo v več sodbah, zlasti v sodbah z dne 2. aprila 2008 v zadevi *Eurocopter proti UUNT (STEADYCONTROL)* (T-181/07, neobjavljena), z dne 24. septembra 2008 v zadevi *HUP Usługi Polska proti UUNT – Manpower (I.T.@MANPOWER)* (T-248/05, neobjavljena, v pritožbenem postopku), z dne 15. oktobra 2008 v zadevi *REWE-Zentral proti UUNT (Port Louis)* (T-230/06, neobjavljena), z dne 25. novembra 2008 v zadevi *CFCMCEE proti UUNT (SURFCARD)* (T-325/07, neobjavljena) in z dne 2. decembra 2008 v zadevi *Ford Motor proti UUNT (FUN)* (T-67/07, še neobjavljena). V zadnji sodbi je Sodišče prve stopnje v nasprotju z odločitvijo odbora za pritožbe ugotovilo, da povezava med smislom besede „fun“ na eni strani in kopenskimi motornimi vozili ter njihovimi sestavnimi deli in opremo na drugi strani ni dovolj neposredna in konkretna, da bi bilo mogoče zavrniti registracijo prijavljene znamke.

Nazadnje, Sodišče prve stopnje je v sodbi z dne 12. marca 2008 v zadevi *Compagnie générale de diététique proti UUNT (GARUM)* (T-341/06, neobjavljena) pojasnilo, da se mora analiza razlikovalnega učinka znaka sklicevati na konkretne in aktualne ali vsaj zelo verjetne in novejšje izkušnje na trgu. Nasprotno, domnevan razvoj, ali celo hipotetičen, brez povezave z dejanskimi in preverljivimi elementi načeloma ne more zadostovati.

2. Relativni razlogi za zavrnitev registracije

Na podlagi spora med češko družbo Budějovický Budvar in ameriško družbo Anheuser-Busch je kot leta 2007 Sodišče prve stopnje v sodbi z dne 16. decembra 2008 v združenih zadevah *Budějovický Budvar proti UUNT – Anheuser-Busch (BUD)* (T-225/06, T-255/06, T-257/06 in T-309/06, še neobjavljena) razložilo člen 8(4) Uredbe št. 40/94, na podlagi katerega se lahko vloži ugovor zoper registracijo znamke Skupnosti ob sklicevanju na prejšnji znak, ki ni znamka. Sodišče prve stopnje je najprej poudarilo, da mora UUNT upoštevati prejšnje znamke, varovane v državah članicah, ne da bi lahko podvomil o njihovi opredelitvi. Dokler je varstvo, podeljeno v Avstriji in Franciji za označbo porekla „bud“, veljavno na podlagi nacionalnega prava teh držav, mora UUNT upoštevati učinke tega varstva. Nato je Sodišče prve stopnje ugotovilo, da bi moral UUNT, namesto da je po analogiji uporabil člen 43 Uredbe št. 40/94 in od družbe Budějovický Budvar zahteval dokaz „resne“ uporabe

označb „bud“, preveriti, ali so se sporni znaki uporabljali v okviru komercialne dejavnosti za pridobitev gospodarske prednosti in ne na zasebnem področju, ne glede na ozemlje, na katerega se je nanašala ta uporaba. Sodišče prve stopnje je menilo, da je češki družbi uspelo dokazati, da se sporne označbe uporabljajo na poslovnem področju. Poleg tega je Sodišče prve stopnje ugotovilo, da je UUNT storil napako, ko ni upošteval vseh ustreznih dejanskih in pravnih elementov pri ugotavljanju, ali lahko družba Budějovický Budvar na podlagi zadevnega nacionalnega prava več držav prepove uporabo novejša znamke.

Eden od drugih pomembnih prispevkov sodne prakse leta 2008 na tem področju se nanaša na vprašanje podobnosti proizvodov in/ali storitev, na katere se nanašata prejšnja in prijavljena znamka, pri presoji obstoja verjetnosti zmede. V sodbi z dne 18. junija 2008 v zadevi *Coca-Cola proti UUNT – San Polo (MEZZOPANE)* (T-175/06, še neobjavljena) je Sodišče prve stopnje najprej ugotovilo, da obstaja le majhna podobnost med vinom in pivom. Čeprav lahko vino in pivo zadovoljita isto potrebo po zaužitju pijače ob jedi ali kot aperitiv, ju upoštevni potrošnik dojema kot različna proizvoda. Poleg tega ni mogoče na podlagi ničesar sklepati, da bo kupec enega od teh proizvodov kupil tudi drugega in da bi se tako lahko dopolnjevala. Nasprotno, kljub upoštevanju razlik v ceni sta vino in pivo v določeni meri konkurenčna proizvoda.

V sodbi z dne 4. novembra 2008 v zadevi *Group Lottuss proti UUNT – Ugly (COYOTE UGLY)* (T-161/07, neobjavljena) je Sodišče prve stopnje ugotovilo obstoj velike dopolnilnosti med „pivi“ na eni strani in „storitvami koktajl bara“ ter „zabavnimi storitvami in storitvami v diskotekah in klubih“ na drugi strani. Pivo se namreč pije za žejo ali užitek, te storitve pa se nanašajo na dejavnost v zvezi s pripravo in serviranjem alkoholnih pijač v prostorih, kamor se ljudje pridejo zabavati. Sodišče prve stopnje je menilo, da lahko UUNT upravičeno ugotovi obstoj majhne podobnosti med temi proizvodi in storitvami. Drugače pa velja za podobnost med pivom in „kulturnimi dejavnostmi“, ker se te manj dopolnjujejo s pivom kot navedene storitve.

Dopolnilnost proizvodov in storitev je bila prav tako predmet dveh drugih sodb, izdanih v zvezi s postopkom za ugotovitev ničnosti. V sodbi z dne 24. septembra 2008 v zadevi *Oakley proti UUNT – Venticinque (O STORE)* (T-116/06, še neobjavljena) je Sodišče prve stopnje ugotovilo, da je za razmerje med storitvami, ki se opravljajo v okviru trgovine na drobno z oblačili, in temi proizvodi značilna tesna povezava – v smislu, da so proizvodi pomembni ali celo nujni za opravljanje navedenih storitev. Te se namreč opravljajo ob prodaji navedenih proizvodov in trgovina na drobno zajema vse dejavnosti gospodarskega subjekta za spodbujanje sklenitve posla prodaje. Nasprotno ta povezava ne obstaja, če se storitve prodaje, za katere velja znamka, nanašajo na dodatke in če druga znamka označuje oblačila in proizvode iz usnja.

V sodbi z dne 12. novembra 2008 v zadevi *Weiler proti UUNT – IQNet Association – The International Certification Network (Q2WEB)* (T-242/07, neobjavljena) je Sodišče prve stopnje v obrazložitvi svoje ugotovitve, da se lahko vsi zadevni proizvodi in storitve, označeni z znamko Q2WEB, uporabljajo in/ali opravljajo skupaj ali zaporedoma, da bi se za potrošnike opravile zadevne storitve, označene z znamko QWEB Certified Site, poudarilo, da ponudniki telekomunikacijskih storitev, zlasti telekomunikacijskih storitev prek interneta, kot so te, ki so označene z znamko QWEB Certified Site, svojim strankam na splošno ponujajo program ter storitve vzdrževanja in posodabljanja tega programa, ki je torej *per*

definitionem pomemben za uporabo ponujene telekomunikacijske storitve, in da so taki proizvodi in storitve del proizvodov in storitev, označenih z znamko Q2WEB.

Sodna praksa tega leta vsebuje tudi pojasnila v zvezi s pojmovno primerjavo med spornimi znaki v okviru postopkov *inter partes*. V zvezi s podobnostjo med besednima znakoma EL TIEMPO in TELETIEMPO je Sodišče prve stopnje v sodbi z dne 22. aprila 2008 v zadevi *Casa Editorial el Tiempo proti UUNT – Instituto Nacional de Meteorología (EL TIEMPO)* (T-233/06, neobjavljena) presodilo, da se na podlagi besedila opisa zadevnih proizvodov in storitev ne more sklepati, da se bo beseda „tiempo“ nujno razlagala v kronološkem smislu v zvezi s prijavljeno znamko in v podnebnem smislu v zvezi s prejšnjimi znamkami.

Poleg tega je Sodišče prve stopnje v sodbi z dne 2. decembra 2008 v zadevi *Harman International Industries proti UUNT – Becker (Barbara Becker)* (T-212/07, še neobjavljena) presodilo, da kadar je besedna znamka sestavljena iz dveh sestavnih delov, od katerih en sam sestavlja prejšnjo besedno znamko, za ugotovitev verjetnosti zmede ni nujno, da je skupni sestavni del nasprotujočih si znamk prevladujoči del v celotnem vtisu sestavljene znamke. Če bi se namreč tak pogoj zahteval, čeprav bi skupni del v sestavljeni znamki ohranil samostojni razlikovalni položaj, bi bil imetnik prejšnje znamke prikrajšan za izključno pravico, ki mu jo zagotavlja ta znamka.

Nazadnje je Sodišče prve stopnje pojasnilo raven pozornosti povprečnega potrošnika ob nakupu poceni dela notranje opreme. Ker se ta potrošnik odloči na podlagi več funkcionalnih in estetskih preudarkov, da bi ustvaril skladnost z drugimi elementi notranje opreme, ki jih že ima, je Sodišče prve stopnje v sodbi z dne 16. januarja 2008 v zadevi *Inter-IKEA proti UUNT – Waibel (idea)* (T-112/06, neobjavljena) presodilo, da čeprav se lahko nakup v ožjem smislu nekaterih kosov pohištva opravi hitro, je za postopek primerjave in razmišljanja pred odločitvijo *per definitionem* potrebna višja raven pozornosti.

3. Obličnostna in postopkovna vprašanja

(a) Dokaz resne uporabe prejšnje znamke

V sodbi z dne 10. septembra 2008 v zadevi *Boston Scientific proti UUNT – Terumo (CAPIO)* (T-325/06, neobjavljena) je Sodišče prve stopnje presodilo, da se dokazna vrednost zneskov na seznamu prodaje proizvodov, za katere velja prejšnja znamka, in ki ga je imetnik prejšnje znamke predložil UUNT, lahko ugotovi tudi z drugimi sredstvi, ne samo z notarskim zapisom ali pisno izjavo iz člena 76(1) Uredbe št. 40/94 ali pravila 22 Uredbe (ES) št. 2868/95²⁴. Dejstvo, da so na seznamu nekateri elementi računov, ki ustrezajo tem prodajam, kaže na njegovo skladnost in resničnost. Poleg tega je iz izdaje računa razvidno, da se je prejšnja znamka uporabljala javno in v zunanjem okolju, ne samo znotraj podjetja, ki je imetnik znamke, ali v distribucijski mreži, ki jo ta ima ali nadzira.

V sodbi z dne 26. novembra 2008 v zadevi *Rajani proti UUNT – Artoz-Papier (ATOZ)* (T-100/06, neobjavljena) je Sodišče prve stopnje obravnavalo vprašanje datuma, ki ga je

²⁴ Uredba Komisije (ES) št. 2868/95 z dne 13. decembra 1995 za izvedbo Uredbe Sveta (ES) št. 40/94 (UL L 303, str. 1).

treba upoštevati kot *dies a quo* za izračun obdobja petih let, v katerem ni treba dokazati resne uporabe prejšnje znamke, če je bila ta znamka predmet prijave za mednarodno registracijo pri Svetovni organizaciji za intelektualno lastnino (WIPO), ki je bila vložena na neki datum, varstvo v državi članici pa je pridobila kasneje. Po ugotovitvi, da spada vprašanje v okvir nacionalnega prava, je Sodišče prve stopnje presodilo, da če se na podlagi tega prava začasno zavrne varstvo mednarodno registrirane znamke, vendar se podeli kasneje, se šteje, da je bila registracija opravljena na datum, ko je WIPO prejel končno obvestilo o podelitvi varstva.

(b) Funkcionalna kontinuiteta

Sodišče prve stopnje je uporabilo načela, določena v sodbi Sodišča z dne 13. marca 2007 v zadevi *UUNT proti Kaul*²⁵, in v sodbi z dne 17. junija 2008 v zadevi *El Corte Inglés proti UUNT – Abril Sánchez in Ricote Saugar (BOOMERANG^{TV})* (T-420/03, še neobjavljena) pojasnilo, da čeprav odbor za pritožbe ni dolžan upoštevati dejstev in dokazov, ki so bili prvič predloženi pred njim, je vendar treba preveriti, ali ni s to zavrnitvijo kršil člena 74(2) Uredbe št. 40/94, ker je menil, da nima nobenega pooblastila za odločanje po prostem preudarku. Sodišče prve stopnje je menilo, da je značilnost zadevnih dejstev in dokazov le eden od dejavnikov, ki jih lahko UUNT upošteva v okviru izvrševanja pooblastila za odločanje po prostem preudarku, ki ga ima. Ker se je odbor za pritožbe oprl na dejstvo, da je tožeča stranka že imela možnost, da vse zadevne dokumente predloži pred oddelkom za ugovore, je implicitno menil, da zadevnih dokumentov glede na okoliščine obravnavanega primera ni mogoče upoštevati. Tako odbor za pritožbe dokumentov, ki jih je tožeča stranka prvič predložila pred njim, načeloma ni štel za nedopustne, ampak je svojo odločbo glede tega vprašanja obrazložil.

(c) Pravni interes in postopki za ugotovitev ničnosti

V sodbi z dne 8. julija 2008 v zadevi *Lancôme proti UUNT – CMS Hasche Sigle (COLOR EDITION)* (T-160/07, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) je Sodišče prve stopnje presodilo, da je iz strukture člena 55(1) Uredbe št. 40/94 razviden zakonodajalčev namen, da vsem fizičnim ali pravnim osebam in skupinam, ki imajo sposobnost biti stranka v postopku, omogoči vložiti zahteve za ugotovitev ničnosti, ki temeljijo na absolutnih razlogih za ničnost, ne da bi bilo treba izkazati pravni interes, v zvezi z zahtevami za ugotovitev ničnosti, ki temeljijo na relativnih razlogih za ničnost, pa je krog tistih, ki lahko zahtevajo ugotovitev ničnosti, izrecno omejil na imetnike znamk ali prejšnjih pravic in na imetnike licenc.

²⁵ C-29/05 P, ZOdl., str. I-2213.

(d) Obveznosti odborov za pritožbe

Sodišče prve stopnje se je oprlo na stalno sodno prakso v zvezi z obveznostjo obrazložitve²⁶ in v sodbi z dne 9. julija 2008 v zadevi *Reber proti UUNT – Chocoladefabriken Lindt & Sprüngli (Mozart)* (T-304/06, še neobjavljena) potrdilo, da odbor za pritožbe v svoji odločbi na splošno ni dolžan podati posebnega odgovora na vsako trditev o tem, da obstajajo v drugih podobnih zadevah odločbe njegovih organov ali nacionalnih organov in sodišč, ki vodijo v določeno smer, če so iz obrazložitve odločbe, ki jo sprejme v konkretni zadevi, vsaj implicitno, vendar jasno in nedvoumno, razvidni razlogi, zakaj te druge odločbe niso ustrezne oziroma se ne upoštevajo pri njegovi presoji.

V zgoraj navedeni sodbi *COYOTE UGLY* je Sodišče prve stopnje presodilo, da odbor za pritožbe, ko odkrije podobnost, čeprav le delno, med zadevnimi proizvodi in storitvami v okviru postopka z ugovorom, sicer lahko po uradni dolžnosti loči storitve, na katere se nanaša prijavljena znamka, in pri tem natančno navede enote, ki se ujemajo s prejšnjo znamko, vendar tega ni dolžan storiti.

Žlahtniteljske pravice

Z Uredbo (ES) št. 2100/94²⁷ je bil uveden sistem žlahtniteljskih pravic v Skupnosti, ki omogoča podelitev pravice industrijske lastnine za sorte rastlin, ki velja na celotnem ozemlju Skupnosti. Izvajanje in uporabo tega sistema Skupnosti zagotavlja Urad Skupnosti za rastlinske sorte (v nadaljevanju: USRS), ki je decentralizirana agencija Skupnosti s sedežem v Angersu (Francija) in deluje od 27. aprila 1995. V okviru USRS je bil ustanovljen odbor za pritožbe, ki je pristojen za odločanje o pritožbah zoper nekatere vrste odločb, ki jih sprejme USRS. V skladu s členom 73 navedene uredbe je zoper odločbe odbora za pritožbe USRS mogoča tožba pred sodiščem Skupnosti.

Leta 2008 je Sodišče prve stopnje izdalo prvi sodbi v zvezi z odločbami, ki jih je sprejel odbor za pritožbe USRS. Potem ko se je v sodbi z dne 31. januarja 2008 v zadevi *Federación de Cooperativas Agrarias de la Comunidad Valenciana proti USRS – Nador Cott Protection (Nadorcott)* (T-95/06, še neobjavljena) Sodišče prve stopnje lahko izreklo predvsem o dopustnosti, je v sodbi z dne 19. novembra 2008 v zadevi *Schröder proti USRS (SUMCOL 01)* (T-187/06, še neobjavljena) opredelilo obseg sodnega nadzora, ki ga izvaja na tem področju. V zvezi s tem je opozorilo, da kadar sodišče Skupnosti presoja odločbe, ki jih je sprejel upravni organ Skupnosti na podlagi zapletenih tehničnih preudarkov, izvaja načeloma omejen nadzor in s svojo presojo dejanskega stanja ne nadomesti presoje navedenega organa, vendar pri tem ne opusti nadzora razlage tehničnih podatkov, ki jo je podal ta organ. Ta pristop se lahko uporabi tudi, kadar je upravna odločba rezultat zapletenih presoj, ki spadajo na druga znanstvena področja, kot sta botanika in genetika. V obravnavani zadevi je presoja razlikovalnega učinka rastlinske sorte glede na merila iz člena 7(1) Uredbe št. 2100/94 znanstveno in tehnično zapletena in se z njo lahko utemelji omejitev obsega

²⁶ Sodbi Sodišča z dne 7. januarja 2004 v združenih zadevah *Aalborg Portland in drugi proti Komisiji* (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P in C-219/00 P, Recueil, str. I-123) in z dne 8. februarja 2007 v zadevi *Groupe Danone proti Komisiji* (C-3/06 P, ZDol., str. I-1331).

²⁷ Uredba Sveta (ES) št. 2100/94 z dne 27. julija 1994 o žlahtniteljskih pravicah v Skupnosti (UL L 227, str. 1).

sodnega nadzora. S temi merili se namreč zahteva, da se preveri, ali se sorta kandidatka po izražanju lastnosti, ki izvirajo iz nekega genotipa ali kombinacije genotipov, jasno razlikuje od katere koli druge sorte. Nasprotno pa presoja obstoja druge splošno znane sorte glede na merila iz člena 7(2) navedene uredbe ne zahteva strokovnih in posebnih tehničnih znanj ter ne pomeni zapletenosti, s katero bi se lahko utemeljila omejitev obsega sodnega nadzora. S temi merili se namreč zahteva le, da je treba preveriti, na primer, ali je bila na dan vložitve prijave za podelitev žlahtniteljske pravice za sorto kandidatko druga sorta predmet žlahtniteljske pravice ali vpisana v uradni register rastlinskih sort.

Dostop do dokumentov

V sodbi z dne 9. septembra 2008 v zadevi *MyTravel proti Komisiji* (T-403/05, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) je Sodišče prve stopnje pojasnilo obseg pravice do dostopa – določene z Uredbo (ES) št. 1049/2001²⁸ – do nekaterih dokumentov v spisu Komisije v okviru presoje združljivosti koncentracije s skupnim trgom in do dokumentov, ki so jih pripravile službe Komisije, potem ko je Sodišče prve stopnje eno od njenih odločb razglasilo za nično.

Ta sodba spada v okvir koncentracije med podjetjema Airtours in First Choice, ki jo je Komisija razglasila za nezdružljivo s skupnim trgom. Ker je Sodišče prve stopnje v sodbi z dne 6. junija 2002 v zadevi *Airtours proti Komisiji* (T-342/99, Recueil, str. II-2585) to odločbo razglasilo za nično, je Komisija ustanovila delovno skupino, sestavljeno iz uradnikov svojega generalnega direktorata (GD) „Konkurenca“ in svoje pravne službe, da bi preučila, ali je primerno vložiti pritožbo zoper sodbo Sodišča prve stopnje, in da bi ocenila posledice te sodbe za postopke, ki se uporabljajo za nadzor koncentracij ali za druga področja. Družba MyTravel, ki je pravna naslednica družbe Airtours, je Komisijo zaprosila za dostop do dveh vrst dokumentov: pripravljalnih dokumentov in poročila delovne skupine na eni strani ter dokumentov iz spisa zadeve Airtours proti First Choice, na katerih je temeljilo poročilo, na drugi strani. Komisija je zavrnila dostop do večine od teh dokumentov na podlagi treh izjem, predvidenih z Uredbo št. 1049/2001.

Prvič, glede izjeme v zvezi z varstvom postopka odločanja je Sodišče prve stopnje poudarilo, da spada poročilo delovne skupine med popolnoma upravne, in ne zakonodajne naloge Komisije. Zato interes javnosti, da pride do dokumenta na podlagi načela transparentnosti, nima enake teže pri dokumentu, ki izhaja iz upravnega postopka, v katerem se uporabljajo pravila konkurenčnega prava, kot pri dokumentu v zvezi z zakonodajnim postopkom. Ker bi razkritje poročila javnosti lahko razkrilo mnenje in morebiti kritiko uradnikov Komisije ter omogočilo primerjavo vsebine poročila z odločbo, ki jo je na koncu sprejela Komisija, je Sodišče prve stopnje presodilo, da je Komisija upravičeno zavrnila dostop do tega dokumenta na podlagi presoje, da bi njegovo razkritje resno ogrozilo možnost enega od njenih članov, da ima na voljo svobodno in popolno mnenje njenih služb. Poleg tega je Sodišče prve stopnje v zvezi z notranjimi dokumenti o koncentraciji Airtours-First Choice menilo, da je Komisija upravičeno presodila, da bi razkritje teh

²⁸ Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 1049/2001 z dne 30. maja 2001 o dostopu javnosti do dokumentov Evropskega parlamenta, Sveta in Komisije (UL L 145, str. 43).

dokumentov zmanjšalo sposobnost njenih služb, da izrazijo svoje mnenje, in resno ogrozilo njen postopek odločanja v okviru nadzora koncentracij, ker so lahko iz njih razvidna mnenja služb Komisije, ki jih v končnih različicah odločb mogoče ne bo več. Tako razkritje bi spodbudilo samocenzuro in škodovalo svobodni in popolni komunikaciji med službami. Ta nevarnost je razumno predvidljiva, ker je zelo verjetno, da bi se lahko taki dokumenti uporabili za vplivanje na stališče služb Komisije, ki morajo biti svobodne in neodvisne od zunanjega pritiska.

Drugič, glede izjeme v zvezi z varstvom sodnih postopkov in pravnih nasvetov, v zvezi s katero je tožeča stranka trdila, da ne velja za pisne odgovore pravne službe, namenjene GD „Konkurenca“ v okviru izdelave odločbe Airtours, je Sodišče prve stopnje navedlo, da bi lahko razkritje navedenih odgovorov spodbudilo pravno službo, da bi bila v prihodnosti zadržana in previdna, da ne bi vplivala na sposobnost odločanja Komisije na področjih, kjer posreduje kot uprava. Dodalo je, da bi lahko razkritje teh nasvetov postavilo Komisijo v kočljiv položaj, v katerem bi lahko bila njena pravna služba prisiljena pred Sodiščem prve stopnje braniti stališče, ki ni bilo njeno v notranjem postopku. Tako nasprotje lahko resno vpliva na svobodo mnenja pravne službe in njeno možnost, da učinkovito, z enakimi izhodiščnimi možnostmi, kot jih imajo drugi zastopniki strank, brani končno stališče Komisije pred sodiščem Skupnosti.

Tretjič, Sodišče prve stopnje je glede izjeme v zvezi z varstvom inšpekcij, preiskav in revizij – potem ko je za enega od zaprošenih dokumentov ugotovilo, da odločba Komisije vsebuje le nejasno in splošno presojo, na podlagi katere ni mogoče razumeti, zakaj bi lahko bile dejavnosti inšpekcije, preiskave in revizije ogrožene – navedeno odločbo razglasilo za nično v delu, v katerem je zavrnjen dostop do tega dokumenta.

V sodbi Sodišča prve stopnje z dne 18. decembra 2008 v zadevi *Muñiz proti Komisiji* (T-144/05, neobjavljena) je tudi obravnavano vprašanje uporabe izjeme v zvezi z varstvom postopka odločanja v okviru prošnje za dostop do pripravljanih dokumentov, ki jih je delovna skupina predložila odboru za nomenklaturo, ki sodeluje v zakonodajnem postopku v zvezi z ukrepi uvrstitve blaga, ki jih sprejme Komisija, kadar lahko uvrstitev nekega blaga povzroča težave. Sodišče prve stopnje je menilo, da je varstvo postopka odločanja pred zunanjim pritiskom sicer lahko legitimni razlog za omejitev dostopa do dokumentov, vendar pa mora biti z gotovostjo ugotovljena resničnost tega pritiska in dokazana predvidljivost nevarnosti, da bo to bistveno vplivalo na odločitve o uvrstitvi. Poleg tega, čeprav je treba upoštevati skrb Komisije, da ohrani možnost osebja in strokovnjakov, da svobodno izražajo svoja mnenja, je vendar treba presoditi, ali je ta zaskrbljenost objektivno utemeljena. Sodišče prve stopnje je menilo, da v obravnavanem primeru to ni tako, ker Komisija svojih navedb ni utemeljila z nobenim dokazom, in je izpodbijano odločbo razglasilo za nično.

V sodbi z dne 30. januarja 2008 v zadevi *Terezakis proti Komisiji* (T-380/04, neobjavljena) je bila pojasnjena izjema v zvezi z varstvom poslovnih interesov. Komisija je namreč tožeči stranki zavrnila dostop do pogodbe, sklenjene med Athens International Airport in konzorcijem Hochtief v zvezi z gradnjo novega atenskega letališča v Spati, ker bi razkritje resno škodovalo poslovnim interesom pogodbenic. Sodišče prve stopnje je navedlo, da lahko tak dokument *per definitionem* vsebuje zaupne podatke o zadevnih družbah in njihovih poslovnih razmerjih in da so natančni podatki o strukturi stroškov podjetja poslovna

skrivnost, katere razkritje tretjim osebam lahko škoduje poslovnim interesom tega podjetja. Čeprav nekateri deli pogodbe vsebujejo podatke v zvezi s pogodbenicami in njihovimi poslovnimi razmerji, pa se na podlagi preizkusa, ki ga je opravila Komisija, ne more konkretno presoditi, ali se navedena izjema dejansko uporablja za vse podatke v pogodbi. Ker se ni zdelo nemogoče, da bi Komisija navedla razloge, ki utemeljujejo zaupnost v zvezi s celotno pogodbo, ne da bi pri tem razkrila njeno vsebino, in tako odvzela tej izjemi njen bistveni namen, in ker Sodišče prve stopnje ni pristojno, da nadomesti presojo Komisije s svojo, je Sodišče prve stopnje izpodbijano odločbo razglasilo za nično v delu, v katerem je zavrnjen dostop, vsaj delni, do pogodbe.

V sodbi Sodišča prve stopnje z dne 10. septembra 2008 v zadevi *Williams proti Komisiji* (T-42/05, neobjavljena) se je postavilo vprašanje, ali se lahko odločba, s katero je bil delno zavrnjen dostop do nekaterih dokumentov, ki so bili navedeni v odločbi, razlaga tako, da je bil z molkom zavrnjen dostop do nekaterih vrst drugih dokumentov, kot so dopisi in elektronska pošta, poslani med pripravami za sprejetje Direktive 2001/18/ES²⁹ o GSO, ki pa v odločbi niso bili navedeni, čeprav so bili predmet prošnje za dostop. Sodišče prve stopnje je to vprašanje obravnavalo v treh fazah. Najprej je ugotovilo, da je imela Komisija veliko drugih pripravljanih dokumentov poleg tistih, ki so bili navedeni v izpodbijani odločbi, in da če se Komisija v zvezi z njimi ni izrekla, se ne more sklepati, da zadevni dokumenti ne obstajajo. Nato je Sodišče prve stopnje preverilo, ali je bila prošnja za dostop dovolj natančna, da bi lahko Komisija razumela, da se nanaša na take dokumente. Po preučitvi okoliščin obravnavanega primera je Sodišče prve stopnje menilo, da je bila, in na podlagi tega sklepalo, da se – zaradi dejstva, da Komisija v izpodbijani odločbi ni navedla vseh internih dokumentov, povezanih s sprejetjem Direktive 2001/18 – v skladu s členom 8 Uredbe št. 1049/2001 šteje, da je bil dostop zavrnjen z molkom organa in zoper tako odločitev je mogoče vložiti tožbo na Sodišču prve stopnje. Nazadnje je Sodišče prve stopnje preučilo, ali se lahko dejstvo, da z izpodbijano odločbo ni bilo omogočeno razkritje navedenih dokumentov, utemelji na podlagi posebnih okoliščin obravnavanega primera, in sicer na podlagi tega, da je prošnja za dostop morebiti obsežna in nenatančna. Sodišče prve stopnje je spomnilo, da se možnost, ki jo ima institucija, da tehta interes dostopa javnosti do dokumentov in nastalo delovno obremenitev, uporablja samo izjemoma in da je omejena na primere, v katerih bi ji konkreten in posamičen preizkus dokumentov povzročil nesorazmerno količino upravnega dela, ter ugotovilo, da Komisija ni formalno navedla take izjeme, in na podlagi tega menilo, da Komisija ni utemeljila z molkom zavrnjenega dostopa do dokumentov, ki jih ni navedla v izpodbijani odločbi. Ta zavrnitev je *per definitionem* absoluten neobstoj obrazložitve, ki ga Komisija ne more popraviti s stališči, predstavljenimi pred sodiščem Skupnosti, in utemeljuje razglasitev ničnosti izpodbijane odločbe v tem delu.

Skupna zunanja in varnostna politika – boj proti terorizmu

Leta 2008 se je Sodišče prve stopnje spet izreklo na področju boja proti terorizmu, in sicer v dveh sodbah z dne 23. oktobra 2008 v zadevi *People's Mojahedin Organization of Iran proti Svetu* (T-256/07, še neobjavljena, v pritožbenem postopku) in z dne 4. decembra 2008

²⁹ Direktiva 2001/18/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. marca 2001 o namernem sproščanju gensko spremenjenih organizmov v okolje in razveljavitvi Direktive Sveta 90/220/EGS (UL L 106, str. 1).

v zadevi *People's Mojahedin Organization of Iran proti Svetu* (T-284/08, še neobjavljena), pri čemer je bilo isti tožeči stranki delno ugodeno že leta 2006³⁰. V prvi sodbi je Sodišče prve stopnje pojasnilo, da mora Svet, ko presoja vprašanje, ali je zamrznitev sredstev osebe, skupine ali organizacije utemeljena oziroma še vedno utemeljena, predvsem oceniti tveganje, da bi se lahko brez takega ukrepa ta sredstva uporabila za financiranje ali pripravo terorističnih dejanj. Glede vloge Sodišča prve stopnje široka diskrecijska pravica, ki jo je treba priznati Svetu, ne pomeni, da se mora Sodišče prve stopnje vzdržati nadzora razlage, ki jo je na podlagi upoštevanih podatkov opravila ta institucija. Sodišče Skupnosti mora namreč preveriti ne le vsebinsko pravilnost navedenih dokazov, njihovo zanesljivost in doslednost, ampak tudi, ali vsebujejo vse podatke, ki jih je treba upoštevati pri presoji položaja, in ali lahko utemeljijo iz njih izvedene sklepe. Vendar v okviru tega nadzora s svojo presojo o tem, kaj je primerno, ne more nadomestiti presoje Sveta. Poleg tega je Sodišče prve stopnje poudarilo, da kadar ima institucija Skupnosti široko diskrecijsko pravico, je nadzor nad spoštovanjem določenih procesnih jamstev temeljnega pomena. Sodišče prve stopnje je presodilo, da nadzor nad vprašanjem, ali je imel Svet razumne razloge za ohranitev ukrepa zamrznitve sredstev tožeče stranke v veljavi, neizpodbitno ostaja v mejah sodnega nadzora, ki ga lahko izvaja sodišče Skupnosti, če v bistvenem ustreza preučitvi očitne napake pri presoji.

Potem ko je opravilo tak nadzor, je Sodišče prve stopnje razveljavilo enega od izpodbijanih sklepov, ker Svet ni dovolj obrazložil razlogov, zaradi katerih ni upošteval sklepa sodnega organa v Združenem kraljestvu, in sicer Proscribed Organisations Appeals Commission (v nadaljevanju: POAC), s katerim je bilo odrejeno, da je treba tožečo stranko izbrisati s seznama terorističnih organizacij v tej državi. Sodišče prve stopnje je spomnilo, da je za sprejetje ukrepov Skupnosti o zamrznitvi sredstev nujno, da se Svet prepriča o obstoju odločbe pristojnega nacionalnega sodnega organa na nacionalni ravni in posledic v zvezi s to odločbo. S svojim sklepom je POAC namreč kot nespametno opredelil presojo Home Secretary (ministrstva za notranje zadeve), v skladu s katero je bila tožeča stranka še vedno organizacija, vpletena v terorizem.

V drugi od navedenih sodb, ki je bila izdana po hitrem postopku naslednji dan po obravnavi, je Sodišče prve stopnje poudarilo nujnost zagotavljanja ustreznega ravnotežja med zahtevami boja proti terorizmu in varstvom temeljnih pravic ter presodilo, da ker je treba omejitve pravic obrambe zadevne organizacije, do katerih je prišlo zaradi ravnanja Sveta, izravnati s strogim neodvisnim in nepristranskim sodnim nadzorom, mora imeti sodišče Skupnosti možnost nadzirati zakonitost in utemeljenost ukrepa zamrznitve sredstev, ne da bi bilo proti njemu mogoče uveljavljati tajnost in zaupnost dokazov in informacij, ki jih je uporabil Svet. Sodišče prve stopnje je izpodbijani sklep razglasilo za ničen, ker med drugim Svet odločbe o zamrznitvi sredstev ne more opreti na informacije ali gradivo iz spisa, ki jih je posredovala država članica, če ta država članica ne more odobriti njihovega posredovanja sodišču Skupnosti.

³⁰ Sodba Sodišča prve stopnje z dne 12. decembra 2006 v zadevi *Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran proti Svetu* (T-228/02, ZOdl., str. II-4665) (glej Letno poročilo 2006).

Privilegiji in imunitete

V sodbi z dne 15. oktobra 2008 v zadevi *Mote proti Parlamentu* (T-345/05, še neobjavljena) se je Sodišče prve stopnje izreklo o sklepu Parlamenta o odvzemu parlamentarne imunitete enemu od svojih poslancev. V obravnavani zadevi je zoper A. N. Mota, državljana Združenega kraljestva, potekal kazenski postopek, ker naj bi prejel ugodnosti od države na podlagi neresničnih izjav. Po izvolitvi v Evropski parlament se je A. N. Mote skliceval na privilegije in imunitete, ki jih uživa kot evropski poslanec, in zahteval prekinitev kazenskega postopka. Pristojno nacionalno sodišče ga je prekinilo, ker je menilo, da je varščina, ki je bila izrečena A. N. Motu, ovira za prosto gibanje poslancev Parlamenta in se zato krši člen 8 Protokola o privilegijih in imunitetah Evropskih skupnosti³¹. Na zahtevo Združenega kraljestva je Parlament na plenarnem zasedanju odločil, da se A. N. Motu odvzame imuniteta, ta pa je zato pri Sodišču prve stopnje predlagal razglasitev ničnosti tega sklepa.

V svoji sodbi je Sodišče prve stopnje presodilo, da je iz člena 10, tretji odstavek, Protokola o privilegijih in imunitetah Evropskih skupnosti, na podlagi katerega imuniteta Parlamentu ne preprečuje uresničevanja pravice do odvzema imunitete svojemu poslancu, razvidno, da je Parlament pristojen za odločanje o zahtevi za odvzem imunitete evropskemu poslancu. Po drugi strani pa ni pravila, ki bi določalo, da je Parlament pristojni organ za ugotovitev obstoja privilegija, določenega v členu 8 Protokola. Člena 8 in 10 Protokola poleg tega nimata enakega področja uporabe, saj je namen člena 10 Protokola zagotoviti neodvisnost poslancev Parlamenta s tem, da se med parlamentarnimi zasedanji prepreči izvajanje pritiskov nanje, ki zajemajo grožnje glede odvzema prostosti ali sodnih postopkov, in naloga člena 8 varovati poslance Parlamenta pred omejitvami njihovega prostega gibanja, ki niso sodne. Na podlagi ugotovitve, da A. N. Mote navaja le sodne omejitve, je Sodišče prve stopnje presodilo, da Parlament ni napačno uporabil prava, ko je odločil, da se A. N. Motu odvzame imuniteta, ne da bi se izrekel o privilegiju, ki ga ima ta kot poslanec Parlamenta.

II. Odškodninski spori

Glavni prispevki sodne prakse tega leta na tem področju se nanašajo na pogoje, v skladu s katerimi je Skupnost odgovorna na eni strani za to, da je institucija ali organ Skupnosti razširjal informacije v zvezi s posamezniki, in na drugi strani za napake, ki jih je storila Komisija v okviru ekonomske analize, na kateri je temeljila odločba, s katero je bila koncentracija razglašena za nezdružljivo s skupnim trgom.

Razmerje do nacionalnih postopkov

V sodbi z dne 8. julija 2008 v zadevi *Franchet in Byk proti Komisiji* (T-48/05, še neobjavljena) je Sodišče prve stopnje razlagalo Uredbo (ES) št. 1073/1999³², ki ureja inšpekcije, preglede in druge ukrepe, ki jih izvajajo uslužbenci Evropskega urada za boj proti goljufijam (OLAF)

³¹ Protokol o privilegijih in imunitetah Evropskih skupnosti z dne 8. aprila 1965, ki je priloga k Pogodbi o ustanovitvi enotnega Sveta in enotne Komisije (UL 1967, 152, str. 13).

³² Uredba (ES) št. 1073/1999 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. maja 1999 o preiskavah, ki jih izvaja OLAF (UL L 136, str. 1).

– organa, pristojnega zlasti za izvajanje upravnih preiskav znotraj institucij, namenjenih preiskovanju resnih dejstev, ki lahko pomenijo kršitev obveznosti uradnikov in uslužbencev Skupnosti, pri katerih obstaja možnost uvedbe disciplinskega in v nekaterih primerih kazenskega postopka. V tej uredbi je določeno, da je treba te preiskave izvajati v skladu s Pogodbo in zlasti v celoti spoštovati človekove pravice in temeljne svoboščine ter pravico vpletenih oseb, da izrazijo svoje mnenje o dejstvih, ki jih zadevajo. Ker so bile v obravnavanem primeru z več notranjimi revizijami Statističnega urada Evropskih skupnosti (Eurostat) ugotovljene morebitne nepravilnosti v finančnem poslovanju, je OLAF uvedel več preiskav, med drugim glede pogodb, ki jih je Eurostat sklenil z različnimi družbami. OLAF je leta 2002 in 2003 luksemburškim in francoskim pravosodnim organom posredoval spise o preiskavah v zvezi s temi nepravilnostmi, v katerih sta bila omenjena Y. Franchet in D. Byk, nekdanja generalni direktor in direktor Eurostata. Ta sta na Sodišče prve stopnje vložila odškodninsko tožbo in se sklicevala na napake, ki naj bi jih med navedenimi preiskavami storila OLAF in Komisija.

Sodišče prve stopnje je zavrnilo trditev Komisije, da je odškodninska tožba delno prezigodnja, ker nacionalni postopki še vedno potekajo. V okviru postopka pred Sodiščem prve stopnje namreč ne gre za vprašanje, ali so očitana dejstva dokazana ali ne, ampak za presojo načina, kako je OLAF vodil in končal preiskavo – v kateri sta Y. Franchet in D. Byk poimensko navedena in na podlagi katere se jima pripisuje odgovornost za nepravilnosti, ki so bile javno ugotovljene precej pred končno odločbo – pa tudi za presojo tega, kako je Komisija ravnala v okviru te preiskave. Če bi državni pravosodni organi tožeči stranki oprostili obtožb, to namreč ne bi nujno popravilo morebitne škode, ki naj bi jima nastala. Ker se domnevna škoda, navedena pred Sodiščem prve stopnje, razlikuje od tiste, ki bi se lahko dokazala na podlagi oprostitev tožečih strank s strani državnih pravosodnih organov, predlogov o odškodnini ni mogoče zavreči kot prezgodnjih.

Dovolj resna kršitev pravnega pravila, ki posameznikom podeljuje pravice

V zvezi z meritorno presojo je Sodišče prve stopnje v zgoraj navedeni sodbi *Franchet in Byk proti Komisiji* poudarilo, prvič, da bi moral OLAF predhodno obvestiti Y. Francheta in D. Byka o posredovanju spisov, ki se nanašajo nanju, luksemburškim in francoskim pravosodnim organom in da pravilo, v katerem je predvidena taka obveznost, posameznikom podeljuje pravice. Čeprav ima OLAF diskrecijsko pravico, kadar je zaradi preiskave potrebna ohranitev popolne tajnosti, to ne velja v postopku sprejetja sklepa, da se odloži obveščanje zadevnih uradnikov. Tako neizpolnjevanje te obveznosti predhodnega obveščanja pomeni dovolj resno kršitev.

Drugič, Sodišče prve stopnje je ugotovilo, da v nasprotju z Uredbo št. 1073/1999 nadzorni odbor OLAF ni bil obveščen, preden so bile informacije v zvezi s tožečima strankama posredovane nacionalnim organom. Ker je naloga tega odbora varovati pravice oseb, ki so predmet preiskav OLAF, in je obveščanje tega odbora brezpogojna obveznost, je OLAF storil dovolj resno kršitev pravnega pravila, ki podeljuje pravice posameznikom.

Tretjič, Sodišče prve stopnje je presodilo, da je dejstvo, da je OLAF javno razkril, da sta tožeči stranki zakrivali kazniva dejanja – vključno z uhajanjem informacij v tisk – kršitev načel domneve nedolžnosti, zaupnosti preiskav in dobrega upravljanja. V zvezi z uhajanjem

informacij je menilo, da ker Komisija ni predložila nobenega dokaza, na podlagi katerega bi bilo mogoče sklepati, da je vir informacij nekdo drug, je za to odgovoren OLAF. Navedena načela posameznikom podeljujejo pravice in njihova kršitev, ki jo je storil OLAF, je dovolj resna glede na to, da mora slednji poskrbeti za to, da do uhajanj ne pride, in da nima diskrecijske pravice v zvezi s spoštovanjem te obveznosti.

Nazadnje, Sodišče prve stopnje je preučilo, ali je Komisija ravnala nezakonito, ko je razkrila različne informacije v okviru zadevnih preiskav, med drugim s sporočilom za javnost, v katerem sta bili imeni tožečih strank povezani s trditvami o zadevi Eurostat. Kljub opozorilu, da se institucijam ne more preprečiti, da bi javnost obveščale o tekočih preiskavah, je Sodišče prve stopnje menilo, da se v obravnavanem primeru ne more šteti, da je Komisija to storila z vso zahtevano diskretnostjo in zadržanostjo ter pri tem upoštevala ustrezno ravnotežje med interesi Y. Francheta in D. Byka ter interesi institucije. Ker Komisija nima diskrecijske pravice v okviru obveznosti upoštevanja načela domneve nedolžnosti, je storila dovolj resno kršitev tega načela.

Sodišče prve stopnje je prav tako preučilo vprašanje navedbe imena uradnika v dokumentih, ki se nanašajo na nepravilnosti in ki jih drugim posreduje institucija ali organ Skupnosti, in sicer v sodbi z dne 24. septembra 2008 v zadevi *M proti Varuhu človekovih pravic* (T-412/05, neobjavljena). Tožeča stranka, uradnik Komisije, je zahtevala nadomestilo škode, ki naj bi ji nastala zaradi navedbe njenega imena v odločbi varuha človekovih pravic o pritožbi, s katero so bile razkrite domnevne nepravilnosti v službi Komisije, v katero je bila razporejena, in ki se je nanašala na gradnjo čistilne naprave, ki bi negativno vplivala na okolje.

Sodišče prve stopnje je presodilo, da so lahko le institucije ter organi Skupnosti, in ne posamezniki, predmet poizvedb varuha človekovih pravic. Ob uporabi, po analogiji, sodne prakse iz sodbe z dne 15. junija 1999 v zadevi *Ismeri Europa proti Računskemu sodišču*³³ je poudarilo, da lahko varuh človekovih pravic zato, da bo njegova naloga uspešno opravljena, izjemoma popolnoma razkrije ugotovljena dejstva in torej poimensko navede vpletene osebe. Na podlagi posebnih okoliščin, ki so lahko povezane z resnostjo dejstev ali nevarnostjo zmede, ki bi lahko škodovala interesom tretjih oseb, lahko varuh človekovih pravic v svojih odločbah poimensko navede osebe, ki načeloma ne spadajo v okvir njegovega nadzora, če se spoštuje načelo kontradiktornosti. V obravnavanem primeru je Sodišče prve stopnje ugotovilo, na eni strani, da poimenovanje tožeče stranke ni bilo nujno niti za dosego cilja, ki mu je razkritje nepravilnosti sledilo, niti za preprečitev nevarnosti zmede z drugimi posameznimi uradniki, ki v razkritem primeru niso bili odgovorni, ter, na drugi strani, da varuh človekovih pravic pred sprejetjem svoje odločbe tožeče stranke ni zaslišal.

Sodišče prve stopnje je presodilo, da je kršitev varuha človekovih pravic dovolj resna za vzpostavitev nepogodbene odgovornosti Skupnosti, ker čeprav ima ta organ široko diskrecijsko pravico v zvezi z utemeljenostjo pritožb ali nadaljnjimi ukrepi, to ne velja za presojo vprašanja, ali je v konkretnem primeru mogoče odstopiti od pravila zaupnosti.

³³ T-277/97, Recueil, str. II-1825. Sodba je bila v pritožbenem postopku potrjena s sodbo Sodišča z dne 10. julija 2001 v zadevi *Ismeri Europa proti Računskemu sodišču* (C-315/99 P, Recueil, str. I-5281).

Drugo posebej pomembno vprašanje, ki ga je v tem letu Sodišče prve stopnje preučilo na tem področju, je možnost uveljavljanja odgovornosti Skupnosti zaradi napak, ki jih je storila Komisija, ko je koncentracijo, ki ji je bila priglašena, razglasila za nezdružljivo s skupnim trgom. Zadeva *MyTravel proti Komisiji* (sodba Sodišča prve stopnje z dne 9. septembra 2008, T-212/03, še neobjavljena) se nanaša na tožbo, ki jo je vložil britanski organizator potovanj MyTravel, pred tem znan kot Airtours, ki mu je Komisija zavrnila možnost pridobitve celotnega kapitala enega od njegovih konkurentov v Združenem kraljestvu. Družba Airtours je izpodbijala analizo Komisije in vložila tožbo pri Sodišču prve stopnje ter v zgoraj navedeni sodbi *Airtours proti Komisiji* dosegla razglasitev ničnosti izpodbijane odločbe, ker Komisija ni dokazala negativnih učinkov koncentracije.

Na podlagi te sodbe je družba MyTravel vložila odškodninsko tožbo zaradi škode, ki naj bi ji nastala zaradi nezakonnosti v postopku nadzora, ki ga je opravila Komisija.

Sodišče prve stopnje je uporabilo podoben pristop kot v sodbi z dne 11. julija 2007 v zadevi *Schneider Electric proti Komisiji*³⁴ in presodilo, da načeloma ne more biti izključeno, da lahko očitne in resne napake pri ekonomski analizi Komisije, ki je podlaga za odločbo, s katero je bila koncentracija razglašena za nezdružljivo s skupnim trgom, pomenijo dovolj resno kršitev za vzpostavitev nepogodbene odgovornosti Skupnosti. Vendar je pojasnilo, da mora v okviru svoje preučitve odškodninske tožbe obvezno upoštevati naključja in težave v zvezi z nadzorom nad koncentracijami na splošno in zlasti v zvezi s strukturami zapletenega oligopola. To je samo po sebi zahtevnejše od tega, kar se zahteva v okviru preučitve ničnostne tožbe, v okviru katere se Sodišče prve stopnje v mejah tožbenih razlogov, ki jih je predložila tožeča stranka, zadovolji s preučitvijo zakonitosti izpodbijane odločbe, da bi zagotovilo, da je Komisija pravilno presodila različne elemente, ki so ji omogočili ugotovitev, da zadevna koncentracija ni združljiva s skupnim trgom. Zato preproste napake pri presoji in nepredložitev upoštevanih dokazov v okviru zgoraj navedene sodbe *Airtours proti Komisiji* same po sebi ne zadostujejo za ugotovitev očitne in resne kršitve meja diskrecijske pravice Komisije v zvezi z nadzorom koncentracij in ob zapletenem oligopolnem položaju. Komisija je namreč kljub svojim napakam v obravnavani zadevi imela dokaze v upravnem spisu, na podlagi katerih je lahko razumno utemeljila svoje ugotovitve. Nezakonnosti, ki jih je ugotovilo Sodišče prve stopnje v sodbi *Airtours proti Komisiji*, ne pomenijo, da je Komisija storila očitno in resno kršitev pri uporabi diskrecijske pravice v zvezi z nadzorom koncentracij, če – kot v obravnavani zadevi – lahko navede razloge, zaradi katerih je lahko razumno menila, da je njena presoja utemeljena. Poleg tega, čeprav sklepanje Komisije o preglednosti trga Sodišča prve stopnje ni prepričalo, ker ni bilo ustrezno podprto z dokazi oziroma je bilo slabo obrazloženo, pa se je Komisija odločila po natančni preučitvi podatkov, predloženih v okviru upravnega postopka.

Nazadnje, Sodišče prve stopnje je ugotovilo, da je Komisija preučila zaveze, ki jih je družba Airtours predlagala za odpravo težav v zvezi z morebitnimi negativnimi učinki koncentracije na konkurenco, ki jih je ugotovila Komisija, in da te niso jasno ustrezale očitkom.

Na podlagi teh preudarkov je Sodišče prve stopnje ugotovilo, da Komisija ni storila dovolj resne kršitve pravnega pravila, ki posameznikom podeljuje pravice.

³⁴ T-351/03, ZOdl., str. II-2237, v pritožbenem postopku.

III. Pritožbe

Leta 2008 je bilo pri Sodišču prve stopnje vloženih 37 pritožb zoper odločbe Sodišča za uslužbence. Pritožbeni senat, ki ga sestavlja pet sodnikov, in sicer predsednik Sodišča prve stopnje ter izmenično štirje predsedniki senatov, je končal 21 od teh zadev. Sodišče prve stopnje je s šestimi sodbami izpodbijane odločbe delno razveljavilo, tri od teh zadev pa so bile vrnjene Sodišču za uslužbence v novo odločanje³⁵.

V zvezi z eno od odločb, izdanih na tem področju leta 2008 (sodba Sodišča prve stopnje z dne 5. marca 2008 v zadevi *Combescot proti Komisiji*, T-414/06 P, še neobjavljena), je prvi generalni pravobranilec Sodišča na podlagi člena 225(2), drugi pododstavek, ES in člena 62 Statuta Sodišča predlagal ponovno preučitev. Vendar ta predlog ni bil sprejet.³⁶

Na organizacijski ravni je Sodišče prve stopnje odločilo, da bodo v zvezi z zadevami, vloženimi med 1. oktobrom 2008 in 30. septembrom 2009, pritožbeni senat sestavljali le trije sodniki, in sicer predsednik Sodišča prve stopnje in izmenično dva predsednika senatov, z možnostjo odstopa zadeve v odločanje razširjenemu senatu petih sodnikov (sklep z dne 8. julija 2008, UL C 197, str. 17).

IV. Predlogi za izdajo začasne odredbe

V tem letu je bilo pri Sodišču prve stopnje vloženih 58 predlogov za izdajo začasne odredbe, kar je pomembno povečanje v primerjavi s številom predlogov (34), ki so bili vloženi leta 2007 in ki so že precej presegle število predlogov iz predhodnega leta. Leta 2008 je sodnik za začasne odredbe odločil o 57 predlogih za izdajo začasne odredbe v primerjavi z 41 leta 2007. Ugodil je le enemu predlogu za odložitev izvršitve, in sicer v sklepu predsednika Sodišča prve stopnje z dne 30. oktobra 2008 v zadevi *Francija proti Komisiji* (T-257/07 RII, neobjavljen).

V zvezi z zadevo, v kateri je bil izdan navedeni sklep *Francija proti Komisiji*, je treba spomniti, da je sodnik za začasne odredbe že s sklepom z dne 28. septembra 2007 v zadevi *Francija proti Komisiji* (T-257/07 R, ZOdl., str. II-4153) ob upoštevanju resnosti očitka na podlagi kršitve previdnostnega načela odložil uporabo sistema ublažitve zdravstvenih ukrepov, ki se uporabljajo za transmisivne spongiformne encefalopatije in ki jih je Komisija sprejela leta 2007 na podlagi napredka znanstvenih spoznanj. Zoper navedeni sklep z dne 28. septembra 2007 ni bila vložena pritožba pri predsedniku Sodišča. Nasprotno, Komisija je razveljavila ta sistem ublažitve in sprejela novo ureditev, katere vsebina je bila skoraj enaka vsebini razveljavljenega sistema. Različna je bila le obrazložitev nove ureditve, ker so

³⁵ Še neobjavljene sodbe Sodišča prve stopnje z dne 1. julija 2008 v zadevi *Komisija proti D* (T-262/06 P), z dne 19. septembra 2008 v zadevi *Chassagne proti Komisiji* (T-253/06 P) in z dne 13. oktobra 2008 v zadevi *Neophytou proti Komisiji* (T-43/07 P). Nasprotno pa je Sodišče prve stopnje dokončno odločilo v še neobjavljenih sodbah z dne 22. maja 2008 v zadevi *OtT-in drugi proti Komisiji* (T-250/06 P), z dne 8. julija 2008 v zadevi *Komisija proti Economidis* (T-56/07 P) in z dne 18. decembra 2008 v združenih zadevah *Belgija in Komisija proti Genette* (T-90/07 P in T-99/07 P).

³⁶ Odločba Sodišča z dne 16. aprila 2008 (C 216/08 RX, neobjavljena).

bile v njej navedene znanstvene in tehnične razlage, ki naj bi dopolnile razloge za prejšnji sistem. V teh okoliščinah je Francoska republika vložila nov predlog za odložitev izvršitve nove ureditve.³⁷

Predsednik Sodišča prve stopnje je menil, da se lahko ob upoštevanju, da je nova ureditev skoraj enaka staremu sistemu, v okviru preizkusa pogoja v zvezi s *fumus boni juris* omeji na preučitev, ali nova obrazložitev vsebuje elemente, ki bi lahko utemeljili drugačno presojo od tiste iz sklepa z dne 28. septembra 2007 v zvezi s starim sistemom. Na podlagi tega selektivnega preizkusa je predsednik sklenil, da ni takih elementov v zvezi z oceno in obvladovanjem tveganja, ki sta bila opravljena na podlagi nove obrazložitve. Predsednik je torej presodil, da se trditve Francoske republike, v skladu s katerimi nova ureditev krši previdnostno načelo, na prvi pogled ne zdijo neupoštevne in utemeljujejo poglobljeno preučitev, ki jo bo moralo opraviti sodišče, ki bo odločalo o glavni stvari. V zvezi s pogojem nujnosti je predsednik presodil, da obstaja resno tveganje nastanka resne in nepopravljive škode za zdravje ljudi, če se ne bi odobrila predlagana odložitev izvršitve. V zvezi s tehtanjem interesov v tej zadevi je poudaril, da je treba v obravnavanem primeru zahtevam, povezanim z varstvom javnega zdravja, priznati prevlado nad preudarki, navedenimi v utemeljitev ublažitve zdravstvenih ukrepov, ki veljajo na tem področju.

Vsi drugi predlogi za izdajo začasne odredbe so bili zavrnjeni, večina med njimi zaradi neobstoja nujnosti, ker tožečim strankam ni uspelo dokazati neposredne grožnje resne in nepopravljive škode. Opozoriti pa je treba zlasti na tri glavne skupine zadev.³⁸

Prva skupina se nanaša na osem predlogov za izdajo začasne odredbe, ki jih je vložila Republika Ciper za odložitev izvršitve obvestil o razpisih, ki jih je pripravila Komisija in ki so bili namenjeni spodbujanju gospodarskega razvoja v severnem delu Cipra. Republika Ciper je trdila, da je v teh obvestilih Komisija obravnavala turško skupnost na Cipru, kot da je avtonomna državna tvorba in kot da je priznan obstoj „Turške republike Severni Ciper“. Menila je, da ta obvestila pomenijo resno nevarnost za njeno suverenost, neodvisnost, ozemeljsko celovitost in enotnost.

V treh sklepih v zadevi *Ciper proti Komisiji*³⁹ je predsednik Sodišča prve stopnje po opozorilu, da je Republika Ciper edina državna tvorba na otoku, ki je mednarodno priznana, ter da je severni del otoka del njenega ozemlja in da spada le pod njeno suverenost, priznal,

³⁷ V zadevi iz postopka v glavni stvari (T-257/07) je bilo Francoski republiki dovoljeno razširiti svoje predloge in tožbene razloge na novo ureditev.

³⁸ Četrta skupina se nanaša na 19 predlogov za izdajo začasne odredbe, ki so jih vložila italijanska podjetja s sedežem v beneški regiji, ki so prejela državne pomoči, nezdružljive s skupnim trgom. S sklepom predsednika Sodišča prve stopnje z dne 8. julija 2008 v združenih zadevah *Fondazione Opera S. Maria della Carità in drugi proti Komisiji* (T-234/00 R, T-235/00 R in T-283/00 R, neobjavljen) so bili trije od teh predlogov zavrnjeni kot nedopustni, ker so se tožeče stranke omejile na navedbe o svojih tožbah v glavni stvari in na spremembo italijanske zakonodaje na področju izdaje začasnih odredb, ne da bi navedle dejansko stanje in pravni okvir, na podlagi katerega bi lahko sodnik za začasne odredbe preizkusil pogoje v zvezi s *fumus boni juris* in nujnostjo. Od preostalih 16 predlogov so tožeče stranke odstopile.

³⁹ Neobjavljeni sklepi predsednika Sodišča prve stopnje z dne 8. aprila 2008 v združenih zadevah *Ciper proti Komisiji* (T-54/08 R, T-87/08 R, T-88/08 R in od T-91/08 R do T-93/08 R) ter z dne 11. aprila 2008 v zadevi *Ciper proti Komisiji* (T-119/08 R) in v zadevi *Ciper proti Komisiji* (T-122/08 R). Po zavrnitvi osmih predlogov za izdajo začasne odredbe je Republika Ciper odstopila od vseh tožb v zadevah iz postopka v glavni stvari.

da se utemeljitev Republike Ciper lahko zdi dovolj upoštevna za izpolnitev pogoja v zvezi s *fumus boni juris*. Vendar pa je sklenil, da ni podana očitna in resna kršitev mednarodnega prava in prava Skupnosti, tako da navedene škode ni mogoče opredeliti kot resne. Sporna obvestila sama po sebi namreč nimajo političnega namena, zlasti pa niso namenjena obravnavi problematike morebitne združitve otoka Ciper. Gre za tehnična besedila, s katerimi naj bi se ponudnikom podale koristne informacije, ki bi jim omogočile, da se odločijo, ali bodo sodelovali v postopku predložitve ponudb, in da pripravijo svojo razpisno dokumentacijo. Po mnenju predsednika navedena škoda, ki je izključno nepremoženjska, prav tako ni nepopravljiva, ker bi bila morebitna razglasitev ničnosti izpodbijanih obvestil v postopkih v glavni stvari zadostno nadomestilo.

Druga skupina zadev se nanaša na ukrepe zamrznitve sredstev, ki jih je sprejel Svet zoper iransko banko Bank Melli Iran (v nadaljevanju: BMI) in njeno londonsko podružnico, Melli Bank, v okviru sistema sankcij, uvedenega z namenom pritiska na Islamsko republiko Iran, da bi ta opustila nekatere dele svojega jedrskega programa.

Ta predlog je bil zavrnjen s sklepom predsednika Sodišča prve stopnje z dne 27. avgusta 2008 v zadevi *Melli Bank proti Svetu* (T-246/08 R, neobjavljen). V zvezi z domnevno finančno škodo je predsednik Sodišča prve stopnje presodil, da brez konkretnih podatkov o finančnem položaju BMI, ki stoočstotno nadzira tožečo stranko, v predlogu za izdajo začasne odredbe ne more preučiti, ali bi tožeči stranki njena nemožnost, da opravlja bančne posle, ker spada v skupino BMI, glede na skupni promet te skupine povzročila izgubo, ki bi se lahko opredelila kot resna finančna škoda. Dodal je, da se zdi stvarneje pričakovati, da bo imela tožeča stranka minimalna sredstva za zagotovitev svojega preživetja do razglasitve sodbe v glavni stvari in da bo lahko skupina BMI v tem obdobju krila finančno škodo, nastalo londonski podružnici. V zvezi z domnevno škodo za ugled tožeče stranke je predsednik menil, da bi ob predpostavki, da je dokazana, nastala že z izpodbijanim sklepom. Po mnenju predsednika namen postopka za izdajo začasne odredbe ni zagotoviti nadomestila že nastale škode, ampak polno učinkovitost sodbe, s katero je odločeno o glavni stvari. V vsakem primeru bi bila razglasitev ničnosti izpodbijanega sklepa v postopku v glavni stvari zadostno nadomestilo za domnevno nepremoženjsko škodo.

Melli Bank je 17. septembra 2008 vložila drugo ničnostno tožbo zoper isti sklep.⁴⁰ Predlog za izdajo začasne odredbe, vložen hkrati s to drugo tožbo, je bil zavrnjen s sklepom predsednika Sodišča prve stopnje z dne 17. septembra 2008 v zadevi *Melli Bank proti Svetu* (T-332/08 R, neobjavljen) iz enakih razlogov, s katerimi je bila utemeljena zavrnitev prvega predloga. Nazadnje je bil s sklepom z dne 15. oktobra 2008 v zadevi *Bank Melli Iran proti Svetu* (T-390/08 R, neobjavljen) iz enakih razlogov zavrnjen predlog za izdajo začasne odredbe, ki ga je vložila BMI, matična družba tožeče stranke, ob ničnostni tožbi zoper isti sklep.

Tretja skupina zadev je povezana z odločbo, s katero je Komisija brez glob naložila 24 organizacijam za upravljanje avtorskih pravic s sedežem v Evropskem gospodarskem prostoru (EGP) in članicam Mednarodne konfederacije društev avtorjev in skladateljev (CISAC), da

⁴⁰ V zvezi s tema tožbama niso izpolnjeni pogoji litispendence, ker je bila druga tožba vložena v roku iz člena 230, peti odstavek, ES in ker temelji na drugih tožbenih razlogih glede na tiste, ki so bili navedeni v okviru prve tožbe.

morajo med drugim spremeniti dvostranske sporazume o vzajemnem zastopanju, ki so jih sklenile za upravljanje pravic do javnega izvajanja glasbenih del, ki jih imajo avtorji (skladatelji in pisci besedil).⁴¹ Po mnenju Komisije temelji ta mreža dvostranskih sporazumov na usklajenem ravnanju, ki je prepovedano s členoma 81 ES in 53 Sporazuma EGP. CISAC in 20 organizacij so vložile ničnostne tožbe zoper to odločbo. Devet organizacij, in sicer nemška, italijanska, francoska, poljska, finska, madžarska, danska, grška in norveška, je ob tožbah vložilo še predloge za odložitev izvršitve izpodbijane odločbe.

Predsednik Sodišča prve stopnje je s sklepi z dne 14. novembra 2008 v zadevah *Stowarzyszenie Autorów, ZAiKS proti Komisiji* (T-398/08 R, neobjavljen), *Säveltäjien Tekijänoikeustoimisto Teosto proti Komisiji* (T-401/08 R, neobjavljen), *GEMA proti Komisiji* (T-410/08 R, neobjavljen), *Artisjus proti Komisiji* (T-411/08 R, neobjavljen), *Sacem proti Komisiji* (T-422/08 R, neobjavljen), z dne 20. novembra 2008 v zadevi *SLAE proti Komisiji* (T-433/08 R, neobjavljen) in z dne 5. decembra 2008 v zadevi *KODA proti Komisiji* (T-425/08 R, neobjavljen), sodnik začasne odredbe (S. Papasavvas) pa s sklepom z dne 19. novembra 2008 v zadevi *AEPI proti Komisiji* (T-392/08 R, neobjavljen), zavrnil osem predlogov za izdajo začasne odredbe zaradi neobstoja nujnosti, ker tožeče stranke niso dokazale neposredne grožnje resne in nepopravljive škode v primeru takojšnje izvršitve izpodbijane odločbe. V teh sklepih je bilo med drugim opozorjeno, da se izpodbijana odločba ne nanaša na področje tako imenovanih „off line“ dejavnosti tožečih strank (koncerti, radio, diskoteke, bari itd.), ampak le na tako imenovano „on line“ izkoriščanje avtorskih pravic (spletno, satelitsko in kabelsko oddajanje), za katero nobena od tožečih strank ni dokazala, da pomeni pomemben del njenih prihodkov. Poleg tega v skladu z navedenimi sklepi Komisija v izpodbijani odločbi ni niti prepovedala sistema sporazumov o vzajemnem zastopanju kot takega niti onemogočila tožečim strankam, da izvajajo nekatere ozemeljske razmejitve, ampak se je omejila na kritiko usklajenosti pristopa, ki so ga v ta namen uporabile vse organizacije. Nazadnje, v zvezi z zaskrbljenostjo tožečih strank, da bi jih lahko izpodbijana odločba zaradi pravne negotovosti, ki bi jo povzročila glede veljavnosti in vsebine prihodnjih sporazumov o vzajemnem zastopanju, izpostavila tveganju, da jih bo Komisija sankcionirala zaradi kršitve obveznosti spremembe sistema, je treba sklepati, da je navedeno tveganje le hipotetično in da mora Komisija, če bi tožečim strankam nameravala naložiti sankcijo, dokazati, da pomeni njihovo nadaljnje ravnanje kršitev, pri čemer jim ni onemogočeno, da zadevo predložijo sodišču Skupnosti, da bi ugotovilo nezakonitost naloženih sankcij na podlagi trditve, da je obveznost spremembe sistema, naložena v izpodbijani odločbi, dvoumna.

Nazadnje je treba navesti sklep predsednika Sodišča prve stopnje z dne 18. marca 2008 v zadevi *Aer Lingus Group proti Komisiji* (T-411/07 R, še neobjavljen) zaradi pomembnih pojasnil v zvezi z dopustnostjo predlogov za izdajo začasne odredbe. Pojasnjeno je, da sodnik, pristojen za izdajo začasne odredbe, načeloma ne more izdati začasne odredbe, ki bi pomenila poseg v izvajanje pooblastil druge institucije. Zato je treba kot nedopusten zavreči predlog za izdajo začasne odredbe, naj se Komisiji naloži, da na določen način uporabi člen 8(4) in (5) Uredbe št. 139/2004⁴², tako da sprejme določene ukrepe zoper drugo

⁴¹ Odločba Komisije C(2008) 3435 konč. z dne 16. julija 2008 v zvezi s postopkom na podlagi členov 81 ES in 53 Sporazuma EGP (zadeva COMP/C2/38.698 – CISAC).

⁴² Uredba Sveta (ES) št. 139/2004 z dne 20. januarja 2004 o nadzoru koncentracij podjetij (UL L 24, str. 1).

stranko prepovedane koncentracije. Če bi bilo namreč s sodbo v postopku v glavni stvari odločeno, da je Komisija pristojna, da odredi ukrepe, določene v členu 8(4) in (5) te uredbe, bi morala Komisija, če bi v okviru pooblastila za nadzor, ki ji je dodeljeno glede koncentracij, menila, da je to nujno, sprejeti nujne ukrepe, potrebne za izvršitev sodbe v skladu s členom 233 ES.

Poleg tega je poudarjeno, da je namen širokega besedila člena 243 ES očitno podeliti sodniku, ki obravnava predlog za izdajo začasne odredbe, zadostno pooblastilo, da odredi vsak ukrep, za katerega meni, da je nujen za zagotovitev polne učinkovitosti prihodnje dokončne odločbe, da ne bi nastala praznina v pravnem varstvu, ki ga zagotavlja Sodišče. Torej ni mogoče izključiti, da lahko sodnik, ki obravnava predlog, sklepe naslovi neposredno na tretje osebe, če je to potrebno, pri čemer mora vendarle upoštevati, na eni strani, postopkovne pravice, še posebej pravico naslovnikov začasnih odredb in strank, na katere začasne odredbe neposredno vplivajo, da so zaslišani, in, na drugi strani, moč *fumus boni iuris* ter grozečo resno in nepopravljivo škodo. Tudi če tretja oseba med postopkom za izdajo začasne odredbe še ni imela možnosti biti zaslišana, ni mogoče izključiti, da se ji v izjemnih okoliščinah in ob upoštevanju začasnosti ukrepa naloži začasen ukrep, če se izkaže, da bi bila tožeča stranka brez takega ukrepa izpostavljena položaju, ki lahko ogrozi njen obstoj. Sodnik, pristojen za izdajo začasne odredbe, opravi to presojo, ko tehta različne interese v zadevi.

B – Sestava Sodišča prve stopnje

(Protokolarna razvrstitev 31. decembra 2008)

Prva vrsta, od leve proti desni:

sodnik F. Dehousse; predsedniki senatov O. Czúcz, N. J. Forwood in A. W. H. Meij; predsednica senata V. Tiili; predsednik Sodišča prve stopnje M. Jaeger; predsednika senatov J. Azizi in M. Vilaras; predsednici senatov M. E. Martins Ribeiro in I. Pelikánová.

Druga vrsta, od leve proti desni:

sodnik E. Moavero Milanesi; sodnica I. Labucka; sodnik V. Vadapalas; sodnici I. Wiszniewska-Bialecka in E. Cremona; sodnik D. Šváby; sodnica K. Jürimäe; sodnika S. Papasavvas in N. Wahl.

Tretja vrsta, od leve proti desni:

sodniki K. O'Higgins, L. Truchot, A. Dittrich, T. Tchipev, M. Prek, V. Ciucă, S. Soldevila Frago in S. Frimodt Nielsen; sodni tajnik E. Coulon.

1. Člani Sodišča prve stopnje

(po vrstnem redu nastopa funkcije)

Marc Jaeger

Rojen leta 1945; odvetnik; attaché de justice, dodeljen državnemu tožilstvu (procureur général); sodnik, podpredsednik Tribunal d'arrondissement de Luxembourg; predavatelj na Centre universitaire de Luxembourg; dodeljeni sodnik, strokovni sodelavec na Sodišču Evropskih skupnosti od leta 1986; sodnik na Sodišču prve stopnje od 11. julija 1996; predsednik Sodišča prve stopnje od 17. septembra 2007.

Virpi Tiili

Rojena leta 1942; doktorica pravnih znanosti na univerzi v Helsinkih; asistentka za civilno in gospodarsko pravo na univerzi v Helsinkih; direktorica za pravne zadeve in gospodarsko politiko osrednje trgovinske zbornice Finske; generalna direktorica uprave za varstvo potrošnikov Finske; članica več vladnih odborov in delegacij, med drugim predsednica nadzornega sveta za oglase o zdravilih (1988–1990), članica sveta za zadeve potrošnikov (1990–1994), članica sveta za konkurenco (1991–1994) in članica redakcijskega odbora Nordic Intellectual Property Law Review (1982–1990); sodnica na Sodišču prve stopnje od 18. januarja 1995.

Josef Azizi

Rojen leta 1948; doktor pravnih znanosti ter magister sociologije in ekonomije na univerzi na Dunaju; predavatelj na ekonomski univerzi na Dunaju in na pravni fakulteti univerze na Dunaju ter na več drugih univerzah; častni profesor na pravni fakulteti univerze na Dunaju; ministrski svetnik in predstojnik oddelka v uradu zveznega kanclerja; član pripravljalnega odbora za pravno sodelovanje Sveta Evrope (CDCJ); zastopnik pred Verfassungsgerichtshof (ustavno sodišče) v postopkih presoje ustavnosti zveznih zakonov; koordinator, pristojen za prilagoditev avstrijskega zveznega prava pravu Skupnosti; sodnik na Sodišču prve stopnje od 18. januarja 1995.

John D. Cooke

Rojen leta 1944; od leta 1966 barrister (odvetnik) na Irskem; prav tako barrister (odvetnik) v Angliji in Walesu, Severni Irski in Novem Južnem Walesu; odvetnik med letoma 1966 in 1996; od leta 1980 član Inner Bar na Irskem (Senior Counsel) in od leta 1991 v Novem Južnem Walesu; predsednik Sveta odvetniških združenj Evropske skupnosti (CCBE) med letoma 1985 in 1986; gostujoči profesor na pravni fakulteti University College v Dublinu; član Chartered Institute of Arbitrators; predsednik Royal Zoological Society na Irskem med letoma 1987 in 1990; član uprave Honorable Society of Kings Inns, Dublin; častni član uprave Lincoln's Inn, London; sodnik na Sodišču prve stopnje od 10. januarja 1996 do 15. septembra 2008.

Arjen W. H. Meij

Rojen leta 1944; sodnik na vrhovnem sodišču Nizozemske (1996); sodnik in podpredsednik College van Beroep voor het bedrijfsleven (višje upravno sodišče za trgovino in industrijo) (1986); namestnik člana na Centrale Raad van Beroep (pritožbeno sodišče za socialno varnost) in na Tariefcommissie (komisija za carinsko tarifo); strokovni sodelavec na Sodišču Evropskih skupnosti (1980); strokovni sodelavec za evropsko pravo na pravni fakulteti univerze v Groningenu in asistent raziskovalec na University of Michigan Law School; član mednarodnega sekretariata trgovinske zbornice v Amsterdamu (1970); sodnik na Sodišču prve stopnje od 17. septembra 1998.

Mihalis Vilaras

Rojen leta 1950; odvetnik (1974–1980); nacionalni strokovnjak v pravni službi Komisije Evropskih skupnosti, nato administrateur principal (višji uradnik) v direkciji V (zaposlovanje, delovna razmerja, socialne zadeve); strokovni sodelavec nižje stopnje, strokovni sodelavec višje stopnje in od leta 1999 svetovalec pri državnem svetu; pridruženi član Posebnega vrhovnega sodišča Grčije; član grškega centralnega odbora za pripravo predlogov zakonov (1996–1998); direktor pravne službe v Generalnem sekretariatu grške vlade; sodnik na Sodišču prve stopnje od 17. septembra 1998.

Nicholas James Forwood

Rojen leta 1948; univerza v Cambridgeu (BA 1969, MA 1973) (strojne znanosti in pravo); od leta 1970 vpisan v angleško odvetniško zbornico, odvetnik v Londonu (1971–1999) in v Bruslju (1979–1999); od leta 1981 vpisan v irsko odvetniško zbornico; leta 1987 pridobil naziv Queen's Counsel in leta 1998 imenovan za člana uprave (bencher) za Middle Temple; zastopnik angleške in valižanske odvetniške zbornice pri Svetu odvetniških združenj Evropske skupnosti (CCBE) in predsednik stalne delegacije CCBE pri Sodišču Evropskih skupnosti (1995–1999); član vodstvenega organa Združenja za svetovno trgovinsko pravo (World Trade Law Association) in Organizacije za evropsko pomorsko pravo (European Maritime Law Organization) (1993–2002); sodnik na Sodišču prve stopnje od 15. decembra 1999.

Maria Eugénia Martins de Nazaré Ribeiro

Rojena leta 1956; študij v Lizboni, Bruslju in Strasbourgu; odvetnica na Portugalskem in v Bruslju; svobodna raziskovalka na inštitutu za evropske študije svobodne univerze v Bruslju; strokovna sodelavka pri portugalskem sodniku na Sodišču Evropskih skupnosti Montinhodeju Almeida (med letoma 1986 in 2000), nato pri predsedniku Sodišča prve stopnje Boju Vesterdorfu (2000–2003); sodnica na Sodišču prve stopnje od 31. marca 2003.

Franklin Dehousse

Rojen leta 1959; diploma iz pravnih znanosti (univerza v Liègu, 1981); sodelavec (Fonds national de la recherche scientifique, 1985–1989); pravni svetovalec v Poslanski zbornici (Chambre des représentants, 1981–1990); doktor pravnih znanosti (univerza v Strasbourgu, 1990); profesor (univerza v Liègu in v Strasbourgu, Collège d'Europe, Institut royal supérieur de Défense, univerza Montesquieu v Bordeauxu; Collège Michel Servet univerz v Parizu; fakultet Notre-Dame de la Paix v Namurju); posebni predstavnik ministrstva za zunanje zadeve (1995–1999); direktor evropskih študij na Institut royal des relations internationales (1998–2003); sodnik prisednik v Conseil d'État (2001–2003); svetovalec Evropske komisije (1990–2003); član l'Observatoire Internet (2001–2003); sodnik na Sodišču prve stopnje od 7. oktobra 2003.

Ena Cremona

Rojena leta 1936; diploma iz jezikov na kraljevi univerzi na Malti (1955); doktorica pravnih znanosti na kraljevi univerzi na Malti (1958); odvetnica na Malti od leta 1959; pravna svetovalka pri nacionalnem svetu za ženske (1964–1979); članica komisije za javne uslužbenke (1987–1989); članica upravnega odbora Lombard Bank (Malta) Ltd, predstavnica države kot delničarke (1987–1993); članica volilne komisije od leta 1993; članica komisije za doktorate na pravni fakulteti kraljeve univerze na Malti; članica Evropske komisije proti rasizmu in nestrpnosti (ECRI) (2003–2004); sodnica na Sodišču prve stopnje od 12. maja 2004.

Ottó Czúcz

Rojen leta 1946; doktor pravnih znanosti na univerzi v Szegedu (1971); referent na ministrstvu za delo (1971–1974); predavatelj in profesor (1974–1989), dekan pravne fakultete (1989–1990), prorektor (1992–1997) univerze v Szegedu; odvetnik; član uprave nacionalne pokojninske zavarovalnice; podpredsednik evropskega inštituta za socialno varnost (1998–2002); član znanstvenega sveta Mednarodnega združenja za socialno varnost; sodnik na ustavnem sodišču (1998–2004); sodnik na Sodišču prve stopnje od 12. maja 2004.

Irena Wiszniewska-Białecka

Rojena leta 1947; diploma iz prava na univerzi v Varšavi (1965–1969); raziskovalka (asistentka, docentka, profesorica) na inštitutu pravnih znanosti poljske akademije znanosti (1969–2004); raziskovalka na Inštitutu Max Planck za tuje in mednarodno patentno, avtorsko in konkurenčno pravo v Münchnu (štipendija AvH Stiftung/Foundation: 1985–1986); odvetnica (1992–2000); sodnica na vrhovnem upravnem sodišču (2001–2004); sodnica na Sodišču prve stopnje od 12. maja 2004.

Irena Pelikánová

Rojena leta 1949; doktorica pravnih znanosti, asistentka za gospodarsko pravo (pred 1989), nato doktorica znanosti, profesorica gospodarskega prava (od 1993) na pravni fakulteti Karlove univerze v Pragi; članica vodilnega organa Komisije za vrednostne papirje (1999–2002); odvetnica; članica zakonodajnega sveta češke vlade (1998–2004); sodnica na Sodišču prve stopnje od 12. maja 2004.

Daniel Šváby

Rojen leta 1951; doktor pravnih znanosti (univerza v Bratislavi); sodnik na sodišču prve stopnje v Bratislavi; sodnik na višjem sodišču, pristojen za civilne zadeve, in podpredsednik višjega sodišča v Bratislavi; član oddelka za civilno in družinsko pravo inštituta za pravo pri ministristvu za pravosodje; začasni sodnik na vrhovnem sodišču, zadolžen za zadeve gospodarskega prava; član Evropske komisije za človekove pravice (Strasbourg); sodnik na ustavnem sodišču (2000–2004); sodnik na Sodišču prve stopnje od 12. maja 2004.

Vilenas Vadapalas

Rojen leta 1954; doktor pravnih znanosti (univerza v Moskvi); habilitacija iz pravnih znanosti (univerza v Varšavi); profesor na univerzi v Vilni; mednarodno pravo (od 1981), človekove pravice (od 1991) in pravo Skupnosti (od 2000); svetovalec vlade za področje zunanjih zadev (1991–1993); član koordinacijske skupine delegacije za pogajanja za pristop k Evropski uniji; generalni direktor oddelka vlade za evropsko pravo (1997–2004); profesor evropskega prava na univerzi v Vilni; nosilec katedre Jean Monnet; predsednik litovskega društva za študije o Evropski uniji; predsednik parlamentarne delovne skupine za ustavno reformo, povezano s pristopom Litve; član mednarodne komisije pravnikov (april 2003); sodnik na Sodišču prve stopnje od 12. maja 2004.

Küllike Jürimäe

Rojena leta 1962; diploma iz prava na univerzi v Tartuju (1981–1986); namestnica državnega tožilca v Talinu (1986–1991); diploma estonske diplomatske šole (1991–1992); pravna svetovalka (1991–1993) in generalna svetovalka pri trgovinski in industrijski zbornici (1992–1993); sodnica na višjem sodišču v Talinu (1993–2004); European Master na področju človekovih pravic in demokratizacije na univerzi v Padovi in univerzi v Nottinghamu (2002–2003); sodnica na Sodišču prve stopnje od 12. maja 2004.

Ingrida Labucka

Rojena leta 1963; diploma prava na univerzi v Latviji (1986); inšpektorica ministrstva za notranje zadeve za regijo Kirov in mesto Riga (1986–1989); sodnica na sodišču prve stopnje v Rigi (1990–1994); odvetnica (1994–1998 in od julija 1999 do maja 2000); ministrica za pravosodje (od novembra 1998 do julija 1999 in od maja 2000 do oktobra 2002); članica Stalnega arbitražnega sodišča v Haagu (2001–2004); poslanka (2002–2004); sodnica na Sodišču prve stopnje od 12. maja 2004.

Savvas S. Papasavvas

Rojen leta 1969; študij na univerzi v Atenah (Ptychion leta 1991); podiplomski študij na univerzi Paris II (magistrski študij javnega prava leta 1992) in na univerzi Aix-Marseille III (doktorat pravnih znanosti leta 1995); vpis v ciprsko odvetniško zbornico, član odvetniške zbornice v Nikoziji od leta 1993; predavatelj na univerzi na Cipru (1997–2002), docent ustavnega prava od septembra 2002; raziskovalec na evropskem centru za javno pravo (2001–2002); sodnik na Sodišču prve stopnje od 12. maja 2004.

Enzo Moavero Milanesi

Rojen leta 1954; doktor prava (univerza La Sapienza, Rim); študij prava Skupnosti (Collège d'Europe, Bruges); član odvetniške zbornice, odvetnik (1978–1983); predavatelj prava Skupnosti na univerzah La Sapienza, Rim (1993–1996), Luiss, Rim (1993–1996 in 2002–2006), in Bocconi, Milano (1996–2000); svetovalec pri italijanskem predsedniku vlade za vprašanja s področja Skupnosti (1993–1995); uradnik Evropske komisije: pravni svetovalec in nato vodja kabineta podpredsednika (1989–1992), vodja kabineta komisarja, pristojnega za „notranji trg“ (1995–1999) in „konkurenco“ (1999); direktor generalnega direktorata Konkurenca (2000–2002), namestnik generalnega sekretarja Evropske komisije (2002–2005), generalni direktor Skupine političnih svetovalcev (2006); sodnik na Sodišču prve stopnje od 3. maja 2006.

Nils Wahl

Rojen leta 1961; magister prava, univerza v Stockholmu (1985); doktor prava, univerza v Stockholmu (1995); izredni profesor (docent) in nosilec katedre Jean Monnet za evropsko pravo (1995); profesor evropskega prava, univerza v Stockholmu (2001); odvetniški kandidat v zasebni odvetniški pisarni (1987–1989); upravni direktor izobraževalne ustanove (1993–2004); predsednik Nätverket för europarättslig forskning (švedsko združenje za študije evropskega prava) (2001–2006); član Rådet för konkurrensfrågor (svet za vprašanja konkurence, 2001–2006); sodnik na Hovrätten över Skåne och Blekinge (drugostopenjsko sodišče) (2005); sodnik na Sodišču prve stopnje od 7. oktobra 2006.

Miro Prek

Rojen leta 1965; diploma iz prava (1989); pravosodni izpit (1994); različne naloge in položaji v javni upravi, zlasti v Službi vlade RS za zakonodajo (državni podsekretar in namestnik direktorja ter vodja oddelka za evropsko in primerjalno pravo) in v Službi vlade RS za evropske zadeve (državni podsekretar); član pogajalske skupine za pridružitveni sporazum (1994–1996) in za pristop k Evropski uniji (1998–2003), odgovoren za pravne zadeve; odvetnik; vodja projektov za prilagoditev evropski zakonodaji in za evropsko integracijo, zlasti na Zahodnem Balkanu; vodja oddelka na Sodišču Evropskih skupnosti (2004–2006); sodnik na Sodišču prve stopnje od 7. oktobra 2006.

Teodor Tchipev

Rojen leta 1940; študij prava na univerzi Sv. Kliment Ohridski v Sofiji (1961); doktor prava (1977); odvetnik (1963–1964); pravni svetovalec v državnem cestnem podjetju za mednarodni prevoz (1964–1973); raziskovalec na pravnem inštitutu bolgarske akademije znanosti (1973–1988); gostujoči profesor za civilni pravdni postopek na pravni fakulteti univerze Sv. Kliment Ohridski v Sofiji (1988–1991); arbiter na arbitražnem sodišču trgovinske in industrijske zbornice (1988–2006); sodnik na ustavnem sodišču (1991–1994); gostujoči profesor na univerzi Paissiy Hilendarski v Plovdivu (februar 2001–2006); minister za pravosodje (1994–1995); gostujoči profesor za civilni pravdni postopek na novi bolgarski univerzi v Sofiji (1995–2006); sodnik na Sodišču prve stopnje od 12. januarja 2007.

Valeriu M. Ciucă

Rojen leta 1960; diploma iz prava (1984), doktor prava (1997) (univerza Alexandru Ioan Cuza v Iași); sodnik prvostopenjskega sodišča v Suceavi (1984–1989); vojaški sodnik vojaškega sodišča v Iași (1989–1990); profesor na univerzi Alexandru Ioan Cuza v Iași (1990–2006); štipendija za specializacijo iz zasebnega prava na univerzi v Rennesu (1991–1992); docent na univerzi Petre Andrei v Iași (1999–2002); gostujoči profesor na Université Littoral Côte d'Opale (LAB. RII) (2006); sodnik na Sodišču prve stopnje od 12. januarja 2007.

Alfred Dittrich

Rojen leta 1950; študij prava na univerzi Erlangen-Nürnberg (1970–1975); pravnik pripravnik na območju Oberlandesgericht (višje regionalno sodišče) v Nürnbergu (1975–1978); referent na zveznem ministrstvu za gospodarstvo (1978–1982); referent na stalnem predstavništvu Zvezne republike Nemčije pri Evropskih skupnostih (1982); referent na zveznem ministrstvu za gospodarstvo, zadolžen za vprašanja prava Skupnosti in konkurence (1983–1992); vodja oddelka „Pravo Evropske unije“ (1992–2007) na ministrstvu za pravosodje; vodja nemških članov delovne skupine „Sodišče Evropskih skupnosti“ pri Svetu; zastopnik nemške vlade v številnih zadevah pred Sodiščem Evropskih skupnosti; sodnik Sodišča prve stopnje od 17. septembra 2007.

Santiago Soldevila Frago

Rojen leta 1960; diploma iz prava na Universidad Autónoma de Barcelona (1983); sodnik (1985); od 1992 sodnik, specializiran za upravne spore, pri višjem sodišču na Kanarskih otokih, Santa Cruz de Tenerife (1992 in 1993), in pri Audiencia Nacional (Madrid, od maja 1998 do avgusta 2007), kjer je odločal o pravnih sredstvih v davčnih sporih (IVA), o pravnih sredstvih, vloženih zoper določbe splošnih predpisov ministrstva za gospodarstvo in njegove odločbe o državnih pomočeh ali premoženjski odgovornosti državne uprave, ter o pravnih sredstvih, vloženih zoper vse sporazume osrednjih gospodarskih regulatorjev na področju bančništva, borznih poslov, energetike, zavarovalništva in varstva konkurence; strokovni sodelavec na ustavnem sodišču (1993–1998); sodnik Sodišča prve stopnje od 17. septembra 2007.

Laurent Truchot

Rojen leta 1962; diploma na Institut d'études politiques de Paris (inštitut za politične študije v Parizu) (1984); študent École nationale de la magistrature (državna šola za sodne uradnike) (1986–1988); sodnik Tribunal de grande instance de Marseille (od januarja 1988 do januarja 1990); sodni uradnik oddelka za civilne zadeve na ministrstvu za pravosodje (od januarja 1990 do junija 1992); namestnik vodje in nato vodja splošnega oddelka za konkurenco, potrošnike in preprečevanje prevar na ministrstvu za gospodarstvo, finance in industrijo (od junija 1992 do septembra 1994); tehnični svetovalec ministra za pravosodje (od septembra 1994 do maja 1995); sodnik na Tribunal de grande instance de Nîmes (od maja 1995 do maja 1996); strokovni sodelavec na Sodišču pri generalnem pravobranilcu Légerju (od maja 1996 do decembra 2001); strokovni svetovalec na Cour de cassation (od decembra 2001 do avgusta 2007); sodnik Sodišča prve stopnje od 17. septembra 2007.

Sten Frimodt Nielsen

Rojen leta 1963; diploma iz prava, univerza v Københavnu (1988); uradnik na ministrstvu za zunanje zadeve (1988–1991); predavatelj mednarodnega in evropskega prava na univerzi v Københavnu (1988–1991); sekretar pri stalnem predstavništvu Danske pri Združenih narodih v New Yorku (1991–1994); uradnik v pravni službi ministrstva za zunanje zadeve (1994–1995); izredni profesor na univerzi v Københavnu (1995); svetovalec in nato glavni svetovalec službe predsednika vlade (1995–1998); minister svetovalec stalnega predstavništva Danske pri Evropski uniji (1998–2001); posebni svetovalec službe predsednika vlade za pravna vprašanja (2001–2002); vodja oddelka in pravni svetovalec službe predsednika vlade (od marca 2002 do julija 2004); državni podsekretar in pravni svetovalec službe predsednika vlade (od avgusta 2004 do avgusta 2007); sodnik Sodišča prve stopnje od 17. septembra 2007.

Kevin O'Higgins

Rojen leta 1946; študij na Crescent College v Limericku, Clongowes Wood College, University College Dublin (B.A. in diploma iz evropskega prava) in na Kings Inns; vpisan v irsko odvetniško zbornico od leta 1968; barrister (1968–1982); Senior Counsel (Inner Bar of Ireland, 1982–1986); sodnik pri Circuit court (1986–1997); sodnik pri irskem High Court (1997–2008); Bench of Kings Inns; predstavnik Irske pri Posvetovalnem svetu evropskih sodnikov (2000–2008); sodnik Sodišča prve stopnje od 15. septembra 2008.

Emmanuel Coulon

Rojen leta 1968; študij prava (univerza Panthéon-Assas, Pariz); študij upravljanja (univerza Paris-Dauphine); Collège d'Europe (1992), sprejemni izpit na regionalnem centru za izobraževanje za odvetniški poklic v Parizu; potrdilo odvetniške zbornice v Bruslju o sposobnosti za opravljanje odvetniškega poklica; uspešno opravljen splošni natečaj Komisije Evropskih skupnosti; strokovni sodelavec na Sodišču prve stopnje Evropskih skupnosti (kabinet predsednika Saggia, 1996–1996; kabinet predsednika Vesterdorfa, 1998–2002); vodja kabineta predsednika Sodišča prve stopnje (2003–2005); sodni tajnik Sodišča prve stopnje od 6. oktobra 2005.

2. Spremembe v sestavi Sodišča prve stopnje leta 2008

Slavnostna seja 15. septembra 2008

Z odločitvijo predstavnikov vlad držav članic Evropskih skupnosti z dne 22. julija 2008 je bil Kevin O'Higgins imenovan za sodnika Sodišča prve stopnje Evropskih skupnosti do 31. avgusta 2013.

Kevin O'Higgins je nasledil Johna D. Cooka, ki je funkcijo sodnika Sodišča prve stopnje opravljal od 10. januarja 1996.

3. Protokolarna razvrstitev

od 1. januarja do 14. septembra 2008

M. JAEGER, predsednik Sodišča prve stopnje
V. TIILLI, predsednica senata
J. AZIZI, predsednik senata
A. W. H. MEIJ, predsednik senata
M. VILARAS, predsednik senata
N. J. FORWOOD, predsednik senata
M. E. MARTINS RIBEIRO, predsednica senata
O. CZÚCZ, predsednik senata
I. PELIKÁNOVÁ, predsednica senata
J. D. COOKE, sodnik
F. DEHOUSSE, sodnik
E. CREMONA, sodnica
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, sodnica
D. ŠVÁBY, sodnik
V. VADAPALAS, sodnik
K. JÜRIMÄE, sodnica
I. LABUCKA, sodnica
S. PAPASAVVAS, sodnik
E. MOAVERO MILANESI, sodnik
N. WAHL, sodnik
M. PREK, sodnik
T. TCHIEV, sodnik
V. CIUCĂ, sodnik
A. DITTRICH, sodnik
S. SOLDEVILA FRAGOSO, sodnik
L. TRUCHOT, sodnik
S. FRIMODT NIELSEN, sodnik

E. COULON, sodni tajnik

od 15. septembra do 31. decembra 2008

M. JAEGER, predsednik Sodišča prve stopnje
V. TIILLI, predsednica senata
J. AZIZI, predsednik senata
A. W. H. MEIJ, predsednik senata
M. VILARAS, predsednik senata
N. J. FORWOOD, predsednik senata
M. E. MARTINS RIBEIRO, predsednica senata
O. CZÚCZ, predsednik senata
I. PELIKÁNOVÁ, predsednica senata
F. DEHOUSSE, sodnik
E. CREMONA, sodnica
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, sodnica
D. ŠVÁBY, sodnik
V. VADAPALAS, sodnik
K. JÜRIMÄE, sodnica
I. LABUCKA, sodnica
S. PAPASAVVAS, sodnik
E. MOAVERO MILANESI, sodnik
N. WAHL, sodnik
M. PREK, sodnik
T. TCHIEV, sodnik
V. CIUCĂ, sodnik
A. DITTRICH, sodnik
S. SOLDEVILA FRAGOSO, sodnik
L. TRUCHOT, sodnik
S. FRIMODT NIELSEN, sodnik
K. O'HIGGINS, sodnik

E. COULON, sodni tajnik

4. Nekdanji člani Sodišča prve stopnje

Da Cruz Vilaça José Luis (1989–1995), predsednik od 1989 do 1995
Barrington Donal Patrick Michael (1989–1996)
Saggio Antonio (1989–1998), predsednik od 1995 do 1998
Edward David Alexander Ogilvy (1989–1992)
Kirschner Heinrich (1989–1997)
Yeraris Christos (1989–1992)
Schintgen Romain Alphonse (1989–1996)
Briët Cornelis Paulus (1989–1998)
Biancarelli Jacques (1989–1995)
Lenaerts Koen (1989–2003)
Bellamy Christopher William (1992–1999)
Kalogeropoulos Andreas (1992–1998)
Lindh Pernilla (1995–2006)
Potocki André (1995–2001)
Gens de Moura Ramos Rui Manuel (1995–2003)
Mengozi Paolo (1998–2006)
Trstenjak Verica (2004–2006)
Pirrung Jörg (1997–2007)
García-Valdecasas y Fernández Rafael (1989–2007)
Legal Hubert (2001–2007)

predsedniki

Da Cruz Vilaça José Luis (1989–1995)
Saggio Antonio (1995–1998)
Vesterdorf Bo (1998–2007)

sodni tajnik

Jung Hans (1989–2005)

C – Sodna statistika Sodišča prve stopnje

Splošna dejavnost Sodišča prve stopnje

1. Vložene zadeve, končane zadeve, nerešene zadeve (2004–2008)

Vložene zadeve

2. Vrste postopkov (2004–2008)
3. Vrste tožb (2004–2008)
4. Predmet tožbe (2004–2008)

Končane zadeve

5. Vrste postopkov (2004–2008)
6. Predmet tožbe (2008)
7. Predmet tožbe (2004–2008) (sodbe in sklepi)
8. Sestava (2004–2008)
9. Trajanje postopkov v mesecih (2004–2008) (sodbe in sklepi)

Nerešene zadeve na dan 31. decembra

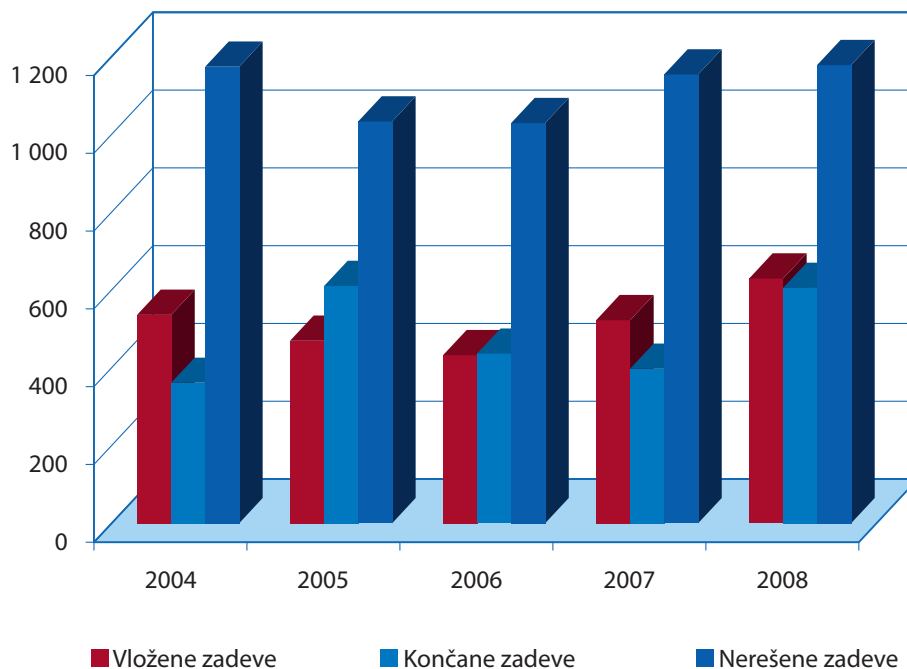
10. Vrste postopkov (2004–2008)
11. Predmet tožbe (2004–2008)
12. Sestava (2004–2008)

Razno

13. Začasne odredbe (2004–2008)
14. Hitri postopki (2004–2008)
15. Odločbe Sodišča prve stopnje, zoper katere je bila pri Sodišču vložena pritožba (1989–2008)
16. Porazdelitev pritožb, predloženih Sodišču, glede na vrsto postopka (2004–2008)
17. Izidi pritožb pred Sodiščem (2008) (sodbe in sklepi)
18. Izidi pritožb pred Sodiščem (2004–2008) (sodbe in sklepi)
19. Splošni razvoj (1989–2008) (vložene zadeve, končane zadeve, nerešene zadeve)

1. Splošna dejavnost Sodišča prve stopnje

Vložene zadeve, končane zadeve, nerešene zadeve (2004–2008)¹

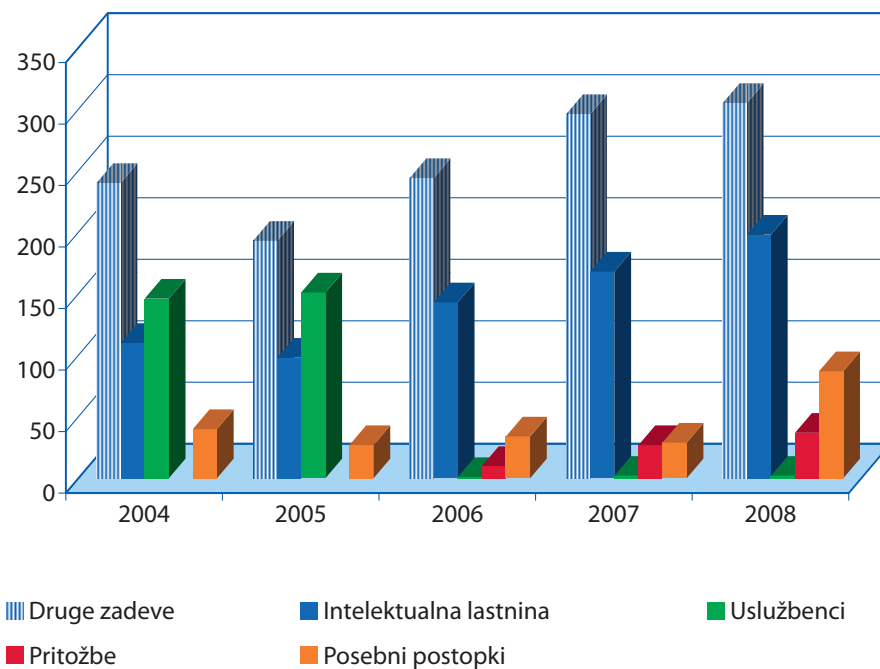

	2004	2005	2006	2007	2008
Vložene zadeve	536	469	432	522	629
Končane zadeve	361	610	436	397	605
Nerešene zadeve	1174	1033	1029	1154	1178

¹ Če ni drugače označeno, ta in naslednje tabele upoštevajo posebne postopke.

Za „posebne postopke“ se štejejo: ugovor zoper sodbo (člen 41 Statuta Sodišča; člen 122 Poslovnika Sodišča prve stopnje); ugovor tretjega (člen 42 Statuta Sodišča; člen 123 Poslovnika Sodišča prve stopnje); obnova postopka (člen 44 Statuta Sodišča; člen 125 Poslovnika Sodišča prve stopnje); razlaga sodbe (člen 43 Statuta Sodišča; člen 129 Poslovnika Sodišča prve stopnje); odmera stroškov (člen 92 Poslovnika Sodišča prve stopnje); pravna pomoč (člen 96 Poslovnika Sodišča prve stopnje) in poprava sodbe (člen 84 Poslovnika Sodišča prve stopnje).

2. Vložene zadeve – Vrste postopkov (2004–2008)¹

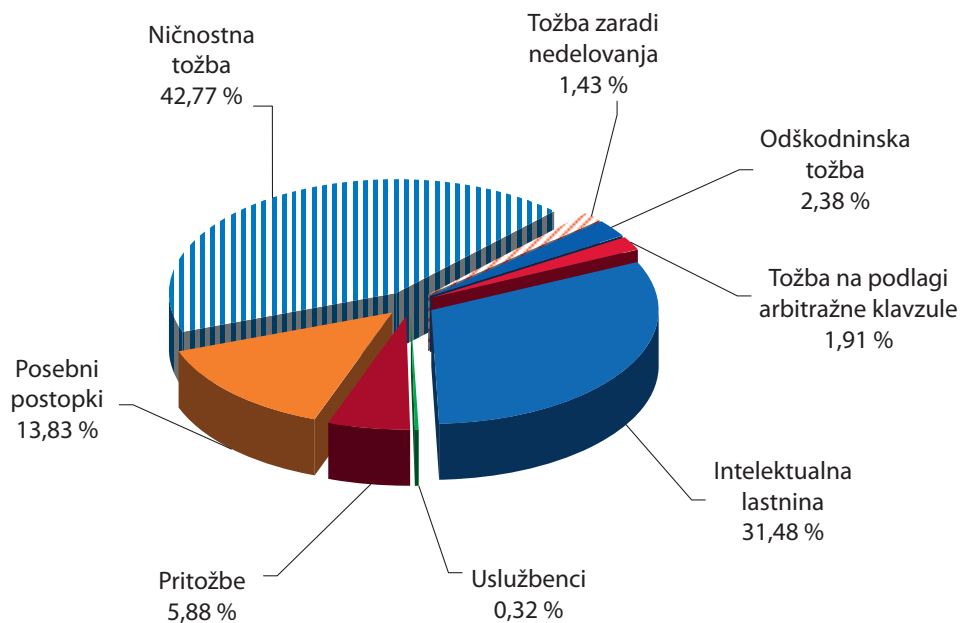

	2004	2005	2006	2007	2008
Druge zadeve	240	193	244	296	305
Intelektualna lastnina	110	98	143	168	198
Uslužbenci	146	151	1	2	2
Pritožbe			10	27	37
Posebni postopki	40	27	34	29	87
Skupaj	536	469	432	522	629

¹ V tej in naslednjih tabelah pomeni označba „drugi spori“ vse direktne tožbe, ki jih niso vložili uradniki Evropskih skupnosti in ki niso tožbe s področja intelektualne lastnine.

3. Vložene zadeve – Vrste tožb (2004–2008)

Porazdelitev leta 2008

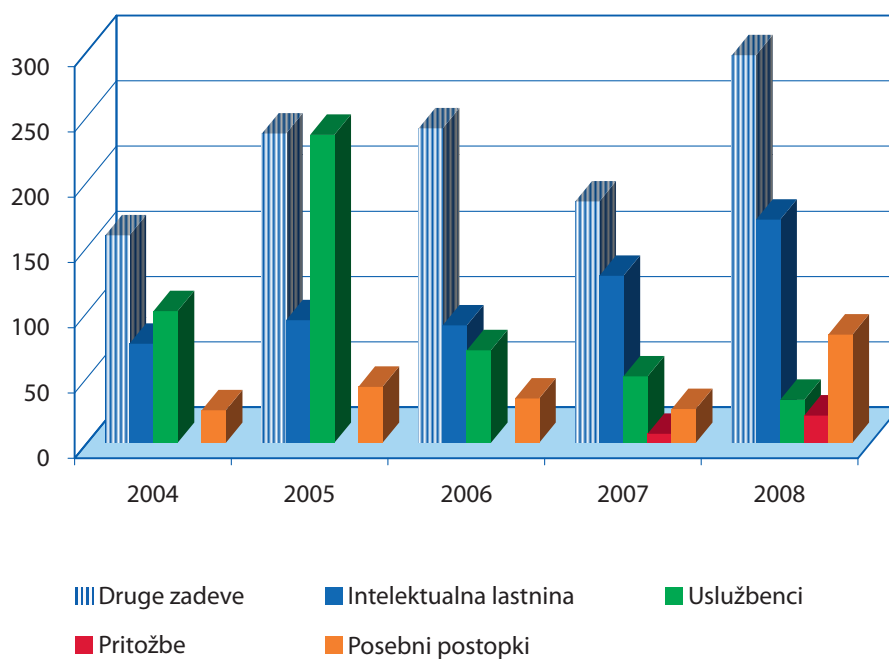

	2004	2005	2006	2007	2008
Ničnostna tožba	199	160	223	249	269
Tožba zaradi nedelovanja	15	9	4	12	9
Odškodninska tožba	18	16	8	27	15
Tožba na podlagi arbitražne klavzule	8	8	9	8	12
Intellectualna lastnina	110	98	143	168	198
Uslužbenci	146	151	1	2	2
Pritožbe			10	27	37
Posebni postopki	40	27	34	29	87
Skupaj	536	469	432	522	629

4. Vložene zadeve – Predmet tožbe (2004–2008)

	2004	2005	2006	2007	2008
Arbitražna klavzula		2	3	1	12
Carinska unija	11	2		4	1
Državne pomoči	46	25	28	37	55
Ekonomska in monetarna politika		1	2		
Energija			1		
Intelektualna lastnina	110	98	145	168	198
Kmetijstvo	25	21	18	34	14
Konkurenca	36	40	81	62	71
Kultura			3	1	2
Lastna sredstva Skupnosti		2			
Obdavčitev			1	2	
Okolje in potrošniki	30	18	21	41	14
Podjetniško pravo	6	12	11	10	30
Politika na področju ribištva	3	2		5	23
Pravica do ustanavljanja	1				1
Pravo institucij	33	28	15	28	43
Pravosodje in notranje zadeve		1		3	3
Približevanje zakonodaj	1			1	
Pristop novih držav	1				
Promet	3		1	4	1
Proračun skupnosti				2	
Prosti pretok blaga	1			1	1
Prosto gibanje oseb	1	2	4	4	1
Raziskave, informacije, izobraževanje, statistike	6	9	5	10	1
Regionalna politika	10	12	16	18	7
Skupna carinska tarifa	1		2	1	
Skupna varnostna in zunanja politika	4		5	12	6
Socialna politika	5	9	3	5	3
Svoboda opravljanja storitev			1		3
Trgovinska politika	12	5	18	9	10
Zunanji odnosi	3	2	2	1	2
Skupaj Pogodba ES	349	291	386	464	502
Skupaj Pogodba PJ					1
Skupaj Pogodba AE	1		1		
Kadrovski predpisi	146	151	11	29	39
Posebni postopki	40	27	34	29	87
SKUPAJ	536	469	432	522	629

5. Končane zadeve – Vrste postopkov (2004–2008)

	2004	2005	2006	2007	2008
Druge zadeve	159	237	241	185	297
Intelektualna lastnina	76	94	90	128	171
Uslužbenci	101	236	71	51	33
Pritožbe				7	21
Posebni postopki	25	43	34	26	83
Skupaj	361	610	436	397	605

6. Končane zadeve – Predmet tožbe (2008)

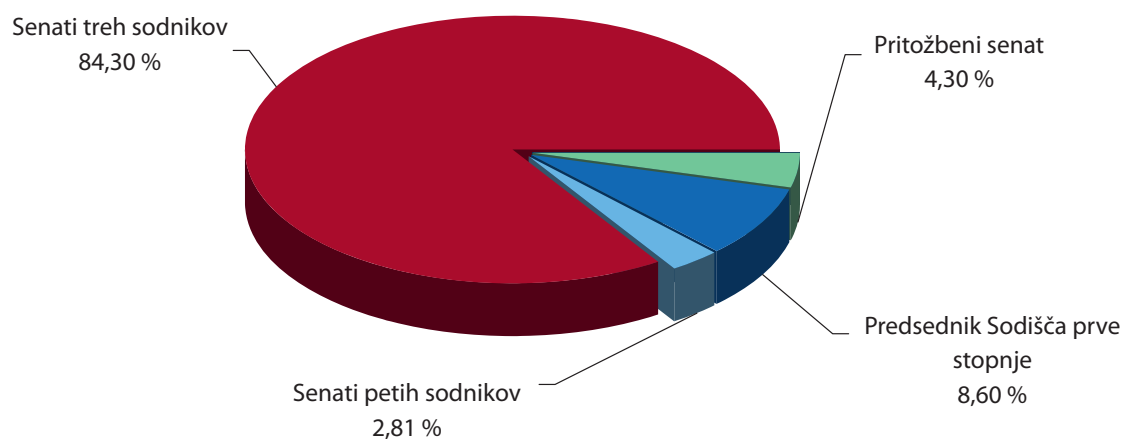
	Sodbe	Sklepi	Skupaj
Arbitražna klavzula	1	2	3
Carinska unija	2	1	3
Državne pomoči	23	14	37
Ekonomska in monetarna politika		1	1
Intelektualna lastnina	121	50	171
Kmetijstvo	17	21	38
Konkurenca	14	17	31
Kultura	1	1	2
Obdavčitev		2	2
Okolje in potrošniki	1	27	28
Podjetniško pravo	10	14	24
Politika na področju ribištva	1	3	4
Pravica do ustanavljanja		1	1
Pravo institucij	11	25	36
Pravosodje in notranje zadeve		1	1
Približevanje zakonodaj		1	1
Promet		3	3
Prosti pretok blaga		2	2
Prosto gibanje oseb		2	2
Raziskave, informacije, izobraževanje, statistike	3	7	10
Regionalna politika	7	35	42
Skupna carinska tarifa		3	3
Skupna varnostna in zunanja politika	4	2	6
Socialna politika	3		3
Trgovinska politika	6	6	12
Zunanji odnosi	1	1	2
Skupaj Pogodba ES	226	242	468
Kadrovski predpisi	33	21	54
Posebni postopki		83	83
SKUPAJ	259	346	605

7. Končane zadeve – Predmet tožbe (2004–2008) (sodbe in sklepi)

	2004	2005	2006	2007	2008
Arbitražna klavzula	2	1		1	3
Carinska unija	3	7	2	2	3
Državne pomoči	54	53	54	36	37
Ekonomska in monetarna politika			1	1	1
Energija			3	1	
Intelektualna lastnina	76	94	91	129	171
Kmetijstvo	15	34	25	11	38
Konkurenca	26	35	42	38	31
Kultura					2
Lastna sredstva Skupnosti			2		
Obdavčitev	1		1		2
Okolje in potrošniki	4	19	19	15	28
Podjetniško pravo	2	6	6	6	24
Politika na področju ribištva	6	2	24	4	4
Pravica do ustanavljanja		1			1
Pravo institucij	16	35	14	17	36
Pravosodje in notranje zadeve		1		2	1
Približevanje zakonodaj	3			1	1
Pridruževanje čezmorskih držav in ozemelj		4	2		
Pristop novih držav			1		
Promet	1	1	2	1	3
Proračun Skupnosti				1	
Prosti pretok blaga	1	1			2
Prosto gibanje oseb	2	1	4	4	2
Raziskave, informacije, izobraževanje, statistike		1	3	10	10
Regionalna politika	4	4	7	6	42
Skupna carinska tarifa				1	3
Skupna varnostna in zunanja politika	2	5	4	3	6
Socialna politika	4	6	5	3	3
Svoboda opravljanja storitev				1	
Trgovinska politika	1	7	13	4	12
Zunanji odnosi	7	11	5	4	2
Skupaj Pogodba ES	230	329	330	302	468
Skupaj Pogodba PJ	5	1	1	10	
Skupaj Pogodba AE		1		1	
Kadrovski predpisi	101	236	71	58	54
Posebni postopki	25	43	34	26	83
SKUPAJ	361	610	436	397	605

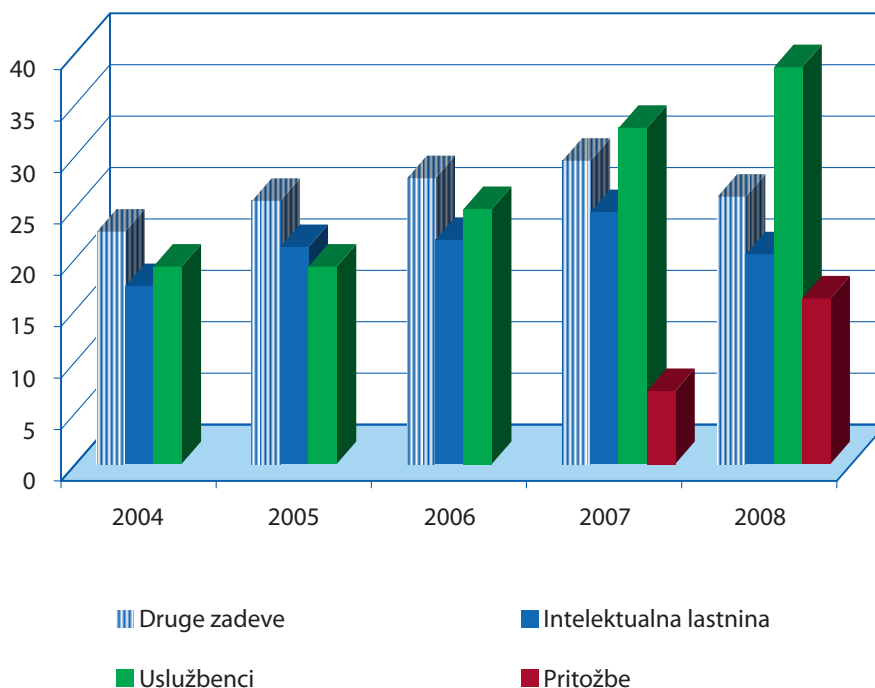
8. Končane zadeve – Sestava (2004–2008)

Porazdelitev leta 2008

	2004			2005			2006			2007			2008		
	Sodbe	Sklepi	Skupaj	Sodbe	Sklepi	Skupaj	Sodbe	Sklepi	Skupaj	Sodbe	Sklepi	Skupaj	Sodbe	Sklepi	Skupaj
Veliki senat				6		6				2		2			
Pritožbeni senat										3	4	7	16	10	26
Predsednik Sodišča prve stopnje		7	7		25	25		19	19		16	16		52	52
Senati petih sodnikov	18	46	64	28	34	62	22	33	55	44	8	52	15	2	17
Senati treh sodnikov	141	135	276	181	329	510	198	157	355	196	122	318	228	282	510
Sodnik posameznik	13	1	14	7		7	7		7	2		2			
Skupaj	172	189	361	222	388	610	227	209	436	247	150	397	259	346	605

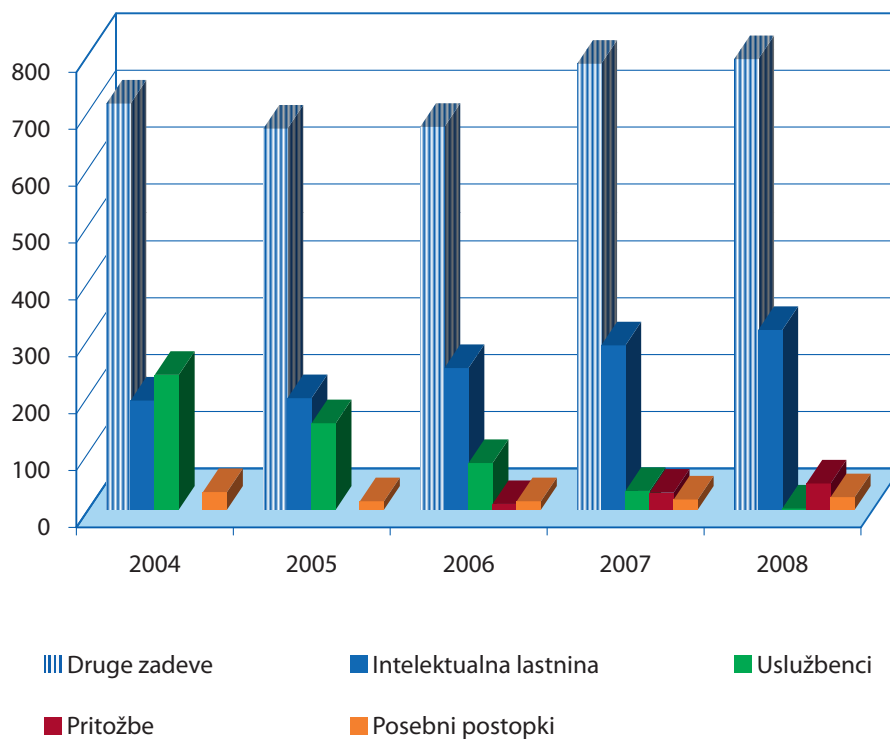
9. Končane zadeve – Trajanje postopkov v mesecih (2004–2008)¹ (sodbe in sklepi)

	2004	2005	2006	2007	2008
Druge zadeve	22,6	25,6	27,8	29,5	26,0
Intelektualna lastnina	17,3	21,1	21,8	24,5	20,4
Uslužbenci	19,2	19,2	24,8	32,7	38,6
Pritožbe				7,1	16,1

¹ Pri izračunu povprečnega trajanja postopkov se ne upoštevajo: zadeve, v katerih je izdana vmesna sodba; posebni postopki; zadeve, ki jih je Sodišče odstopilo po spremembi porazdelitve pristojnosti med Sodiščem in Sodiščem prve stopnje; zadeve, ki jih je Sodišče prve stopnje odstopilo po prevzemu funkcij Sodišča za uslužbence. Čas trajanja je izražen v mesecih in desetinah mesecev.

10. Nerešene zadeve na dan 31. decembra – Vrste postopkov (2004–2008)

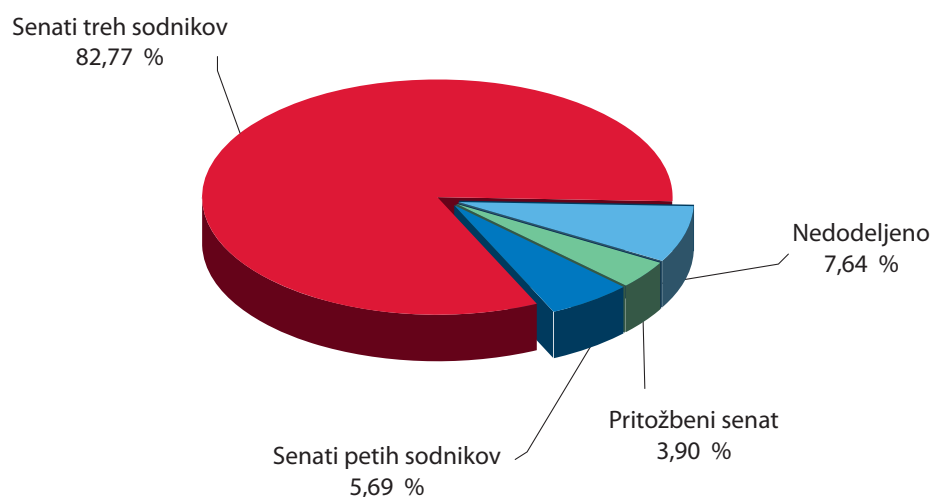
	2004	2005	2006	2007	2008
Druge zadeve	714	670	673	784	792
Intelektualna lastnina	192	196	249	289	316
Uslužbenci	237	152	82	33	2
Pritožbe			10	30	46
Posebni postopki	31	15	15	18	22
Skupaj	1174	1033	1029	1154	1178

11. Nerešene zadeve na dan 31. decembra – Predmet tožbe (2004–2008)

	2004	2005	2006	2007	2008
Arbitražna klavzula		1	3	3	12
Carinska unija	18	13	11	13	11
Državne pomoči	218	190	164	165	184
Ekonomska in monetarna politika		1	2	1	
Energija	4	4	2	1	1
Intelktualna lastnina	193	197	251	290	317
Kmetijstvo	95	82	74	97	73
Konkurenca	129	134	173	197	236
Kultura			3	4	4
Lastna sredstva Skupnosti		2			
Obdavčitev				2	
Okolje in potrošniki	44	43	44	70	56
Podjetniško pravo	10	16	23	27	33
Politika na področju ribištva	28	28	4	5	24
Pravica do ustanavljanja	1				
Pravo institucij	49	42	43	54	61
Pravosodje in notranje zadeve				1	3
Približevanje zakonodaj	1	1	1	1	
Pridruževanje čezmorskih držav in ozemelj	6	2			
Pristop novih držav	1	1			
Promet	3	2	1	4	2
Proračun Skupnosti				1	1
Prosti pretok blaga	1			1	
Prosto gibanje oseb	1	2	3	3	2
Raziskave, informacije, izobraževanje, statistike	8	16	18	18	9
Regionalna politika	19	27	36	48	13
Skupna carinska tarifa	1	1	3	3	
Skupna varnostna in zunanja politika	13	8	9	18	18
Socialna politika	6	9	7	9	9
Svoboda opravljanja storitev			1		3
Trgovinska politika	25	23	28	33	31
Zunanji odnosi	18	9	6	3	3
Skupaj Pogodba ES	892	854	910	1072	1106
Skupaj Pogodba PJ	12	11	10		1
Skupaj Pogodba AE	2	1	2	1	1
Kadrovski predpisi	237	152	92	63	48
Posebni postopki	31	15	15	18	22
SKUPAJ	1174	1033	1029	1154	1178

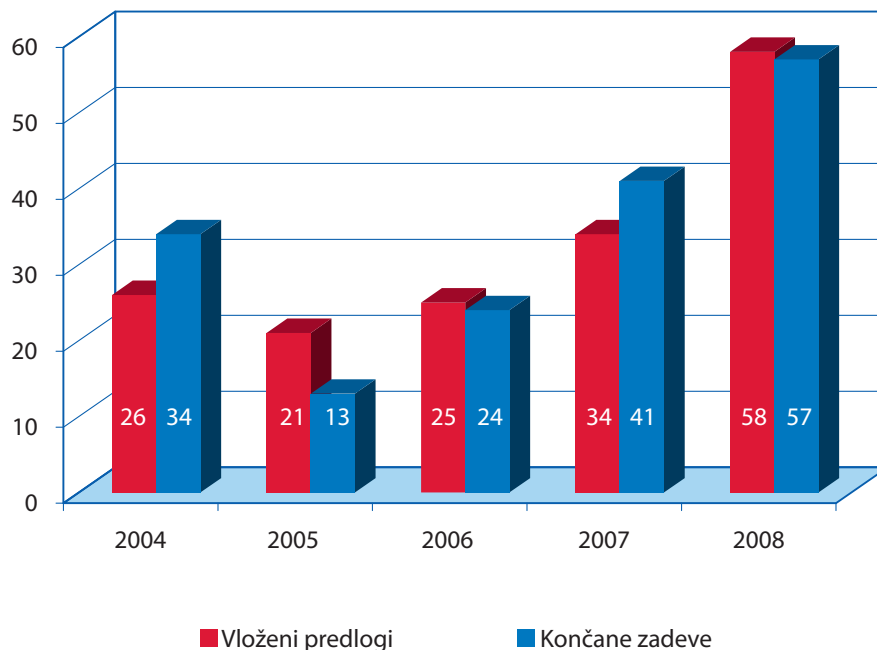
12. Nerešene zadeve na dan 31. decembra – Sestava (2004–2008)¹

Porazdelitev leta 2008

	2004	2005	2006	2007	2008
Veliki senat	6	1	2		
Pritožbeni senat			10	30	46
Predsednik Sodišča prve stopnje			1		
Senati petih sodnikov	187	146	117	75	67
Senati treh sodnikov	914	846	825	971	975
Sodnik posameznik	1	4	2		
Nedodeljeno	66	36	72	78	90
Skupaj	1174	1033	1029	1154	1178

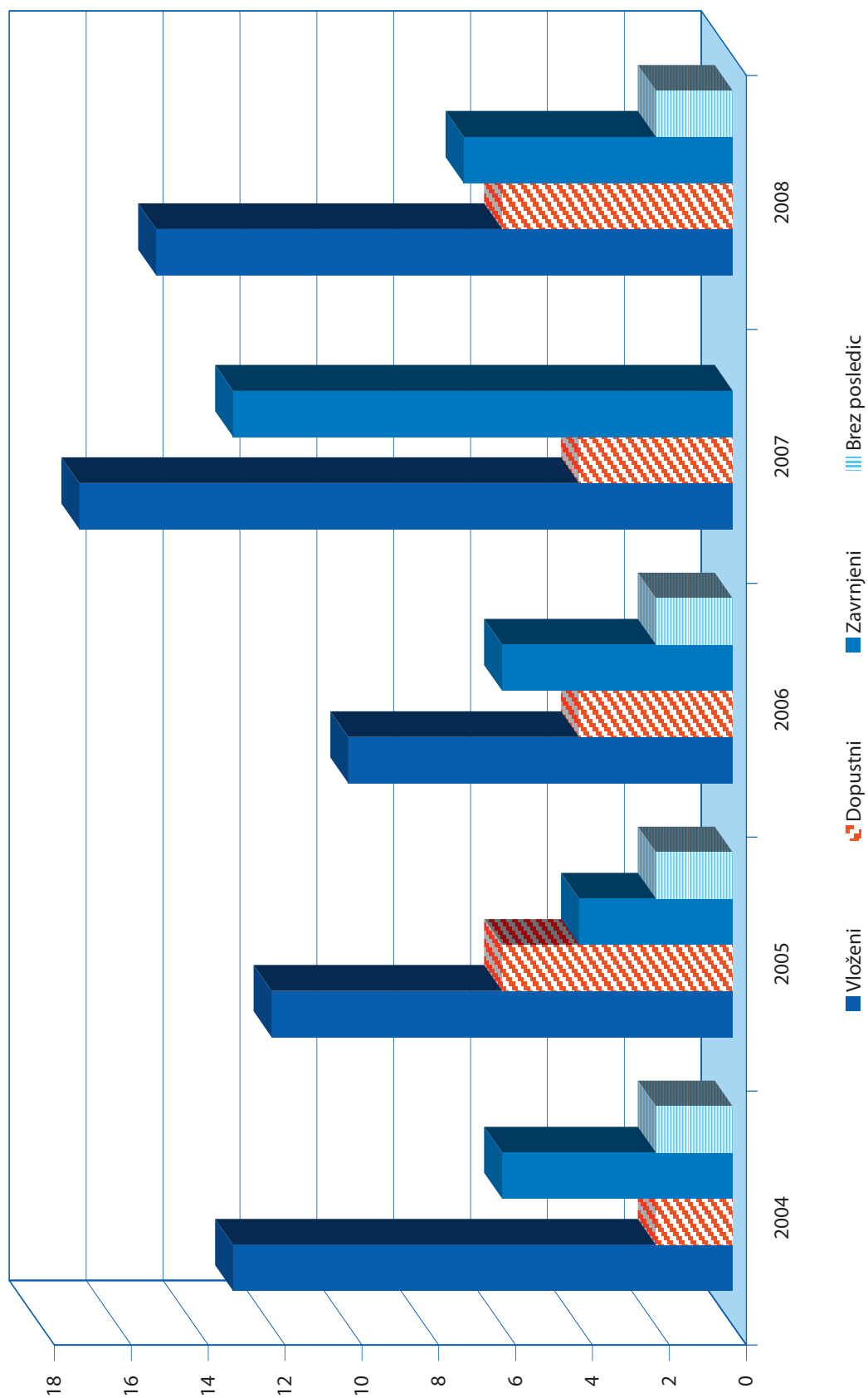
13. Razno – Začasne odredbe (2004–2008)

Porazdelitev leta 2008

	Vloženi predlogi za izdajo začasnih odredb	Končani postopki za izdajo začasnih odredb	Vrsta odločitve		
			Zavrnjeno	Ugodeno	Izbris zadeve/ustavitev postopka
Državne pomoči	22	22	6		16
Intelektualna lastnina		1	1		
Kmetijstvo	1	1		1	
Konkurenca	13	10	10		
Okolje in potrošniki	1	2	2		
Podjetniško pravo	13	12	12		
Politika na področju ribištva	1	1			1
Pravo institucij	1	2	1		1
Regionalna politika					
Promet	1	1	1		
Skupna varnostna in zunanja politika	3	3	3		
Socialna politika	2	2	2		
Skupaj Pogodba ES	58	57	38	1	18
SKUPAJ	58	57	38	1	18

14. Razno – Hitri postopki (2004–2008)

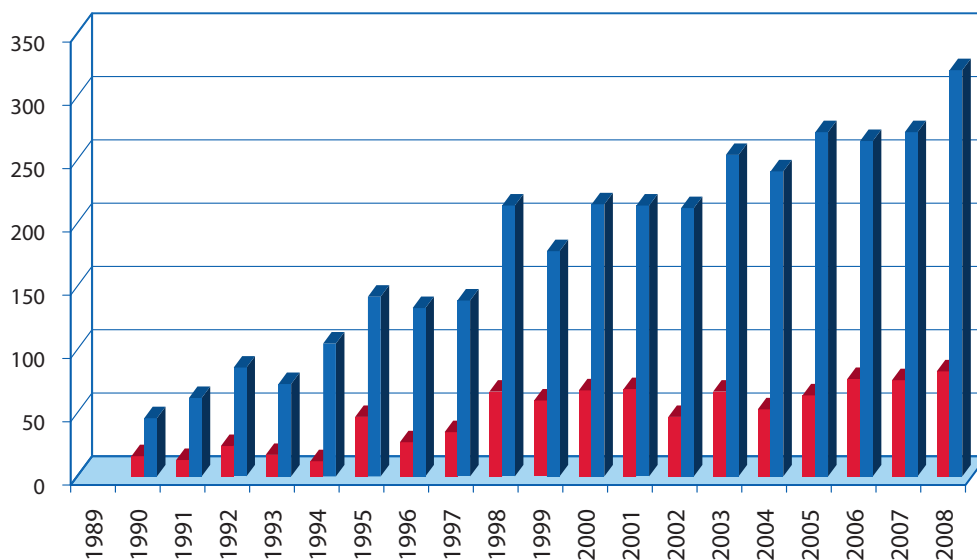

	2004				2005				2006				2007				2008			
	Vrsta odločitve			Vloženi	Vrsta odločitve			Vloženi	Vrsta odločitve			Vloženi	Vrsta odločitve			Vloženi	Vrsta odločitve			
	Dopustni	Zavrženi	Brez posledic		Dopustni	Zavrženi	Brez posledic		Dopustni	Zavrženi	Brez posledic		Dopustni	Zavrženi	Brez posledic		Dopustni	Zavrženi	Brez posledic	
Arbitražna klavzula																1			1	
Državne pomoči								1						1	2			1		
Kadrovski predpisi	1	1														1				
Kmetijstvo				2				2	1	3						1				
Konkurenca	3			2	3	2		4	2	2		1	1			1		1		
Lastna sredstva Skupnosti				2							2									
Okolje in potrošniki	1	1		2	1		1	3	1	1		7	1	7						
Podjetniško pravo	4	1	2	3	2	1	1					1				3	1	3		
Politika na področju ribištva	1	1																		
Pravo institucij	1	2		1		1						1	1			3	2	1		
Promet	1		1																	
Prosto gibanje oseb	1		1																	
Raziskave, informacije, izobraževanje, statistike												1	1							
Skupna varnostna in zunanja politika												3	2	1		4	4			
Trgovinska politika												2	1				1			
Skupaj	13	2	6	2	12	6	4	2	10	4	6	2	17	4	13	0	15	6	7	2

Hitro obravnavanje zadeve pred Sodiščem prve stopnje je mogoče na podlagi člena 76a Poslovnika. Ta določba velja od 1. februarja 2001.

V kategorijo „brez posledice“ spadajo ti primeri: umik predloga, odstop in primeri, ko je postopek končan s sklepom, preden je odločeno o zahtevi za hitri postopek.

15. Razno – Odločbe Sodišča prve stopnje, zoper katere je bila pri Sodišču vložena pritožba (1989–2008)

■ Število odločb, zoper katere je bila vložena pritožba

■ Skupno število izpodbojnih odločb¹

	Število odločb, zoper katere je bila vložena pritožba	Skupno število izpodbojnih odločb ¹	Odstotek odločb, zoper katere je bila vložena pritožba
1989			
1990	16	46	35 %
1991	13	62	21 %
1992	24	86	28 %
1993	17	73	23 %
1994	12	105	11 %
1995	47	142	33 %
1996	27	133	20 %
1997	35	139	25 %
1998	67	214	31 %
1999	60	178	34 %
2000	68	215	32 %
2001	69	214	32 %
2002	47	212	22 %
2003	67	254	26 %
2004	53	241	22 %
2005	64	272	24 %
2006	77	265	29 %
2007	76	272	28 %
2008	83	321	26 %

¹ Skupno število izpodbojnih odločb – sodbe in sklepi o nedopustnosti, začasnih odredbah, ustavitvi postopka in zavrnitvi intervencije – za katere se je rok za vložitev pritožbe iztekel ali zoper katere je bila vložena pritožba.

16. Razno – Porazdelitev pritožb, predloženih Sodišču, glede na vrsto postopka (2004–2008)

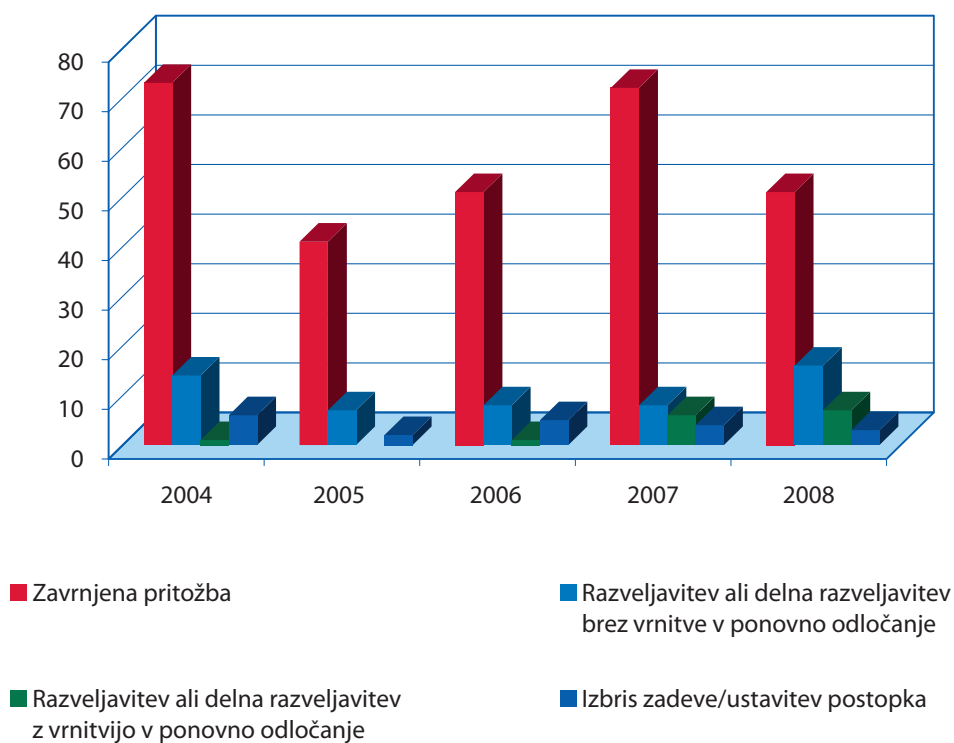
	2004			2005			2006			2007			2008		
	Pritožbe	Izpodbodne odločbe	Pritožbe v %	Pritožbe	Izpodbodne odločbe	Pritožbe v %	Pritožbe	Izpodbodne odločbe	Pritožbe v %	Pritožbe	Izpodbodne odločbe	Pritožbe v %	Pritožbe	Izpodbodne odločbe	Pritožbe v %
Druge zadeve	41	114	36 %	37	120	31 %	46	146	32 %	52	163	32 %	51	190	27 %
Intelektualna lastnina	7	45	16 %	16	71	23 %	18	59	31 %	14	63	22 %	23	100	23 %
Uslužbenci	5	82	6 %	11	81	14 %	13	60	22 %	10	46	22 %	9	31	29 %
Skupaj	53	241	22 %	64	272	24 %	77	265	29 %	76	272	28 %	83	321	26 %

17. Razno – Izidi pritožb pred Sodiščem (2008)

(sodbe in sklepi)

	Zavrnjena pritožba	Razveljavitev ali delna razveljavitev brez vrnitve v ponovno odločanje	Razveljavitev ali delna razveljavitev z vrnitvijo v ponovno odločanje	Izbris zadeve/ustavitev postopka	Skupaj
Carinska unija	1	1			2
Državne pomoči	5	2	5		12
Ekonomska in monetarna politika	1				1
Intelktualna lastnina	13	2		2	17
Kadrovski predpisi	8	2			10
Kmetijstvo	1	1			2
Konkurenca	4		1		5
Okolje in potrošniki	4	1		1	6
Politika na področju ribištva		3			3
Pravo institucij	7	2	1		10
Prosti pretok kapitala		1			1
Prosto gibanje oseb	1				1
Regionalna politika	1				1
Skupna carinska tarifa	1				1
Skupna varnostna in zunanja politika		1			1
Zunanji odnosi	4				4
Skupaj	51	16	7	3	77

18. Razno – Izidi pritožb pred Sodiščem (2004–2008) (sodbe in sklepi)

	2004	2005	2006	2007	2008
Zavrjena pritožba	73	41	51	72	51
Razveljavitev ali delna razveljavitev brez vrnitve v ponovno odločanje	14	7	8	8	16
Razveljavitev ali delna razveljavitev z vrnitvijo v ponovno odločanje	1		1	6	7
Izbris zadeve/ustavitev postopka	6	2	5	4	3
Skupaj	94	50	65	90	77

19. Razno – Splošni razvoj (1989–2008)

Vložene zadeve, končane zadeve, nerešene zadeve

	Vložene zadeve ¹	Končane zadeve ²	Nerešene zadeve na dan 31. decembra
1989	169	1	168
1990	59	82	145
1991	95	67	173
1992	123	125	171
1993	596	106	661
1994	409	442	628
1995	253	265	616
1996	229	186	659
1997	644	186	1117
1998	238	348	1007
1999	384	659	732
2000	398	343	787
2001	345	340	792
2002	411	331	872
2003	466	339	999
2004	536	361	1174
2005	469	610	1033
2006	432	436	1029
2007	522	397	1154
2008	629	605	1178
Skupaj	7407	6229	

¹ 1989: Sodišče je 153 zadev odstopilo v odločanje novo ustanovljenemu Sodišču prve stopnje.

1993: Sodišče je 451 zadev odstopilo po prvi širitvi pristojnosti Sodišča prve stopnje.

1994: Sodišče je 14 zadev odstopilo po drugi širitvi pristojnosti Sodišča prve stopnje.

2004 in 2005: Sodišče je 25 zadev odstopilo po tretji širitvi pristojnosti Sodišča prve stopnje.

² 2005 in 2006: Sodišče prve stopnje je 118 zadev odstopilo v odločanje novo ustanovljenemu Sodišču za uslužbenke.

Poglavje III

Sodišče za uslužbence
Evropske unije

A – Dejavnost Sodišča za uslužbence leta 2008

Paul Mahoney, predsednik

1. Leto 2008 je zaznamovala prva delna triletna rotacija članov Sodišča za uslužbence. Z odstopanjem od člena 2, drugi odstavek, prvi stavek, priloge k Statutu Sodišča je namreč funkcija treh članov Sodišča za uslužbence prenehala ob koncu prvih treh let njihovega mandata, in sicer 30. septembra 2008. Svet Evropske unije je s sklepom z dne 27. junija 2008 tem trem sodnikom ponovno podelil mandat za opravljanje njihovih funkcij. P. Mahoney je bil 24. septembra 2008 ponovno izvoljen za predsednika Sodišča za uslužbence, H. Kanninen in S. Gervasoni pa sta bila izvoljena za predsednika drugega in prvega senata.

2. Od leta 1998 se število tožb, letno vloženih na področju javnih uslužbencev, stalno povečuje (izjema sta leti 2001 in 2002). Leta 2008 pa je bilo vloženih 111 tožb, kar je prvič po desetih letih precej manj od števila tožb, vloženih v preteklem letu (157 leta 2007). Čeprav je vsekakor prezigodaj, da bi v tem videli preobrat glede težnje povečevanja števila zadev s področja javnih uslužbencev Skupnosti, ki je bilo značilno za zadnja leta, pa lahko domnevamo, da je na to spremembo vplivalo pravilo, da se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, ki je začelo veljati s Poslovnikom Sodišča za uslužbence 1. novembra 2007.

Sodišče za uslužbence je leta 2008 končalo 129 zadev. Razlika v številu med končanimi in predloženimi zadevami je torej pozitivna, zato se je število nerešenih zadev prvič od ustanovitve Sodišča za uslužbence nekoliko zmanjšalo (z 235 leta 2007 na 217 leta 2008).

Leta 2008 je bilo 53 % zadev končanih s sodbo in 47 % s sklepom. Postopki, ki se končajo s sodbo, povprečno trajajo 19,7 meseca, postopki, ki se končajo s sklepom, pa 14 mesecev, kar pomeni, da se je povprečno trajanje postopka v primerjavi s preteklim letom nekoliko podaljšalo. Pri Sodišču prve stopnje so bile vložene pritožbe zoper 37 odločb, ki jih je izreklo Sodišče za uslužbence, kar pomeni 37 % izpodbijanih odločb in 35 % vseh končanih zadev, v kar niso všteti primeri enostranskega umika ene od strank. Sodišče prve stopnje je razveljavilo sedem odločb Sodišča za uslužbence.

3. Tega leta si je Sodišče za uslužbence prizadevalo izpolniti zakonodajalčevo željo olajšati mirno reševanje sporov na vseh stopnjah postopka. Tako je bilo sedem zadev končanih z mirno rešitvijo spora na predlog Sodišča za uslužbence, največkrat na neuradnem sestanku, ki ga je organiziral sodnik poročevalec, ali na obravnavi.¹

¹ Kot primer mirnega reševanja spora na obravnavi na predlog Sodišča za uslužbence glej sklep z dne 4. septembra 2008 v zadevi *Duyster proti Komisiji* (F-81/06) – tožena stranka se je ob priznanju nevršečnosti, ki jih je povzročila tožeči stranki z nekaterimi dejanji, ki so bila predmet zadeve, zavezala zadevni stranki plačati pavšalni znesek 2000 EUR ter podpisati, vložiti v njen osebni spis in posredovati dopis, sestavljen v njeno korist.

4. Nazadnje, leta 2008 je Sodišče za uslužbence s Praktičnimi navodili strankam, ki so začela veljati 1. maja 2008, dopolnilo izbor ustreznih postopkovnih sredstev. Navedena navodila vsebujejo med drugim obrazec, ki ga je treba izpolniti ob vsaki predložitvi vloge za pravno pomoč, in smernice prosilcem za pravno pomoč.

5. V nadaljevanju bodo opisani najpomembnejši prispevki tega leta k sodni praksi, in sicer bodo najprej navedeni spori o zakonitosti in odškodninah (I), nato predlogi za izdajo začasne odredbe (II) ter vloge za pravno pomoč (III).

I. Spori o zakonitosti in odškodnini

V tem poglavju bodo obravnavane najpomembnejše odločbe, ki se nanašajo na postopek, vsebino in stroške.

Postopek

1. Pristojnost Sodišča za uslužbence

V zadevi *Domínguez González proti Komisiji* (sklep z dne 12. novembra 2008, F-88/07) je Sodišče za uslužbence obravnavalo spor v zvezi z izvrševanjem pogodbe o zaposlitvi na podlagi belgijskega prava, ki vsebuje klavzulo o pristojnosti sodišča v Bruslju in katere predmet je bilo ponujanje tehnične pomoči v okviru humanitarne pomoči tretjim državam. Sodišče za uslužbence je najprej ugotovilo, da sklicevanje navedene pogodbe na nacionalno pravo, in ne na Pogoje za zaposlitev drugih uslužbencev Evropskih skupnosti (v nadaljevanju: PZDU), ustreza legitimnemu interesu tožene stranke in ne pomeni izkrievljanja postopka, nato pa presodilo, da ni bilo pristojno za obravnavanje spora, nastalega v zvezi z izvrševanjem navedene pogodbe.

2. Pogoji za dopustnost

Sodišče za uslužbence je v sodbi z dne 21. februarja 2008 v zadevi *Skoulidi proti Komisiji* (F-4/07) pojasnilo, da je ob obstoju akta, ki posega v položaj, ravnanje institucije, povezano s tem aktom, lahko podlaga za odškodninsko tožbo, glede katere se predhodni postopek začne s predlogom na podlagi člena 90(1) Kadrovskih predpisov za uradnike Evropskih skupnosti (v nadaljevanju: Kadrovski predpisi), prvič, samo če je zadevno ravnanje mogoče ločiti od akta, ki posega v položaj, in predvsem, drugič, če lahko uradnik odpravo škodljivih posledic, ki naj bi jih povzročil akt, ki posega v njegov položaj, zahteva na podlagi samostojne odškodninske tožbe, ne da bi pri tem zahteval razglasitev ničnosti tega akta, in sicer če je predhodni postopek začel na podlagi pritožbe zoper navedeni akt, ki jo mora pritožnik, ki zahteva povrnitev premoženjske škode oziroma v obravnavani zadevi nepremoženjske škode, v skladu z določbo člena 90(2) Kadrovskih predpisov vložiti v roku treh mesecev.

Sodišče za uslužbence je v sodbah z dne 23. aprila 2008 v zadevi *Pickering proti Komisiji* (F-103/05) in v zadevi *Bain in drugi proti Komisiji* (F-112/05) pojasnilo, da se plačilne liste na splošno res štejejo za akte, ki posegajo v položaj, saj izkazujejo negativen vpliv na uradnike prejemke, a dejansko posega v položaj odločba o zmanjšanju ali odpravi plačila, do katerega je bil uradnik dotlej upravičen in je bilo navedeno na njegovih plačilnih listah, ki jo sprejme organ, pristojen za imenovanja (v nadaljevanju: OPI).

Sodišče za uslužbence je s sodbo z dne 11. decembra 2008 v zadevi *Collote proti Komisiji* (F-58/07) razsodilo, da kadar sta podlaga za zaporedni odločbi OPI dve zaporedni pritožbi, vloženi v roku za pritožbo, je treba odločbo o zavrnitvi druge pritožbe, če ta vsebuje nove dokaze v primerjavi s prvo, šteti za novo odločbo, sprejeto po ponovni presoji odločbe o zavrnitvi prve pritožbe glede na drugo pritožbo. Zato začne rok za vložitev tožbe teči od datuma prejema odgovora na drugo pritožbo.

3. Procesno vprašanje

(a) Ugovor nedopustnosti

Sodišče za uslužbence je v zgoraj navedeni zadevi *Domínguez González proti Komisiji* na podlagi ugovora nedopustnosti in nepristojnosti, ki ga je podala tožena stranka, o svoji pristojnosti prvič odločilo s sklepom, in sicer potem ko je opravilo obravnavo na podlagi določbe iz člena 78(2), drugi pododstavek, Poslovnika, v kateri je določeno, da se ta predlog obravnava ustno, razen če Sodišče za uslužbence ne odloči drugače.

(b) Predlog za izločitev dokumentov

Sodišče za uslužbence je v sodbi z dne 8. maja 2008 v zadevi *Suvikas proti Svetu* (F-6/07) odredilo, da je treba dokumente, ki jih je član posvetovalnega izbirnega odbora sestavil zunaj izbirnega postopka, izločiti iz spisovnega gradiva, saj jih je tožeča stranka prejela po tretji osebi, ki jih je pridobila nezakonito.

4. Ničnostna tožba: preizkus tožbenega razloga kršitve področja uporabe zakona po uradni dolžnosti

Sodišče za uslužbence je v sodbi z dne 21. februarja 2008 v zadevi *Putterie-De-Beukelaer proti Komisiji* (F-31/07*), zoper katero je bila vložena pritožba pri Sodišču prve stopnje, opredelilo tožbeni razlog javnega reda, ki se nanaša na kršitev področja uporabe zakona. Ugotovilo je namreč, da bi kršilo dolžnost presoje zakonitosti, če ne bi ugotovilo – tudi če stranke tega ne bi izpodbijale –, da je bila odločba, ki se je pred tem sodiščem izpodbijala, sprejeta na podlagi pravila, ki ga v obravnavani zadevi ni mogoče uporabiti, in če bi nato o sporu, v katerem razsoja, odločilo na podlagi takega pravila.

* Sodbe, označene z zvezdico, so prevedene v vse uradne jezike Evropske unije.

Vsebina

Opisani bodo najpomembnejši prispevki k sodni praksi leta 2008 glede splošnih načel, nato – v zaporedju poglavij Kadrovskih predpisov – glede pravic in obveznosti, kariere, prejemkov in socialnih ugodnosti uradnika ter na koncu glede razlage PZDU.

1. Splošna načela

(a) Odprava nezakonitega upravnega akta

Sodišče za uslužbence je v sodbi z dne 11. septembra 2008 v zadevi *Bui Van proti Komisiji* (F-51/07*), zoper katero je bila vložena pritožba pri Sodišču prve stopnje, v okviru vprašanja zakonitosti izločitve nezakonitega upravnega akta pojasnilo, da je treba tak akt odpraviti v razumnem roku, ki ga je treba presoјati glede na posebne okoliščine vsake zadeve, med katerimi so pomen, ki ga ima spor za zainteresirano osebo, zapletenost zadeve, ravnanje navzočih strank, vprašanje, ali so bile z zadevnim aktom ustvarjene pravice, ter tehtanje interesov. Praviloma je treba rok za odpravo, ki ustreza trimesečnemu roku za vložitev tožbe iz člena 91(3) Kadrovskih predpisov, šteti za razumen. Ker je ta rok za upravo obvezen, je treba kot začetek roka upoštevati datum sprejetja akta, ki ga namerava uprava odpraviti.

Poleg tega je Sodišče za uslužbence razsodilo, da je treba odločbo o odpravi nezakonitega akta sprejeti ob spoštovanju pravice do obrambe zadevnega uradnika. Sodišče za uslužbence je v obravnavani zadevi menilo, da nespoštovanje pravice tožeče stranke, da se izreče, ni moglo vplivati na vsebino izpodbijanega akta, ker v stališčih, ki jih je podala tožeča stranka pred Sodiščem za uslužbence, ni nobene dodatne informacije, temveč le tiste, ki so bile Komisiji že prej na voljo. Nasprotno, Sodišče za uslužbence je razsodilo, da je Komisija z nespoštovanjem pravice tožeče stranke, da se izreče, ravnala nepravilno, zato je podan temelj njene odgovornosti.

(b) Izvršitev sodbe sodišča Skupnosti

Sodišče za uslužbence je v sodbi z dne 24. junija 2008 v zadevi *Andres in drugi proti ECB* (F-15/05*) na plenarnem zasedanju razsodilo, da lahko, kadar izvršitev ničnostne sodbe pomeni posebno težavo, zadevna institucija sprejme odločitev, s katero je mogoče pravično nadomestiti škodo, ki za zadevno stranko nastane z odločbo, ki je bila razglašena za nično. V tem okviru lahko uprava s stranko začne dialog, s katerim poskuša doseči sporazum o pravičnem nadomestilu za nezakonnost, katere žrtev je bila. Izvršitev sodbe, v kateri je bil postopek prilagoditve plač zaposlenih v Evropski centralni banki za zadevno leto razglašen za nezakonit, ker se uprava ni redno in primerno posvetovala s svetom zaposlenih, pomeni pravično in razumno rešitev, pri čemer je sporazumna rešitev sestavljena iz, prvič, razširitve posvetovanja tudi na poznejša leta, ko posvetovanj prav tako ni bilo, in upoštevanja nekaterih popravljenih podatkov, če bi to koristilo zaposlenim, ter, drugič, dogovora, da povečanja plač, ki so rezultat navedenega posvetovanja, veljajo za vse zaposlene, ne le za tožeče stranke, čeprav posebne težave onemogočajo retroaktivnost ugotovljenih povečanj.

(c) Načelo sorazmernosti

Sodišče za uslužbence je v sodbi z dne 9. septembra 2008 v zadevi *Smadja proti Komisiji* (F-135/07), zoper katero je bila vložena pritožba pri Sodišču prve stopnje, opozorilo, da retroaktivnost upravnega akta lahko pomeni ukrep, potreben za zagotovitev spoštovanja temeljnega načela, kot je načelo sorazmernosti. V obravnavani zadevi je Komisija – s tem, da brez utemeljenega razloga ni določila, da po začetku veljavnosti novih Kadrovskih predpisov sprejeta odločba o imenovanju tožeče stranke učinkuje retroaktivno, in sicer od datuma sprejetja prvotne odločbe o imenovanju, sprejete na podlagi prejšnjih Kadrovskih predpisov in razglašene za nično s sodbo Sodišča prve stopnje, da bi tožeči stranki zagotovila višjo razporeditev, kot jo je imela na dan, ko je bila izrečena navedena sodba, in s tem, da v izpodbijani odločbi ni določila ukrepa za uskladitev interesa službe in zakonitega interesa tožeče stranke – kršila načelo sorazmernosti in svojo dolžno skrbnost.

(d) Načelo dobre uprave

Sodišče za uslužbence je v sodbi z dne 11. julija 2008 v zadevi *Kuchta proti ECB* (F-89/07), v kateri je presojalo vprašanje zakonitosti posamične odločbe o prilagoditvi plače zaposlenega v ECB, opozorilo, da pravila dobre uprave na področju vodenja zaposlenih predpostavljajo zlasti, da je delitev pristojnosti v okviru vsakega organa ali institucije Skupnosti jasno opredeljena in pravilno objavljena. Potem ko je Sodišče za uslužbence ugotovilo, da ne more opredeliti niti avtorja niti organa, ki ga je izvršilni odbor ECB pooblastil za sprejetje take odločbe, je sporno odločbo razglasilo za nično.

2. Pravice in obveznosti uradnikov

Sodišče za uslužbence je v sodbi z dne 9. decembra 2008 v zadevi *Q proti Komisiji* (F-52/05*) prvič razlagalo člen 12a(3) Kadrovskih predpisov, v katerem je psihično nasilje opredeljeno kot vsako neprimerno ravnanje, ki traja, se ponavlja ali je sistematično in vključuje fizično vedenje, govorjen ali pisan jezik, geste ali druga dejanja, ki so namerna in lahko razvrednotijo osebnost, dostojanstvo ali fizično ali psihološko integriteto katere koli osebe. Sodišče za uslužbence je menilo, da za ugotovitev psihičnega nasilja v smislu te določbe ni potrebno, da bi bili navedeni fizično vedenje, govorjen ali pisan jezik, geste ali druga dejanja, storjeni z namenom razvrednotiti osebnost, dostojanstvo ali fizično ali psihološko integriteto zadevne osebe. Dovolj je, da so zaradi navedenih ravnanj objektivno nastale take posledice.

3. Kariera uradnika

(a) Zaposlitev

Sodišče za uslužbence je imelo priložnost pojasniti domet več pravil, ki se uporabljajo pri natečajih.

Sodišče za uslužbence je v sodbi z dne 22. maja 2008 v zadevi *Pascual-García proti Komisiji* (F-145/06) pojasnilo, da dejstvo, da kandidat pri raziskovalni dejavnosti lahko nadgradi svojo izobrazbo in na koncu pridobi doktorski naziv, samo po sebi ne more biti ovira za opredelitev raziskovalne dejavnosti kot strokovne izkušnje v smislu obvestila o natečaju.

Sodišče za uslužbence je v sodbi z dne 11. septembra 2008 v zadevi *Coto Moreno proti Komisiji* (F-127/07) razsodilo, da ocenjevanje, ki ga opravi natečajna komisija pri oceni znanj in sposobnosti kandidatov, ni predmet sodnega nadzora. Navedeno ne velja za skladnost med številčno in opisno oceno komisije. Ta skladnost, ki zagotavlja enako obravnavanje kandidatov, je eno od pravil za delo komisij, katerih spoštovanje mora preverjati sodišče. Poleg tega je skladnost med številčno in opisno oceno lahko predmet nadzora sodišča Skupnosti, neodvisnega od nadzora ocenjevanja sposobnosti kandidatov, ki ga opravi komisija, a ga Sodišče za uslužbence ne opravlja, saj je nadzor skladnosti omejen na preverjanje neobstoja očitne neskladnosti.

Sodišče za uslužbence je v sodbi z dne 14. oktobra 2008 v zadevi *Meierhofer proti Komisiji* (F-74/07*) glede obveznosti obrazložitve odločbe natečajne komisije, ki se nanaša na ustni preizkus, pojasnilo, da obvestilo kandidatu o enotni posamezni izključitveni oceni ni vedno – in neodvisno od posebnih okoliščin obravnavanega primera – zadostna obrazložitev. Sodišče za uslužbence je v obravnavani zadevi ugotovilo, da zaradi zavrnitve tožene stranke, da izpolni določene ukrepe procesnega vodstva, ni moglo v celoti opraviti nadzora.

(b) Ocenjevanje

Sodišče za uslužbence je v sodbi z dne 6. marca 2008 v zadevi *Skareby proti Komisiji* (F-46/06), zoper katero je bila pri Sodišču prve stopnje vložena pritožba, opozorilo, da iz člena 8(5), četrti pododstavek, splošnih določb za izvajanje člena 43 Kadrovskih predpisov, ki jih je sprejela Komisija, izhaja, da mora uprava določiti cilje in ocenjevalna merila za zaposlenega. Na podlagi te določbe se mora uradni razgovor med ocenjevalcem in zaposlenim, ki poteka na začetku vsakega ocenjevanja, nanašati ne le na oceno storitev tega zaposlenega v referenčnem obdobju, ampak tudi na določitev ciljev za leto, ki referenčnemu obdobju sledi. Ti cilji pomenijo referenčno osnovo za oceno produktivnosti.

(c) Napredovanje

Sodišče za uslužbence je v štirih sodbah z dne 31. januarja 2008 v zadevah *Buendía Sierra proti Komisiji* (F-97/05), *Di Bucci proti Komisiji* (F-98/05), *Wilms proti Komisiji* (F-99/05) in *Valero Jordana proti Komisiji* (F-104/05) razsodilo, da je – ob neobstoju določb, ki bi odstopale od načela takojšnje uporabe novih pravil iz Uredbe št. 723/2004, s katero so bili z učinkom od 1. maja 2004 spremenjeni Kadrovski predpisi za uradnike in Pogoji za zaposlitev drugih uslužbencev – za člen 45(1) Kadrovskih predpisov, kakor je bil spremenjen s to uredbo, od začetka veljavnosti te uredbe veljala takojšnja uporaba. Zato Komisija novembra 2004 pri sprejetju odločbe o določitvi skupnega števila točk, ki jih mora uradnik zbrati za delovno uspešnost na koncu napredovalnega obdobja 2004, in odločbe o njegovem nenapredovanju v tem obdobju ni mogla zakonito uporabiti določb člena 45(1) prejšnjih Kadrovskih predpisov, ki so bili razveljavljeni z navedeno uredbo.

Sodišče za uslužbence je v štirih sodbah z dne 11. decembra 2008 v zadevah *Collotte proti Komisiji* (F-58/07), *Dubus in Leveque proti Komisiji* (F-66/07), *Evraets proti Komisiji* (F-92/07) in *Acosta Iborra in drugi proti Komisiji* (F-93/07) ugotovilo, da člena 45(2) Kadrovskih predpisov, ki se nanaša na obveznost uradnika, da pred svojim prvim napredovanjem izkaže sposobnost delati v tretjem jeziku, ni mogoče uporabiti pred začetkom veljavnosti skupnih pravil za izvajanje, določenih v tem členu.

(d) Nova karierna struktura

(i) Množitelj

Sodba z dne 4. septembra 2008 v zadevi *Lafili proti Komisiji* (F-22/07), zoper katero je bila pri Sodišču prve stopnje vložena pritožba, se med drugim nanaša na razlago četrtega stavka člena 7(7) priloge XIII h Kadrovskim predpisom, ki opredeljuje možne učinke preimenovanja razredov na plačo uradnikov, zaposlenih pred 1. majem 2004. Ta sorazmerno tehnična sodba daje prednost razlagi, ki je v skladu z načelom takojšnje uporabe nove ureditve, in sicer v obravnavani zadevi reforme Kadrovskih predpisov. Natančneje, Sodišče za uslužbence je razsodilo, da „bi cilj prehodnih ukrepov moralo biti olajšanje prehoda iz prejšnje ureditve v novo ureditev, pri čemer bi se ohranile pridobljene pravice, ne pa tudi učinki prejšnje ureditve – v korist ene kategorije uradnikov – za situacije, ki bodo nastale v prihodnosti, kakršna je povišanje v stopnji v okviru nove karierni strukture“. Poleg tega „je treba v primeru dvoumnih določb, ki jih je mogoče razlagati različno – kot to velja za določbe v obravnavani zadevi – dati prednost razlagi, ki ne dopušča takega neenakega obravnavanja uradnikov“.

(ii) Postopek atestiranja

Sodišče za uslužbence je v zgoraj navedeni sodbi *Putterie-De-Beukelaer proti Komisiji* ugotovilo, da se postopek ocenjevanja, opredeljen v splošnih določbah o izvajanju člena 43 Kadrovskih predpisov, ki jih je sprejela Komisija, in postopek atestiranja, opredeljen v odločbi Komisije z dne 7. aprila 2004 o podrobnih pravilih za izvajanje postopka atestiranja, razlikujeta in temeljita na drugačnih podrobnih pravilih. V zvezi s tem je presodilo, da – tudi če je potrjevalec pristojen za sprejetje kariernega ocenjevalnega poročila in če poročila ne spremeni drugostopenjski ocenjevalec – se mora na vsaki stopnji postopka atestiranja o kandidatih izreči OPI. Natančneje, OPI – torej organ, ki ni potrjevalec v postopku ocenjevanja – je tisti, ki mora na podlagi razpoložljivih kariernih ocenjevalnih poročil presoditi o izkušnjah in uspešnosti kandidatov, ki se jih atestira.

Sodišče za uslužbence je v sodbi z dne 21. februarja 2008 v zadevi *Semeraro proti Komisiji* (F-19/06) pojasnilo, da točka 1.1 odločbe Komisije z dne 11. maja 2005 o merilih za razvrstitev, ki se nanašajo na postopek atestiranja za leto 2005, na podlagi katere mora biti uradnikova sposobnost – da bi bil ta vključen na seznam uradnikov, pripuščenih k atestiranju – potrjena v njegovem kariernem ocenjevalnem poročilu, presega meje pooblastila, na podlagi katerega OPI zaradi priprave seznama uradnikov, pripuščenih k atestiranju, na podlagi mnenja paritetnega odbora za postopek atestiranja določi vrednost meril in njihovo ponderacijo.

4. Prejemki in socialne ugodnosti uradnika

Sodišče za uslužbence je v sodbi z dne 2. decembra 2008 v zadevi *Baniel-Kubinova in drugi proti Parlamentu* (F-131/07) razsodilo, da začasni in/ali pomožni uslužbenci, ki so prejeli dnevno nadomestilo in nato, delno ali v celoti, nadomestilo za nastanitev (na podlagi izjav o prenosu njihovega običajnega prebivališča v kraj zaposlitve), v istem kraju zaposlitve ne morejo ponovno zaprositi za dnevno nadomestilo, ko se zaposlijo kot uradniki na poskusnem delu. Dnevno nadomestilo je namreč namenjeno uradnikom in začasnim uslužbenecem, ki morajo zaradi izpolnitve določb člena 20 Kadrovskih predpisov spremeniti kraj prebivanja, tožeče stranke pa po njihovih navedbah tega pogoja niso izpolnjevale, da bi dobile nadomestilo za nastanitev, saj so ga že spremenile.

5. Pogoji za zaposlitev drugih uslužbencev Evropskih skupnosti

(a) Razvrstitev v naziv pogodbenega uslužbenca

Sodišče za uslužbence je v sodbi z dne 11. decembra 2008 v zadevi *Realí proti Komisiji* (F-136/06) pojasnilo, da Direktiva Sveta 89/48/EGS z dne 21. decembra 1988 o splošnem sistemu priznavanja visokošolskih diplom, pridobljenih s poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem, ki traja najmanj tri leta, ne omejuje pooblastila za odločanje po prostem preudarku, ki ga ima institucija, ko primerja ustrezne vrednosti diplom v okviru svoje politike zaposlovanja. V okviru sistema Direktive št. 89/48 se primerjava diplom opravi zaradi dostopa do nekaterih reguliranih dejavnosti v različnih državah članicah. To se ne sme

zamenjevati s presojo univerzitetnih nazivov, pridobljenih v različnih državah članicah, ki se opravlja z namenom, da se za zaposlenega v instituciji Evropskih skupnosti določi ustrezeni naziv.

(b) **Odločba Komisije z dne 28. aprila 2004 o najdaljšem trajanju zaposlitve nestalnega osebja služb Komisije**

Sodišče za uslužbence je v sodbi z dne 26. junija 2008 v zadevi *Joseph proti Komisiji* (F-54/07) glede odločbe Komisije z dne 28. aprila 2004 o najdaljšem trajanju zaposlitve nestalnega osebja služb Komisije pojasnilo, da z določitvijo – na podlagi člena 85(1) PZDU – najvišje meje petih let, tako za sklenitev kot tudi za podaljšanje pogodb pogodbenih uslužbencev, zakonodajalec institucijam ni prepovedal sklepanja ali podaljševanja te vrste pogodb na podlagi člena 3a navedenega predpisa za krajše obdobje, če se spoštuje njihovo minimalno trajanje, določeno v členu 85(1) tega predpisa (šest ali devet mesecev, odvisno od primera). Vendar institucija ne sme na splošno in neodvisno od konkretnega primera – v obravnavani zadevi s splošnimi določbami za izvajanje ali z interno odločbo splošnega pomena – omejiti najdaljšega mogočega trajanja zaposlitve pogodbenih uslužbencev, kot ga je določil zakonodajalec, sicer bi kršila navedeno določbo.

Stroški

1. Zadeve, predložene pred začetkom veljavnosti Poslovnika Sodišča za uslužbence

Sodišče za uslužbence je v več zadevah uporabilo člen 87(3) Poslovnika Sodišča prve stopnje, ki se v skladu s členom 3(4) Sklepa Sveta 2004/752/ES z dne 2. novembra 2004 o ustanovitvi Sodišča za uslužbence Evropske unije (UL L 333, str. 7) *mutatis mutandis* uporablja do začetka veljavnosti njegovega poslovnika. Tako je Sodišče za uslužbence v sodbi z dne 24. junija 2008 v zadevi *Islamaj proti Komisiji* (F-84/07) odločilo, da stroške zaradi izjemnih okoliščin razdeli med stranki, medtem ko je Sodišče za uslužbence v zgoraj navedenih sodbah *Bui Van proti Komisiji* in *Lafli proti Komisiji* razdelilo stroške med stranke, ki so bile delno ali v celoti neuspešne.

Prav tako je treba omeniti, da se je v zadevi, v kateri je Sodišče za uslužbence ugotovilo, da je treba postopek ustaviti – primer, v katerem sodišče na podlagi člena 87(6) Poslovnika Sodišča prve stopnje, ki se uporablja *mutatis mutandis*, o stroških odloči po lastni presoji –, in toženi stranki naložilo plačilo stroškov tožeče stranke (sklep z dne 1. februarja 2008 v zadevi *Labate proti Komisiji*, F-77/07). Sodišče za uslužbence je namreč upoštevalo, prvič, okoliščino, da Komisija ni odgovorila na pritožbo tožeče stranke, in, drugič, dejstvo, da je Komisija z umikom sporne odločbe implicitno priznala, da postopek sprejemanja te odločbe ni bil brez nepravilnosti, zaradi česar je bila zadeva neposredno predložena sodišču Skupnosti.

2. Zadeve, predložene po začetku veljavnosti Poslovnika Sodišča za uslužbence

Ena od pomembnih novosti ob začetku veljavnosti Poslovnika Sodišča za uslužbence 1. novembra 2007 se nanaša na ureditev stroškov. V skladu s členom 87(1) Poslovnika se neuspešni stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. V skladu s členom 87(2) navedenega poslovnika lahko Sodišče za uslužbence odloči, da se neuspešni stranki naloži le delno plačilo stroškov ali da se ji plačilo stroškov ne naloži, če to zahteva pravičnost.

Sodišče za uslužbence je v sodbi z dne 4. decembra 2008 v zadevi *Blais proti ECB* (F-6/08) prvič uporabilo določbo o pravičnosti iz člena 87(2) Poslovnika in odločilo, da je bilo treba tožeči stranki, čeprav ta v postopku ni bila uspešna, poleg njenih stroškov naložiti le polovico stroškov, ki jih je priglasila tožena stranka. Sodišče za uslužbence je menilo, da tožeči stranki ne bi bilo pravično naložiti vseh stroškov tožene stranke glede na, prvič, okoliščino, da je do postopka deloma prišlo zaradi ravnanja tožene stranke, drugič, velik finančni pomen spora za tožečo stranko, tretjič, dejstvo, da trditve tožeče stranke niso bile povsem brez podlage, četrtič, osebni položaj tožeče stranke in, nazadnje, okoliščino, da je bil znesek stroškov, ki bi ga morala nositi tožeča stranka, višji kot v večini postopkov, ki jih je obravnavalo Sodišče za uslužbence, ker se je tožena stranka odločila, da je ne bodo zastopali le zastopniki, ampak tudi odvetnik.

V sklepu z dne 10. julija 2008 v zadevi *Maniscalco proti Komisiji* (F-141/07) je pojasnilo, da predloga, naj se o stroških odloči v skladu s predpisi, ni mogoče šteti za predlog, naj se neuspešni stranki naloži plačilo stroškov.

Na koncu je treba omeniti, da je Sodišče za uslužbence v sklepu z dne 25. novembra 2008 v zadevi *Iordanova proti Komisiji* (F-53/07) uporabilo člen 98(4) Poslovnika, na podlagi katerega lahko Sodišče za uslužbence, če je upravičenec do pravne pomoči neuspešna stranka, pri odločanju o stroških iz razlogov pravičnosti v odločbi, s katero se postopek konča, naloži, da ena ali več strank nosijo svoje stroške, ali odloči, da te stroške v celoti ali delno prevzame blagajna Sodišča za uslužbence iz naslova pravne pomoči.

II. Predlogi za izdajo začasnih odredb

Leta 2008 so bile končane štiri zadeve v zvezi s predlogi za izdajo začasnih odredb, ki so bili zavrtni, ker ni bila podana nujnost predlaganih ukrepov, ki jih ustaljena sodna praksa opredeljuje kot ukrepe, ki jih je treba sprejeti in morajo učinkovati pred sprejetjem odločbe v glavni stvari, da tožeči stranki ne bi nastala velika in nenadomestljiva škoda (sklepi predsednika Sodišča za uslužbence z dne 30. januarja 2008 v zadevi *S proti Parlamentu*, F-64/07 R; z dne 25. aprila 2008 v zadevi *Bennett in drugi proti UUNT*, F-19/08 R; z dne 3. julija 2008 v zadevi *Plasa proti Komisiji*, F-52/08 R, in z dne 17. decembra 2008 v zadevi *Wenig proti Komisiji*, F-80/08 R).

V zgoraj navedenem sklepu *Wenig proti Komisiji* je bilo zlasti opozorjeno, da morajo biti ukrepi začasni v tem smislu, da ne smejo vnaprej določiti vsebine končne odločbe. Pri tehtanju dejanskih interesov je treba upoštevati nepovratnost morebitnega odloga izvršitve sporne odločbe in ugoditi predlogu tožeče stranke, le če nujnost predlaganega ukrepa ni sporna.

III. Vloge za pravno pomoč

Od začetka veljavnosti Praktičnih navodil strankam, torej od 1. maja 2008, je treba vse vloge za pravno pomoč vložiti na obveznem obrazcu, ki vsebuje smernice prosilcem za pomoč.

Leta 2008 je bilo sprejetih sedem sklepov, s katerimi je bilo odločeno o vlogah za pravno pomoč. Razen v zadevi *Kaminska proti Odboru regij* (F-142/07 AJ), v kateri je bilo ugodeno vlogi za pravno pomoč, so bile vloge zavrnjene, ker prosilec ni bil – ali ni dokazal, da je – zaradi svojega premoženjskega stanja popolnoma ali delno nesposoben nositi stroške, ki se nanašajo na pomoč in zastopanje pred sodiščem.

V sklepih, s katerimi so bile zavrnjene vloge za pravno pomoč, je bilo zlasti opozorjeno, da je v členu 95(2), drugi pododstavek, Poslovnika pojasnjeno, da se premoženjsko stanje prosilca oceni ob upoštevanju objektivnih dejavnikov, kot so dohodki, premoženje in družinske razmere. Prav tako je bilo opozorjeno, da je treba na podlagi člena 96(2), prvi pododstavek, navedenega poslovnika vlogi za pravno pomoč priložiti podatke in potrdila, ki omogočajo oceno premoženjskega stanja prosilca, kot na primer potrdilo pristojnega nacionalnega organa, iz katerega je razvidno prosilčevo premoženjsko stanje.

B – Sestava Sodišča za uslužbence

(Protokolarna razvrstitev 31. decembra 2008)

Od leve proti desni:

sodnika H. Tagaras in H. Kreppel; predsednik senata H. Kanninen; predsednik P. Mahoney; predsednik senata S. Gervasoni; sodnica I. Boruta; sodnik S. Van Raepenbusch; sodna tajnica W. Hakenberg.

1. Člani Sodišča za uslužbence

(po vrstnem redu nastopa funkcije)

Paul J. Mahoney

Rojen leta 1946; študij prava (Master of Arts, univerza Oxford, 1967; Master of Laws, University College London, 1969); predavatelj na University College London (1967–1973); barrister (London, 1972–1974); administrator, glavni administrator na Evropskem sodišču za človekove pravice (1974–1990); profesor prava, povabljen na univerzo v Saskatchewanu, Saskatoon, Kanada (1988); vodja osebja pri Svetu Evrope (1990–1993); vodja oddelka (1993–1995), namestnik sodnega tajnika (1995–2001), sodni tajnik Evropskega sodišča za človekove pravice (2001–september 2005); predsednik Sodišča za uslužbence od 6. oktobra 2005.

Horstpeter Kreppel

Rojen leta 1945; univerzitetni študij v Berlinu, Münchnu, Frankfurtu na Majni (1966–1972); prvi državni izpit (1972); sodnik pripravnik v Frankfurtu na Majni (1972–1973 in 1974–1975); Collège d'Europe v Brugesu (1973–1974); drugi državni izpit (Frankfurt na Majni, 1976); uslužbenec Zveznega urada za delo in odvetnik (1976); sodnik delovnega sodišča (zvezna dežela Hessen, 1977–1993); nosilec predmeta na Fachhochschule für Sozialarbeit v Frankfurtu na Majni in na Verwaltungsfachhochschule v Wiesbadnu (1979–1990); nacionalni strokovnjak v pravni službi Komisije Evropskih skupnosti (1993–1996 in 2001–2005); ataše za socialne zadeve na veleposlaništvu Zvezne republike Nemčije v Madridu (1996–2001); sodnik delovnega sodišča v Frankfurtu na Majni (februar–september 2005); sodnik Sodišča za uslužbence od 6. oktobra 2005.

Irena Boruta

Rojena leta 1950; diploma iz prava univerze v Vroclavu (1972), doktorica prava (Lodž 1982); odvetnica v odvetniški zbornici Republike Poljske (od leta 1977); povabljen raziskovalka (univerza Paris X, 1987–1988; univerza v Nantesu, 1993–1994); strokovnjakinja „Solidarnosc“ (1995–2000); profesorica delovnega in evropskega socialnega prava na univerzi v Lodžu (1997–1998 in 2001–2005), redna profesorica na Szkoła Główna Handlowa v Varšavi (2002), profesorica delovnega in socialnega prava na univerzi Cardinal Stefan Wyszyński v Varšavi (2002–2005); namestnica ministra za delo in socialne zadeve (1998–2001); članica pogajalskega odbora za pristop Republike Poljske k Evropski uniji (1998–2001); predstavnik poljske vlade pri Mednarodni organizaciji dela (1998–2001); avtorica več del o delovnem pravu in evropskem socialnem pravu; sodnica Sodišča za uslužbence od 6. oktobra 2005.

Heikki Kanninen

Rojen leta 1952; diploma ekonomske fakultete v Helsinkih in pravne fakultete univerze v Helsinkih; strokovni sodelavec na finskem vrhovnem upravnem sodišču; generalni sekretar odbora za reformo pravnega varstva v državni upravi; glavni administrator na vrhovnem upravnem sodišču; generalni sekretar odbora za reformo upravnih sporov; svetovalec uprave za zakonodajo na pravosodnem ministrstvu; namestnik sodnega tajnika na razsodišču EFTE; strokovni sodelavec na Sodišču Evropskih skupnosti; sodnik vrhovnega upravnega sodišča (1998–2005); član komisije za tožbe beguncev; podpredsednik odbora za razvoj finskih sodnih institucij; sodnik Sodišča za uslužbence od 6. oktobra 2005.

Haris Tagaras

Rojen leta 1955; diploma iz prava (univerza v Solunu, 1977); specializacija iz evropskega prava (Institut d'études européennes de l'Université libre de Bruxelles, 1980); doktor prava (univerza v Solunu, 1984); pravnik lingvist pri Svetu Evropskih skupnosti (1980–1982); raziskovalec na centru za mednarodno in evropsko gospodarsko pravo v Solunu (1982–1984); administrator na Sodišču Evropskih skupnosti in na Komisiji Evropskih skupnosti (1986–1990); profesor prava Skupnosti, mednarodnega prava in prava človekovih pravic na univerzi Panteion v Atenah (od 1990); zunanji sodelavec za evropske zadeve na pravosodnem ministrstvu in član stalnega odbora za Lugansko konvencijo (1991–2004); član državne komisije za konkurenco (1999–2005); član državne komisije za pošto in telekomunikacije (2000–2002); član odvetniške zbornice v Solunu, odvetnik pri kasacijskem sodišču; ustanovni član Union des avocats européens (UAE); pridruženi član Académie internationale de droit comparé; sodnik Sodišča za uslužbence od 6. oktobra 2005.

Sean Van Raepenbusch

Rojen leta 1956; diploma iz prava (Université libre de Bruxelles, 1979); specializacija iz mednarodnega prava (Bruselj, 1980); doktor prava (1989); odgovorni pravne službe Société anonyme du canal et des installations maritimes de Bruxelles (1979–1984); uslužbenec Komisije Evropskih skupnosti (generalni direktorat za socialne zadeve 1984–1988); član pravne službe Komisije Evropskih skupnosti (1988–1994); strokovni sodelavec na Sodišču Evropskih skupnosti (1994–2005); predavatelj na Centre universitaire de Charleroi (mednarodno in evropsko socialno pravo, 1989–1991), na univerzi Mons-Hainaut (evropsko pravo, 1991–1997), na univerzi v Liègu (pravo evropskih uslužbencev, 1989–1991; pravo institucij Evropske unije, 1995–2005; evropsko socialno pravo, 2004–2005); številne objave iz evropskega socialnega prava in ustavnega prava Evropske unije; sodnik Sodišča za uslužbence od 6. oktobra 2005.

Stéphane Gervasoni

Rojen leta 1967; diplomiral na Institut d'études politiques de Grenoble (1988) in na École nationale d'administration (1993); član Conseil d'État (poročevalec na oddelku za spore, 1993–1997, in na oddelku za socialne zadeve, 1996–1997; strokovni sodelavec višje stopnje (1996–1998); državni svetovalec (od 2008); docent na Institut d'études politiques de Paris (1993–1995); komisar vlade pri posebni pritožbeni komisiji za pokojnine (1994–1996); pravni svetovalec na ministrstvu za javne uslužbence mesta Pariz (1995–1997); generalni sekretar na prefekturi za departma Yonne, podprefekt okrožja Auxerre (1997–1999); generalni sekretar na prefekturi departmaja Savoie, podprefekt okrožja Chambéry (1999–2001); strokovni sodelavec na Sodišču Evropskih skupnosti (september 2001–september 2005); imenovani član komisije za pritožbe pri Natu (2001–2005); sodnik Sodišča za uslužbence od 6. oktobra 2005.

Waltraud Hakenberg

Rojena leta 1955; študij prava v Ratisbonnu in Ženevi (1974–1979); prvi državni izpit (1979); podiplomski študij prava Skupnosti na Collège d'Europe v Brugesu (1979–1980); sodnica pripravnica v Ratisbonnu (1980–1983); doktorica prava (1982); drugi državni izpit (1983); odvetnica v Münchnu in Parizu (1983–1989); uradnica Sodišča Evropskih skupnosti (1990–2005); strokovna sodelavka na Sodišču Evropskih skupnosti (kabinet sodnika Janna, 1995–2005); poučevanje na več univerzah v Nemčiji, Avstriji, Švici in Rusiji; častna profesorica na univerzi Sarre (od 1999); članica različnih odborov, združenj in pravnih komisij; številne objave iz prava in sodne prakse Skupnosti; sodna tajnica Sodišča za uslužbence Evropske unije od 30. novembra 2005.

2. Protokolarna razvrstitev

od 1. januarja do 30. septembra 2008

P. MAHONEY, predsednik Sodišča za uslužbence
H. KREPPEL, predsednik senata
S. VAN RAEPENBUSCH, predsednik senata
I. BORUTA, sodnica
H. KANNINEN, sodnik
H. TAGARAS, sodnik
S. GERVASONI, sodnik
W. HAKENBERG, sodna tajnica

od 1. oktobra do 31. decembra 2008

P. MAHONEY, predsednik Sodišča za uslužbence
H. KANNINEN, predsednik senata
S. GERVASONI, predsednik senata
H. KREPPEL, sodnik
I. BORUTA, sodnica
H. TAGARAS, sodnik
S. VAN RAEPENBUSCH, sodnik
W. HAKENBERG, sodna tajnica

C – Sodna statistika Sodišča za uslužbence

Splošna dejavnost Sodišča za uslužbence

1. Vložene zadeve, končane zadeve, nerešene zadeve (2005–2008)

Vložene zadeve

2. Odstotek zadev, v katerih so institucije glavne tožene stranke (2006–2008)
3. Jezik postopka (2006–2008)

Končane zadeve

4. Sodbe in sklepi – Sestava (2008)
5. Vrsta odločitve (2008)
6. Izdane začasne odredbe – Vrsta odločitve (2006–2008)
7. Trajanje postopkov v mesecih (2008)

Nerešene zadeve na dan 31. decembra

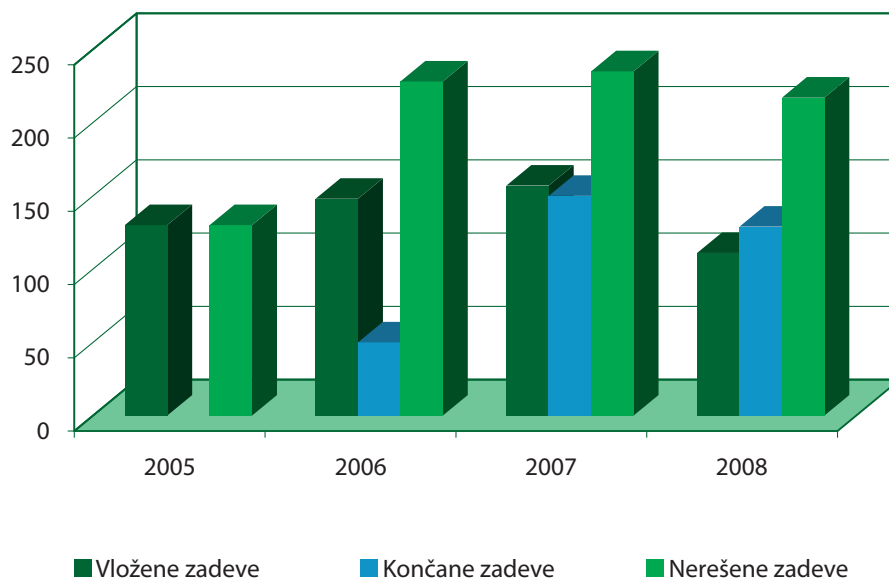
8. Sestava (2006–2008)
9. Število tožečih strank (2008)

Razno

10. Odločbe Sodišča za uslužbence, zoper katere je bila vložena pritožba pri Sodišču prve stopnje (2006–2008)
11. Izidi pritožb pred Sodiščem prve stopnje (2006–2008)

1. Splošna dejavnost Sodišča za uslužbence

Vložene zadeve, končane zadeve, nerešene zadeve (2005–2008)

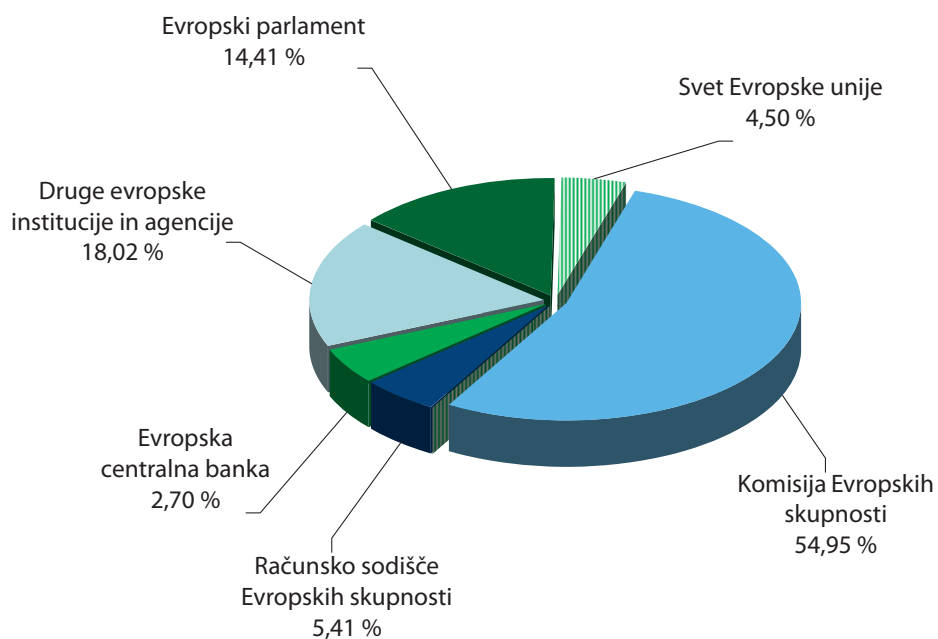
	2005	2006	2007	2008
Vložene zadeve	130	148	157	111
Končane zadeve	-	50	150	129
Nerešene zadeve	130	228	235	217 ¹

Navedene številke (bruto številke) označujejo skupno število zadev, ne glede na združitve zaradi povezanosti (številka zadeve = ena zadeva).

¹ Od katerih je bilo ustavljenih 9 zadev.

2. Vložene zadeve – Odstotek zadev, v katerih so bile institucije glavne tožene stranke (2006–2008)

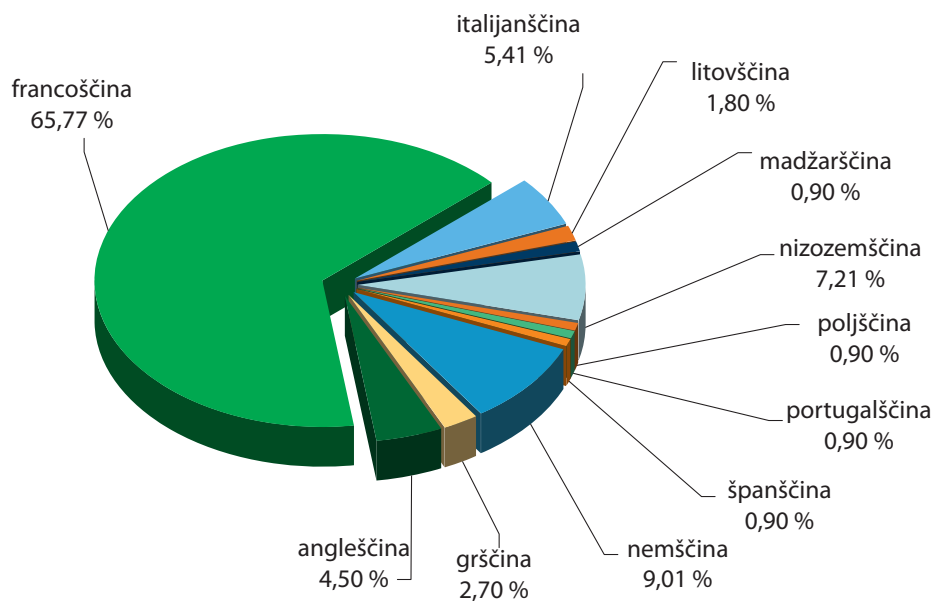
Odstotek vloženih zadev (2008)

	2006	2007	2008
Evropski parlament	7,14 %	13,38 %	14,41 %
Svet Evropske unije	6,07 %	3,82 %	4,50 %
Komisija Evropskih skupnosti	75,00 %	50,96 %	54,95 %
Sodišče Evropskih skupnosti	3,57 %	3,82 %	-
Računsko sodišče Evropskih skupnosti	1,79 %	1,91 %	5,41 %
Evropska centralna banka	1,07 %	1,27 %	2,70 %
Druge evropske institucije in agencije	5,36 %	24,84 %	18,02 %
Skupaj	100 %	100 %	100 %

3. Vložene zadeve – Jezik postopka (2006–2008)

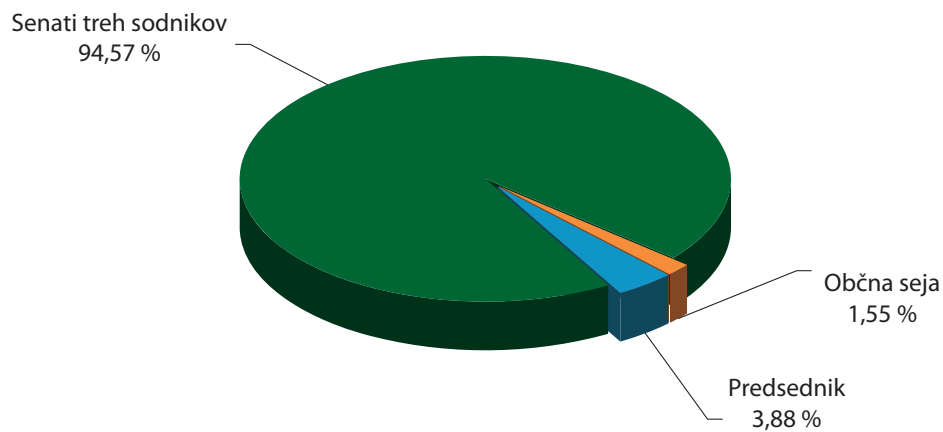
Porazdelitev leta 2008

Jezik postopka	2006	2007	2008
bolgarščina	-	2	-
španščina	1	2	1
nemščina	2	17	10
grščina	3	2	3
angleščina	8	8	5
francoščina	113	102	73
italijanščina	10	17	6
litovščina	-	2	2
madžarščina	2	1	1
nizozemščina	7	3	8
poljščina	-	-	1
portugalščina	-	-	1
romunščina	-	1	-
slovenščina	1	-	-
finščina	1	-	-
Skupaj	148	157	111

Jezik postopka je jezik, v katerem je bila zadeva vložena, in ne materni jezik ali jezik državljanstva tožeče stranke.

4. Končane zadeve – Sodbe in sklepi – Sestava (2008)

	Sodbe	Sklepi, s katerimi se postopek konča ¹	Druge končane zadeve	Skupaj
Občna seja	2	-	-	2
Predsednik	-	5	-	5
Senati treh sodnikov	66	55	1	122
Sodnik posameznik	-	-	-	-
Skupaj	68	60	1	129

¹ Od katerih je bilo 7 zadev končanih na podlagi mirne rešitve spora.

5. Končane zadeve – Vrsta odločitve (2008)

	Sodbe			Sklepi				Druge končane zadeve	Skupaj
	Tožbe, ki jim je bilo v celoti ugodeno	Tožbe, ki jim je bilo delno ugodeno	V celoti zavrnjene tožbe	[Očitno] nedopustne ali neutemeljene tožbe/predlogi	Sporazumne rešitve na podlagi intervencije Sodišča prve stopnje	Izbris iz drugega razloga, ustavitve postopka ali vrnitev v ponovno odločanje	Sprejeti predlogi (posamezni postopki)		
Razporeditev/prerazporeditev	-	-	2	2	-	1	-	-	5
Natečaji	1	2	4	2	-	-	-	-	9
Delovne razmere/dopusti	-	2	2	1	1	-	-	-	6
Ocenjevanje/napredovanje	7	8	12	4	2	5	-	1	39
Pokojnine in invalidnine	-	-	2	3	-	6	-	-	11
Disciplinski postopki	-	-	1	2	-	-	-	-	3
Zaposlovanje/imenovanje/ razvrstitev v naziv	1	6	4	5	-	2	-	-	18
Plačilo in dodatki	-	-	8	2	4	3	-	-	17
Prenehanje pogodbe uslužbenca	-	-	3	1	-	1	-	-	5
Socialna varnost/poklicna bolezen/nesreče	1	1	1	1	-	2	-	-	6
Druge	-	-	-	8	-	1	1	-	10
Skupaj	10	19	39	31	7	21	1	1	129

6. *Izdane začasne odredbe – Vrsta odločitve (2006–2008)*

Število izdanih začasnih odredb		Vrsta odločitve	
		Popolni ali delni sprejem	Zavrnitev
2006	2	-	2
2007	4	-	4
2008	4	-	4
Skupaj	10	-	10

7. *Končane zadeve – Trajanje postopkov v mesecih (2008)*

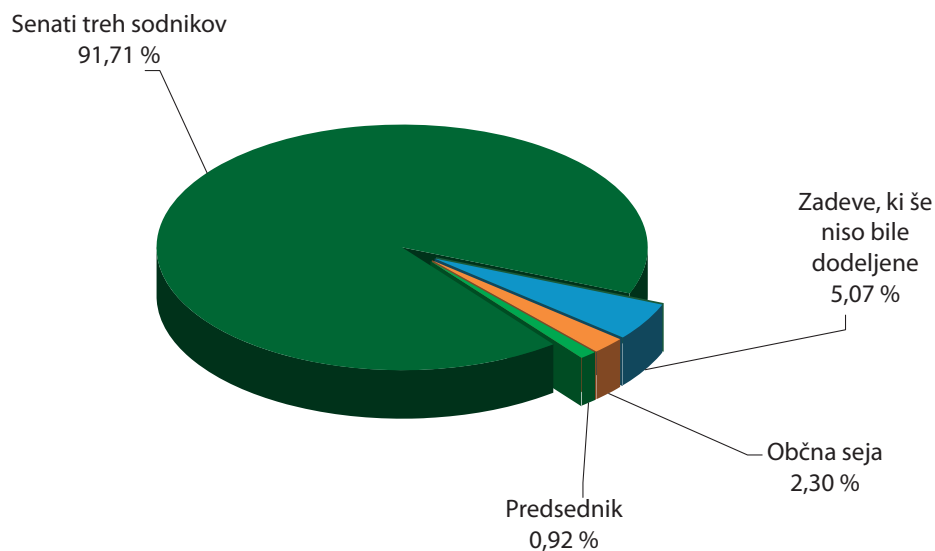
Sodbe		Povprečno trajanje	Splošno povprečje
Zadeve, vložene na Sodišču za uslužbence	56	16,9	19,7
Zadeve, ki so bile prvotno vložene na Sodišču prve stopnje ¹	12	32,6	
Skupaj	68		
Sklepi			
Zadeve, vložene na Sodišču za uslužbence	55	11,3	14,0
Zadeve, ki so bile prvotno vložene na Sodišču prve stopnje ¹	6	38,3	
Skupaj	61		
SKUPAJ SPLOŠNO		129	17,0

Trajanje je izraženo v mesecih in v desetinah meseca.

¹ Sodišče prve stopnje je 118 zadev odstopilo v odločanje Sodišču za uslužbence na začetku njegovega delovanja.

8. Nerešene zadeve na dan 31. decembra – Sestava (2006–2008)

Porazdelitev leta 2008

	2006	2007	2008
Občna seja	6	3	5
Predsednik	4	2	2
Senati treh sodnikov	207	205	199
Sodnik posameznik	-	-	-
Zadeve, ki še niso bile dodeljene	11	25	11
Skupaj	228	235	217

9. Nerešene zadeve na dan 31. decembra – Število tožečih strank (2008)

Deset zadev, katerih postopek še teče in ki imajo največje število tožečih strank v eni zadevi

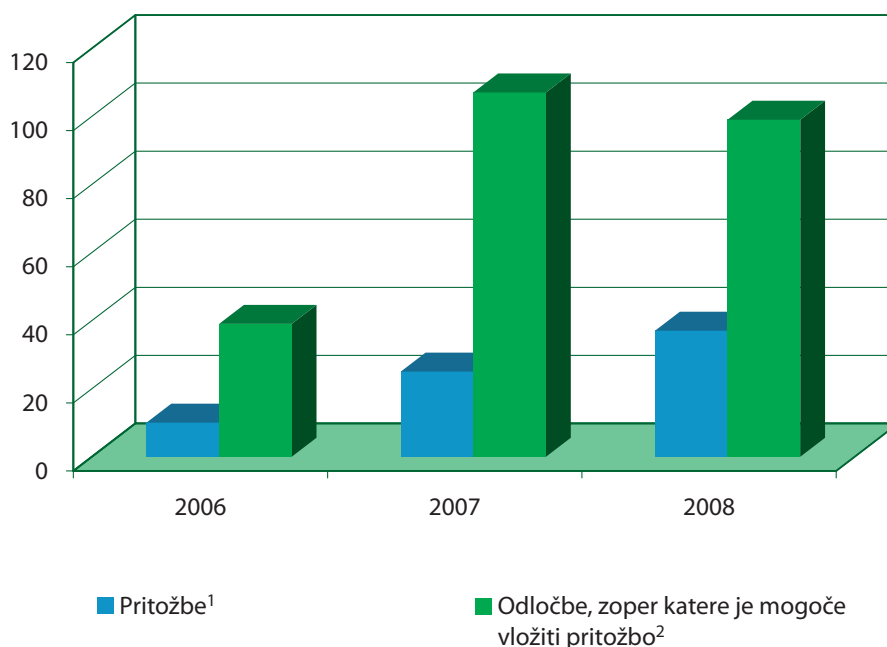
Število tožečih strank na zadevo	Področja
181	Kadrovski predpisi – Zaposlovanje – Začasni uslužbenci – Trajanje pogodb, obnovitev in/ali podaljšanje za določen ali nedoločen čas
143	Kadrovski predpisi – Imenovanja – Kandidati, ki so bili ob začetku veljavnosti novih kadrovskih predpisov vpisani na čakalni seznam
108	EIB – Pokojnina – Letna uskladitev
80	Kadrovski predpisi – Pomožni uslužbenci za začasno zasedanje Parlamenta – Delavci, zaposleni pri agenciji za zagotavljanje začasnega dela – Ponovna opredelitev kot začasnih uslužbencev s pogodbo za nedoločen čas
76	Kadrovski predpisi – Imenovanja – Sprememba pogodb za določen čas v eno samo pogodbo za nedoločen čas
59	Kadrovski predpisi – Napredovanje – Napredovalno obdobje 2005 – Dodatni nazivi, določeni v novih kadrovskih predpisih
47	Kadrovski predpisi – Začasni uslužbenci – Zaposlovanje – Izbirni postopek CAST27/Relex – Nevpis na čakalni seznam
29	Kadrovski predpisi – Pogodbeni uslužbenci – Revizija razvrstitve in osebnega prejemnika
27	Kadrovski predpisi – Zaposleni v otroških jaslih in vrtcih – Osebni prejemki
21	Kadrovski predpisi – Osebni prejemki – Posebni dodatki za izmensko delo – Posebni dodatki za delavce, ki so redno v pripravljenosti – Člena 56a in 56b Kadrovskih predpisov

V nadaljevanju izraz „Kadrovski predpisi“ zajema Kadrovske predpise za uradnike Evropskih skupnosti in pogoje za zaposlitev drugih uslužbencev Evropskih skupnosti.

Skupno število tožečih strank za vse nerešene zadeve

	Skupno število tožečih strank	Skupno število nerešenih zadev
2006	1652	228
2007	1267	235
2008	1161	217

10. Razno – Odločbe Sodišča za uslužbence, zoper katere je bila vložena pritožba pri Sodišču prve stopnje (2006–2008)

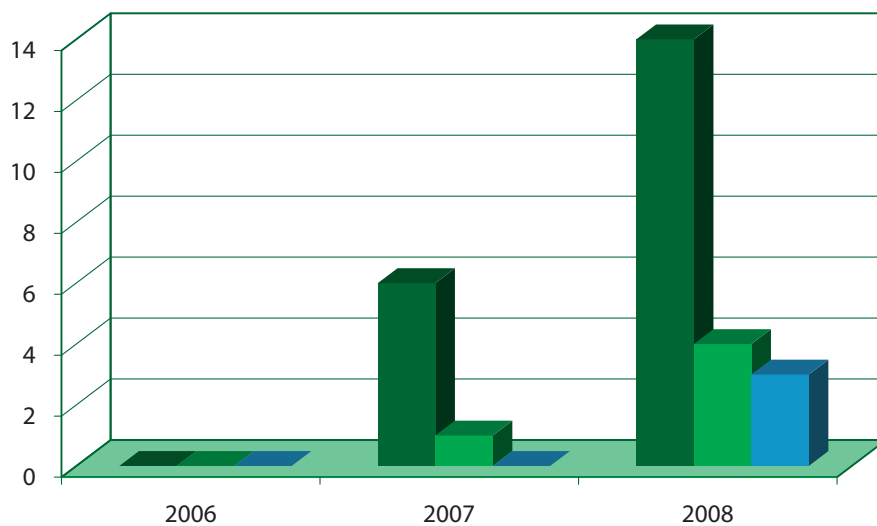
	Pritožbe ¹	Odločbe, zoper katere je mogoče vložiti pritožbo ²	Odstotek pritožb ³	Odstotek pritožb brez postopka mirnega reševanja sporov
2006	10	39	25,64 %	22,22 %
2007	25	107	23,36 %	21,93 %
2008	37	99	37,37 %	34,91 %

¹ Odločbe, ki jih več strank izpodbija s pritožbo, se pri izračunu upoštevajo samo enkrat. Leta 2007 sta bili zoper dve odločbi vloženi po dve pritožbi.

² Sodbe, sklepi, s katerimi je bila tožba razglašena za nedopustno, očitno nedopustno ali očitno neutemeljeno, sklepi o izdaji začasne odredbe, o ustavitvi postopka in o zavrnitvi intervencije, razglašeni ali sprejeti med referenčnim letom.

³ Ta odstotek za dano leto ne velja nujno za odločbe, zoper katere je mogoča pritožba in ki so bile izdane v referenčnem letu, če lahko rok za pritožbo preseže dve koledarski leti.

11. Razno – Izidi pritožb pred Sodiščem prve stopnje (2006–2008)

■ Zavrnjena pritožba

■ Razveljavitev ali delna razveljavitev brez vrnitve v ponovno odločanje

■ Razveljavitev ali delna razveljavitev z vrnitvijo v ponovno odločanje

	2006	2007	2008
Zavrnjena pritožba	-	6	14
Razveljavitev ali delna razveljavitev brez vrnitve v ponovno odločanje	-	1	4
Razveljavitev ali delna razveljavitev z vrnitvijo v ponovno odločanje	-	-	3
Skupaj		7	21

Poglavje IV

Srečanja in obiski

A – Uradni obiski in prireditve na Sodišču, Sodišču prve stopnje in Sodišču za uslužbence

Sodišče

24. januar	M. A. Moratinos, minister za zunanje zadeve Kraljevine Španije
25. januar	F. Fillon, predsednik vlade Francoske republike
13. februar	Delegacija Corte centroamericana de Justicia
1. april	Delegacija avstralskega Court of the Future Network
9. april	A. Krautscheid, minister za zvezne in evropske zadeve ter državne medije Severnega Porenja - Vestfalije
14.–15. april	Delegacija nizozemskih sodnikov – Gerechtscoördinatoren
17. april	Nj. eksc. E. Duckwitz, stalni predstavnik Zvezne republike Nemčije pri Evropski uniji
17. april	Nj. eksc. K. Darroch, stalni predstavnik Združenega kraljestva pri Evropski uniji
17. april	B. Ask, ministrica za pravosodje Kraljevine Švedske
18. april	Nj. eksc. H. D. Schweisgut, stalni predstavnik Republike Avstrije pri Evropski uniji
21.–28. april	Delegacija sodišča Ekonomske in monetarne skupnosti Centralne Afrike (CEMAC), sodišča Zahodnoafriške ekonomske in monetarne unije (UEMOA) ter sodišča Gospodarske skupnosti zahodnoafriških držav (ECOWAS)
28. april	Nj. eksc. M. Vicenová, stalna predstavnica Republike Češke pri Evropski uniji
14. maj	Nj. eksc. Ph. Guex, ambasador Švicarske konfederacije v Velikem vojvodstvu Luksemburg, in nj. eksc. J. De Watteville, ambasador, vodja švicarske misije pri Evropski uniji
5. junij	J. Pospíšil, minister za pravosodje Češke republike
9.–10. junij	Srečanje sodnikov držav članic (Belgije, Bolgarije, Danske, Nemčije, Estonije, Grčije, Cipra, Latvije, Litve, Luksemburga, Nizozemske, Poljske, Portugalske, Združenega kraljestva)
9.–27. junij	Razstava „Sous le regard de Dame Justice“ Ph. Heinischa, slikarja in karikaturista

16. junij	J. Lewandowski, poročevalec Odbora za proračun Evropskega parlamenta
17. junij	Uslužbenci Francoske republike, Češke republike in Kraljevine Švedske, ki zastopajo te države članice pred Sodiščem
23.–27. junij	Delegacija sodišča Ekonomske in monetarne skupnosti Centralne Afrike (CEMAC), sodišča Zahodnoafriške ekonomske in monetarne unije (UEMOA) ter sodišča Gospodarske skupnosti zahodnoafriških držav (ECOWAS)
8. julij	V. Hoff, minister za zvezne in evropske zadeve zvezne dežele Hessen
8.–9. september	Delegacija španskega vrhovnega sodišča
9.–12. september	Delegacija romunskega vrhovnega sodišča
15.–16. september	Delegacija španskega Consejo General del Poder Judicial
17. september	Delegacija danskega parlamenta
7. oktober	Fotografska razstava ob 50. obletnici ustanovitve „enotnega“ Sodišča Evropskih skupnosti
9. oktober	F. Mac Gregor, predsednik pritožbenega sodišča Sejšellov
13. oktober	Delegacija Odbora za pravne zadeve Evropskega parlamenta
14. oktober	Delegacija vrhovnega sodišča Kitajske
20.–21. oktober	„Luxemburger Expertenforum“
23. oktober	Nj. eksc. F. Nelli Feroci, stalni predstavnik Italijanske republike pri Evropski uniji
31. oktober	M. Kiviniemi, finska ministrica za javno upravo in lokalne skupnosti
6. november	M. Sarrazin in J. Montag, člana Bundestaga
20. november	G. Holzinger, predsednik ustavnega sodišča Republike Avstrije
24. november	Delegacija Evropskega sodišča za človekove pravice
5. december	C. Wiseler, minister za javna dela Velikega vojvodstva Luksemburg, in D. Perrault, arhitekt
10.–11. december	Delegacija sodnikov in strokovnjakov davčnega prava držav članic in držav kandidatka za pristop k Evropski uniji

Sodišče prve stopnje

22. april	Nj. eksc. Ph. Guex, ambasador Švicarske konfederacije v Velikem vojvodstvu Luksemburg
17. junij	Delovni obisk uslužbencev francoske, češke in švedske vlade, skupaj s pravnimi svetovalci iz Sveta Evropske unije
9. julij	N. Diamandouros, evropski varuh človekovih pravic
13. oktober	Delegacija Odbora za pravne zadeve Evropskega parlamenta
12. december	Uslužbenci ministrstva Velikega vojvodstva Luksemburg

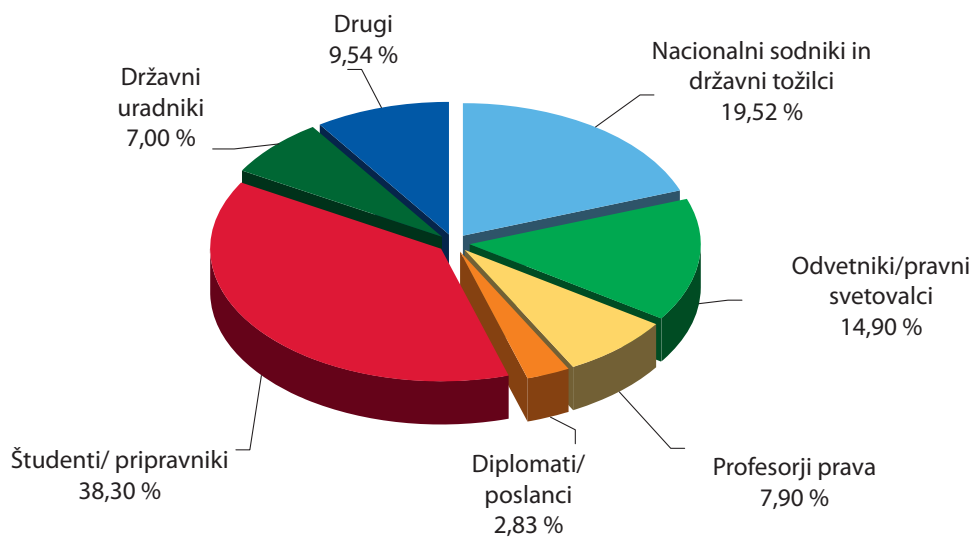
Sodišče za uslužbence

22. april	Obisk M. De Sola Domingo, glavne svetovalke v službi za mediacijo pri Komisiji
24. april	Obisk P. Hustinx, evropskega nadzornika za varstvo podatkov, in J. Baya Delgada, pomočnika evropskega nadzornika za varstvo podatkov
13. oktober	Obisk delegacije Odbora za pravne zadeve Evropskega parlamenta
21. november	Obisk N. Diamandourosa, evropskega varuha človekovih pravic

B – Obiski, namenjeni izobraževanju (2008)

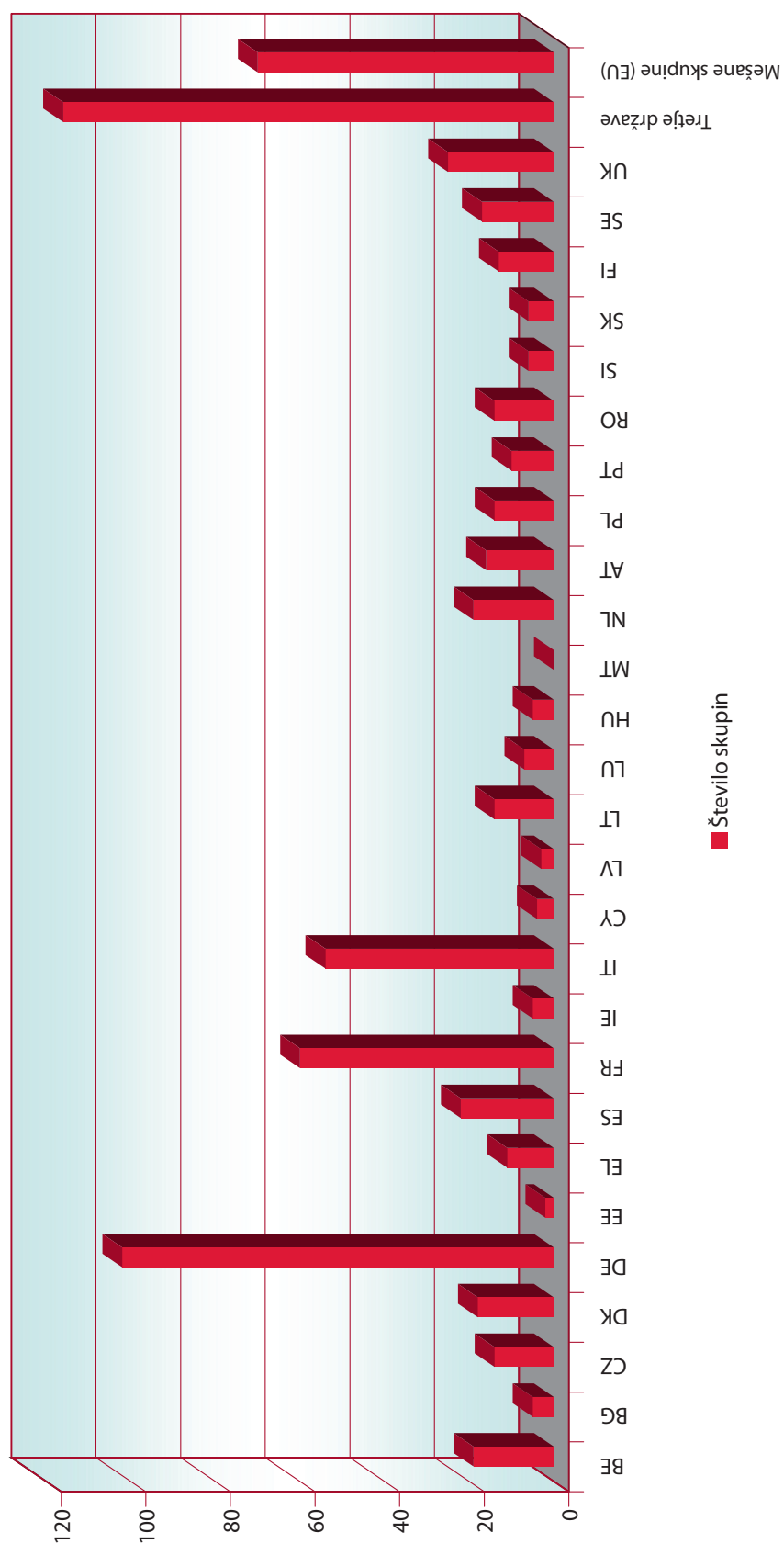
1. Porazdelitev po vrsti skupin

Število skupin

	Nacionalni sodniki in državni tožilci	Odvetniki/pravni svetovalci	Profesorji prava	Diplomati/ poslanci	Študenti/ pripravniki	Državni uradniki	Drugi	Skupaj
Število skupin	131	100	53	19	257	47	64	671

2. Obiski, namenjeni izobraževanju – Porazdelitev po državah članicah (2008)

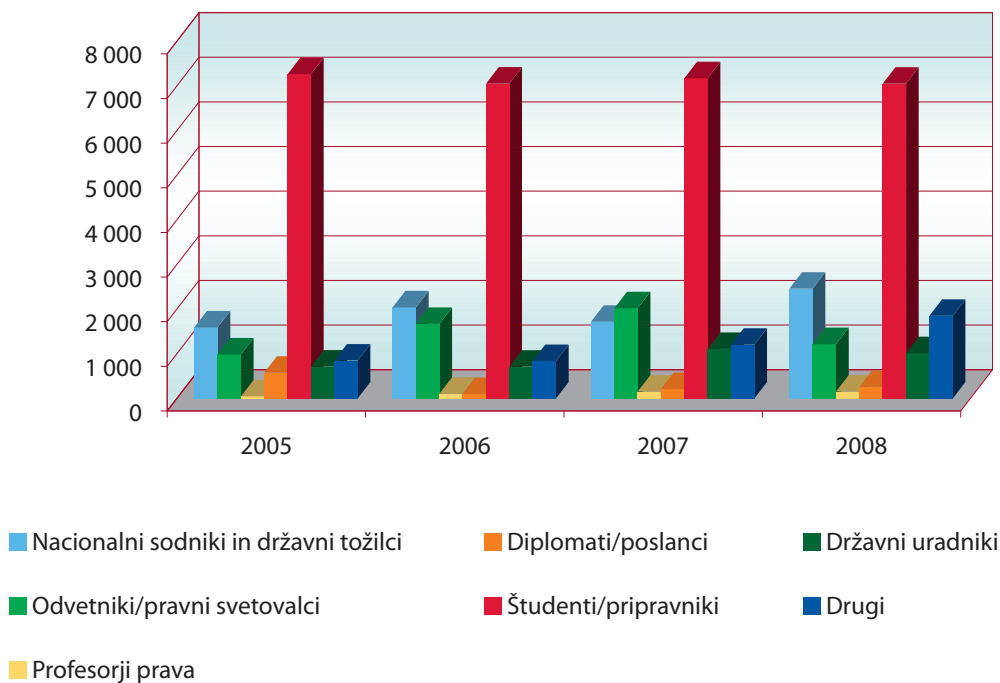

	Število obiskovalcev								Število skupin
	Nacionalni sodniki in državni tožilci	Odvetniki/ pravni svetovalci	Profesorji prava	Diplomati/ poslanci	Študenti/ pripravniki	Državni uradniki	Drugi	Skupaj	
BE		53	1		400		20	474	19
BG	34	13			42			89	5
CZ		46	14		24			84	14
DK	8	10	43	31	98	27	90	307	18
DE	375	265	29	70	1113	163	828	2843	102
EE				27				27	2
EL	121		6		150			277	11
ES	294	33			36	18	103	484	22
FR	230	46	7		1118	143	297	1841	60
IE	10				74			84	5
IT		55	3		534			592	54
CY	4		8		16			28	4
LV					23	40		63	3
LT			9		15			24	14
LU		55			161	14		230	7
HU			8		80	8		96	5
MT								0	0
NL	86	52		50	271		42	501	19
AT	18	76	4		190		38	326	16
PL	68	73	4		84	105		334	14
PT	3		6		20			29	10
RO	60		2			3		65	14
SI	3	10				7		20	6
SK	78				34			112	6
FI		30		39	52	11	27	159	13
SE	188	17		6	61		97	369	17
UK	100	37			335		16	488	25
Tretje države	215	57	12	39	1320	50	82	1775	116
Mešane skupine (EU)	568	291			802	427	214	2302	70
Skupaj	2463	1219	156	262	7053	1016	1854	14.023	671

3. Obiski, namenjeni izobraževanju – Nacionalni sodniki in državni tožilci (2008)

	BE	BG	DK	DE	EE	EL	CY	LV	LT	LU	NL	PL	PT	UK	Skupaj
Seminarji	8	6	3	16	2	8	2	2	4	2	7	15	8	8	91

4. Spreminjanje števila in vrste obiskovalcev (2005–2008)

Število obiskovalcev

	Nacionalni sodniki in državni tožilci	Odvetniki/pravni svetovalci	Profesorji prava	Diplomati/poslanci	Študenti/pripravniki	Državni uradniki	Drugi	Skupaj
2005	1595	989	48	581	7267	716	853	12.049
2006	2044	1673	108	101	7056	714	840	12.536
2007	1719	2025	157	213	7178	1111	1206	13.609
2008	2463	1219	156	262	7053	1016	1854	14.023

C – Slavnostne seje

14. januar	Slavnostna seja ob prenehanju dela in odhodu sodnika R. Schintgena
28. januar	Slavnostna seja ob delni zamenjavi sodnikov Računskega sodišča
23. maj	Slavnostna seja ob slovesni izjavi A. Vassiliou, nove članice Komisije Evropskih skupnosti
30. junij	Žalna seja
7. julij	Slavnostna seja ob slovesni izjavi A. Tajanija, novega člana Komisije Evropskih skupnosti
15. september	Slavnostna seja ob odhodu sodnika J. D. Cooka in nastopu funkcije K. O'Higginsa kot sodnika na Sodišču prve stopnje
4. december	Slavnostna seja ob odprtju nove sodne palače

D – Obiski ali udeležba na uradnih prireditvah

Sodišče

11. januar	Zastopanje Sodišča na slavnostni seji kasacijskega sodišča v Parizu
12. januar	Zastopanje Sodišča na slovesnosti v Valeti, ki jo je organiziral Lawrence Gonzi, predsednik malteške vlade, ob vstopu Malte v euroobmočje
16. januar	Zastopanje Sodišča ob Rechtspolitischer Neujahrsempfang na ministrstvu za pravosodje v Berlinu
18.–19. januar	Udeležba delegacije Sodišča na tretjem kolokviju predsednikov avstrijskega, nemškega in švicarskega ustavnega sodišča ter predsednika Evropskega Sodišča za človekove pravice in predsednika Sodišča Evropskih skupnosti na Dunaju
22.–23. januar	Zastopanje Sodišča na splošnem izobraževalnem seminarju s področja znamk in modelov za sodnike nacionalnih sodišč iz 27 držav članic Evropske unije v Alicanteju
25. januar	Udeležba delegacije Sodišča na slavnostni seji Evropskega sodišča za človekove pravice v Strasbourg
25. januar	Zastopanje Sodišča na slovesnosti ob začetku sodnega leta vrhovnega kasacijskega sodišča v Rimu
25. januar	Zastopanje Sodišča na slavnostni seji Evropskega sodišča za človekove pravice in na seminarju z naslovom „Vloga soglasja v ureditvi Evropske konvencije o človekovih pravicah“ v Strasbourg
29. januar	Zastopanje Sodišča na slovesnosti ob začetku sodnega leta portugalskega vrhovnega sodišča v Lizboni
31. januar	Zastopanje Sodišča na slavnostni seji v Karlsruheju v čast predsedniku Günterju Hirschu in ob začetku dela njegovega naslednika na Zveznem sodišču na povabilo Brigitte Zypries, ministrice za pravosodje Zvezne republike Nemčije
24. februar	Zastopanje Sodišča na slovesnosti v Talinu, ki jo je ob 90. obletnici Republike Estonije organiziral predsednik Republike Estonije Toomas Hendrik Ilves

12. marec	Zastopanje Sodišča ob praznovanju 50. obletnice Evropskega parlamenta v Strasbourg
12. marec	Zastopanje Sodišča na letni skupščini ustavnega sodišča Republike Poljske v Varšavi
9. april	Zastopanje Sodišča ob 25. obletnici portugalskega ustavnega sodišča v Lizboni
7. maj	Zastopanje Sodišča na slavnostnem sprejemu na Dunaju, ki ga je v Hofburgu priredil predsednik Republike Avstrije ob prenehanju dela K. Korineka, predsednika avstrijskega ustavnega sodišča
16.–17. maj	Zastopanje Sodišča na drugem mednarodnem ustavnem kolokviju, ki ga je organiziralo ustavno sodišče Andore o temi „Mednarodno pravo in nacionalne ustave v sodni praksi ustavnih sodišč“ v Andori la Velli
28.–31. maj	Udeležba delegacije Sodišča na kongresu FIDE v Linzu
1. junij	Zastopanje Sodišča na slovesnosti ob italijanskem nacionalnem prazniku v Rimu
9. junij	Zastopanje Sodišča ob odprtju razstave arhitekta Dominiqua Perraulta v Centre Pompidou v Parizu
9.–10. junij	Zastopanje Sodišča na kolokviju z naslovom „Ways and means of strengthening the implementation at national level of the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms“ v Stockholmu
15.–16. junij	Zastopanje Sodišča na srečanju upravnega odbora Združenja državnih svetov in vrhovnega upravnega sodstva Evropske unije ter na kolokviju v Varšavi, ki ga je organiziralo to združenje
30. junij	Zastopanje Sodišča na tretjem kolokviju Mreže predsednikov vrhovnih sodišč držav članic Evropske unije v Ljubljani
3. julij	Udeležba predsednika Sodišča na srečanju z J.-C. Pirisom, generalnim direktorjem, pravnim svetovalcem pri Svetu Evropske unije, in z H.-G. Pötteringom, predsednikom Evropskega parlamenta, v Bruslju
2.–3. september	Udeležba delegacije Sodišča na proslavi ob 90. obletnici finskega vrhovnega upravnega sodišča v Helsinkih

8.–9. september	Zastopanje Sodišča na seminarju v Santanderju, ki ga je organiziralo vrhovno sodišče Španije z Združenjem državnih svetov in vrhovnega upravnega sodstva Evropske unije o temi „Convergence des hautes juridictions administratives de l'Union européenne dans l'application du droit communautaire“
10.–11. september	Zastopanje Sodišča na slavnostni seji ob 15. obletnici ustanovitve češkega ustavnega sodišča v Brnu
16. september	Zastopanje Sodišča na slovesnosti ob 175. obletnici vrhovnega sodišča Portugalske v Lizboni
22. september	Zastopanje Sodišča na srečanju z delegacijo Združenja državnih svetov in vrhovnega upravnega sodstva Evropske unije s komisarjem Barrotom zaradi razprave o dejavnostih tega združenja in o njihovem financiranju v Bruslju
24. september	Udeležba predsednika Sodišča na večerji v čast ekumenskega patriarha Bartolomeja v Bruslju na povabilo V. Kaskarelisa, ambasadorja, stalnega predstavnika Helenske republike pri Evropski uniji
29. september	Zastopanje Sodišča na slovesnosti ob začetku sodnega leta vrhovnega sodišča, ki jo je vodil njegova visokost kralj Španije, v Madridu
30. september– 1. oktober	Zastopanje Sodišča na slovesnosti ob začetku sodnega leta v Londonu
1. oktober	Zastopanje Sodišča na Verfassungstag (slovesnosti ob obletnici ustanovitve avstrijskega ustavnega sodišča) ob navzočnosti predsednika Republike Avstrije na Dunaju
3. oktober	Zastopanje Sodišča na slovesnosti v okviru „Tag der Deutschen Einheit“ v Hamburgu
7.–8. oktober	Zastopanje Sodišča na letni konferenci foruma sodnikov Evropske unije za okolje v Parizu
9.–10. oktober	Zastopanje Sodišča na srečanju vodij pritožbenih sodišč glavnih mest Evropske unije v Parizu
13. oktober	Zastopanje Sodišča na 10. obletnici začetka veljavnosti Protokola št. 11 k Evropski konvenciji o človekovih pravicah na Evropskem sodišču za človekove pravice v Strasbourgu
13. oktober	Zastopanje Sodišča na „10th Anniversary Meeting of the European Judicial Network“ v Madeiri

16.–17. oktober	Zastopanje Sodišča na konferenci predsednikov vrhovnih sodišč ter vodij tožilcev držav članic Evropske unije na Dunaju
25.–28. oktober	Udeležba delegacije Sodišča na uradnem obisku na vrhovnem kasacijskem sodišču Republike Bolgarije v Sofiji
31. oktober	Zastopanje Sodišča na slavnostni seji nizozemskega kasacijskega sodišča ob upokojitvi njegovega predsednika W. J. M. Davidsa v Haagu
2.–3. november	Zastopanje Sodišča na kolokviju, ki je bil organiziran ob 50. obletnici Conseil constitutionnel v Parizu
17. november	Zastopanje Sodišča na srečanju upravnega odbora Združenja državnih svetov in vrhovnega upravnega sodstva Evropske unije v Bruslju
6. december	Zastopanje Sodišča na letnem sprejemu v Helsinkih, organiziranem ob nacionalnem prazniku, na povabilo predsednice Republike Finske
18. december	Zastopanje Sodišča na slavnosti ob „dnevu ustavnosti“ v Ljubljani

Sodišče prve stopnje

11. januar	Zastopanje Sodišča prve stopnje na slavnostni seji kasacijskega sodišča v Parizu
15. januar	Zastopanje Sodišča prve stopnje na konferenci ob 50. obletnici Bundeskartellamt v Bonnu
25. januar	Zastopanje Sodišča prve stopnje na slavnostni seji Evropskega sodišča za človekove pravice v Strasbourgu
15.–18. maj	Udeležba predsednika in članov Sodišča prve stopnje na srečanju, ki so ga organizirali vodja tožilcev ter visoki dostojanstveniki Republike Ciper, in govor o pristojnosti Sodišča prve stopnje na področju konkurenčnega prava Skupnosti v Nikoziji
28.–31. maj	Zastopanje Sodišča prve stopnje na 23. kongresu FIDE v Linzu
2-5. junij	Zastopanje Sodišča prve stopnje na 14. konferenci evropskih ustavnih sodišč v Vilni
25. junij	Udeležba predsednika na sprejemu francoskega predsednika vlade F. Fillona ob 60. obletnici Generalnega sekretariata za evropske zadeve v Parizu

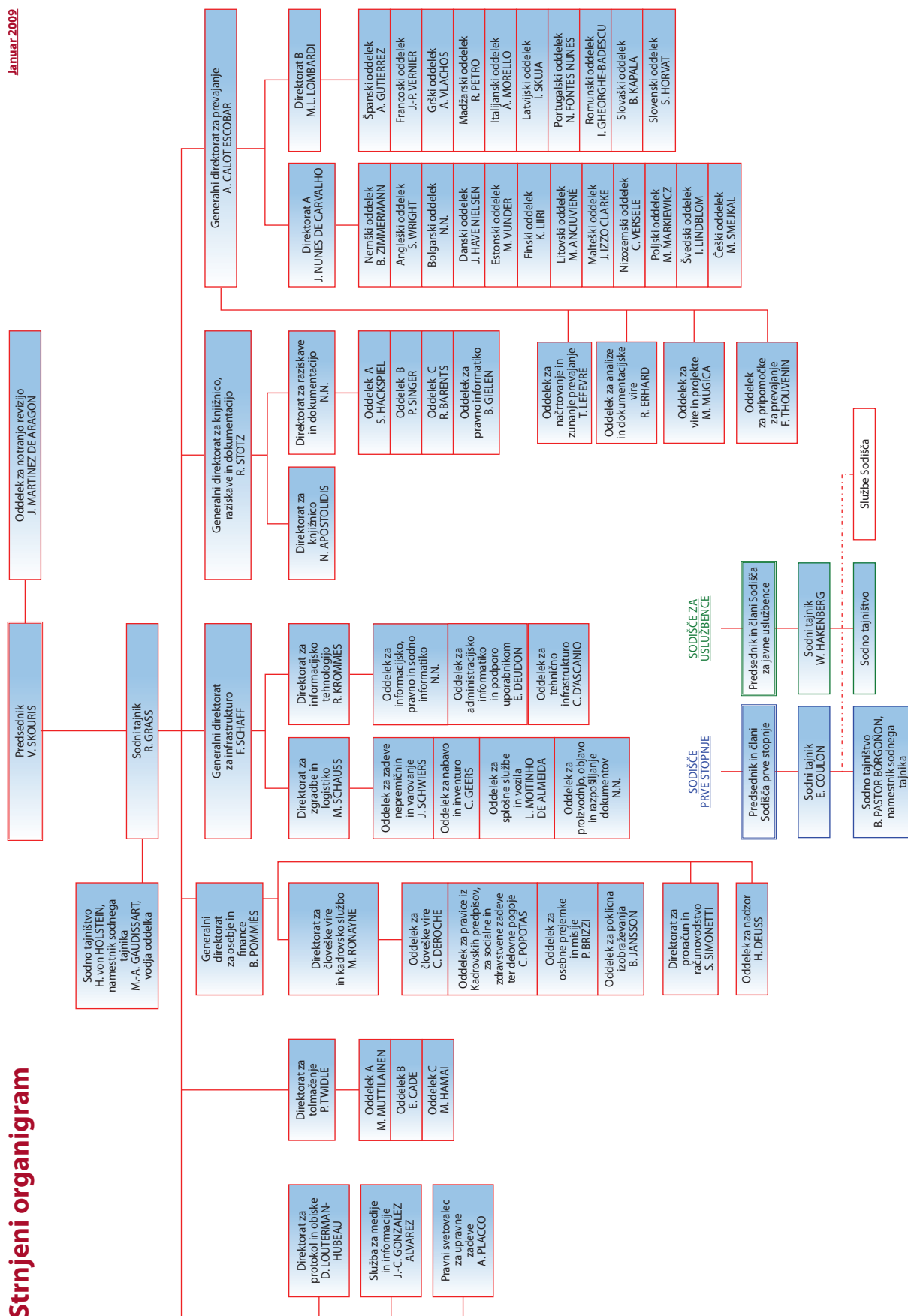
2. september	Zastopanje Sodišča prve stopnje na slovesnosti ob 90. obletnici finskega vrhovnega upravnega sodišča v Helsinkih
29. september	Zastopanje Sodišča prve stopnje na slavnostni seji ob začetku sodnega leta, ki ji je predsedoval njegova visokost kralj Španije, v Madridu
1. oktober	Zastopanje Sodišča prve stopnje na slovesnosti ob začetku sodnega leta v Londonu
3. oktober	Zastopanje Sodišča prve stopnje na slovesnosti ob 90. obletnici varstva intelektualne lastnine na Poljskem v Varšavi
6.–7. oktober	Zastopanje Sodišča prve stopnje na mednarodni konferenci v Londonu o temi „Mednarodna sodišča in tribunali – pomembni izzivi“ v okviru švedskega predsedovanja Odboru ministrov Sveta Evrope v sodelovanju z Odborom pravnih svetovalcev Sveta Evrope za mednarodno javno pravo
20.–21. oktober	Udeležba predsednika in članov Sodišča prve stopnje na Luxembourg Expertforum zur Entwicklung des Gemeinschaftsrechts v Luxembourg
24. oktober	Udeležba predsednika na konferenci „EU litigation – Using EU Law as a litigation tool“, ki jo je organiziral IBC Legal Conferences, in prispevek o temi „Efficient administration of justice in a changing environment – What lawyers and judges can do“ v Bruslju
25. oktober– 2. november	Zastopanje Sodišča prve stopnje na jesenski seji upravnega sodišča Združenih narodov v New Yorku
25. november	Zastopanje Sodišča prve stopnje pri okrogli mizi „Europe without frontiers“, ki je bila organizirana ob državniškem obisku predsednice Republike Finske T. Halonen v Luxembourg
5. december	Udeležba in govor predsednika in članov Sodišča prve stopnje na Autumn Conference on European State Aid Law 2008 v Luxembourg

Sodišče za uslužbence

28. februar	Srečanje med članicami in člani Sodišča prve stopnje in člani Sodišča AELE
6.–8. marec	Obisk pri belgijskem Conseil d'État
15.–18. maj	Obisk na finskem vrhovnem upravnem Sodišču

Strnjeni organigram

Podatki Sodišča

Podatki Sodišča:

Sodišče Evropskih skupnosti

Poštni naslov: L-2925 Luxembourg

Telefon: +352 4303-1

Telex sodnega tajništva: 2510 CURIA LU

Telegrafski naslov: CURIA

Faks Sodišča: +352 4303-2600

Faks oddelka Mediji in informacije: +352 4303-2500

Faks oddelka Operativno-tehnične zadeve – Oddelek za objavo: +352 4303-2650

Spletna stran Sodišča: www.curia.europa.eu

Sodišče Evropskih skupnosti

**Letno poročilo 2008 – Pregled dejavnosti Sodišča,
Sodišča prve stopnje in Sodišča za uslužbence Evropske unije**

Luxembourg: Urad za uradne publikacije Evropskih skupnosti

2009 — 241 str. — 21 × 29,7 cm

Kataloška številka: QD-AG-09-001-SL-C

ISBN 978-92-829-0908-9

doi: 10.2862/50729

ISSN 1830-1967

Urad za publikacije
Publications.europa.eu

ISBN 978-928290908-9

9 789282 909089

Kako do publikacij EU

Publikacije, ki so naprodaj:

- prek EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- z naročilom v knjigarni, z navedbo naslova, založnika in/ali številke ISBN;
- pri pooblaščenih prodajalcih.
Njihovi kontaktni podatki so na voljo na spletnem mestu <http://bookshop.europa.eu> ali po telefaksu +352 2929-42758.

Brezplačne publikacije:

- prek EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>);
- na predstavništvih ali pri delegacijah Evropske komisije. Njihovi kontaktni podatki so na voljo na spletnem mestu <http://bookshop.europa.eu> ali po telefaksu +352 2929-42758.

